

BEGROTING 2022

EINDHOVEN

Inhoudsopgave

1. Algemeen	4
Aanbieding	4
1.1 Samenstelling van bestuur	6
1.2 Bestuurlijke hoofdlijn	8
1.3 Financiële hoofdlijn	17
1.4 Global Goals	22
2. Programma's	24
Leeswijzer	24
Programma 1 Veiligheid	26
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	32
Programma 3 Economie	42
Programma 4 Onderwijs	55
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	61
Programma 6 Sociaal domein	79
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	106
Programma 8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	117
Programma 0 Bestuur en ondersteuning	124
3. Paragrafen	138
3a. Lokale heffingen	138
3b. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	143
3c. Onderhoud kapitaalgoederen	145
3d. Financiering	150
3e. Bedrijfsvoering	152
3f. Verbonden partijen	164
3g. Grondbeleid	171
3h. Gebiedsgericht werken	175
3i. Duurzaamheid	177
3j. Toelichting financiële begroting	184
Bijlagen	192
Bijlage 1. Kerngegevens	192
Bijlage 2. Financieel overzicht	194
Bijlage 3. Incidentele posten en structurele mutaties reserves	196
Bijlage 4. Meerjarenraming 2022-2025	202
Bijlage 5. Geldleningen	204
Bijlage 6. Risico's	205
Bijlage 7. Reserves en voorzieningen	211
Bijlage 8. Investerings	215
Bijlage 9. Vaste activa	218
Bijlage 10. Subsidies	220
Bijlage 11. EMU saldo	222
Bijlage 12. Afkortingen	223

1. Algemeen

Aanbieding

Dit is de Begroting 2022 van de gemeente Eindhoven. De Gemeentewet schrijft voor dat iedere gemeente jaarlijks begrotings- en verantwoordingsstukken moet opstellen. Deze stukken moeten voldoen aan de regelgeving die is uitgewerkt in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Website

De begroting is te lezen als boekwerk maar ook via de website <https://eindhoven.begroting-2022.nl>.

De website kent een groot gebruiksgemak voor het navigeren en zoeken. Ook wordt op de website via een doorklikmogelijkheid aanvullende informatie aangeboden voor:

- achtergrondinformatie van indicatoren (doorklikken op indicatoren)
- beleidsdocumenten (doorklikken op doelen)
- financiële informatie (doorklik in taakveld naar categorieën van kosten- en opbrengstsoorten)
- uitleg taakvelden / naslag BBV

Algemeen

De begroting begint met een hoofdstuk Algemeen. Hierin wordt de bestuurlijke en financiële hoofdlijn beschreven. We actualiseren de prognose ten aanzien van het financieel meerjarenbeeld en geven aan hoe we - in meerjarig perspectief - onze financiële huishouding op orde houden. Ook zijn de sustainable development goals (SDG's) uitgewerkt, de mondiale agenda die een einde moet maken aan armoede, ongelijkheid en klimaatverandering.

Programma's

Het tweede gedeelte van de begroting bestaat uit een nadere toelichting op de programma's en taakvelden die zijn voorgeschreven in het BBV.

Na de herijking in de begroting 2020 en de pilots voor veiligheid en sociaal domein in de begroting 2021 vindt in deze begroting de definitieve invulling plaats van de in november 2019 omarmde motie 'Heldere en begrijpelijke begroting'. Om meer inzicht te geven over de vaste taken is bij elk taakveld onder 'wat mag het kosten' een uitgebreide financiële toelichting opgenomen die in een overzichtelijke tabelvorm is gepresenteerd.

Ook is in de leeswijzer bij hoofdstuk 2 een overzicht opgenomen van de wijzigingen in de doelen, prestaties en indicatoren, in vergelijking met begroting 2021. Dit betekent niet dat we helemaal klaar zijn voor de komende jaren, bij veranderingen in beleid zullen er altijd wijzigingen zijn in doelstellingen, prestaties en de mogelijkheden om effecten en prestaties meetbaar te maken.

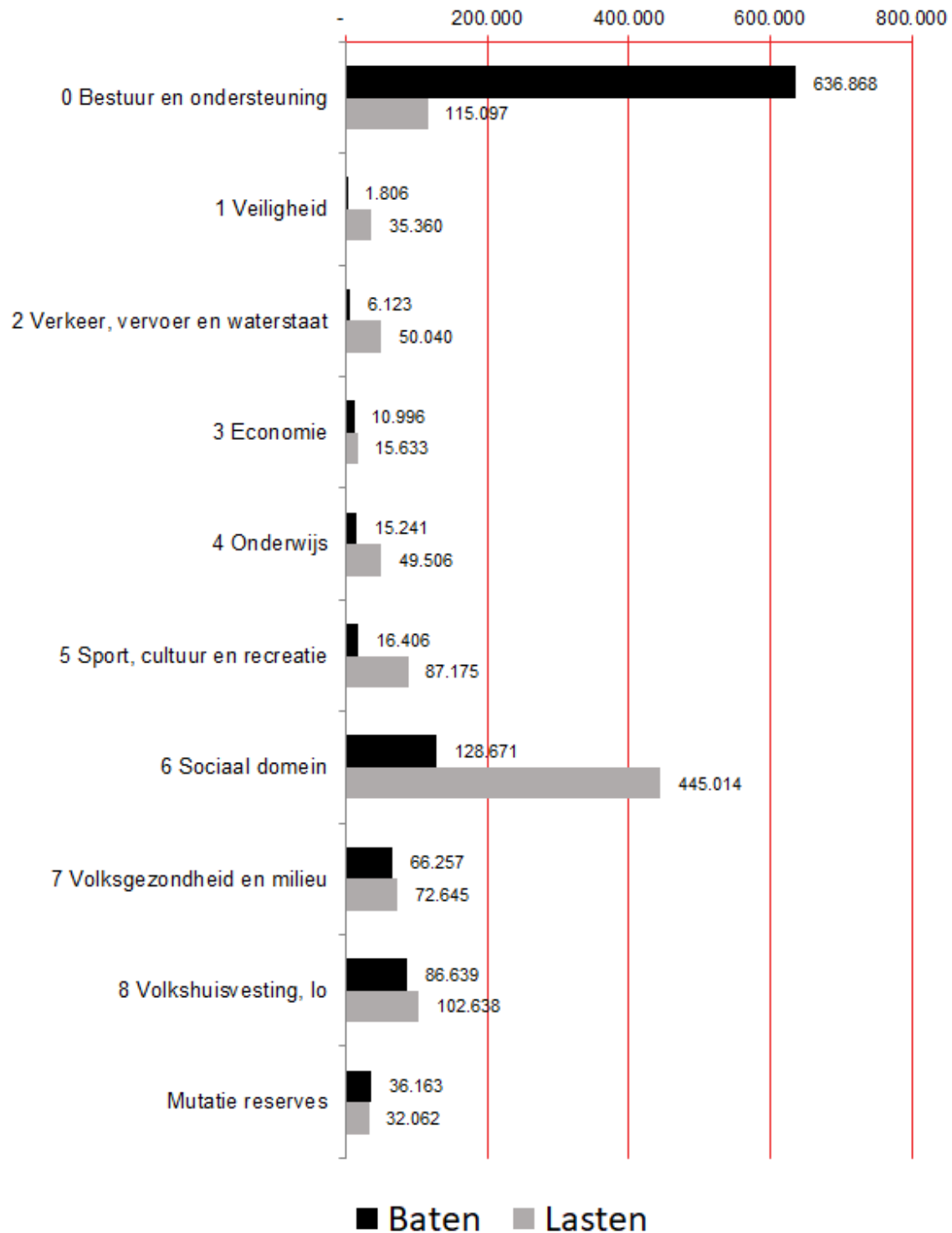
Paragrafen

Het derde gedeelte van deze begroting bevat de paragrafen. Hierin staan de beleidslijnen voor de beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Het BBV schrijft de volgende paragrafen voor: (a) lokale heffingen, (b) weerstandsvermogen en risicobeheersing, (c) onderhoud kapitaalgoederen, (d) financiering, (e) bedrijfsvoering, (f) verbonden partijen en (g) grondbeleid. Aanvullend zijn er paragrafen voor (h) gebiedsgericht werken, (i) duurzaamheid, (j) investeringen/kapitaallasten, personeelskosten, mutatie reserves en saldo structurele baten en lasten.

Bijlagen

In het laatste deel van de begroting staan met name financiële staten met specificaties van risico's, reserves en voorzieningen, subsidies en het EMU-saldo. We sluiten af met een toelichting op de gebruikte afkortingen.

Begroting 2022 in één oogopslag

Totaal lasten / baten: 1.005.170

1.1 Samenstelling van bestuur

John Jorritsma

Burgemeester

- Integrale veiligheid
- Representatie
- Internationale betrekkingen en acquisitie
- Externe betrekkingen
- Bestuursondersteuning

Marcel Oosterveer

Wethouder van financiën en bedrijfsvoering

- Financiën
- Bedrijfsvoering inclusief P&O
- Dienstverlening
- Toezicht en handhaving
- Bezwaar en beroep
- Omgevingswet
- Global Goals

Monique List-de Roos

Wethouder van mobiliteit, cultuur en design, binnenstad en citymarketing

- Binnenstadseconomie en coördinatie Binnenstad
- Citymarketing en evenementen
- Bereikbaarheid en mobiliteit
- Cultuur en design
- Vergunningen
- Coördinatie regionale samenwerking

Renate Richters

Wethouder van jeugd, zorg en welzijn, armoede en inburgering

- Maatschappelijke zorg en ondersteuning
- Jeugdhulp
- Welzijn en gezondheid
- Armoede en schulden
- Inburgering

Rik Thijs

Wethouder van klimaat & energie, openbare ruimte & groen

- Klimaat en energie
- Groen en water
- Openbare ruimte
- Circulaire economie
- Coördinatie duurzaamheid
- Erfgoed
- Biodiversiteit
- Dierenwelzijn

Yasin Torunoglu

Wethouder van wonen, wijken, werk en ruimtelijke ontwikkeling

- Ruimtelijke ontwikkeling
- Wonen en wijken
- Burgerparticipatie
- Grond & vastgoed
- Werk en inkomen, Participatiewet
- Diversiteit

Stijn Steenbakkers

Wethouder van economie, Brainport, innovatie, onderwijs en sport

- Economie en vestigingsklimaat
- Brainport: coördinatie BNA en Regio Envelop
- Arbeidsmarkt: talent, techniek en aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt
- Onderwijs inclusief IHP
- Innovatie en digitalisering
- Sport
- Deelnemingen

Aline Zwierstra

Gemeentesecretaris

- Algemeen directeur

1.2 Bestuurlijke hoofdlijn

Toen wij in juni de Jaarrekening 2020 en de Kadernota 2022 presenteerden, was dat niet zonder trots over wat we bereikt hebben in deze coalitieperiode. In de Jaarrekening hebben we een uitgebreid beeld geschetst hoe we zijn omgegaan met de effecten van de coronacrisis op de samenleving en hoe we aanvullend op de ondersteuningsmaatregelen van het Rijk hebben geprobeerd de vitale Eindhovense maatschappelijke infrastructuur overeind te houden. Verder hebben we in de jaarrekening geschetst hoe we – ondanks corona – invulling hebben gegeven aan het realiseren van de ambities zoals verwoord in het coalitieakkoord “Evenwicht en Energie”. Een belangrijke opgave daarbij was het terug in balans brengen van onze financiën. We hebben daarvoor in het begin van onze collegeperiode stevige bezuinigingsmaatregelen genomen in het sociaal domein, in combinatie met het verhogen van de lasten voor inwoners en ondernemers in onze stad. We hebben financiële rust en stabiliteit gebracht met moeilijke keuzes en we hebben daaraan vastgehouden. Ook in deze begroting. Niet gemakkelijk, wel noodzakelijk. We hebben laten zien dat we met een brede coalitie en vanuit soms verschillende politieke overtuigingen in staat zijn geweest om als één team te opereren met het belang van de inwoners, instellingen en bedrijven als gezamenlijk kompas. Het heeft ons in staat gesteld om te doen wat nodig is voor Eindhoven.

Tot op de dag van vandaag zijn we in staat om aanvullend op de landelijke regelingen extra ondersteuningsmaatregelen te nemen voor ondernemers en (maatschappelijke) organisaties die belangrijk zijn om Eindhoven een aangename, inclusieve en veerkrachtige stad te laten zijn. Een luxe die de meeste andere gemeenten in Nederland minder hadden. Onder andere doordat de decentralisaties in het sociaal domein bij veel gemeenten pas nu een stevige wissel op hun financiën trekken. Hoewel het de goede kant op lijkt te gaan, is de coronacrisis nog niet voorbij. Veel mensen zijn inmiddels gevaccineerd, een flink deel van de beperkende maatregelen is inmiddels afgeschaald en de landelijke ondersteuningsmaatregelen worden per 1 oktober afgebouwd. Maar er is nog steeds onzekerheid over wat er komend najaar gaat gebeuren. We weten niet of er nieuwe varianten komen waartegen de huidige vaccins minder effectief zijn of dat de vakantieperiode en het openen van scholen en universiteiten gaat zorgen voor een nieuwe golf van besmettingen (met alle beperkende maatregelen van dien). En we weten niet wat de impact gaat zijn van het stoppen van de landelijke regelingen voor de korte, maar zeker ook voor de lange termijn. Gaan er alsnog bedrijven failliet met alle gevolgen voor de werkgelegenheid of houdt de krapte op de arbeidsmarkt aan? Hoe ontwikkelt de culturele sector zich? Hoe zullen de langetermijneffecten uitpakken van corona op welbevinden, welvaart en de manier waarop we samenleven?

Los van corona hebben we op lokaal niveau te maken met de grote vraagstukken die dringend om actie op nationaal niveau vragen. Bijvoorbeeld oplossingen voor het stikstofvraagstuk, dat bepalend is voor het mogelijk maken van de groei van de stad (inclusief het oplossen van de schaarste op de woningmarkt). En natuurlijk het klimaatvraagstuk. Er staat de komende tijd nog heel wat op stapel. De uitdagingen en opgaven zijn groot en daar moeten we als lokaal bestuur goed op anticiperen. Onze laatste begroting in deze coalitieperiode wil daar een stevige bijdrage aan leveren.

Stevig fundament voor de komende jaren

Zoals beschreven in de Jaarrekening 2020 kijken we, ondanks corona, terug op mooie resultaten. Lastige, vaak langlopende dossiers hebben we aangepakt en grotendeels opgelost. We hebben flinke stappen gezet om de ambities uit ons coalitieakkoord te realiseren. En we hebben voor Eindhoven een aantal stippen op de horizon gezet en een aantal strategische keuzes gemaakt die de basis vormen voor de toekomstige ontwikkeling van de stad. Daarmee anticiperen we op de onontkoombare groei van de stad in de meest brede zin van het woord. Ruimtelijk hebben we dat gedaan met de Verdichtingsvisie, de inzet op de ontwikkeling van het Stationsgebied/KnoopXL en ambitieuze nieuwe gebiedsontwikkelingen. Waarmee voor nu en in de toekomst de woonbehoefte van onze inwoners tegemoet willen komen. We hebben de blik van Brede Welvaart geïntroduceerd als hulpmiddel en instrument om evenwichtige afwegingen te maken. Met een goede balans tussen welvaart en welzijn, tussen economie en ecologie. We pionieren hiermee om alle aspecten die relevant zijn in het leven van mensen goed tegen elkaar af te kunnen wegen: gezondheid, vrije tijd, werk, veiligheid, onderwijs, zorg, wonen, natuur, leefomgeving en natuurlijk ook materiële welvaart. Met het traject Blik op Eindhoven zijn we het gesprek

met onze inwoners aangegaan om een meer inzicht te krijgen hoe het met ze gaat en wat belangrijk is in het leven van de Eindhovenenaar. Juist in deze coronatijd is dat van groot belang.

Daarnaast staat de verdere doorontwikkeling en transformatie van het sociaal domein hoog op de agenda. Doordat er meer (financiële) rust in het sociaal domein is gekomen, is er ruimte om flinke stappen te zetten met de transformatieopgave. We krijgen steeds beter zicht op wat er nodig is om deze visie realistisch vorm te geven in de uitvoering. Het fundament voor de verdere doorontwikkeling van het sociaal domein is inmiddels stevig. Ook omdat we met deze begroting de nodige (financiële) zekerheden en vangnetten inbouwen zodat we de komende jaren volop kunnen werken aan de verdere transformatie.

Dit alles legt het fundament voor de vaak genoemde 'schaalsprong' van Eindhoven: het mogelijk maken van een verantwoorde groei van de stad met behoud van de unieke kwaliteiten van de Eindhovense samenleving. Verantwoorde groei betekent goed omgaan met complexer wordende vraagstukken op het gebied van veiligheid en leefbaarheid, tegengaan van achterstanden, groeiende diversiteit aan inwoners, voldoende aantrekkelijke en veel betaalbare woningen in aangename wijken, voldoende werkgelegenheid, goede bereikbaarheid, een passend voorzieningenaanbod op het gebied van sport, cultuur en recreatie en de grote opgaven zoals de klimaatopgave en verduurzaming in combinatie met de verdichting en verstedelijking. De schaalsprong gaat dus over een groeiende stad waarin jongeren en ouderen en mensen met verschillende achtergronden goed kunnen samenleven, kinderen goed onderwijs krijgen, waar Eindhovenaren goede zorg kunnen hebben, waar voldoende ruimte is voor sporten en bewegen (ook in de openbare ruimte) en waar mensen kunnen werken. Dat geldt zowel voor de ontwikkeling van de nieuwe stukken stad die we de komende jaren gaan realiseren, zoals bijvoorbeeld KnoopXL, als voor de ontwikkeling van de bestaande stad en wijken. De schaalsprong raakt de hele stad en alle inwoners en is daarmee de belangrijkste strategische opgave voor de toekomst.

De stad groeit hard en de samenleving vraagt om nabijheid van de overheid, omdat de vraagstukken groter en complexer worden. Zoals aangegeven in de Kadernota raakt deze schaalsprong ook de gemeentelijke organisatie: er moet kwalitatief en kwantitatief met de stad mee 'gesprongen' worden. Het is een flinke opgave om de stad op ruimtelijk, sociaal en veiligheidsgebied te kunnen ontwikkelen. Het is onze ambitie om daarin met de stad 'mee te springen'. Om die nabijheid en groei ook daadwerkelijk te organiseren én om dit goed, efficiënt en integraal te doen, is de (aansturing van de) organisatie en een goede bedrijfsvoering randvoorwaardelijk. Dit is immers het motorblok van de gemeentelijke organisatie.

Op personeelsgebied wordt het ook voor ons een steeds grotere uitdaging om vacatures in te vullen. We zullen moeten investeren om te zorgen voor een professioneel en divers personeelsbestand. Dat betekent ook dat we extra inzet moeten doen om voor de huidige medewerkers een aantrekkelijke werkgever te blijven, die hen ontwikkelingskansen biedt. Om ervoor te zorgen dat de digitale gegevens van inwoners veilig zijn, moeten we de ontwikkelingen op ICT-gebied bijhouden. Daarvoor is veel capaciteit nodig, onder andere op het gebied van cyber-security. Ook moeten we anticiperen op ethische en maatschappelijke vraagstukken en ongewenste effecten van de steeds verdergaande digitalisering in de samenleving. Daarnaast willen we de kwaliteit van de dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers verder doorontwikkelen met uitbreiding van de mogelijkheden voor digitale dienstverlening en meer mogelijkheden voor contactmomenten (zoals het voortzetten de chatfunctie). Daarom heeft ook de informatievoorziening een inhaal- en verbeterslag nodig, zodat onze interne processen sneller en efficiënter worden, zoals de datakwaliteit voor de WOZ-waarderingen.

In deze begroting hebben we ruimte gecreëerd om in te spelen op de groei van de stad. Om die groei verantwoord te laten zijn, investeren we nu extra in een aantal kansen en noodzakelijke bewegingen om de stad aangenaam en leefbaar te houden. Ook vanuit het Brede Welvaartsperspectief zijn dit 'no regret'-impulsen:

Vergroening van de stad

Het groen vertegenwoordigt een unieke kwaliteit die sterk bijdraagt aan een gezonde, klimaatrobuuste en (be)leefbare stad. Niet alleen voor onze huidige inwoners, maar ook voor de vele mensen die de komende jaren een nieuwe toekomst in Eindhoven gaan opbouwen. Verdere vergroening is ook noodzakelijk in het licht van de verdichtingsopgave. Aantrekkelijke groene gebieden voor ontspanning, beweging en ontmoeting geven noodzakelijk tegenwicht tegen een dichter bebouwde omgeving. We willen naar een stad van 'samen' en van 'groen en gezond'. De unieke groene wiggens (Gennep Parken, Brainport Park en de Karpen) vormen robuuste groenstructuren voor Eindhoven. We investeren vanaf komend jaar structureel extra in de groenstructuren om deze verder te verbeteren en te versterken, onder andere door extra verwerven van gronden, versterken van de biodiversiteit en het recreatief (mede)gebruik. We zien dit als een noodzakelijke opgave die we graag samen met onze inwoners en partners oppakken.

Versnelling bouwoffensief

De woningmarkt is oververhit. Ondanks de coronacrisis is de vraag naar woningen onverminderd hoog. Het woningtekort leidt momenteel tot maatschappelijke ontwrichting, met name voor starters, middeninkomens en kwetsbare huishoudens. Veel van onze huidige inwoners zitten vast en nieuwe inwoners vinden geen plaats in onze stad. Het versnellen van de woningbouwproductie is al langer onze prioriteit. Eind 2017 zijn we gestart met een bouwoffensief gericht op het verhogen van de jaarlijkse woningbouwproductie. Er is nu aanvullend actie nodig. Met deze begroting gaan we structureel en incidenteel extra investeren in de versnelling van woningbouw, mede naar aanleiding van de motie Werk aan de winkel bij de versnelling woningbouw. Doel is om de woningbouwproductie aan te jagen, zodat we tot 2024 meer en versneld woningen kunnen bouwen. We zetten tijdelijke middelen in voor extra personeel in een speciaal team dat zich hier op focust. Met de structurele impuls kunnen we onder andere investeringen, onderzoeken en maatregelen financieren die nodig zijn om de woningbouw de komende jaren te versnellen.

Nabije wijkbibliotheken verbinden

Eindhoven kent naar schatting 23.000 inwoners die moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen en omgaan met de computer. De maatschappelijke gevolgen zijn fors, denk aan werkloosheid, problemen met de gezondheid, schuldenproblematiek en taalachterstand bij kinderen. Daarbij zijn laaggeletterden minder actief in het vrijwilligerswerk en doen ze vaker een beroep op extra zorg, uitkeringen en armoedemaatregelen. Ook eenzaamheid is een groeiend probleem, onder andere bij ouderen, de jeugd, internationals en internationale studenten. Dit zijn maatschappelijke vraagstukken waaraan de bibliotheek, in samenwerking met andere partijen in de stad, een belangrijke bijdrage kan leveren. Dit werd ook geconcludeerd door een externe adviescommissie in haar rapport *'Brede welvaart? Brede bibliotheek! Op weg naar een Eindhovense Bibliotheek van de Toekomst'* wat op 6 april 2021 aan de raad is aangeboden naar aanleiding van de door de raad op 3 november 2020 aangenomen motie *'Onderzoek naar de Bibliotheek van de (nabije) toekomst'*. We kiezen daarom voor een structurele intensivering voor stadsdeelbibliotheken die onder andere door nabijheid en toegespitste programmering stevig kunnen bijdragen aan brede leesbevordering, ontmoeting en het tegengaan van eenzaamheid. Met als doel een verbonden samenleving.

Aanpakken ondermijning

Goede en betaalbare woningen en de juiste voorzieningen maken een wijk en stad aantrekkelijk om te wonen. Maar dat alleen is niet voldoende. Je veilig voelen in je stad en in je woonomgeving is een belangrijke randvoorwaarde daarvoor. Met een groeiende stad wordt ook het veiligheidsvraagstuk prangender en complexer. Soms zijn veiligheidsvraagstukken heel zichtbaar. Woonoverlast in wijken door illegale woningsplitsingen en -kamerverhuur is zo'n voorbeeld. Soms liggen veiligheidsvraagstukken onder de oppervlakte en zorgen ze in die luwte voor rot in de samenleving. Een voorbeeld daarvan is het investeren in de bovenwereld van (grote) winsten uit criminele activiteiten. Deze vormen van ondermijning zorgen er sluipenderwijs voor dat wijken en buurten onprettige plekken worden om te wonen en leven. De ontwikkelingen in de Kruisstraat in de afgelopen jaren zijn daarvan een goed voorbeeld. Daarom geven we met deze begroting een extra structurele impuls aan (meer capaciteit bij) veiligheid, handhaving en voor het tegengaan van ondermijning.

Hoogspanningslijnen onder de grond

We hebben in 2019 uitwerking gegeven aan het coalitieakkoord ten aanzien van verkabeling en de haalbaarheid van het ondergronds brengen van de hoogspanningslijnen. Naar aanleiding daarvan hebben we het ministerie van EZ in 2020 schriftelijk verzocht om verkabeling in de uitwerking van het wetsvoorstel Stroom beter mogelijk te maken. In 2019/2020 hebben we met Tennet verkend of verkabeling in Acht mogelijk te maken zou zijn met uitbreiding van de hoogspanningslijn Tilburg-Eindhoven met een derde tracé. Mede op grond van de motie Verkabelen Hoogspanningslijnen bij de kadernota hebben we Tennet recent verzocht een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar het verkabelen (ondergronds brengen) van de 150kV hoogspanningslijn in noord Eindhoven (Acht/Woensel). Als onderdeel van het haalbaarheidsonderzoek willen wij als gemeente Eindhoven € 5 miljoen beschikbaar stellen om ons deel van de opgave te bekostigen. Zo zetten we een belangrijke stap in een proces om te komen tot een gerichte kwaliteitsimpuls van het gebied en met nieuwe ruimte voor stedelijke ontwikkeling. Niet alleen voor woningbouw maar juist ook voor de leefbaarheid door een groene kwaliteitsimpuls.

Door een prudent financieel beleid zijn onze financiën de afgelopen jaren op orde gekomen en hebben we weer een financieel solide basis. Tijdens de coronacrisis hebben we aangetoond dat we kunnen opschakelen waar nodig, zonder dat de financiële stabiliteit in gevaar komt. Deze koers blijven we volgen. In lijn met de Kadernota gebruiken we deze begroting onder andere om een flink deel van onze investeringen in de afgelopen jaren structureel te maken. We leggen met bovengenoemde extra impulsen een stevig fundament voor de verantwoorde groei van de stad. Onze opvolgers kunnen zo met een schone lei aan de slag.

Daarnaast heeft de raad bij de behandeling van de Kadernota ons met moties aangespoord tot aanvullingen en aanscherpingen op de voorstellen die in de Kadernota zijn gedaan. Dit hebben wij zeer gewaardeerd en veel van de moties zijn dan ook omarmd en verwerkt in deze begroting. In onderstaande paragrafen laten we langs de lijnen van het coalitieakkoord zien hoe we inhoudelijk omgaan met de voorstellen uit de Kadernota en de verschillende moties en toezeggingen die bij de behandeling in de raad zijn gedaan. De financiële uitwerking hiervan vindt u in de financiële hoofdlijn van deze begroting.

Zorgzaam en zorgvuldig

Het realiseren van een toekomstbestendig sociaal domein is en blijft een belangrijke prioriteit. Nadat we in het begin van onze collegeperiode vooral ingezet hebben op het beheersen van de financiën, is er inmiddels ruimte ontstaan om flinke stappen te zetten om te investeren en ontwikkelen. Met de menselijke maat als uitgangspunt.

De verwachting was dat de pandemie zou leiden tot een verzwaring van armoede- en schuldenproblematiek, onderwijsachterstanden, werkloosheid en ondersteuning aan de meest kwetsbaren. Opgaven als gezondheid en preventie kregen zowel landelijk als lokaal daarom prioriteit. Voor een deel zien we deze verwachting bewaarheid worden, maar het is nog te vroeg om de langetermijneffecten goed te kunnen overzien. De investeringsruimte in 2022 benutten we onder meer voor deze prioritaire beleidsopgaven.

Hoewel we dus nog beperkt zicht hebben op de sociaal-maatschappelijke gevolgen van de pandemie, zetten we in ieder geval komend jaar stevig in op het integrale gezondheidsbeleid. Corona heeft het belang en de noodzaak daarvoor benadrukt. We werken met de insteek van positieve gezondheid, met een gebiedsgerichte benadering en met de ambitie dat iedere Eindhovenenaar er drie gezonde jaren bij krijgt en we gezondheidsverschillen verkleinen. De scope is daarmee breder dan alleen 'niet ziek zijn'. Het betreft het hele scala van sport en beweging, voeding, mentale veerkracht, verbondenheid en meedoen met de samenleving, tegengaan van eenzaamheid en het leven in een gezonde omgeving. Vanuit een integraal en samenhangend programma gaan we hier met partners de komende jaren werk van maken. Onder andere samen met het expatcenter zetten we in op het verzachten van de gevolgen van de coronacrisis voor onze internationals, want ook zij voelen zich soms sociaal geïsoleerd en hebben zorgen over hun financiële situatie en hun toekomst.

De trends en ontwikkelingen en de ervaringen uit de praktijk laten verder zien dat we aan de juiste grote maatschappelijke uitdagingen werken en ook moeten blijven werken. Rode draad in ons sociaal domein blijft dat we onze inwoners goed en snel helpen met hun ondersteuningsvragen. Goede en efficiënte dienstverlening staat daarom altijd centraal. Om toenemende ongelijkheid tegen te gaan is het essentieel om samen met onderwijspartners kansengelijkheid te vergroten in het onderwijs. Daarom is er ook een extra intensivering om vroegtijdig schoolverlaten tegen te gaan en om extra mogelijkheden te bieden zoals de Trudo Weekendschool en het T+huis. Kansengelijkheid betekent ook inzet om inwoners te blijven scholen en snel naar werk te begeleiden én om vroegtijdig financiële problemen aan te pakken.

Het is voor de komende jaren een grote uitdaging om te investeren in transformatie, hervorming en toekomstbestendigheid en tegelijkertijd te blijven zorgen dat het sociaal domein financieel en beheersmatig op orde blijft. We zien voor de komende jaren dan ook twee grote aanvullende prioritaire opgaven op het gebied van jeugd en op het gebied van huisvesting van kwetsbare inwoners.

Naar aanleiding van de arbitrage die de VNG heeft aangespannen, heeft het kabinet erkend dat er te weinig geld beschikbaar is gesteld voor een houdbaar jeugdstelsel. Daarom zijn voor 2022 extra middelen beschikbaar gesteld aan de gemeenten. Besluitvorming over extra middelen voor latere jaren wordt aan een nieuwe regering over gelaten, maar gemeenten mogen in hun begroting nu al rekening houden met structureel meer middelen. Dit betekent dat ook Eindhoven meer ruimte krijgt voor invulling van de jeugdzorg boven op de ruimte die we reeds in de Kadernota voorzien hadden. De financiële hoofdlijn gaat hier nader op in. We zijn daarom voortvarend aan de slag om een aanpak te ontwikkelen om de jeugdzorg te versterken. Dit is ook toegezegd naar aanleiding van de motie 'De nieuwe crisis speelt zich af in de Jeugdzorg' die bij de behandeling van de Kadernota is ingediend. Met daarbij onze WIJ-visie als belangrijk richtsnoer en kompas. Daarnaast hebben we ingezet op preventief jeugdbeleid, waarmee we in 2022 starten. We stellen 6 ton extra structureel beschikbaar voor een stadsbrede aanpak voor jongerenwerk. Het daadwerkelijk realiseren van concrete en bestendige hervormingen in de jeugdzorg is door de omvang, complexiteit en urgentie ook een grote opgave voor de komende coalitie.

We zijn landelijk actief in VNG-verband om te werken aan structurele verbeteringen van de wet- en regelgeving aan de hand van een landelijke hervormingsagenda. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om zaken als de mate van beleidsvrijheid van gemeenten, het verhelderen van de 'breedte' van de Jeugdwet (wie is verantwoordelijk voor welke zorg?) en het gewenste uitvoeringsniveau bij complexe, specialistische zorgvragen die het lokale niveau overstijgen. Het doel hiervan is het verbeteren van de hulpverlening met meer grip op de financiën.

Kortom, we zijn blij met de erkenning van het Rijk dat er meer geld nodig is voor de jeugdzorg en dat verbeteringen noodzakelijk zijn in het huidige stelsel. We voelen een grote urgentie om stappen te zetten. Met daarbij de kanttekening dat we hierin afhankelijk zijn van de mogelijkheden van de partners in de jeugdzorg. Zij

kampen onder andere met schaarste van personeel en het oplossen daarvan vraagt tijd. We moeten er dus rekening mee houden dat oplossen van de problemen in de jeugdzorg een zaak is van lange adem. Dat krijgen we niet in één jaar gerealiseerd. We zorgen er daarom voor dat geld dat beschikbaar is gesteld voor de jeugd ook voor de jeugd behouden blijft. Zo maken we onze begroting op dit punt realistisch en robuust.

Een dak boven je hoofd is, naast inkomen en werk, de belangrijkste component om mee te kunnen doen in de samenleving. We zijn als gemeente verantwoordelijk voor het huisvesten van kwetsbare inwoners. Door gebrek aan beschikbare woningen zijn er geen doorstroommogelijkheden en verblijven mensen langer in zorg (beschermd wonen of de maatschappelijke opvang) dan nodig. We zetten dure zorgvoorzieningen in om een, van oorsprong, woonvraagstuk op te lossen.

De BUIG is tenslotte traditioneel ook een uitdaging voor onze begroting omdat deze post fluctueert en lastig te voorspellen is. Corona maakt de onzekerheid hierover alleen maar groter omdat we nog onvoldoende zicht hebben wat het stoppen van de landelijke ondersteuningsmaatregelen op termijn gaat betekenen voor de instroom. Het Huis naar Werk is nu in ontwikkeling met als doel om - in samenwerking met vele partners en regiogemeenten - de instroom van werklozen zo laag mogelijk te houden en iedereen passend advies te geven over werk, scholing of ontwikkeling. We leggen hiermee de lat hoog. Dit doen we met als uitgangspunt: klantgerichte dienstverlening door het bundelen van versnipperde loketten naar één centrale ingang. In de Brainportregio liggen heel veel kansen op de arbeidsmarkt, voor iedereen. In het Huis naar Werk streven we naar goed zicht op de kansrijke beroepen. Door bemiddeling en/of scholing willen we mensen helpen aan een duurzame plek op de arbeidsmarkt. Op de korte termijn hebben we (vanwege corona) wel een stijging van de instroom gezien. We verwachten echter vooralsnog dat we de financiële fluctuaties meerdere jaren kunnen opvangen met het gereserveerde bedrag in het weerstandsvermogen, zodat we nu geen aanleiding zien om daar in deze begroting aanvullende financiële gevolgen aan te verbinden.

Tijdens de behandeling van de Kadernota is naar aanleiding van een ingediende motie gesproken over de kostendelersnorm in de bijstand, vanuit de wens om oneerlijke gevolgen hiervan voor inwoners tegen te gaan. Zoals toegezegd door het college gaan we hier de komende periode mee aan de slag, net als met de mogelijkheden om scholingstrajecten met behoud van uitkering te realiseren.

Sterk en stedelijk

Zoals aangegeven in de inleiding brengt de groei van de stad forse opgaven met zich mee die groter zijn dan onze eigen lokale mogelijkheden. Er moet de komende jaren flink geïnvesteerd worden in een aantal strategische opgaven zoals de ontwikkeling van het stationsgebied/KnoopXL, de bereikbaarheid inclusief de schaalessprong in het OV-systeem (met de inbreng van de Brainportlijn in het Nationaal Groeifonds als goed voorbeeld). We zullen ook noodzakelijke investeringen in de bestaande stad moeten doen, zoals in de wijken en het versterken van ons voorzieningenniveau. Ook een goede bereikbaarheid is randvoorwaardelijk voor de groeiende stad. Door verdichting en de vele bouwactiviteiten wordt het steeds drukker in het verkeer. Door corona zien we ook veranderingen in het mobiliteitsgedrag van weggebruikers. We stimuleren verandering naar meer lopen, fietsen, OV-gebruik en deelmobiliteit en zetten in op het verbeteren van de verkeersveiligheid. Het gaat om gerichte acties en interventies voor, tijdens en na realisatie van infrastructurele werken, zoals fietsroutes of herinrichtingen naar 30 km/u. We investeren daarom ook extra in de mobiliteitstransitie. Daarnaast vraagt de stad om stevige investeringen in klimaat en duurzaamheid, daar gaan we in een aparte paragraaf op in. We voelen de verantwoordelijkheid om voor de huidige en de nieuwe Eindhovenaren te blijven werken aan een aantrekkelijke en plezierige stad om te wonen, leven en werken. En dat doen we samen met Rijk en provincie. Daarom is het zo belangrijk dat het gezamenlijke, regionale Brainport-bid goed landt in het nieuwe regeerakkoord. Dat geeft namelijk de 'haakjes' voor rijksbetrokkenheid bij onze regio en de ontwikkeling van onze stad. Met de Regio Deal hebben we weliswaar kunnen profiteren van een eenmalige impuls van het Rijk in ons voorzieningenniveau, maar voor de komende jaren vraagt verantwoorde groei van de (regio) Eindhoven een structurele impuls. Niet voor niets zetten we ons al jaren in voor een andere verdeling van het gemeentefonds die meer recht doet aan de positie van onze stad. Deze lobby gaat nog steeds de goede kant op, maar zekerheden zijn er vooralsnog niet. We blijven hier dan ook stevig op inzetten. Tegelijkertijd zullen we zelf ook onze bijdrage moeten leveren en daarom zorgen we ook in deze begroting voor stevige voeding van onze strategische investeringsagenda.

Belangrijke onderlegger voor de groei van de stad is het Ontwikkelplan Centrum (OPC). Dit is de basis voor een aantal strategische investeringen en het kompas voor de verdere doorontwikkeling van het centrumgebied. Maar de stad is groter dan het centrum. Daarom willen we komen tot een Ontwikkelplan Eindhoven (OPE). Een 'kopvisie' waarbij de ruimtelijke ontwikkeling van de hele stad in samenhang wordt gezien. En daarbij gaat het niet alleen om de fysieke mogelijkheden, maar een integraal beeld: ruimte, mobiliteit, duurzaamheid, sociale-maatschappelijke- en culturele voorzieningen, onderwijs, sport, zorg, et cetera. En dit alles in ontwikkelgebieden en in de bestaande stad en wijken. Daarmee wordt het een kompas voor de wijze waarop de groei van de stad de komende jaren verantwoord en toekomstbestendig vorm kan krijgen. Daarnaast wordt het een leidraad die er ook voor moet zorgen dat de verschillen in Eindhoven niet te groot worden. Met dit OPE als hulpmiddel kan het volgende college de noodzakelijke vervolgstappen zetten in de doorontwikkeling van Eindhoven. De toenemende complexiteit van onze opgaven vraagt meer dan alleen een goed ontwikkelplan. Ook aanvullende onderzoeken en verkenningen zijn nodig. In deze begroting maken we daarom ruimte boven op de bestaande middelen voor onderzoek en ontwikkeling. En we gaan aan de slag met de herinrichting van de Boschdijk binnen de ring omdat de huidige inrichting niet voldoet aan de gewenste (beeld)kwaliteit. De Boschdijk wordt verkeersveiliger, groener en aantrekkelijker. Een mooi voorbeeld hoe we werk met werk maken om onze ambities in samenhang te realiseren.

Uiteraard vraagt een groeiende stad ook een stevig economisch fundament en een sterk bedrijfsleven. Naast de Brainportagenda die op het hightech-bedrijfsleven is gericht, blijven we onverkort inzetten op het versterken van het lokale Eindhovense bedrijfsleven. We geven voortvarend uitvoering aan het MKB-plan. Ook zetten we stevig in op het stimuleren en faciliteren van startups. Met het zetten van stappen in de verdere uitbreiding van de Brainport Industries Campus faciliteren we de maakindustrie om te ondernemen. De vraag naar interessante werkplekken blijkt – ondanks corona en de trend van meer thuiswerken – onverkort aanwezig. Tenslotte hebben de recente verkopen van BIC en HTCE ons opnieuw bewust gemaakt van de toenemende internationalisering van ons economisch ecosysteem en de noodzaak om scherp zicht te hebben op de eventuele kwetsbaarheden, inclusief een adequate borging van het publieke belang. Hierin trekken wij nauw op met Rijk, provincie en het regionaal bedrijfsleven.

Met de Lokale Educatieve Agenda hebben we een goed instrument in handen om met de scholen het gesprek aan te gaan over het nationaal programma Onderwijs en hoe we dit kunnen laten werken om te zorgen dat onze schoolgaande jeugd zo min mogelijk schade ondervindt door de coronatijd. Onze insteek daarbij is – in de geest van de tijdens de behandeling van de Kadernota ingediende motie 'Actieplan Eerlijke Kansen' – in te zetten op het voorkomen van onderwijsachterstanden en het tegengaan van verschillen in de kansen voor leerlingen uit wijken met relatief hoge onderwijsachterstanden en hoog percentage onder advisering. Daarnaast zetten we in op de afronding van het Integraal Huisvestingsplan voor het Primair Onderwijs en de uitbreiding van de Internationale School, zodat alle lopende dossiers op het gebied van onderwijshuisvesting deze periode afgerond worden.

Frisse lucht en nieuwe energie

Zoals ook aangegeven in de inleiding is de klimaatopgave een groot en urgent mondiaal, nationaal en lokaal vraagstuk. De klimaatverandering gaat sneller dan gedacht. Extreme weersverschijnselen (brand, cyclonen, overstromingen) gaan vaker tegelijk voorkomen, soorten sterven uit, en de voedselproductie wordt instabiel wat wereldwijde risico's heeft met meer hongersnoden tot gevolg. Dit blijkt uit het recente klimaatrapport van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), de toonaangevende klimaatwerkgroep van de Verenigde Naties. Daarin wordt aangegeven dat zonder drastische maatregelen geen enkele plek op aarde veilig zal zijn en dat we nu onze verantwoordelijkheid moeten nemen. Gegeven het (maatschappelijk) belang van de opgave en de kansen die verduurzaming biedt voor de regio, nemen we onze verantwoordelijkheid. Vanaf 2022 zijn er extra structurele middelen voor de verduurzaming van onze stad vrijgemaakt. Hiermee kunnen we in 2022 onze activiteiten die veelal met tijdelijk geld zijn opgestart continueren en intensiveren. In lijn met onze toezegging naar aanleiding van de motie 'Isoleren woningen' die bij de behandeling van de Kadernota is ingediend, gaan we het isolatieprogramma versterken om tegemoet te komen aan de wens van de inwoners voor meer ondersteuning in het verduurzamen van hun woningen om de energietransitie betaalbaar te houden. Hierbij hebben we extra aandacht voor het thema energiearmoede. We werken hierbij nauw samen met de Eindhovense woningcorporaties.

Ook kunnen we een impuls geven aan thema's die nog onvoldoende aandacht konden krijgen en pakken we nieuwe thema's op zoals het verduurzamen, circulariteit en onderzoek voor het uitfaseren van onze biomassacentrale. En vanzelfsprekend zetten we de verduurzaming van onze eigen gemeentelijke gebouwen door. Het aanpakken van klimaatverandering kunnen we niet alleen, we sluiten klimaatdeals en zetten het klimaatnetwerk door.

Voor de totaal benodigde klimaatopgave zijn we echter vooral afhankelijk van extra middelen van het Rijk. Het is nu zaak dat men in Den Haag ook de noodzaak gaat voelen. Europa biedt ons in ieder geval veel kansen. In de Europese begroting wordt fors ingezet op het realiseren van de klimaatambities zoals recent door de Europese Commissie gepresenteerde pakket 'Fit for 55': een ambitieuze strategie en concrete maatregelen om te komen tot 55% CO₂-reductie in 2030. Met de structurele middelen die in deze begroting zijn vrijgemaakt, kunnen we ervoor zorgen dat wij klaar staan wanneer er middelen van het Rijk en/of andere subsidies komen. En dat we tegelijkertijd flinke stappen kunnen blijven zetten naar een gezonde, klimaatneutrale, klimaatbestendige, circulaire en groene stad. Met het versterken onze eigen inkoopfunctie op dit gebied en het slim verduurzamen van ons vastgoed, leveren we daar als gemeente zelf ook een bijdrage aan.

Naast het reduceren van de CO₂-uitstoot en het zorgvuldig omgaan met grondstoffen, hebben we ook een grote taak om veranderende omstandigheden als hitte, droogte en wateroverlast een plek te bieden in onze stad. Dit doen we zowel in onze binnenstad, als in de wijken en onze prachtige parken. Verder vergroenen is het sleutelwoord om dat mogelijk te maken. Dit in lijn met de toezegging van het college naar aanleiding van de motie '*Groen, Groener, Groens!*'. We gaan daarom voortvarend door met het verder vergroenen van de binnenstad. Zo starten we met de vergroening van het Stratumseind en werken de plannen verder uit voor een aantal groenplekken uit het Groenplan Centrum binnen de ring, waaronder het Wilhelminaplein en de extra inzet voor uitvoering van het inrichtingsplan Gennepark. We gaan door met vergroenen van de wijken en zetten speciaal in op de groenarme wijken en schoolpleinen. Met extra aandacht voor de participatie vanuit de buurten zelf, doen we dit met het daartoe opgestelde plan van aanpak en in nauwe samenspraak met de omwonenden. Er gaan 127.500 tegels eruit en groen erin. Met extra middelen voor de 'bestaande stad' geven we een extra impuls. Ook hebben we tijdens de behandeling van de Kadernota naar aanleiding van een motie toegezegd dat we bezien of en hoeveel geld we kunnen vrijmaken voor een pilot van een jaar met bladkorven. Tevens zetten we in op de bestrijding van de overlast van ratten. Die ruimte hebben we gevonden en daar gaan we dus mee aan de slag in 2022.

Stad met een groot hart

Eindhoven is altijd een stad geweest waar voor iedere portemonnee een geschikte woning aanwezig was. Dat is de afgelopen jaren door de crisis op de woningmarkt drastisch veranderd. Bouwen van voldoende en voor iedereen betaalbare woningen in aantrekkelijke wijken is daarom een randvoorwaarde om de groei van de stad mogelijk te maken. Daarnaast is het ook noodzakelijk om de huidige druk op de woningmarkt te verlichten zodat de spiraal van groeiende huizenprijzen en daarmee schaarste aan betaalbare woningen doorbroken kan worden. Om veel, snel en slim te bouwen geven we een krachtige impuls aan ons bouwoffensief om te komen tot een verdere versnelling van de bouwopgave. De raad heeft hier ook tijdens de behandeling van de Kadernota nadrukkelijk toe opgeroepen. Dit heeft geresulteerd in een versnellingsplan waar we op tal van onderwerpen naar verdere optimalisatie en versnelling zoeken. Het optimaliseren van de werkprocessen, samenwerking met de corporaties en marktpartijen en maatregelen om speculatie in te perken, zijn zaken die we al in gang hebben gezet. Verder worden maatregelen uitgewerkt zoals een 'dedicated team', bulkvergunningen, gecertificeerde bouwprocessen, tijdelijke woningbouw en gestandaardiseerde woningbouw. En natuurlijk zoals gezegd, in nauwe samenwerking met de Eindhovense woningcorporaties omdat zij een cruciale rol vervullen om de betaalbaarheid van voldoende woningen te borgen.

Het vraagstuk van voldoende woningen speelt niet alleen in Eindhoven. Daarom zetten we ons ook landelijk in om samen met het Rijk te komen tot betere wet- en regelgeving, zoals een zelfbewoningsplicht en het wegnemen van belemmeringen voor (betaalbare) woningbouw, zoals de verhuurdersheffing voor woningcorporaties. Doordat we met het stedelijk gebied een Woondeal hebben gesloten, zijn de lijnen naar het Rijk kort. Nationaal wordt de urgentie voor voldoende woningbouw in het stedelijk gebied Eindhoven erkend. We plukken hier de vruchten van door ons succesvol beroep op de rijksmiddelen voor de Woningbouwimpuls.

We hebben daarnaast te maken met de invoering van de Omgevingswet wat een extra beroep doet op onze organisatie. We proberen daar werk met werk te maken, maar invoering van een dergelijke ingrijpende wet die bijvoorbeeld een stevige impact heeft op de planvorming en vergunningverlening, vraagt extra inzet. Daarvoor maken we ook ruimte omdat we de ontwikkelingen in de stad niet in de pauzestand kunnen en willen zetten.

Aantrekkelijke wijken is een randvoorwaarde voor goed wonen. Wanneer we gegevens en signalen over leefbaarheid, welzijn, welvaart en kwetsbaarheid aan elkaar koppelen zien we dat een aantal buurten op meerdere thema's slechter scoren dan andere buurten of het gemiddelde van de stad. Er is in deze buurten sprake van een combinatie van problemen rond thema's zoals welzijn, geld, taal, gezondheid, welbevinden en leefbaarheid en een potentiële kwetsbaarheid. De stapeling van diverse maatschappelijke ontwikkelingen is door achtergebleven investeringen van woningcorporaties en gemeente - door wettelijke en financiële uitdagingen – gegroeid. Het is tijd om in te spelen op de grote maatschappelijke problemen in de wijken. In deze begroting maken we daar ruimte voor. We zetten extra in op het versterken van het integraal gebiedsgericht werken. Vanuit de gemeente zetten we meer capaciteit in op het samenspel van veiligheid en de sociaaleconomische ontwikkelingen.

Goede voorzieningen in de wijk zijn daarnaast van groot belang. Denk daarbij aan bijvoorbeeld aan winkelvoorzieningen en nabije mogelijkheden voor sport en recreatie. Met het sportakkoord en het uitvoeringsplan Sport hebben we daarvoor de goede instrumenten in handen. Niet alleen past drempelverlaging om te bewegen in ons integraal gezondheidsprogramma, maar het is natuurlijk ook gewoon leuk om te doen. Bovendien kan het positief werken voor de sociale samenhang in de buurt, doordat mensen samen hiermee aan de slag zijn. De binnenstad staat de komende jaren voor grote uitdagingen. Niet alleen door de bouwopgave, maar ook door het veranderd winkelbeeld. We gaan dan ook aan de slag met de binnenstad en zes focus-winkelgebieden om deze verder te versterken en aantrekkelijker te maken. Naast de herijking van de binnenstadsvisie zetten we waar mogelijk en nodig in op transformatie om deze winkelgebieden toekomstvast te maken. Onder andere kijken we daarbij naar het vrij parkeren in het weekend bij WoensXL, zoals ook bij de behandeling van de Kadernota is toegezegd. Ook maken in deze begroting financiële ruimte om invulling te geven aan onze toezegging op de ingetrokken motie *Wel horeca, geen precario* om in 2022 een nultarief te hanteren voor de precario op terrassen. Aangezien het mandaat voor het opleggen van precariobelasting bij de raad ligt, wordt de uitvoering hiervan concreet gemaakt met het raadsvoorstel *Tot het vaststellen van de Verordeningen gemeentelijke belastingen, heffingen en rechten 2022*.

Tenslotte

Ook dit jaar was het door alle actuele onzekerheden en de grote maatschappelijke opgaven die voor ons liggen in de dynamiek van de ontwikkeling van de stad, niet eenvoudig om een solide begroting op te stellen. Een begroting die verantwoorde groei en ontwikkeling van nieuwe stukken stad mogelijk maakt en die ook recht doet aan de opgaven in de bestaande stad. En een begroting die ons in staat stelt om flexibel in te spelen op de kansen die voorbijkomen en om onze verantwoordelijkheid te nemen in onze samenwerking met Rijk en provincie. Een samenwerking die noodzakelijk en randvoorwaardelijk is om de potentie van Eindhoven als centrumstad van het hightech-ecosysteem ten volle te realiseren. Dat is niet alleen lokaal van waarde; het is een zaak van nationaal belang. Want juist hier vinden doorbraken plaats, worden systeemtransities versneld, verdienen we de kosten van de coronacrisis terug, leggen we de basis voor nieuwe (type) banen en leveren we een grote bijdrage voor Nederland en Europa aan het creëren van een eigen soevereine technologische positie in de wereld. De technologieën en innovaties die in deze regio worden 'geboren' leveren oplossingen voor urgente maatschappelijke uitdagingen en leveren tegelijkertijd werkgelegenheid en brede welvaart voor heel Nederland. De opgaven en investeringen in onze stad zijn mede om die reden te groot en te complex om als stad alleen te doen. We vragen het nieuwe kabinet dan ook met ons samen te werken en te investeren in toptechnologie en talent en in een goede én (inter)nationaal bereikbare leef- en werkplek. Dit vergt een lange adem en structurele inzet.

Naar onze mening zijn we er goed in geslaagd om in een dynamische periode en context deze begroting aan u te presenteren. Hiermee ligt er een solide fundament voor een nieuw college om Eindhoven de komende jaren de volgende stap in haar ontwikkeling te kunnen laten maken.

1.3 Financiële hoofdlijn

Het financiële beeld voor deze begroting is voor een groot gedeelte al bepaald in de Kadernota 2022. In deze hoofdlijn vatten we dat beeld kort samen en gaan we in op de ontwikkeling van het gemeentefonds (inclusief nieuwe rijksmiddelen voor Jeugd) en de technische actualisatie van de begroting.

Kadernota 2022

In de kadernota is naast een aantal actuele ontwikkelingen ruimte gemaakt voor extra structurele intensiveringen in lijn met het coalitieakkoord. Onder actuele ontwikkelingen vallen onder meer SVGG, arbodienstverlening, onderwijshuisvesting, de aanbesteding van het reinigingsbestek, Ergon, jeugd/jongerenwerk en het van Abbehuis. Structurele intensiveringen zijn er op het gebied van Klimaat en energie (€1,4 miljoen), Ruimte en mobiliteit (€0,2 miljoen), Leefbare stad en wijken (€0,4 miljoen) en Bedrijfsvoering (€0,6 miljoen). Daarnaast is stelpost kapitaallasten uit de vorige begroting toegewezen: Klimaat en energie (€1 miljoen) en Ruimte en mobiliteit (€1 miljoen). De incidentele middelen, en dan met name het rekeningresultaat over 2020, zijn vooral ingezet op aanvulling van de coronamiddelen, actuele ontwikkelingen, Jeugd en incidentele intensiveringen.

<i>Recapitulatie Kadernota 2022</i>	<i>(x €1 miljoen)</i>	2022	2023	2024	2025
Gemeentefonds (schatting)		18,2	17,7	15,5	12,9
Lokale lasten		4,6	4,6	4,6	4,6
Indexatie		-11,0	-11,0	-11,0	-11,0
Actuele ontwikkelingen		-5,2	-5,5	-6,3	-6,4
Extra intensiveringen coalitieakkoord		-2,6	-2,6	-2,6	-2,6
Structurele voordelen		0,2	0,2	0,2	0,6
Incidentele middelen (rekeningresultaat, rente, wegenbeheerplan)		44,0			
Inzet incidentele middelen		-37,6	-11,9	-1,0	-1,0
Spreiding inzet rekeningresultaat over de jaren		-10,5	8,5	1,0	1,0
Saldo Kadernota 2022		0,0	0,0	0,3	-2,0

Begroting 2022

Het financieel beeld van de kadernota is geactualiseerd. Het saldo is in alle jaren voordeliger dan in de kadernota werd aangenomen. Dit geeft ruimte voor nieuwe structurele en incidentele intensiveringen.

<i>Ontwikkelingen na kadernota</i>	<i>(x € 1 miljoen)</i>	2022	2023	2024	2025
Saldo Kadernota 2022		0,0	0,0	0,3	-2,0
Meicirculaire Gemeentefonds		0,3	0,5	0,5	1,4
-Rijksmiddelen Jeugd		17,2			
-Inzet rijksmiddelen Jeugd		-17,2			
Technische actualisaties		4,2	3,3	4,1	0,3
Nieuwe structurele intensiveringen		-1,7	-1,7	-1,7	-1,7
-incidentele intensiveringen		-16,0			
-Mutaties reserves		13,2	-2,1	-3,2	
Saldo Begroting 2022		0,0	0,0	0,0	-2,0

Meicirculaire gemeentefonds

Uit de meicirculaire blijkt dat de inschatting bij de kadernota accuraat is geweest. Het accres en de overige wijzigingen pakken per saldo iets positiever uit. Een voordeel zien we met name in 2025. Het traject herijking gemeentefonds loopt nog volop. In juli is het aangepaste voorstel voor de nieuwe verdeling van het gemeentefonds naar de Tweede Kamer gestuurd. Hierin staan reacties op de vragen die gemeenten en de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) hebben gesteld over het verdeelvoorstel dat in februari 2021 was gepubliceerd. De beoogde invoeringsdatum van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds is nog steeds 2023. De afgelopen tijd zijn ook gesprekken gevoerd met IPO en BZK over de wijze waarop gemeenten meerjarig rekening mogen houden in hun begroting met de extra middelen voor Jeugdhulp. Nadere afspraken hierover

waren nodig, omdat er tot nu toe alleen voor het jaar 2022 extra middelen beschikbaar zijn gesteld (€ 1.319 miljoen bovenop de eerder toegezegde €300 miljoen). Gemeenten mogen in hun meerjarenraming rekening houden met 75% van de bedragen die structureel nodig zijn volgens de Commissie van Wijzen en die ten grondslag liggen aan de middelen die vanuit de Hervormingsagenda jeugd beschikbaar moeten komen. Een definitief besluit over structurele middelen is doorgeschoven naar een nieuw kabinet. Als duidelijk is hoe de rijksbudgetten in de volle breedte uitpakken en hoe de kosten voor jeugd zich ontwikkelen wegen we eventuele aanvulling vanuit de algemene middelen opnieuw af.

Technische actualisaties

De investeringsplanning voor 2022 is tegen het licht gehouden met als doel te komen tot een zo realistisch mogelijke planning. De bijstelling van de investeringsvolumes leidt in de jaren 2022 t/m 2024 tot een (tijdelijk) voordeel van € 2 miljoen per jaar. In 2024 slaat dit, mede door het activeren van investeringen maatschappelijk nut, om in een nadeel. Ook de personeelslasten vallen in de jaren 2022 t/m 2024 voordeliger uit. Daarnaast voeren we onder de noemer 'ongewijzigd beleid' jaarlijks een aantal technische actualisaties uit voor o.a. de zakelijke lasten van onze eigen bezittingen, grondbedrijf, rente en prijzen (p) en hoeveelheden (q) voor riolen, afval en leges. Deze mutaties hebben een beperkte invloed op het begrotingsaldo. Voor Omgevingswet nemen we vanaf de invoeringsdatum (1 juli 2022) op jaarbasis €0,2 miljoen aan extra lasten mee. In het coalitieakkoord is afgesproken dat we de lokale lasten op het gemiddelde van de G40 brengen en houden. Dit geldt ook voor 2022. Dit vroeg om een inschatting van de groei van G40 voor 2022. Deze groei werd in de kadernota, net als in voorgaande jaren, geschat op 3%. Voor de begroting is dit uitgangspunt getoetst in het netwerk van de 100.000+ gemeenten. Dit geeft geen aanleiding om het uitgangspunt van de kadernota te herzien.

Nieuwe intensiveringen

Voor de begroting houden we vast aan het uitgangspunt van de kadernota met betrekking tot het saldo in 2025. Hierdoor spelen we na de technische actualisaties ten opzichte van de kadernota per saldo €1,7 miljoen vrij voor nieuwe structurele intensiveringen. Ook hebben we opnieuw gekeken naar incidentele middelen waar nog geen bestemming aan is gegeven of waarvan de bestemming niet actueel meer is. Uit de kadernota bleek al eerder dat in het weerstandsvermogen een bedrag van € 7 miljoen aan ruimte zit boven de norm. Verder komt naar voren dat er niet langer behoefte is aan de reserve Niet te activeren investeringen. De recent ingestelde reserve Strategische investeringen neemt deze functie in feite over. Het saldo van de reserve van ruim €6 miljoen valt vrij. Inclusief de technische actualisaties is er in totaal een bedrag van € 16 miljoen beschikbaar voor aanvullende incidentele intensiveringen. Daarnaast zijn bij de kadernota al verschillende moties ingediend ten aanzien van de beschikbare impuls gelden (€4 miljoen). In de financiële begroting zijn de beschikbare structurele middelen nu nog op een stelpost gezet op taakveld 0.4. De beschikbare incidentele middelen zijn in de saldireserve specifiek gestort. Verwerking op de juiste taakvelden in de begroting vindt plaats via de 1^e begrotingswijziging. Onderstaand beschrijven we de nieuwe intensiveringen langs de lijnen van het coalitieakkoord.

Klimaat en energie

- **Vergroening van de stad:** Door de intensivering van binnenstedelijk wonen staat de resterende ruimte voor bomen en beplanting onder druk, terwijl deze tegelijk aan belang wint. Het is van belang goed in te zetten op kwalitatieve en kwantitatieve versterking van de groene wiggens. Intensivering: € 0,5 miljoen structureel.
- **Groen in de wijken:** Betreft invulling van motie K.M02 Groen, groener, groenst, waarin wordt opgeroepen er naar te streven dat alle Eindhovense buurten binnen 5 jaar voldoen aan de landelijke norm van 75 m² groen per woning. Intensivering: € 0,5 miljoen incidenteel.

Ruimte en mobiliteit

- **Versnelling bouwoffensief:** Betreft invulling van motie K.M06A Werk aan de winkel bij de versnelling woningbouw. Doel is om de woningbouwproductie aan te jagen, zodat we tot 2024 meer/versneld woningen bouwen. We zetten tijdelijke middelen in op extra personeel in een dedicated team om woningbouwprojecten te versnellen. Met structurele middelen kunnen we o.a. investeringen en onderzoeken financieren. Intensivering: € 0,2 miljoen structureel en 4x€ 0,5 miljoen incidenteel.
- **Hoogspanningslijnen onder de grond:** Betreft invulling van motie K.M09 Verkabelen Hoogspanningslijnen. Door het onder de grond leggen van kabels worden gezondheidsrisico's en de hinderbeleving

teruggedrongen, is er minder horizonvervuiling en komt er extra groen vrij waar gerecreëerd kan worden of ruimte waar huizen kunnen worden gebouwd. Toegezegd is om netwerkbeheerder Tennet op te roepen om een haalbaarheidsonderzoek te starten. Intensivering: € 5 miljoen incidenteel.

- Strategische investeringen: Bij de Begroting 2021 is afgesproken dat we gaan sparen voor strategische investeringen. Er is financiële ruimte nodig om te voorkomen dat er een rem wordt gezet op ontwikkelingen of het lastig wordt om andere partijen tot cofinanciering te verleiden. Intensivering: € 4,1 miljoen incidenteel.
- Mobiliteitsgedrag en verkeersveiligheid: Door verdichting en bouwactiviteiten wordt het steeds drukker in het verkeer. We zien ook veranderingen in het mobiliteitsgedrag van weggebruikers door corona. We stimuleren verandering van gebruik van mobiliteit binnen de mobiliteitstransitie (meer lopen, fietsen, OV en deelmobiliteit) en verbeteren de verkeersveiligheid. Het gaat om gerichte acties / interventies voor (pop-up) P+R's, gebruik deelmobiliteit, en gedragsinterventies voor, tijdens en na realisatie van infrastructurele werken, zoals fietsroutes of herinrichtingen naar 30 km/u. Intensivering: €0,8 miljoen incidenteel en € 0,15 miljoen incidenteel.

Leefbare stad en wijken

- **Nabije wijkbibliotheken verbinden:** Betreft inzet op maatschappelijke vraagstukken zoals eenzaamheid, kansengelijkheid en laaggeletterdheid. Stadsdeelbibliotheken moeten o.a. door de verbetering van nabijheid en de op het stadsdeel toegespitste programmering, een stevig impuls geven aan een brede leesbevordering (door een systematische gezinsaanpak) en ontmoeting. Intensivering: € 0,5 miljoen structureel en € 0,4 miljoen incidenteel.
- **Aanpakken ondermijning:** Betreft uitbreiding capaciteit handhaving ten behoeve van veiligheidstaken, ter vergroting van wendbaarheid en realisatiekracht. Intensivering: € 0,5 miljoen structureel.
- Incidentele subsidies: Betreft twee incidentele subsidie (Trudo en T-huis). Intensivering: 0,4 miljoen incidenteel.
- Integraal gebiedsgericht werken: Aan de slag met kwetsbare gebieden is een grote opgave, waarbij inzet en samenwerking van een groot aantal partijen nodig is. Geen van die partijen kan op eigen kracht de problemen oplossen. De coalitievorming op dit vlak tussen bewoners, gemeente, corporaties, bedrijfsleven, onderwijs e.a. verdient onze aandacht. Eindhoven heeft al vaker de ambitie uitgesproken meer van buiten naar binnen te willen werken. In het verlengde daarvan wordt samen met partijen in de meest kwetsbare gebieden in Tongelre, Gestel en Woensel Zuid bepaald waar de incidentele middelen voor 2022 naar toe gaan. Met het uiteindelijke doel om een stevige basis neer te leggen voor de verdere uitrol van het gebiedsgericht werken in deze gebieden in 2023 en verder. Intensivering: 1,3 miljoen incidenteel.
- Kwaliteitsimpuls 6 focus winkelgebieden: Ruimte voor vragen en kleine upgrades (bijvoorbeeld groen in openbare ruimte, prullenbakken en organisatiegraad). Intensivering: 0,5 miljoen incidenteel.
- Versterken slagkracht binnenstad: Er is veel gaande in de binnenstad. Er is meer capaciteit / accountmanagement nodig om te zorgen dat we de komende jaren de diverse partijen in de stad (oa horeca en retail) op een juiste manier kunnen verbinden aan de vele ontwikkelingen. Denk hierbij aan de plintenstrategie, rode loper aanpak voor de hele stad, vergunningen in het kader van bruisende binnenstad, de transformatie van de binnenstad en uitwerking van het concept Hotspot. Intensivering: 0,7 miljoen incidenteel.
- Groene Schoolpleinen: We willen komen tot schoolpleinen die naast uitdagen om te bewegen, ook leefbaarder en klimaat adaptief zijn en de leerlingen de gelegenheid bieden direct in aanraking te komen met groen. Voor de uitvoering denken we nu aan een toegankelijke subsidieregeling. Intensivering: 0,5 miljoen incidenteel.
- Kostendelersnorm: Betreft invulling van de motie K.M23 Kostendelersnorm, waarbij aandacht wordt gevraagd voor het compenseren van onbedoelde gevolgen. Intensivering: €0,25 miljoen incidenteel.
- Sport in de wijken: ongebonden sporten zoals Urban sports zijn enorm populair, vooral ook onder jongeren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan basketbal, skaten, pannavoetbal, freerunning en bootcamp. Deze sporten kunnen vooral ook in de wijk worden gefaciliteerd. Intensivering: €0,3 miljoen incidenteel.
- Expatcenter: ondersteuning/aandacht internationals: Ook internationals merken de gevolgen van de coronacrisis. Ze voelen zich sociaal geïsoleerd en hebben zorgen over hun financiële situatie en toekomst. Via het Expatcenter proberen we hen zo goed mogelijk bij te staan. Intensivering: €0,3 miljoen incidenteel.

- Rattenoverlast: Eind 2019 is een pilot gestart. Het eindrapport geeft aan dat de overlast kan worden verminderd door het wegvangen van ratten in combinatie met het weghalen van voedselbronnen en schuil- en nestelgelegenheden. Intensivering: €0,075 miljoen incidenteel.
- Bladkorven: Betreft invulling van de motie K.M08 Pilot bladkorven teneinde inwoners te stimuleren om bladafval in de straat op te ruimen, zodat een netter en veiliger straatbeeld ontstaat. Intensivering: €0,25 miljoen incidenteel.
- Onderwijsachterstanden: Betreft invulling van de motie K.M03 Actieplan Eerlijke kansen. De motie roept op om in samenspraak met scholen - uit wijken met relatief hoge onderwijsachterstanden en hoog percentage onder advisering - een Actieplan Eerlijke Kansen te ontwikkelen. Intensivering: €0,5 miljoen incidenteel.
- Parkeren WoensXL: Betreft invulling van de motie K.M05 WoensXL om een gratis parkeerpilot uit te werken voor een gedeelte van het jaar voor de weekenden bij WoensXL, waarbij de combinatie gemaakt kan worden met een P&R. Intensivering: €0,4 miljoen incidenteel.
- Precario terrassen: Betreft invulling van de motie K.M04 Wel horeca, geen precario om in 2022 geen precariobelasting te innen over de terrassen van horecaondernemers. Intensivering: €0,45 miljoen incidenteel.

Bedrijfsvoering

- Afdeling Belastingen: Inzet is nodig om de aanbevelingen van de Waarderingskamer door te voeren, waardoor we de datakwaliteit als basis voor de WOZ-waarde kunnen garanderen en daarmee voorkomen dat inwoners en ondernemers onjuiste aanslagen krijgen en bezwaarschriften moeten indienen. Als we de geconstateerde tekortkomingen niet oplossen wordt het toezicht aangescherpt. Intensivering: €0,25 miljoen incidenteel.
- Chatfunctie Publiekscontacten: Door de pilot te verlengen bieden we tijdens kantooruren een digitaal platform aan wat bijdraagt aan gebruikersgemak, versterking van de zelfredzaamheid en verhoging van de klantbeleving. Tevens is het een bouwsteen richting een chatbot om deze vorm van dienstverlening ook mogelijk te maken buiten kantooruren. Intensivering: €0,19 miljoen incidenteel.
- Complexe vraagstukken: Het bestuur en daarmee ook de gemeentelijke organisatie krijgt steeds vaker te maken met complexe gemeentebrede vraagstukken die sectoroverstijgend zijn. Daarnaast worden steeds meer vragen gesteld die betrekking hebben op het beschikbaar stellen van gegevens of juist om de veiligheid van gegevens van inwoners te borgen. Dit vraagt een andere vorm van coördinatie en begeleiding om te komen tot een kwalitatief juiste en eenduidige beantwoording en publicatie. Intensivering: €0,36 miljoen incidenteel.
- Inkoop: Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) brengt steeds meer voorwaarden met zich mee en daarmee een toegenomen juridisering bij het afsluiten van inkoopcontracten. Door aan de in te zetten op juridische advisering, toetsing en inbreng voor innovatief contracteren, zijn de afgesloten contracten duidelijker voor de gemeente en de leverende partijen. Op termijn kan dan ook de toename van (kostbare) juridische procedures m.b.t. inkoopcontracten worden opgevangen. Intensivering: €0,2 miljoen incidenteel.

x € 1.000	structureel	incidenteel	kadernota
Klimaat en energie			
Groenstructuur in relatie tot verdichting	500		
Groen in de wijken			500
Ruimte en mobiliteit			
Bouwoffensief	200	2.000	
Hoogspanningslijnen		5.000	
Strategische investeringen		4.100	
Mobiliteitsgedrag		800	
Verkeersveiligheid			150
Leefbare stad en wijken			
Wijkbibliotheken	500		400
Veiligheid/handhaving	500		
Incidentele subsidies		400	
Integraal Gebiedsgericht werken		1.300	
Kwaliteitsimpuls 6 focus winkelgebieden		500	
Versterken slagkracht binnenstad		700	
Groene Schoolpleinen		500	
Kostendelersnorm			250

x € 1.000	structureel	incidenteel	kadernota
Sport in de wijken			300
Expatcenter: ondersteuning/aandacht internationals			300
Rattenoverlast			75
Bladkorven			250
Onderwijsachterstanden			500
Parkeren WoensXL			400
Precario terrassen			450

Bedrijfsvoering

Afdeling Belastingen	250
Voortzetten chatfunctie Publiekscontacten	190
Coördinatie sectoroverstijgende vraagstukken	360
Inkoopjurist Maatschappelijk verantwoord inkopen	200

Weerstandsvermogen

De norm voor het weerstandsvermogen bedraagt 10% van het begrotingstotaal. Voor 2022 neemt het begrotingstotaal mede door alle intensiveringen toe tot € 1 miljard. Voor 2022 bedraagt de norm € 100 miljoen. Door de positieve rekeningresultaten in de afgelopen jaren voldoen we ruimschoots aan deze norm. Eind 2022 verwachten we een tussenstand van € 117 miljoen. Door de nu voorgestelde inzet is de verwachte eindstand in 2025 € 110 miljoen. Dit komt overeen met de norm plus vorig jaar besloten extra buffer voor BUIG van €10 miljoen. Een nadere toelichting is opgenomen in paragraaf 3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Begrotingsbeeld 2022

De gemeente Eindhoven zet alle inkomsten (€ 1.005 miljoen) in voor de stad, burgers, instellingen en bedrijven. Een bedrag van € 445 miljoen gaat naar onder meer hulp bij het huishouden, mensen aan het werk helpen en het verstrekken van uitkeringen. Voor het ontwikkelen van de openbare ruimte is € 153 miljoen beschikbaar. Aan sport, cultuur en recreatie besteden we € 87 miljoen. De rest van de middelen is voor volksgezondheid en milieu (€ 73 miljoen), onderwijs (€ 49 miljoen), veiligheid (€ 35 miljoen) en economie (€ 16 miljoen).

Programma	Lasten		Baten		Saldo	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
0 Bestuur en ondersteuning	108.282	115.097	-594.042	-636.868	-485.760	-521.771
1 Veiligheid	33.365	35.360	-2.079	-1.806	31.286	33.554
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	46.733	50.040	-4.793	-6.123	41.940	43.917
3 Economie	16.232	15.633	-11.519	-10.996	4.713	4.637
4 Onderwijs	35.376	49.506	-5.973	-15.241	29.403	34.265
5 Sport, cultuur en recreatie	83.336	87.175	-15.899	-16.406	67.437	70.769
6 Sociaal domein	413.546	445.014	-114.419	-128.671	299.127	316.343
7 Volksgezondheid en milieu	67.871	72.645	-52.802	-66.257	15.069	6.388
8 Volkshuisvesting, leefomgeving	122.103	102.638	-107.503	-86.639	14.600	15.999
Mutatie reserves	11.072	32.062	-28.887	-36.163	-17.815	-4.101
Saldo	937.916	1.005.170	-937.916	-1.005.170	0	0

1.4 Global Goals

Doorontwikkeling Global Goals

In 2019 zijn we gestart met een beweging om mondiale bewustwording om te zetten naar Global Goals. Onderdeel daarvan was een vernieuwde subsidieregeling. Het is momenteel een brede subsidieregeling die bewust ruimte heeft gelaten voor het vaststellen van verdere focus/prioritering van de 17 doelen. Het College heeft ermee ingestemd te focussen op de onderstaande drie doelstellingen in het kader van de Global Goals voor een periode van vier jaar:

- Doel 8: eerlijk werk en economische groei
- Doel 10: ongelijkheid verminderen
- Doel 12: verantwoorde consumptie

Prioritering binnen de Global Goals is cruciaal voor een succesvolle aanpak. Dit blijkt ook uit onderzoeken van die PwC en Morgenmakers voor ons hebben uitgevoerd. Het is noodzakelijk dat we ons committeren aan de doelen die de komende vier jaar voor Eindhoven zijn geprioriteerd. Dit is niet alleen relevant voor de subsidieregeling Global Goals, maar ook voor het initiëren van nieuwe activiteiten door de gemeente zelf. Het aanbrengen van deze prioritering betekent niet dat er niets gebeurt op de andere doelen. Zo doen we bijvoorbeeld veel op het gebied van duurzaamheid, wat onder andere een bijdrage levert aan Global Goal 11 - duurzame steden en gemeenschappen. Maar de stimulerende en aanjagende rol van de gemeente vanuit het perspectief van de Global Goals zal zich focussen op de drie geprioriteerde doelen. In aanloop naar het aflopen van de vier jaar bekijken we of en welke nieuwe prioritering aan de orde is.

De coronacrisis heeft een enorme impact gehad op de arbeidsmarkt. We willen via de Global Goals de komende periode een duurzame economische groei (doel 8 - eerlijk werk en economische groei) extra stimuleren. Het gaat dan bijvoorbeeld om het versterken van de lokale arbeidsmarkt en de begeleiding naar werk. Ondanks dat wij zelf allerlei activiteiten ondernemen (denk aan alle acties rondom de Brede Welvaart) om aan dit doel bij te dragen, is de verwachting dat hiermee ook inwoners en organisaties gestimuleerd worden met dit thema aan de slag te gaan.

Het coalitieprogramma onderstreept meerdere malen het belang van een inclusieve stad. "Eindhoven is een levendige, zorgzame, inclusieve en veilige stad. Een niet-gepolariseerde stad. We koesteren verscheidenheid, we gaan uit van eigen kracht en samenredzaamheid." Het college geeft aan dat ze Eindhoven een inclusieve stad wil laten zijn, ongeacht de onderlinge verschillen tussen Eindhovenaren. Hierbij is het cruciaal dat ongelijkheden tussen verschillende groepen zoveel mogelijk verminderd moeten worden, uiteraard breder dan alleen de op de arbeidsmarkt (doel 10 - ongelijkheid verminderen). Denk hierbij aan bijvoorbeeld de participatie en zelfredzaamheid van mensen met een beperking of het tegengaan van discriminatie, intimidatie en geweld tegen minderheden. Kortom: gelijke kansen scheppen voor onze inwoners. Dit doel sluit ook goed aan bij het Uitvoeringsprogramma Diversiteit en het VN-verdrag Handicap. Met het gegeven dat de samenleving diverser wordt, zien wij het realiseren van inclusie in de breedste zin van het woord als een belangrijke gemeentelijke opgave die wij ook expliciet willen laten terugkomen in de prioritering van de Global Goals.

Het bevorderen van sociaal ondernemerschap gaat gepaard met het duurzaam beheer en efficiënt gebruik van natuurlijke hulpbronnen (doel 12 - verantwoorde consumptie). Zo blijkt uit onderzoek van CREM Waste Management dat de consument in Nederland ongeveer 41 kilo voedsel per persoon per jaar verspilt. Hierbij gaat niet alleen weggegooid voedsel verloren, maar ook de energie, grondstoffen en productiekosten. Het is dus tevens belangrijk dat er voldoende aandacht wordt gegeven het verduurzamen van de consumptie- en productiepatronen. Doel 12 - verantwoorde consumptie is gemakkelijk toepasbaar en te concretiseren, waardoor impact zichtbaar is. Iedere organisatie en ieder mens kan fungeren als een rolmodel voor anderen. Tevens komt het mondiale component in dit doel helder naar voren. Think Global, Act Local.

Het is bovenal goed om te benoemen dat de gemeente Eindhoven de titel heeft van een Fairtrade Gemeente. Dit houdt in dat binnen onze gemeente bedrijven, winkels, inwoners en de gemeente samen naar meer eerlijke handel streven. Het stimuleren van fairtrade raakt dan ook alle drie de door het college geprioriteerde Global

Goals 8, 10 en 12. Zodoende zetten wij ons in voor een stad die op een duurzame, inclusieve en verantwoorde wijze economische ontwikkeling wil versterken.

De subsidieregeling 'Global Goals Eindhoven' dient in de loop van 2022 aangepast te worden om deze prioritering ook hierin door te voeren. Subsidies in het kader van de subsidieregeling Global Goals zullen dan louter worden verstrekt aan activiteiten die aansluiten bij ten minste één van de geprioriteerde doelstellingen. Voor 2022 is het nog wel mogelijk om subsidie te ontvangen voor activiteiten die passen binnen alle zeventien doelstellingen van de Global Goals. Het voornemen is namelijk om deze wijziging pas te laten gelden voor activiteiten die vanaf 2023 worden uitgevoerd. Partijen uit de stad hebben dus ruim een jaar de tijd om zich hierop voor te bereiden. We zullen actief faciliterend en verbindend optreden ten behoeve van de Global Goals, richting bijvoorbeeld huidige subsidiepartners, inwoners en organisaties uit de stad.

2. Programma's

Leeswijzer

Dit onderdeel van de begroting bestaat uit de volgende programma's:

1. Veiligheid
2. Verkeer, vervoer en waterstaat
3. Economie
4. Onderwijs
5. Sport, cultuur en recreatie
6. Sociaal domein
7. Volksgezondheid en milieu
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing
0. Bestuur en ondersteuning

We presenteren programma 0 als laatste omdat dit uit veel uiteenlopende taakvelden bestaat.

Verbeteringen

Website

De website van de vorige begroting kende al doorklikmogelijkheden naar achtergrondinformatie van indicatoren (doorklikken op indicatoren) en beleidsdocumenten (doorklikken op doelen).

In deze begroting is zijn er ook doorklikmogelijkheden toegevoegd voor financiële informatie (doorklik in taakveld naar categorieën van kosten- en opbrengstsoorten) en uitleg van taakvelden / naslag BBV.

Financieel

Om meer inzicht te geven over de vaste taken is bij elk taakveld onder 'wat mag het kosten' een uitgebreide financiële toelichting opgenomen over:

- a. Going-concern-taken (op hoofdlijnen)
- b. Intensiveringen in de kadernota 2022
- c. Mutaties tussen de jaren (2021-2025) groter dan € 1 miljoen

Analoog aan de jaarrekening is dit in een overzichtelijke tabelvorm gepresenteerd.

Doelen, prestaties en indicatoren

In de begroting 2020 heeft een herijking plaatsgevonden van de doelen, prestaties en indicatoren, waarna in de begroting 2021 pilots voor veiligheid en sociaal domein zijn afgerond. In deze begroting zijn enkele verbeteringen doorgevoerd. Hieronder staan de belangrijkste wijzigingen in de doelen, prestaties en indicatoren in vergelijking met begroting 2021.

Programma / taakveld	Wijzigingen ten opzichte van vorige begroting
1 Veiligheid	Prestaties aangescherpt zes concrete prestaties die nu beter aansluiten op de veiligheidsprogramma's.
2 Verkeer	In taakveld 2.1 Verkeer en vervoer is bij het doel 'Aantrekkelijk en leefbare openbare ruimte' het oordeel over onderhoud en inrichting gesplitst, analoog aan de inwonersenquête.
3 Economie	In taakveld 3.1 Economische ontwikkeling is het doel/prestatie ten aanzien van digitalisering vervangen door het concrete doel innovatie. De prestatie (in begroting 2021 'invulling geven aan speerpunten') is nu aangescherpt in ' ontwikkelen van innovatiestrategie en aanjagen van innovaties '.

Programma / taakveld	Wijzigingen ten opzichte van vorige begroting
4 Onderwijs	In taakveld 4.3 Onderwijsbeleid zijn bij de prestatie 'Tegengaan voortijdig schoolverlaten' twee nieuwe indicatoren toegevoegd: % VSV-ers uitgestroomd naar (1) onderwijs jaar later en (2) arbeidsmarkt jaar later.
5 Sport, Cultuur en recreatie	In taakveld 5.7 Openbaar groen en recreatie is het oordeel over onderhoud en inrichting gesplitst, analoog aan de inwonersenquête.
6 Sociaal Domein	In taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie zijn bij 'Sociale Basis' de prestaties verduidelijkt en indicatoren vervangen. Voor onderdeel inburgering is een doelenboom toegevoegd met drie doelen inclusief concrete prestaties en indicatoren.
7 Volksgezondheid en milieu	In taakveld 7.4 Milieubeheer is een nieuwe effectindicator voor CO2 toegevoegd: CO2-uitstoot per inwoner.
0 Organisatie en financiën	In taakveld 0.2 Burgerzaken is een indicator bij de digitale producten toegevoegd: Beantwoording FAQ's door virtuele assistent.
Achtergrondinformatie indicatoren	Voor elke indicator is een inhoudelijke toelichting over de scope, de relatie met doelen/prestaties en de motivatie voor het ambitieniveau opgenomen. Deze informatie is verder gecompleteerd en duidelijker toegelicht.

Leeswijzer

De indeling per programma is als volgt:

Inleiding	Hierin staat per thema een toelichting en een doelenboom. Vervolgens wordt per taakveld ingegaan op de drie sturingsvragen (de drie w's).
	Wat willen we bereiken? (eerste W-vraag) Hier staan de doelen beschreven.
	Wat gaan we hiervoor doen? (tweede W-vraag) Hier staan de prestaties behorend bij het doel beschreven.
Indicatoren	De doelen en prestaties zijn meetbaar gemaakt met effect- en prestatie-indicatoren. Ook zijn de belangrijkste speerpunten van 2022 opgenomen. De achtergrondinformatie is via de webversie raadpleegbaar. Bij nieuwe indicatoren waarvoor voorgaande jaren geen cijfers beschikbaar zijn staat een '-'. Niet bij alle taakvelden zijn indicatoren geformuleerd. Dit is het geval bij taakvelden met een financieel-technisch karakter (bijv. taakveld 0.5 Treasury).
	Wat mag het kosten? (derde W-vraag) Financiën en toelichting: we presenteren de meerjarige lasten, baten, mutaties reserves en het saldo (+ betekent meer lasten dan baten). De belangrijkste vaste taken en financiële mutaties (met name kadernota en de afwijkingen groter dan € 1 miljoen tussen de jaren) zijn toegelicht. Gemeentebrede ontwikkelingen die meerdere programma's raken, lichten we centraal toe. In paragraaf 3j worden de investeringen/ kapitaallasten, personeelslasten en de reserves toegelicht.
	BBV-indicatoren: deze zijn wettelijk verplicht en gelden voor alle gemeenten. Voor de BBV-indicatoren maken we de vergelijking met gemeenten in Nederland en met gemeenten van 100.000 tot 300.000 inwoners. Op www.waarstaatjegemeente.nl kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.
	Verbonden partijen: de bijdrage die de verbonden partij levert aan onze programma's/taakvelden (extra informatie is terug te vinden in de paragraaf verbonden partijen).

Programma 1 Veiligheid

Dit programma omvat twee taakvelden: taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer betreft reguliere taken van de brandweer en de verhuur en het beheer en onderhoud van vastgoed, te weten de brandweerkazernes. Daarnaast ook de taken voor het beperken en bestrijden van rampen en zware ongevallen. Voor dit taakveld zijn op gemeentelijk niveau geen afzonderlijke doelen, prestaties en daarbij behorende effect- en prestatie-indicatoren opgenomen. Resultaten worden op regionaal of landelijk niveau bereikt en/of gemonitord en zijn ook in de begroting van de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) opgenomen.

Bij taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid gaat het om alle gemeentelijke taken op het gebied van de openbare orde en veiligheid, waaronder een veilige woon- en leefomgeving en toezicht en handhaving van de openbare orde. Daarnaast valt ook de regionale opdracht voor de opvang van zwerfdieren onder dit taakveld.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

1.2 Openbare orde en veiligheid.

Veiligheid is een basisvoorwaarde voor een aantrekkelijke stad en voor economische en sociale ontwikkeling. Een stad moet niet alleen veilig zijn, de inwoners moeten zich ook veilig voelen. Eindhoven moet een stad zijn waarin de mensen die er wonen, werken en verblijven, zich veilig voelen en veilig zijn. Die verantwoordelijkheid dragen we samen met onze partners.

We constateren dat het succes van de stad en regio ervoor zorgt dat Eindhoven steeds grootstedelijker en internationaler wordt. Eindhoven heeft hierdoor te maken met een toename van complexe veiligheidsvraagstukken die horen bij een grote stad en zich niet laten plannen. Deze vragen om voortdurende aandacht en inzet (24/7), leiden tot continue tussentijdse herprioritering en zijn daarmee van invloed op de te realiseren veiligheidsdoelstellingen.

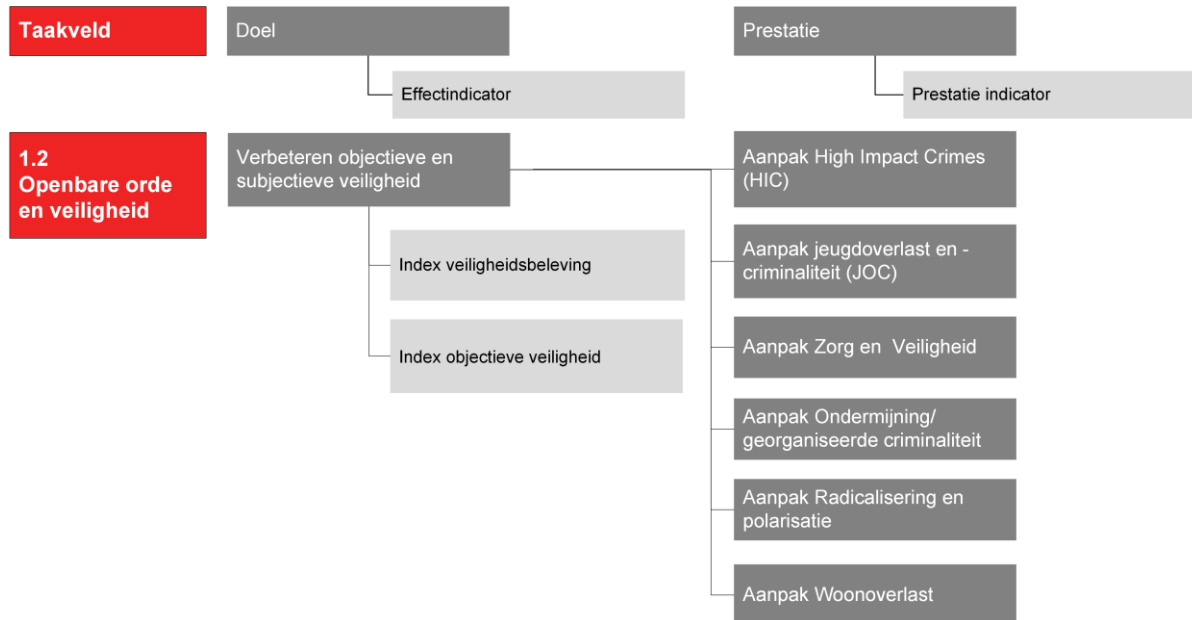
Het huidige door de raad vastgestelde Beleidskader Veiligheid 2018-2021 is in 2020 met een jaar verlengd, tot eind 2022, en vormt de basis voor onze veiligheidsaanpak. Ook in 2022 blijven we inzetten op de vastgestelde veiligheidsthema's. We proberen daarbij nog meer aan de voorkant van de problematiek te komen (preventie). Voor onze kwetsbaren (jeugdigen) investeren we in perspectief, vroegtijdig signaleren waar het fout dreigt te gaan en sturen we bij waar mogelijk. We gaan door met de aanpak van ondermijning, radicalisering, risicovolle jeugd(groepen), woonoverlast en 'high impact crimes' zoals inbraken, overvallen en straatroven.

Daarnaast blijven we inzetten op de reguliere veiligheids- en leefbaarheidstaken. Het informatiegestuurd werken en cameratoezicht blijven we doorontwikkelen. We zetten in op toezicht en handhaving van de openbare orde (leefbaarheid en veiligheid), milieu, bouw en woningtoezicht (boetes en dwangsommen), het reguleren van overlastgevende dieren en het reguleren van weesfietsen en overlastgevende fietsen (fietsdepot). We blijven ook toezien op een transparant en vereenvoudigd vergunningsproces voor organisatoren van evenementen en inwoners.

Vanuit de pilots gebiedsgericht werken (Woensel Zuid en Gestel) pakken we de veiligheidsvraagstukken, in relatie met sociale en ruimtelijke opgaven, op. Door een aan te brengen perspectief voor het gebied (koersdocument) brengen we meer acties met elkaar in verband. Daarbij is er ook oog voor de juridische kant van vergunningverlening die we in verband brengen met de verschillende instrumenten die beschikbaar zijn (onder andere exploitatievergunningplicht en omgevingsplan). Gebiedsgericht werken wordt inhoudelijk nader toegelicht in [paragraaf 3h. Gebiedsgericht werken](#).

Tot slot blijven we inzetten op een goede crisisaanpak en -organisatie. De coronacrisis – met een toenemende maatschappelijke onrust – laat zien dat dat nodig is voor het welzijn van onze inwoners.

We realiseren onze veiligheidsdoelstellingen in samenwerking met onze interne- en externe partners en we betrekken hierbij ook steeds meer de mogelijkheden van (incidentele) externe financieringsvormen. In 2022 leggen we het nieuwe beleidskader Veiligheid Eindhoven ter besluitvorming aan de raad voor. De nog uit te voeren landelijke en lokale strategische verkenning vormen daarbij de basis voor dit dossier.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

In de Wet veiligheidsregio's is vastgelegd dat ons land 25 veiligheidsregio's telt. Eén van die regio's is Zuidoost-Brabant. Hier werkt de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) aan veiligheid voor en samen met de 21 gemeenten. De 21 Zuidoost-Brabantse gemeenten hebben hun taken op het gebied van brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, rampenbestrijding en crisisbeheersing uitbesteed aan VRBZO. Dit is vastgelegd in een zogenaamde Gemeenschappelijke Regeling.

VRBZO zorgt voor:

- het instellen en in stand houden van een brandweerorganisatie;
- het instellen en in stand houden van een Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie (GHOR);
- het organiseren van de gemeenschappelijke meldkamer;
- het adviseren over het voorkomen van branden, rampen en crises;
- het opstellen van een risicoprofiel;
- een overzicht van de rampen en crises die een reële bedreiging zijn voor onze regio;
- het organiseren van de rampenbestrijding en crisisbeheersing;
- het aanschaffen en onderhouden van gemeenschappelijk materieel, zoals brandweerwagens.

Hiermee kan snel en effectief worden opgetreden bij fysieke crisissituaties, branden, calamiteiten en andere (natuur)rampen.

Vanuit de gemeente Eindhoven geven we ook uitvoering aan de gemeentelijke rampen- en crisisorganisatie.

In 2022 richten we ons vooral op:

- Maatregelen coronacrisis: evalueren en implementeren.
- Opdrachtgevers- en opdrachtnemersrelatie: voortzetting van de sterke en duidelijke opdrachtgevers- en opdrachtnemersrelatie tussen gemeente en VRBZO, die noodzakelijk is voor een effectieve samenwerking.
- Herijking rampen- en crisisorganisatie: conform de vastgestelde bestuurlijke regionale visie op crisisbeheersing.
- OTO-momenten: uitvoering van de OTO-momenten (opleiden, trainen en oefenen) en het opleiden van (nieuwe) medewerkers voor de gemeentelijke rampen- en crisisorganisatie.
- Visie 2025 VRBZO: uitvoering geven aan de visie
- Meerjarenbeleidsplan VRBZO: uitvoering van het 3e meerjarenbeleidsplan van de VRBZO (2020-2023).
- Toekomstvisie rampenbestrijding en crisisbeheersing Eindhoven: vaststellen.

€ x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	14.930	15.315	15.592	15.589	15.586	15.584
Baten	-409	-399	-407	-407	-407	-407
Mutatie reserves	54	0	0	0	0	0
Saldo	14.575	14.916	15.185	15.182	15.179	15.177

Toelichting taken	Lasten	Baten	Reserve
Gemeentelijke bijdrage Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)	15.234		
Voor beheer- en instandhouding van brandweerkazernes worden kosten gemaakt waar inkomsten tegenover staan	73	-407	
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	101		
Opleidingsbudgetten gemeentelijke rampen en crisisorganisatie	60		
Kapitaallasten	124		
Totaal	15.592	-407	0

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

1.2 Openbare orde en veiligheid

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Verbeteren objectieve en subjectieve veiligheid

In Eindhoven werken we samen aan een stad waar mensen veilig zijn en zich veilig voelen. Om de wijken leefbaar en de stad (internationaal) aantrekkelijk te houden, willen we een stad met minder overlast en criminaliteit.

Voor dit taakveld zijn, op basis van het vastgestelde beleidskader veiligheid, dat is verlengd tot en met 2022, onderstaande prestaties/uitgangspunten vastgesteld.

De daarbij behorende indicatoren worden vastgelegd in het Jaarplan Veiligheid 2022, dat begin 2022 wordt vastgesteld en waarover in het Jaarverslag Veiligheid 2022 wordt gerapporteerd.

Aanpak High Impact Crimes (HIC)

De aanpak van High Impact Crimes (HIC) is, net zoals de hieronder aangegeven prestaties, één van de thema's die cruciaal zijn voor de realisatie van de veiligheidsdoelstellingen in 2022.

Vanuit het programma High Impact Crimes (HIC) zetten we daarbij in op het verder verbeteren van de objectieve en subjectieve veiligheid door de slachtofferkans te beperken, de pakkans te vergroten en de aangiftebereidheid onder slachtoffers te verhogen.

Voor de belangrijkste speerpunten per programma verwijzen we naar het onderdeel 'In 2022 richten we ons vooral op:'

Aanpak jeugdoverlast en -criminaliteit (JOC)

Binnen het programma jeugdoverlast en -criminaliteit zetten we in op preventie vanuit een integrale aanpak. Daarbij investeren we, vaak vanuit de persoonsgerichte aanpak en het 7-stappen model, in het terugdringen van jeugdgroepen. We werken hierin samen met het openbaar ministerie en de politie.

Aanpak Zorg en Veiligheid

Vanuit dit programma beperken we zo veel als mogelijk het risico dat iemand tussen het wal en het schip terecht komt. Zo verkleinen we de kans op escalatie en overlast. Dit doen we door tijdig, met onze partners, de juiste hulp en ondersteuning aan te bieden.

Aanpak Ondernijning/georganiseerde criminaliteit

We continueren de integrale aanpak op het voorkomen, verstoren en stoppen van ondernijnde criminaliteit. Dit doen we door de voedingsbodem hiervoor weg te nemen én ervoor te zorgen dat er een gezonde voedingsbodem voor terugkomt.

Aanpak Radicalisering en polarisatie

We investeren, net zoals in 2021, in de drie pijlers in het programma (signaleren, voorkomen, interveniëren en terugdringen). Daarmee dragen we bij aan een stad waar iedereen er toe doet en meedoet, een stad waar tolerantie en respect voorop staan, waar geen ruimte is voor uitsluiting en waar samen wordt geleefd. Eindhoven is een stad waar het niet wordt getolereerd dat mensen elkaar discrimineren, intimideren of bedreigen.

Aanpak Woonoverlast

Vanuit het programma Woonoverlast zorgen we ervoor dat Eindhovenaren die woonoverlast ervaren dit kunnen melden en dat signalen van overlast adequaat en integraal worden opgevolgd.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Index veiligheidsbeleving	100,8	>101,4	>100,8	> 100,9	> 101,0	> 101,1
Index objectieve veiligheid	103,1	>103,2	>103,1	> 103,2	> 103,3	> 103,4

In 2022 richten we ons vooral op:

- Programma High Impact Crimes (HIC): vanuit HIC worden twee grote preventiecampagnes georganiseerd. Het gaat hierbij om de zomercampagne inbraakpreventie met de European Focus Day Inbraakpreventie als startmoment en het Donkere Dagen Offensief met de Week van de Veiligheid als startmoment. Daarbij wordt ook gebruik gemaakt van traditionele, sociale en out of home media. Er wordt geïnvesteerd in een doorontwikkeling in de persoonsgerichte aanpak, de aanpak heling en buurtpreventie. Incidenteel beschikbaar gestelde middelen (tot en met 2022) vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid, zetten we in voor realisatie van de doelstellingen HIC (beleidskader veiligheid) en worden gebruikt om in te kunnen spelen op actuele problematiek. In 2022 zal ook oog zijn voor vormen van digitale criminaliteit en er wordt een pilot Veilig Uitgaan ontwikkeld waarin de focus uitgaat naar het terugdringen van het uitgaansgeweld op het Stratumseind alsmede het gebruik of voorhanden hebben van wapens in het uitgaansleven.

- Programma jeugdoverlast en -criminaliteit (JOC): omdat we meer online netwerken zien ontstaan zetten we vanuit JOC in op online awareness en -weerbaarheid. Met incidenteel beschikbaar gestelde middelen (zie ook bij onderdeel HIC) investeren we op een aantal specifieke projecten in een wijk waar één van de jeugdgroepen actief is. We proberen hiermee bestaande structuren in de wijk te doorbreken en de jonge aanwas te voorkomen. Ook zetten we in op school en veiligheid waarin ketenpartners en scholen samenwerken rondom veiligheidsvraagstukken. Het terugdringen van het gebruik van steekwapens is daar een onderdeel van.
- Programma Zorg en Veiligheid: in 2022 verbeteren we de gemeentelijke escalatieketen op het gebied van informatie-uitwisseling, keten-, proces- en casusregie. We geven in samenwerking met het sociaal domein invulling aan de toekomst van outreachend werk. Op het gebied van nazorg ex-gedetineerden geven we vorm aan de uitvoering van het bestuurlijk akkoord 'Kansen bieden voor re-integratie'. Tot slot zetten we samen met ketenpartners stappen in informatiegestuurd werken.
- Programma Ondernijning/georganiseerde criminaliteit: we pakken via de gebiedsgerichte integrale aanpak ondernijning lokaal in de buurten en wijken aan. Zo herstellen we het gezag van de overheid. We investeren op het verstoren van lokale criminele netwerken, fenomenen en zorgen voor repressie met perspectief. We richten ons op het voorkomen van de jonge aanwas in Vaartbroek en Woensel-Zuid. We investeren in de aanpak van misbruik van vastgoed en het weerbaarder maken van inwoners, ondernemers en de gemeente tegen ondernijning. Ook kijken we naar fenomenen die nog niet geprioriteerd zijn. In de aanpak maken we zoveel als mogelijk gebruik van de Wet Bibob en andere bestuurlijke maatregelen zoals het Damocles-beleid.
- Programma Radicalisering en polarisatie: we investeren in 2022 in de drie pijlers van dit programma. Dit doen we door het bevorderen van bewustwording en vakmanschap in het vroeg signaleren van het radicaliseringsproces, problematisch gedrag en het herkennen van toenemende polarisatie en het achterliggende probleem. Individuen en groepen die alsnog (dreigen te) radicaliseren worden opgenomen binnen de persoons- of netwerkgerichte aanpak, die in 2022 verder vorm wordt gegeven. Dit geldt ook voor de aanpak van problematisch gedrag en het voorkomen van polarisatie. Ook treden we op bij incidenten waaraan spanningen of tegenstellingen ten grondslag liggen en nemen we regie bij manifestaties met gevoelige thema's die mogelijk bijdragen aan polarisatie.
- Programma Woonoverlast: we continueren de preventieve aanpak ter voorkoming van escalatie. Door data verkrijgen we meer en sneller inzicht in meldingen van woonoverlast en verschijningsvormen van malafide verhuur en de aanpak hiervan.
- Toezicht en Handhaving: in het kader van toezicht en handhaving leefbaarheid geven we op basis van het jaarlijks uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) uitvoering aan de VTH-taken. We werken daarbij - vanuit veiligheid, sociaal- en ruimtelijk domein – samen aan het vergroten van de bereidheid om de regels na te leven en ruimte te maken voor fysieke initiatieven die passen binnen de spelregels.
- Intelligence en informatiegestuurd werken: op basis van in- en externe data brengen we gebeurtenissen, signalen en trends op wijk-, buurt- en straatniveau in beeld. Deze analyseren we op risico's en ondernijvend en crimineel gedrag. Door deze informatie als basis te nemen voor de te treffen veiligheidsmaatregelen pakken we de veiligheidsproblematiek aan op een manier die de effectiviteit van onze uitvoering vergroot. In 2022 ontwikkelen we intelligence en informatiegestuurd werken verder door.

 x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	15.650	18.050	19.768	19.369	19.024	19.011
Baten	-1.679	-1.680	-1.399	-1.399	-1.399	-1.399
Mutatie reserves	-578	0	0	0	0	0
Saldo	13.393	16.370	18.369	17.970	17.625	17.612

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Vergunningverlening. Betreft Drank- en horecawet en Prostitutievergunning	76	-278	
Toezicht en handhaving leefbaarheid: onderdeel van het jaarlijkse uitvoeringsprogramma toezicht en handhaving	636	-106	
Openbare orde en veiligheid regulier: realisatie veiligheidsdoelstellingen beleidskader veiligheid. Betreft (veiligheids)budgetten cameratoezicht, informatiegestuurd werken, veiligheidsmaatregelen, gebiedsgericht werken en leges evenementen.	933	-182	
Openbare orde en veiligheid veiligheidsprioriteiten: werkbudgetten voor vastgestelde veiligheidsprioriteiten beleidskader veiligheid	334		
Kadernota 2022: Incidenteel budget Toolbox Veiligheid	100		*
Dierenbescherming	601	-272	
Externe samenwerkingsverbanden veiligheid: gemeentelijke bijdragen (Veiligheidsfonds, Veiligheidshuis en Taskforce-RIEC). Bij Veiligheidsfonds ook financieel beheer vanuit de gemeente Eindhoven.	1.205	-510	
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie). In 2022 stijging met € 1,6 miljoen.	15.428		*
Kapitaallasten	377		
Overig	78	-51	
Totaal	19.768	-1.399	0

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

BBV-indicatoren en verbonden partijen

BBV-indicatoren zijn wettelijk bepaald en worden verzameld door de VNG. Voor programma 1 Veiligheid zijn de volgende indicatoren voorgeschreven:

Indicator	peiljaar	NL	100.000-300.000	Eindhoven
Verwijzingen Halt (per 1.000 jongeren)	2020	11	13	13
Winkeldiefstallen (per 1.000 inwoners)	2019	2,3	3,4	4,2
Geweldsmisdrijven (per 1.000 inwoners)	2020	4,6	5,2	7,5
Diefstallen uit woning (per 1.000 inwoners)	2019	2,3	2,5	3,1
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (1.000 inwoners)	2020	6,2	5,2	9,7

Verbonden partijen dragen bij aan de te bereiken doelstellingen. Voor programma 1 Veiligheid zijn dat de volgende:

Taakveld 1.1: GR Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin de brandweer en de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden. VRBZO is een samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.

Taakveld 1.2: Stichting beheerorganisatie TF-RIEC BZ

In de integrale aanpak van zware criminaliteit en daaraan verbonden ondermijning, zijn Brabant en Zeeland al jaren een succesvol voorbeeld voor andere regio's. In Brabant en Zeeland is een hecht bondgenootschap tegen ondermijning ontstaan; de gemeenten in de twee regio's en de beide provincies hebben de handen ineengeslagen met onder andere het OM, de politie en de Belastingdienst. TF-RIEC Brabant-Zeeland (TF-RIEC BZ) is een unieke netwerksamenwerking waarbinnen lokaal, regionaal en landelijk initiatieven aan elkaar worden verbonden. Met ingang van 2020 is de gemeente Eindhoven als publiekrechtelijk rechtspersoon, naast de gemeente Tilburg, één van de twee bestuurders in de stichting Beheer en Uitvoering Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland. De doelstelling van de stichting is om het netwerk optimaal te faciliteren om het te bereiken maatschappelijk effect te verwezenlijken.

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Dit programma bestaat uit vijf taakvelden. Taakveld 2.1 Verkeer en Vervoer omvat niet alleen taken voor verkeer en vervoer maar ook de bijbehorende infrastructuur en het onderhoud. De taakvelden 2.2 Parkeren en 2.5 Openbaar vervoer dragen bij aan de doelstellingen van taakveld 2.1. De taakvelden 2.3 en 2.4 kennen een zeer beknopte toelichting omdat hier geen specifiek beleid op is.

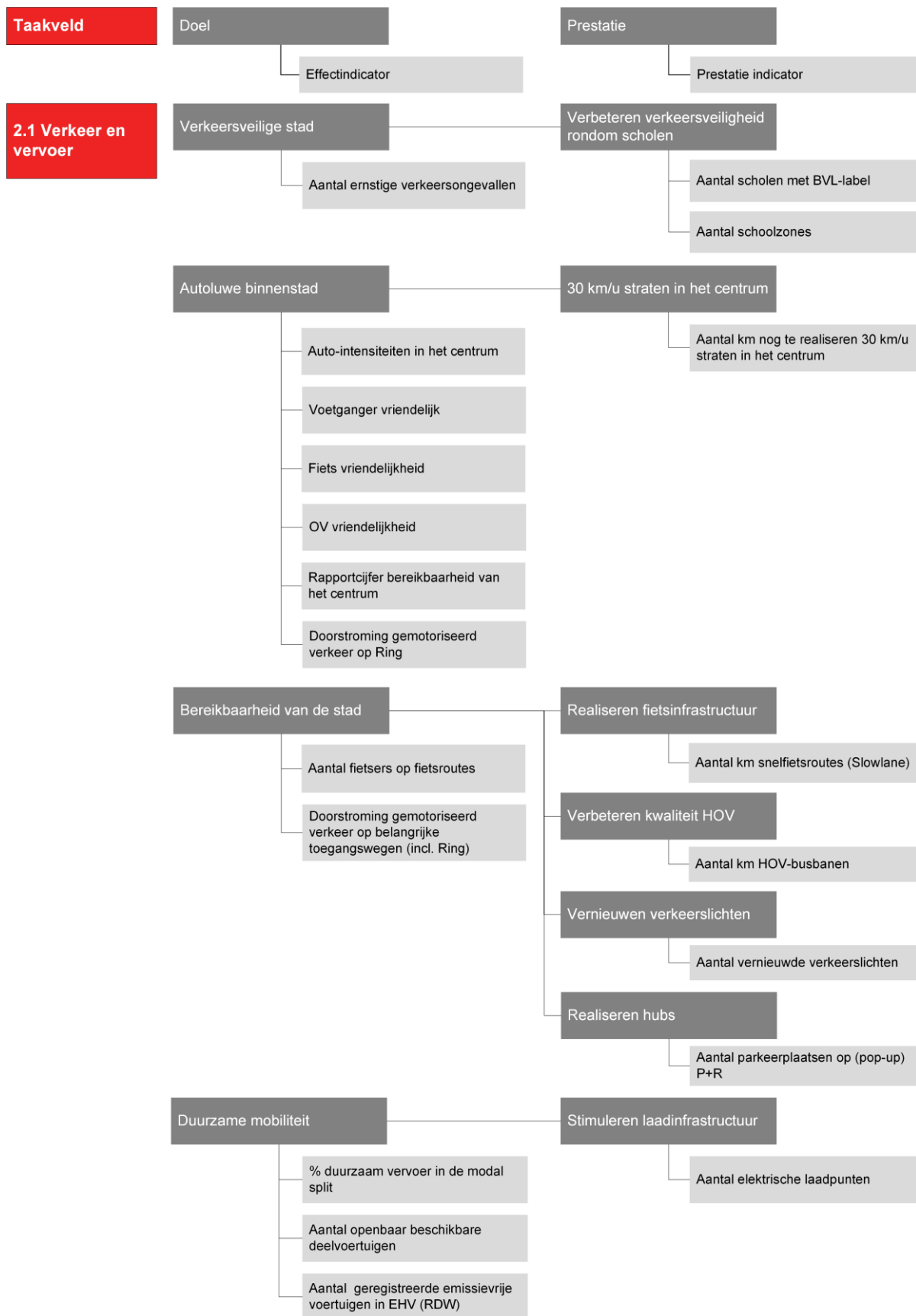
- 2.1 Verkeer en vervoer
- 2.2 Parkeren
- 2.3 Recreatieve havens
- 2.4 Economische havens en waterwegen
- 2.5 Openbaar vervoer

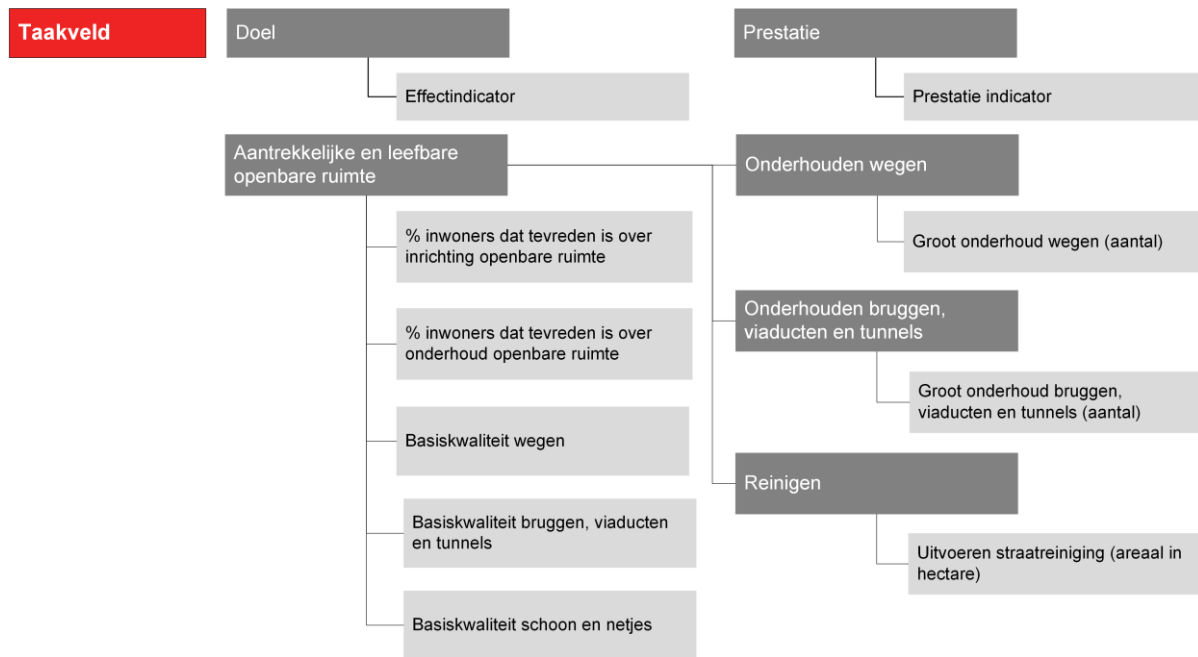
De komende jaren gaan we in Eindhoven flink verdichten. Binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven komen er tot 2040 62.000 woningen en 72.000 arbeidsplaatsen bij, waarvan zo'n 40.000 woningen binnen de gemeentegrenzen en 21.000 daarvan binnen de Ring. Deze mensen gaan gebruik maken van de Eindhovense stedelijke voorzieningen. De druk op de openbare ruimte neemt daardoor toe. Daarom wordt de leefbaarheid en bereikbaarheid steeds belangrijker. We streven naar een stad die voor iedereen veilig en goed bereikbaar is, met oog voor duurzaamheid en een goed onderhouden openbare ruimte voor verblijven en bewegen. Daarnaast staan onze inspanningen in het teken van klimaatdoelstellingen, schonere lucht, groei van de stad, ondernemen, innoveren en meer ruimte voor prettig ontmoeten.

Om invulling te geven aan onze ambities kiezen we ten aanzien van mobiliteit dan ook voor een vergaande mobiliteitstransitie en daarmee een verschuiving van autogebruik naar meer OV-gebruik, duurzame deelmobiliteit en verplaatsingen met de fiets en te voet, aangevuld met gerichte maatregelen ten behoeve van de autobereikbaarheid. Door in te zetten op de mobiliteitstransitie en het realiseren van een goede doorstroming op de Ring werken we aan een autoluwe binnenstad en zorgen we dat elke bewoner of bezoeker zich in Eindhoven uiteindelijk veilig, snel, schoon, prettig en betaalbaar kan verplaatsen. Essentieel daarbij is een schaa sprong van het openbaar vervoersysteem op stedelijk en regionaal niveau en op de verbetering van de internationale verbindingen. De bereikbaarheid van Eindhoven heeft niet alleen een lokaal, maar ook regionaal en (inter)nationaal belang. De snelwegen rondom Eindhoven, de robuuste rand, zijn essentieel voor de (inter)nationale bereikbaarheid voor gemotoriseerd verkeer en daarom blijven we hier samen met onze lokale, regionale en nationale partners actief op inzetten.

Ook het onderhoud en beheer van de openbare ruimte moet bijdragen aan een gezonde, economische en aantrekkelijke stad. De openbare ruimte wordt steeds intensiever gebruikt. Dit geeft een grote druk op het onderhoud van de openbare ruimte. Het is daarom belangrijk dat het onderhoudsniveau van de openbare ruimte aan een basiskwaliteit voldoet. Bewoners, ondernemers en bezoekers moeten de openbare ruimte als veilig, schoon en netjes ervaren, waar het prettig is om te wonen, te werken en te verblijven. Met de uitvoering van het jaarlijks onderhoudsprogramma willen we dit doel bereiken. Onderhoud aan de openbare ruimte is niet alleen een doel om de buitenruimte veilig en netjes te houden, maar ook een middel om de openbare ruimte toekomstbestendig te maken. De energietransitie kan niet zonder goed beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Daarom wordt bij (her)inrichting van de boven- en ondergrondse infrastructuur steeds meer bijgedragen aan klimaat- en circulaire doelstellingen. In projecten ontharden en vergroenen we zoveel mogelijk en zorgen we voor een klimaatadaptieve inrichting. Dit doen we op een duurzame manier, bijvoorbeeld door het vervangen van verlichting door LED en het hergebruik van materialen. De inrichting is zodanig dat het bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte stimuleert en we houden rekening met toegankelijkheid. De projecten die we in de openbare

ruimte uitvoeren, pakken we integraal aan met de programma's groen, water en verkeer om invulling te geven aan bovenstaande ambities. Dit geldt ook andersom vanuit de andere programma's.

2.1 Verkeer en vervoer

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Verkeersveilige stad

We zetten in op een betere verkeersveiligheid in de stad. Zowel op het gebied van het aantal ongelukken als de verkeersveiligheidsbeleving. We focussen op een veilige infrastructuur en het stimuleren van verkeersveilig gedrag, waar mogelijk zetten we in op extra handhavingcapaciteit.

Verbeteren verkeersveiligheid rondom scholen

We zetten in op verkeersveiligheidseducatie en het verbeteren van verkeersveiligheid rondom scholen. Dit doen we onder andere door het verder uitrollen van het Brabants Verkeersveiligheids Label (BVL) en het realiseren van schoolzones.

Autoluwe binnenstad

We werken aan een gezonde, leefbare en aantrekkelijke stad. Onder meer bij nieuwe ontwikkelingen zoals woningbouw zetten we in op een mobiliteitstransitie naar meer lopen, fietsen en het gebruik van OV. We streven daarom in het centrum naar een plek waar deze modaliteiten de prioriteit hebben en werken we toe naar een autoluwe binnenstad. We faciliteren dit door meer mogelijkheden voor fiets, te voet en OV te creëren in balans met een betere doorstroming op de Ring om de stad bereikbaar te houden.

30 km/u straten in het centrum

Door het snelheidsregime naar beneden te brengen, wordt het mogelijk om meer ruimte voor voetgangers, fietsers en het openbaar vervoer te creëren. Ook wordt het daardoor aantrekkelijker om via de Ring te rijden. Daarnaast levert het terugbrengen van de snelheid een positieve bijdrage aan de verkeersveiligheid en leefbaarheid in het centrum. Doel is om uiterlijk in 2025 het centrum ingericht te hebben conform 30 km/u regime.

Bereikbaarheid van de stad

De Brainport regio is een van de economische mainports van Nederland. Het economisch succes geeft ook druk op de (regionale) bereikbaarheid. Als gevolg daarvan staat de bereikbaarheid van de stad en haar economische toplocaties onder druk. Het duurzaam bereikbaar houden van Eindhoven is een belangrijke voorwaarde voor de leefbaarheid, duurzaamheid en economische ontwikkeling. Om dit te bereiken is een brede mobiliteitstransitie noodzakelijk. Dit doen we onder andere door middel van het realiseren van fietsinfrastructuur, verbeteren van de kwaliteit van HOV, vernieuwen van verkeerslichten en het realiseren van hubs. Daar waar het nodig is, wordt met een brede aanpak ingezet op verbeterde doorstroming voor de auto.

Realiseren fietsinfrastructuur

Veilige en hoogwaardige fietsinfrastructuur is belangrijk om fietsgebruik te stimuleren. Door de opkomst van diverse elektrische vervoersmiddelen is het mogelijk om ook op langere afstanden voor andere vervoersmiddelen (bijvoorbeeld fiets) te kiezen. We faciliteren dat door de realisatie van regionale fietsinfrastructuur. Daarnaast zetten we in op slimme innovatieve toepassingen (bijvoorbeeld Schwung, een app die de fietser stimuleert door ervoor te zorgen dat fietsers sneller op hun bestemming zijn met minder stops bij verkeerslichten op hun route).

Verbeteren kwaliteit HOV

Om het openbaar vervoer aantrekkelijker te maken zetten we in op een veilig, betrouwbaar en comfortabel (H)OV-netwerk. Door het uitbreiden van dit HOV-netwerk dragen we bij aan de mobiliteitstransitie en de bereikbaarheid van de stad.

Vernieuwen verkeerslichten

Door het vervangen van verouderde verkeerslichten in de stad ontstaat een betere verkeersveiligheid en een betere verkeersdoorstroming (en daarmee ook betere luchtkwaliteit). Jaarlijks worden er 11 verkeerslichten vernieuwd, echter er verouderen elk jaar ook weer verkeerslichten. Met de inzet van de intensiveringsmiddelen liggen er kansen om een inhaalslag te maken op het areaal vernieuwde verkeerslichten

Realiseren hubs

Om een alternatief te bieden aan bezoekers van evenementen, de binnenstad en andere economische toplocaties zetten we in op de uitbreiding van (tijdelijke) hubs. Dit zijn plekken waar snel en comfortabel overstapt kan worden tussen (duurzame) vervoersmiddelen, zoals op P+R's. Daarnaast werken we aan de realisatie van een bouwhub.

Duurzame mobiliteit

Naast de inzet op meer lopen, fietsen en het OV, zetten we ook in op het verschonen van de Eindhovense mobiliteit. Dit doen we door emissievrije (deel)mobiliteit te stimuleren, door het faciliteren van voldoende laadinfrastructuur en het doorontwikkelen van de huidige milieuzone naar een nul-emissiezone.

Stimuleren laadinfrastructuur

De aanwezigheid van laadinfrastructuur is een belangrijke overweging bij de aanschaf van een elektrische auto. Om schone mobiliteit zo veel mogelijk te stimuleren zetten we in op een stadsbreed (snel)laadnetwerk.

Aantrekkelijke en leefbare openbare ruimte

We willen een openbare ruimte die schoon, heel, veilig en toegankelijk is en die mensen stimuleert tot bewegen en ontmoeten. Dit doen we conform een vastgesteld kwaliteitsniveau.

Onderhouden wegen

We geven uitvoering aan het onderhoudsprogramma wegen.

Onderhouden bruggen, viaducten en tunnels

We voeren het uitvoeringsprogramma bruggen, tunnels en viaducten uit.

We houden stad schoon en netjes door onder andere vegen van wegen, verwijderen van onkruid en verwijderen van zwerfvuil.

Effectindicatoren	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Aantal ernstige verkeersongevallen	76	104	94	85	76	68
Auto-intensiteiten in het centrum	100	98	97	96	95	94
Voetganger vriendelijk	8	7,5	7,6	7,7	7,8	7,9
Fiets vriendelijkheid	8,3	7,5	7,6	7,7	7,8	7,9
OV vriendelijkheid	7,8	7,3	7,4	7,5	7,6	7,7
Rapportcijfer bereikbaarheid van het centrum	7,4	7,4	7,5	7,6	7,7	7,8
Doorstroming gemotoriseerd verkeer op Ring	100	102	103	104	105	106
Aantal fietsers op fietsroutes	100	104	106	108	110	112
Doorstroming gemotoriseerd verkeer op belangrijke toegangswegen (incl. Ring)	100	102	103	104	105	106
% duurzaam vervoer in de modal split	63%	≥61%	≥61%	≥61%	≥61%	≥61%
Aantal openbaar beschikbare deervoertuigen	500	650	1.350	2.650	2.650	2650
Aantal geregistreerde emissievrije voertuigen in EHV (RDW)	2.623	2.152	3.174	3.491	3.840	4.224
% inwoners dat tevreden is over inrichting openbare ruimte	-	-	>75%	>75%	>75%	>75%
% inwoners dat tevreden is over onderhoud openbare ruimte	-	-	>75%	>75%	>75%	>75%
Basiskwaliteit wegen	-	90%	90%	90%	90%	90%
Basiskwaliteit bruggen, viaducten en tunnels	97,7%	90%	90%	90%	90%	90%
Basiskwaliteit schoon en netjes	95%	90%	90%	90%	90%	90%

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Aantal scholen met BVL-label	31	50	53	55	55	55
Aantal schoolzones	50	56	56	56	56	56
Aantal km nog te realiseren 30 km/u straten in het centrum	2,8	2,2	1,4	0,9	0,6	0
Aantal km snelfietsroutes (Slowlane)	30,5	30,5	32	32	33,5	33,5
Aantal km HOV-busbanen	24	25	29	30	32	32
Aantal vernieuwde verkeerslichten	136	149	153	162	172	169
Aantal parkeerplaatsen op (pop-up) P+R	350	950	975	1.000	1.025	1050
Aantal elektrische laadpunten	1052	850	1273	1400	1540	1694

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Groot onderhoud wegen (aantal)	8	9	11	7	7	7
Groot onderhoud bruggen, viaducten en tunnels (aantal)	3	5	6	5	5	5
Uitvoeren straatreiniging (areaal in hectare)	1.356	1.366	1.357	1.358	1.359	1360

In 2022 richten we ons vooral op:

- Een aantrekkelijke en toekomstbestendige openbare ruimte: de openbare ruimte wordt klimaatadaptief en toegankelijk ingericht (conform het handboek openbare ruimte dat rekening houdt met het VN-verdrag Handicap). Groen en water worden zichtbaar versterkt door te ontharden (vergroenen). Dit draagt bij aan een leefbare en aantrekkelijke openbare ruimte. Dit doen we onder andere door uitvoering te geven aan groot- onderhoudsprojecten zoals de herinrichting van de Vlokhovenseweg, de Lijmbeekstraat en de Javalaan.
- Duurzame openbare ruimte: we richten de openbare ruimte zo in dat deze uitnodigt tot bewegen en ontmoeten en het gebruik van duurzamer vervoer stimuleert. Dit doen we door het vergroenen van de openbare ruimte, het realiseren van ommetjes en het onderhouden van goede loop- en fietsverbindingen. In het kader van het wegenbeheerplan 2021-2024 vormen we minimaal 2 fietspaden om van tegels naar asfalt. We passen circulariteit toe, door zoveel mogelijk hergebruik van materialen en duurzaam asfalt. Verlichting die vervangen wordt, wordt uitgevoerd in LED. In 2022 voeren we een pilot uit en evalueren deze daarna om te bepalen of en hoe bladkorven opnieuw geïntroduceerd kunnen worden.
- Herinrichting Boschdijk: één van de grotere onderhoudsprojecten is de herinrichting van de Boschdijk. Naast het plegen van de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden willen we (met mede financiering uit het Fonds Bovenwijks) komen tot een groene, klimaat adaptieve, aantrekkelijke en verkeersveilige inrichting. Het ontwerp dat samen met belanghebbenden tot stand komt, wordt in 2022 verder uitgewerkt, zodat eind 2022/begin 2023 een start kan worden gemaakt met de uitvoering van de werkzaamheden.
- Uitwerking en uitvoer van het MIRT-pakket: de uitwerking van de afspraken gemaakt naar aanleiding van het MIRT onderzoek Verstedelijking en bereikbaarheid Brainport, maar bijvoorbeeld ook het korte termijn pakket van A2/N2.
- Mobility as a Service (MaaS): de implementatie om zakelijke kilometers van de gemeente Eindhoven en de medewerkers van ASML te verduurzamen zetten we door. Verder willen we MaaS doorontwikkelen voor het woon-werkverkeer van medewerkers van de gemeente Eindhoven.
- Bereikbaarheidsplan De Run: vervolg van maatregelen, zoals verbeteren van fietsinfrastructuur tussen de HTCE en De Run en tussen het centrum en De Run, uitbreiden van hubs en het verbeteren van de aansluiting op de A2/N2.
- No-regret maatregelen bundelroute: vervolg geven aan de bundelroute Eisenhowerlaan – Ring – Kennedylaan met als doel om het gemotoriseerd verkeer beter te laten doorstromen.
- Autoluw centrum: invulling geven aan het plan, onder meer door herinrichting van de kruising Mathildelaan/Emmasingel en het uitbreiden van het aantal straten met 30 km/u regime, maar ook door opstarten van project Fuutlaan en het verbeteren van doorstroming op de Ring.
- Uitvoeren maatregelen SmartwayZ.NL / bereikbaarheidsagenda: daaronder vallen het realiseren van fietsinfrastructuur (zoals de verbinding Eindhoven-Helmond), HOV-banen, doorstromingsmaatregelen, gedragsmaatregelen en smart mobility-oplossingen. In de regio zetten we in op uitvoeringskracht met de doorontwikkeling van Brainport Bereikbaar.
- HOV3: start realisatie HOV 3 tussen Eindhoven Airport en Huizingalaan.
- Intensiveringsmiddelen: in de begroting 2021 is een intensivering van 1 miljoen per jaar voor een periode van 3 jaar (2021 – 2023) beschikbaar gesteld voor diverse onderwerpen op het gebied van mobiliteit. Voor 2022 hebben we hieronder per thema concrete projecten benoemd waarmee we aan de slag gaan:
 - Proefcasus Eindhoven Airport: Verdere uitwerking van het advies van Pieter van Geel (Opnieuw Verbonden) ten behoeve van een kwalitatieve ontwikkeling van de luchthaven in de periode 2020-2030. In het advies zijn 5 speerpunten benoemd: sturen op minder geluidsbelasting, bijdragen aan klimaatdoelstellingen, verbeteren luchtkwaliteit, meerwaarde voor de regio en vertrouwen vanuit omgeving.

- **Verkeersveiligheid:** Aansluiting Hugo van de Goeslaan verbeteren: in 2022 geven we vervolg aan de opgestarte verkenning om samen met de stakeholders te komen tot een gezamenlijke brede aanpak. Daarnaast intensiveren aanpak schoolzones: tot op heden transformeren we elk jaar een aantal schoolzones, we willen hierop intensiveren en gaan de resterende schoolzones blijvend verbeteren. Verder krijgen we vanuit inwoners regelmatig kleine verkeersveiligheidsknelpunten aangedragen die we graag aan zouden pakken. Met de extra middelen hebben we de mogelijkheid een deel van deze (kleine) knelpunten uit de stad aan te pakken.
- **Smart mobility:** Basisafspraken samenwerking met SmartwayZ.NL en de B5 op het gebied van smart mobility. Net als de provincie en de andere B5-steden financieren we de regionale samenwerking op het gebied van verkeersmanagement (regionaal verkeerskundige teams, operationele netwerkkaarten en knelpuntenanalyse) maar bijvoorbeeld ook de samenwerking rond diensten van de verkeerscentrale. Daarnaast gaan we de pop-up P+R's verder uitbouwen en creëren daarmee een logisch netwerk in de stad met bijbehorend aanbod van (deel)mobiliteit en campagnes. En we werken aan doorontwikkeling van parkeermanagement: we zorgen ervoor dat we bezoekers en inwoners van de stad nog beter en toekomstbestendig kunnen verwijzen. Denk aan PRIS, in-car verwijzing en parkeerverwijzing voorafgaand aan en tijdens de reis, etc.
- **Doorstroming in het bijzonder de Ring:** in 2021 is gestart met de Ringstudie, deze heeft inzichtelijk hoe we de doorstroming op de Ring kunnen verbeteren, waarover we in 2021 in gesprek gaan met stakeholders en waar mogelijk al over gaan tot vervolgstappen. Daarnaast is het op belangrijke wegen zoals de Ring en radialen van belang om het aantal verouderde verkeerslichten snel te vervangen en het functioneren goed te blijven monitoren op basis van veranderende verkeersstromen. Daarnaast is in deze begroting 2022 een structurele intensivering van € 200.000 toegevoegd aan het thema ruimte en mobiliteit. Dat zetten we in ten behoeve van de mobiliteitstransitie, met in het bijzonder focus voor het thema fiets.

€ x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	37.487	37.580	38.712	39.418	39.302	41.866
Baten	-8.088	-2.694	-3.001	-2.559	-2.559	-2.559
Mutatie reserves	-7.807	-298	-198	1.840	1.956	-44
Saldo	21.592	34.588	35.513	38.699	38.699	39.263

Toelichting taken	Lasten	Baten	Reserve
Groot onderhoud en vervanging van wegen, bruggen en tunnels. N.a.v. het raadsvoorstel 'wegenbeheerplan 2021-2024' is het budget voor een periode van 4 jaar in 2022 met € 2,3 miljoen verlaagd. In 2022 is € 2,5 miljoen vrijgevallen t.g.v. de algemene middelen conform vaststelling in de Kadernota 2022.	5.562	-100	*
Kapitaallasten voor investeringen in de openbare ruimte en verkeer	2.911	-442	
Dagelijks onderhoud van de openbare ruimte: plaatselijke herstrating, vervanging borden, vernieuwen markeringen, onderhoud straatmeubilair, preventief onderhoud aan bruggen, tunnels en viaducten, etc.	7.142		
Dagelijks beheer van de openbare ruimte: het verwijderen van zwerfafval, onkruid bestrijding, vegen van straten, etc. Kadernota 2022: in 2022 en 2023 intensivering voor reinigingsbestek van € 1,6 miljoen, vanaf 2024 € 2,3 miljoen. Hiervan is € 0,8 miljoen voor openbare ruimte, € 0,7 miljoen voor groen (taakveld 5.7) en € 0,1 miljoen voor water/ GRP in 2021 (taakveld 7.2).	6.556		*
Openbare verlichting (onderhoud en reparatie van lampen, masten en armaturen, inclusief elektriciteitskosten)	3.080		
Onderhoud van verkeerslichten (inclusief elektriciteitskosten)	1.085		
Bestrijden van gladheid (waarvan kapitaallasten: € 211.000)	1.107		
Gebruik openbare ruimte (o.a. voor graafwerkzaamheden)	594	-1.001	
Heffing verkoop motorbrandstoffen	15	-1.080	
Verkeersveiligheid, smart Mobility en doorstroming verkeer	1.101	-150	
Bereikbaarheidsagenda	1.549		
Verkeersbeleid	153		

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie). Kadernota 2022: tijdelijke ophoging FTE's projecten onderhoudsprogramma's: € 0,1 miljoen in 2022 en 2023.	5.286		*
Stelpost voor indexering investeringen, vervangingsinvesteringen en voorbereidingskosten	600		
Intensiveringsmiddelen voor ruimte en mobiliteit	200		*
Stelpost voor strategische investeringen uit begroting 2021, oplopend van € 0,5 miljoen in 2021 tot € 2 miljoen vanaf 2024. Kadernota 2022: de helft van dit budget is voor Klimaat en energie en de andere helft voor Ruimte en mobiliteit.	1.000		*
Overig	771	-228	-198
Totaal	38.712	-3.001	-198

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

2.2 Parkeren

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

De doelen met betrekking tot parkeren zijn integraal meegenomen op [taakveld 2.1](#)

 x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	4.116	7.310	9.608	5.677	5.673	5.999
Baten	-2.137	-1.764	-2.992	-1.892	-1.892	-1.938
Mutatie reserves	194	-1.237	-2.825	2	2	2
Saldo	2.173	4.309	3.791	3.787	3.783	4.063

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Kosten betaald parkeren (waarvan kapitaallasten: € 351.000)	1.609		
Exploitatie parkeergarages (waarvan kapitaallasten: € 706.000)	699	-1.290	
Gehandicapten parkeren	69	-121	
Kosten exploitatie fietsenstallingen	1.107		
Kosten exploitatie P+R Meerhoven (waarvan kapitaallasten: € 178.000) en Genneper Parken	803	-379	
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie). In 2022 daling met € 0,5 miljoen.	1.117		*
Project fietsflat Neckerspoel: incidentele bijdrage in 2022 aan Prorail (inclusief de bijdrage in 2021 van € 1,2 miljoen die is doorgeschoven naar 2022).	4.027	-1.200	-2.827 *
Parkeerbeleid	71		
Overig	106	-2	2
Totaal	9.608	-2.992	-2.825

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

2.3 Recreatieve havens

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

In Eindhoven is er de EJV Beatrix (Eindhovense Jachten Vereniging Beatrix) aan het Beatrixkanaal, Welschapsedijk. Hier zijn circa 80 ligplaatsen in het water en 350 plaatsen op het droge voor winteropslag. De vereniging doet het beheer en onderhoud van de gehele locatie met opstallen. Hiervoor is een pachtovereenkomst afgesloten. Daarnaast is er de EKV Beatrix (Eindhovense Kanovereniging Beatrix) aan het Beatrixkanaal, nabij de haven De Hurk. Deze vereniging heeft het terrein en de opstallen in eigen beheer en betaalt erfpacht.

2.4 Economische havens en waterwegen

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

In Eindhoven kennen we een economische haven op de Hurk. Momenteel is er sprake van vier havengebonden bedrijven, gericht op overslag van onder andere cement, zand, grind en diervoeder. Het beheer en onderhoud van het Beatrixkanaal en de kade is de verantwoordelijkheid van de gemeente. De schepen betalen daarbij kanaalrechten. Voor de aanvraag van het gebruik van het kanaal en de betaling is een app ontwikkeld.

€ x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	168	269	264	263	262	261
Baten	-80	-123	-118	-118	-118	-118
Saldo	88	146	146	145	144	143
<i>Toelichting taken</i>				Lasten	Baten	Reserve
Kanaalrechten					-60	
Opbrengst overige goederen/diensten					-58	
Onderhoud Beatrixkanaal				95		
Kapitaallasten				136		
Overig				33		
Totaal				264	-118	0

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

2.5 Openbaar vervoer

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

De doelen met betrekking tot openbaar vervoer zijn integraal meegenomen op [taakveld 2.1](#)

€ x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	1.306	1.574	1.456	1.202	1.343	1.433
Baten	-37	-212	-12	-12	-12	-12
Mutatie reserves	-31	0	0	0	0	0
Saldo	1.238	1.362	1.444	1.190	1.331	1.421

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	435		
Gemeentelijk openbaar vervoer (concessie)	966		
Kapitaallasten	55		
Overigen		-12	
Totaal	1.456	-12	0

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

Programma 3 Economie

Dit programma omvat vier taakvelden die allen bijdragen aan de versterking van de bedrijvigheid in de stad en regio. Deze doelstelling staat onder het eerste taakveld Economische ontwikkeling uitgewerkt in de economische groei, toename werkgelegenheid en de digitalisering van de stad. De prestaties en indicatoren die hier mede aan bijdragen staan op meer uitgewerkt niveau beschreven onder de taakvelden 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur, 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen en 3.4 Economische promotie. Dit is ook als zodanig zichtbaar gemaakt in de doelenboom.

- 3.1 Economische ontwikkeling
- 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- 3.4 Economische promotie

Corona heeft al meer dan 1,5 jaar een directe impact op onze economie. Na jaren van economische groei, zijn we in 2020 geconfronteerd met economisch krimp. Gelukkig was het beeld van het eerste kwartaal van 2021 met 2% groei zeer positief en was de Brainport regio de enige regio in Nederland die zelfs een economische groei wist te realiseren. Als Brainportregio Eindhoven hebben we door de sterke triple-helix samenwerking kunnen laten zien dat we, ook in tijden van crisis, een sterke economie hebben opgebouwd en het nu belangrijk is om dit ook te kunnen behouden.

Economische groei is geen doel op zich, maar het is randvoorwaardelijk voor het welzijn en de welvaart van onze samenleving. Al onze inwoners moeten het (economische) succes van Brainport Eindhoven kunnen voelen. Daarom werken we samen aan een stad met een brede welvaart. Niet alleen de gemeente Eindhoven ziet dit als haar taak, ook de Sociaal Economische Raad (SER) en landelijke ondernemersverenigingen met regionale takken nemen de brede welvaart mee in hun beleid en visie voor de toekomst.

De consumentgerichte economie heeft enorme klappen gekregen door de gevolgen van corona maatregelen. Deze vorm van bedrijvigheid is van grote invloed op het functioneren van onze centrumgebieden, die op hun beurt van grote betekenis zijn voor de woonkwaliteit in de stad en haar wijken. Met de inzet op economische transformatie ondersteunen we de betrokken belanghebbenden om de centrumgebieden (binnenstad, WoensXL, Kastelenplein, Meerrijk, Kruisstraat-Woenselse Markt, Geldropseweg en Aalsterweg) weer toekomstbestendig te maken en daarmee de leefbaarheid te vergroten.

Juist op de arbeidsmarkt is er een grote ongelijkheid ontstaan. Werknemers met flexcontracten en zzp-ers werden aan het begin van de crisis hard getroffen. Om deze categorie werknemers te helpen elders werk te vinden is landelijk de eis gesteld om de regionale samenwerkingen op arbeidsmarktbeleid te intensiveren binnen Regionale Mobiliteits-teams (RMT). De ambitie van Eindhoven reikt verder. Daarom is er in Eindhoven voor gekozen te streven naar ontschotting van de werkgevers en werknemersdienstverlening en ons als centrumgemeente te richten op brede (regionale) dienstverlening voor werkzoekenden via one stop shopping in het "Huis naar Werk". De Regionale Mobiliteits- Teams (RMT's) maken onderdeel uit van het nader uit te werken concept. Dit wordt fasegewijs uitgebreid naar een compleet (regionaal) dienstverleningspakket in 2022. Het Huis naar Werk is de ingang voor alle werknemers, werkzoekenden en werkgevers met vraagstukken over Werk, Scholing en Ontwikkeling. Daarbij wordt gewerkt aan een arbeidsmarkt die zich steeds meer vanuit een skills based economy en een Leven lang Ontwikkelen richt op duurzame talent inzet in brede zin. We zetten samen met Brainport Development en de regionale partners, verenigd in het Regionaal Werkbedrijf, in op een breed arbeidsmarktbeleid gericht op de gehele beroepsbevolking. Want al het talent telt en is nodig in onze groeiende economie.

De hightech bedrijven die onze stad en regio bijzonder maken, zijn te vinden in de zogenaamde 'speerpuntsectoren', zoals benoemd in de visie van Brainport Eindhoven: high tech systemen & materialen, food & technology, automotive, lifetech & health en design. We focussen ons in de triple-helix samenwerking met bedrijven en instellingen op deze sectoren.

Vanuit de gemeente Eindhoven versterken we de basis van onze economische ontwikkeling via werklocaties (inzet op doorontwikkeling van Brainport Industrie Campus (BIC), Flight Forum, Knoop XL en de binnenstad), inclusieve arbeidsmarkt, de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt (Leven lang Ontwikkelen), innovatie, het brede MKB en onze dienstverlening. In 2021 is het MKB Plan opgesteld voor de periode van vijf jaar waarin voor deze periode acht speerpunten zijn vastgesteld, die de komende drie jaar verder uitgewerkt en via een uitvoeringsprogramma ingezet gaan worden. Deze zijn gericht op het ondersteunen van Eindhovense MKB ondernemers in het weerbaar maken van hun onderneming. Voor 2022 ligt de focus in ieder geval op de MKB deal thema's: internationalisering, menselijk kapitaal en digitalisering. Regionaal werken we binnen de Metropool Regio Eindhoven nauw samen om de lokale economische inspanningen ook regionaal voet aan de grond te geven.

Startups en Scaleups zijn belangrijke ondernemers, motoren voor het Brainport Ecosysteem. Ze zorgen onder andere voor innovatie en (toekomstige) werkgelegenheid. Om deze ondernemers te ondersteunen en het juiste ondernemersklimaat voor ze te creëren wordt uitvoering gegeven aan het in 2021 vastgestelde Startup beleid. Hiermee bevorderen we de samenwerking tussen gemeente en de startups en verbinden we hen met ons netwerk. Tot slot zetten we ons in om ons bruisende ecosysteem in Europa verder zichtbaar te maken.

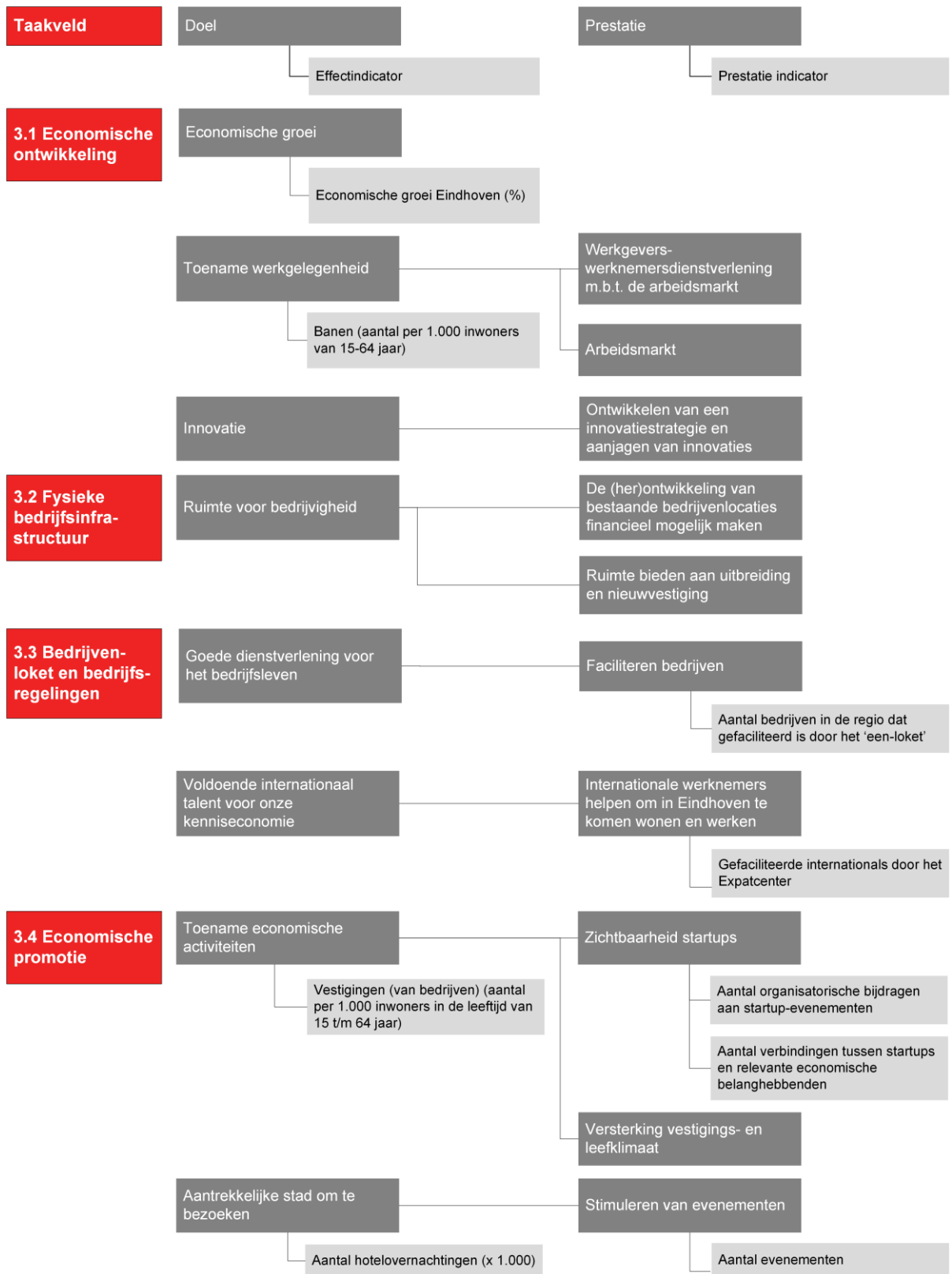
We versterken het vestigingsklimaat en trekken daarmee nieuwe bedrijven aan. Daar hebben we goede voorzieningen, bedrijventerreinen en werklocaties voor nodig. Samen met de partners in de binnenstad, wijkwinkelcentra en radialen versnellen we de transformatie van verschaalde mono-functionele gebieden met oplopende leegstand naar multifunctionele, geliefde verblijfsgebieden. De inzet op het niveau van deze voorzieningen verbetert het verblijfsklimaat van de stad. De maatschappelijke en economische ontwikkelingen, gecombineerd met de stadsbrede verdichtingsopgave, zorgen voor een toename aan ruimte. Dit geeft ons de gelegenheid om de komende jaren nadrukkelijker in te zetten op regie op programmering van aanbod en voorzieningen, om een zo goed mogelijke verdeling en samenhang van aanbod en voorzieningen te creëren, door de volle breedte van onze stad. Daarmee voorkomen we leegstand en zorgen we voor een gebalanceerd (economisch) aanbod.

Kunst, cultuur, design, evenementen, sport, onderwijs en recreatie dragen in belangrijke mate bij aan de aantrekkingskracht van Eindhoven voor inwoners, bezoekers, bedrijven en (internationaal) talent. De inzet op deze 'zachtere' factoren, zorgen voor een impuls voor de stad.

Leven in Eindhoven, het heeft afgelopen anderhalf jaar stil gestaan, maar we gaan samen met de partners in de stad ervoor zorgen dat er dit jaar weer evenementen plaatsvinden en dat het weer bruist in Eindhoven.

Eindhoven is de stad van design. Dat willen we verder versterken en uitdragen. Samen met partijen in de stad werken we verder aan de Design visie gericht op een leefbare, prettige en inclusieve stad voor de toekomst.

Onze stad wordt steeds internationaler en de (kennis)werkers en hun gezinnen kiezen ervoor om in Eindhoven te blijven wonen. Het Holland Expat Center South zorgt ervoor dat zij zich zoveel mogelijk thuis voelen en mee gaan doen in onze samenleving. Hierbij kijken we hoe we deze activiteiten kunnen verbinden met andere belangrijke partijen in de stad en zal er in 2022 verdere uitwerking van de Hotspot plaats vinden.

3.1 Economische ontwikkeling

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Economische groei

De groei van onze economie is het resultaat van de totale productie door bedrijven en de bestedingen of het inkomen van onze inwoners. Als de economie groeit, groeit de (materiële) welvaart. De gemeente schept voornamelijk randvoorwaarden die aan de economische groei bijdragen. Een deel van de randvoorwaarden komt tot stand door activiteiten die onze deelneming, Brainport Development NV uitvoert.

De onderliggende doelstellingen en prestaties die bijdragen aan deze doelstelling staan beschreven in taakveld 0.1 (als het gaat om de samenwerkingsverbanden waarmee we dit realiseren) en in de taakvelden 3.2, 3.3 en 3.4.

Toename werkgelegenheid

Naast 'economische groei' geeft ook het aantal banen een indicatie voor de omvang van onze economie. Hier draagt de gemeente aan bij. Direct, door de samenwerking binnen het Regionaal werkbedrijf, de ontwikkelingen van Huis naar Werk en via het verbeteren van het vestigingsklimaat, maar ook indirect door bijvoorbeeld te zorgen voor voldoende groeimogelijkheden op onze bedrijventerreinen en werklocaties.

De onderliggende doelstellingen en prestaties die bijdragen aan deze (hogere) doelstelling staan beschreven in de taakvelden 3.2, 3.3 en 3.4.

Werkgevers-werknemersdienstverlening m.b.t. de arbeidsmarkt

In 04Werk hebben de publieke partners (gemeenten, UWV Werkbedrijf, WSD, Ergon en Kempenplus) hun krachten gebundeld op het gebied van de werkgeversdienstverlening. Een belangrijke ambitie voor 04Werk is actief bij te dragen aan een betere werking van de regionale arbeidsmarkt, door ondersteuning van werkgevers bij hun vraagstukken over menselijk kapitaal en talent en door te zorgen voor een efficiënte, adequate en snelle match tussen werkgever en kandidaat.

Arbeidsmarkt

Naast de ontwikkeling van het Huis naar Werk die beschreven is bij werkgeversdienstverlening voeren wij als centrumgemeente in toenemende mate de regie in de arbeidsmarktregio als het gaat om een breed georiënteerd regionaal arbeidsmarktbeleid, gericht op duurzame inzetbaarheid van de beroepsbevolking en voldoen aan de toekomstige arbeidsmarktvrage in brede zin en voorkomen van een verdere tweedeling. Daarbij richten wij ons op drie hoofdlijnen van beleid uit de Brainport Human Capital Agenda: Onderwijsinnovatie, Arbeidsmarkt in Balans en LLO.

In het kader van de crisisaanpak is daarbij gekozen voor verdieping op accenten: van werk-werk, onderwijs-werk, niet werk-werk. In de Task force Werk wordt hier beleidsmatig en in projecten, samen met de regionale partners handen en voeten aan gegeven (Huis naar Werk, RWB, Brainport, MRE. Waarbij de gemeente in toenemende mate de regierol voert en krijgt toebedeeld. Op inhoud, maar ook als het gaat om de middelen die ermee gemoeid zijn.

Dit vraagt om regie en sturing en een regionaal en flexibel arbeidsmarktbeleid dat meebeweegt met deze ontwikkelingen van de economie en arbeidsmarkt.

Innovatie

Gemeenten leveren meer dan tweehonderd verschillende producten en diensten, met bijbehorende werkprocessen. Door de aankomende golf van nieuwe technologische ontwikkelingen zullen al deze producten, diensten en processen op een of andere manier onderwerp worden van innovatie. Meestal worden hierbij externe actoren betrokken en de ontwikkeling van ecosystemen gestimuleerd. Dat betekent niet dat innoveren noodzakelijkerwijs grote budgetten vereist. Maar het is wel noodzakelijk dat er systematische regie wordt gevoerd om als lokale overheid richting te kunnen geven. Een gemeentelijke innovatiestrategie maakt dit mogelijk.

Ontwikkelen van een innovatiestrategie en aanjagen van innovaties

Om het innovatievraagstuk aan te pakken moeten bestaande en nieuwe netwerken en ecosystemen worden (door)ontwikkeld zodat de kennis en kunde van de stad optimaal wordt benut voor maatschappelijke opgaven. Tegelijkertijd is het wenselijk om kaders en generieke instrumenten te ontwikkelen, denk hierbij aan nieuwe werkwijzen, experimenteer ruimte en (ethische) kaders om digitale grondrechten te borgen. Het gaat hier om een systeemverantwoordelijkheid die de verschillende domeinen overstijgt

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Economische groei Eindhoven (%)	-4,1%	1%	1%	2%	2%	2%
Banen (aantal per 1.000 inwoners van 15-64 jaar)	1.031	1.035	1.035	1.035	1.035	1035

In 2022 richten we ons vooral op:

Arbeidsmarkt:

In 2022 en de jaren daarna zetten wij ons vanuit onze regiefunctie in op (onder voorwaarde dat de structurele capaciteit geborgd is) op een breed arbeidsmarktbeleid en brede doelgroep:

- Werkgevers-werknemersdienstverlening: in 04Werkt hebben de publieke partners (gemeenten, UWV Werkbedrijf, WSD, Ergon en Kempenplus) hun krachten gebundeld op het gebied van de werkgeversdienstverlening. Een belangrijke ambitie voor 04Werkt is actief bij te dragen aan een betere werking van de regionale arbeidsmarkt, door ondersteuning van werkgevers bij hun vraagstukken over menselijk kapitaal en talent en door te zorgen voor een efficiënte, adequate en snelle match tussen werkgever en kandidaat.

In 2022 gaan we verder met de ontwikkeling van Huis naar werk. Het Huis naar Werk, is de ingang voor alle werknemers, werkzoekenden en werkgevers met vraagstukken over Werk, Scholing en Ontwikkeling.

- Brainport Human Capital Agenda: de regie voeren en samen met de regionale partners en Brainport uitvoering geven aan de drie hoofdlijnen uit de Brainport Human Capital Agenda (Onderwijsinnovatie, Arbeidsmarkt in Balans, LLO) en de daarin te ontwikkelen of ondergebrachte projecten.
- Skillsbased economy: in het kader van de skillsbased economy richten wij ons op:
 - a. implementatie van het EU innovatieproject Passport for Work, een tool gericht op het kaart brengen van skills, matching, e-learning en LLO (innovatieproject5). Waarbij de verbinding wordt gezocht met de keten, maar ook met de markt.
 - b. in het verlengde daarvan de haalbaarheid onderzoeken om samen met de Provincie, BDO, Universiteit Tilburg en regionale partners het organiseren van een congres eind 2021 of begin 2022, met als thema Connecting de Dots, en focus op de Skills based Economy en LLO. Dit initiatief komt voort uit het project PforW.
- ESF: het aanvragen van ESF React en ESF Plus en uitvoering daarvan, waarbij de focus ligt op de gekozen speerpunten van beleid, en rekening houdend met de EU-kaders.

Kennis en innovatie:

- Het ontwikkelen van een kennis- en innovatieagenda (KIA): het ontwikkelen van een kennis- en innovatieagenda (KIA): De KIA geeft inzicht in de uitdagingen waar de stad Eindhoven voor staat en

identificeert de reeds bestaande kennis, onderzoeken, instrumenten, financieringskaders en bestaande kennisstructuren. De kennisagenda agendeert nieuwe kennisvragen, waarbij een verbinding wordt gemaakt tussen strategische kennisvragen, praktische kennisvragen en beleidsvragen.

De KIA geeft daarmee richting aan de ontwikkeling van (regionale) kennisecosystemen zodat beleid voortdurend kan worden gevoed door actuele kennis.

- **Innovatie:** de innovatie-faciliteiten verbeteren om samen met anderen (derden) te kunnen experimenteren en ontmoetingen te faciliteren in de vorm van een living lab. Het living lab is een plek waar inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en kennisinstellingen worden uitgedaagd om met ons mee te denken en nieuwe innovaties ontwikkelen voor maatschappelijke vraagstukken.
- **Gestructureerd omgaan met gemeenschappelijke innovaties:** het doorontwikkelen van netwerk en hulpmiddelen om gericht om te gaan met innovatie in gemeentelijke processen. Dit moet leiden tot een meer systematische en gefocuste inzet om goede ideeën kans te geven, focus aan te brengen en systematisch van elkaar te leren. Dit biedt tevens de mogelijkheid om belangrijke randvoorwaarden zoals inwonerparticipatie, design thinking en responsible innovation (ethiek) structureel te verbinden met de vele vernieuwingsinitiatieven die er lopen.
- **Ethische commissie:** innovatie en digitalisering in het bijzonder maakt veel mogelijk, maar zorgt ook voor risico's en bedreigingen. Dat roept grote maatschappelijke vraagstukken op. Daarom richten we een onafhankelijk ethische commissie op en vormen we intern ethische teams. Deze deskundigen kunnen kritisch meedenken over de brede sociale en maatschappelijke impact van nieuwe technologie en helpt met praktische (ethische) adviezen bij de meningsvorming van raadsleden, bestuurders, ambtenaren en inwoners.

 x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	2.064	3.102	3.254	3.246	3.209	3.208
Baten	-3	0	0	0	0	0
Mutatie reserves	-236	0	0	0	0	0
Saldo	1.825	3.102	3.254	3.246	3.209	3.208

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	682		
Kapitaallasten	16		
Samenwerking met het bedrijfsleven en kennis- en onderzoeksinstituten (financiering Brainport Development)	1.643		
Algemeen beleid ter versterking van de economische bedrijvigheid en innovatie (incl. werkbudget)	913		
Totaal	3.254	0	0

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Ruimte voor bedrijvigheid

Bestaande bedrijven in Eindhoven hebben ruimte nodig om te groeien. Wanneer een bedrijf de groei niet op de eigen locatie kan realiseren, ligt een verhuizing voor de hand. Waar nodig, kunnen we de ondernemer begeleiden bij de herhuisvesting. In het geval de ondernemer kiest voor nieuwbouw, kijken we of deze in aanmerking komt voor een gemeentelijke kavel bedrijfsgrond. In de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) worden jaarlijks de grondexploitatieprojecten geprogrammeerd en geprioriteerd. Daarom zijn er voor de doelstellingen uit 3.2 geen effect- en prestatie-indicatoren opgenomen. De inspanningen bij het faciliteren van ondernemers, zijn te vinden onder taakveld 3.3.

De (her)ontwikkeling van bestaande bedrijvenlocaties financieel mogelijk maken

Het Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties (ROW) stelt leningen of garanties beschikbaar voor (her)ontwikkelprojecten op bestaande bedrijvenlocaties. Het ROW ondersteunt alleen projecten die zonder een (financiële) impuls niet gerealiseerd kunnen worden. Het ROW kijkt daarbij naar werkgelegenheid, innovatie, versterking van ketens van toeleveranciers en versterking van clusters en campussen. We sturen op de inspanningen van het fonds en de fondsmanager samen met de deelnemende gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven.

Ruimte bieden aan uitbreiding en nieuwvestiging

Om onze regionale economie te versterken, ondersteunen we bedrijven die op zoek zijn naar nieuwe huisvesting. In het Stedelijk Gebied Eindhoven hebben we het samenwerkingsverband '9 voor 1' ingericht, waarbinnen we als 9 gemeenten de handen ineen slaan bij de behandeling van huisvestingsvragen van ondernemers. Daarbij geldt het uitgangspunt dat we opereren 'als waren we één gemeente'.

In 2022 richten we ons vooral op:

- ROW: het vernieuwde ROW is in 2021 gestart en zal in 2022 onder de aandacht worden gebracht bij de verbrede doelgroep.
- Stedelijk Gebied Eindhoven: promotie rondom het vernieuwende "9 voor 1 loket", voorheen bekend onder "1-loket". Aanpassingen website en actief benaderen doelgroep.

x € 1.000

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	4.200	6.534	7.084	6.867	16.554	16.550
Baten	-4.343	-5.780	-6.356	-6.142	-15.845	-15.845
Mutatie reserves	763	0	0	0	0	0
Saldo	621	754	728	725	709	705

Toelichting taken	Lasten	Baten	Reserve
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	534		
Kapitaallasten (incl. rente over eigen financieringsmiddelen)	-460		
Activiteiten gericht op het scheppen van fysieke condities voor alle vormen van bedrijvigheid. O.a. grondexploitatie bedrijventerreinen (hier zijn de mutaties het gevolg van fasering), ontwikkeling en onderhoud bedrijfslocaties, herontwikkeling bedrijfspanden, verduurzaming bedrijfslocaties, investeringen in winkelgebieden en winkelstrips, werkzaamheden voor land- en tuinbouwgronden.	7.010	-6.289	
Leges voor vaste standplaatsen		-67	
Totaal	7.084	-6.356	0

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Goede dienstverlening voor het bedrijfsleven

We willen de bestaande bedrijvigheid verder stimuleren, door optimaal toegankelijk te zijn voor de ondernemers in de stad en nieuwe (inter)nationale ondernemers die zich hier vestigen. Een graadmeter voor onze dienstverlening is eens in de vier jaar beschikbaar, via de enquête over de 'MKB-vriendelijkste gemeente'. Daarom hebben we geen jaarlijkse effectindicator voor deze doelstelling.

Faciliteren bedrijven

Om onze economie te versterken zoeken we bedrijven die investeren in onze stad en regio. Samen met acht omliggende gemeenten faciliteren we die bedrijven bij hun locatiekeuze, door onderling af te stemmen in het 9 voor 1 loket.

Vanuit accountmanagement/beleid zijn we eerste aanspreekpunt voor externe stakeholders en adviseren we op vestigingsmogelijkheden, vergunningaanvragen, bestemmingsplan en afwijkingen, economische ontwikkelingen en programmering.

Voldoende internationaal talent voor onze kenniseconomie

De grote hightech bedrijven en onderzoeksinstellingen in onze regio zoeken in heel de wereld naar mensen met bijzondere en specifieke talenten. Deze mensen willen we zo goed mogelijk faciliteren bij de noodzakelijke formele procedures en we helpen hen om mee te doen in de samenleving. Daarnaast richten we ons via de ontwikkelingen van het Huis naar Werk op structurele versterking van talent in de breedte voor onze economie.

Internationale werknemers helpen om in Eindhoven te komen wonen en werken

De grote high tech bedrijven, onderzoeksinstellingen en MKB in onze regio zoeken in heel de wereld naar mensen met bijzondere talenten. Het Holland Expat Center South helpt internationale (kennis)werkers, onderzoekers, hun families en werkgevers bij formele procedures die nodig zijn om hier te kunnen wonen en werken. Ook informatie en advies wordt vaak met fysieke en digitale events voor internationals beschikbaar gemaakt (vooral gericht op 'hoe werkt het hier in Nederland').

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal bedrijven in de regio dat gefaciliteerd is door het 'een-loket'	83	80	80	80	80	80
Gefaciliteerde internationals door het Expatcenter	3.184	3.500	4000	4250	4500	4500

In 2022 richten we ons vooral op:

- One-Stop-Shop voor internationals: continueren van de One-Stop-Shop dienstverlening van het Holland Expat Center South, dat wil zeggen zowel de formaliteiten voor internationals afhandelen, als ze van juiste informatie voorzien.
- Living In programma internationals: continueren van het programma dat zich richt op het behoud van internationals: focus op het Living Inprogramma, met aandacht voor arbeidsmarkt (spouses), sport, cultuur en taal. Dit programma wordt tot en met 2021 gefinancierd door regiodeal gelden. Voortzetting is dus afhankelijk van het vinden van financiering. Er zijn gesprekken gaande over een diverse financieringsmix, de uitkomst hiervan en daarmee de continuïteit van dit programma is onzeker.
- MKB-accountmanagement mbt internationals: continueren van het MKB-accountmanagement dat zich richt op het bijstaan van MKB met vragen over aantrekken, onboarden en behouden van internationaal talent. De instrumenten die de afgelopen periode zijn ontwikkeld, waaronder de International Talent Scan, worden hier ingezet. Dit MKB-accountmanagement wordt tot en met 2021 gefinancierd door regiodeal gelden.

Voortzetting is dus afhankelijk van het vinden van financiering. Er zijn gesprekken gaande over een diverse financieringsmix, de uitkomst hiervan en daarmee de continuïteit van dit programma is onzeker.

- **HOTSPOT:** visievorming op toekomst expat center in samenwerking met andere partners in de stad (inhoudelijke programmering en fysieke locatie). Als basis voor de visievorming in 2022 gebruiken we het in 2021 onderzochte concept HOTSPOT, waarbij een aantal partijen de wens hebben uitgesproken een gezamenlijk inhoudelijk programma te gaan voeren op een unieke, inspirerende plek met als doel een stevige verbindingsrol te spelen voor de stad. Najaar 2021 zal de kwartiermaker het HOTSPOT concept verder aanscherpen (visie, businesscase, locatie): dit rapport zal input vormen voor politieke programma's en later coalitievorming.

 x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	2.639	2.474	2.048	1.231	1.161	1.159
Baten	-1.787	-2.128	-1.823	-1.036	-1.036	-1.036
Mutatie reserves	-205	0	0	0	0	0
Saldo	646	346	225	195	125	123

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie).	783		
Kapitaallasten.	44		
Markten en standplaatsvergunningen.	168	-665	
Ondersteuning en dienstverlening gericht op bedrijven, ondernemers en internationals. Onder andere Expat Center, bedrijvenloket, ondernemersloket, aantrekken en faciliteren van nieuwe bedrijven en BIZ-bijdrage (€ 0,8 miljoen loopt tot en met 2021; nieuwe BIZ komt onder voorbehoud van draagvlakmeting).	1.053	-1.155	*
Overig		-3	
Totaal	2.048	-1.823	0

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

3.4 Economische promotie

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Toename economische activiteiten

We willen meer economische dynamiek in de stad krijgen door nieuwe bedrijven en investeerders aan te trekken en te zorgen voor nieuwe banen. De waarde van citymarketing voor de stad van de afgelopen 10 jaar is hoog geweest en dit gaan we voortzetten. Hiervoor wordt een nieuwe strategie vastgesteld waarbij inwoners, bedrijven en instellingen betrokken worden. Samen met Brainport Development promoten we de campussen van Eindhoven als vestigingsplaats voor internationale bedrijven. Verder maken we door het jaar heen evenementen mogelijk en stimuleren we startende ondernemers en startups bij hun zoektocht naar kennis, financiering en contacten met relevante organisaties die hen kunnen bijstaan.

Zichtbaarheid startups

We willen met het startup ecosysteem van Brainport Eindhoven meedoen in de top van Europa. In 2023 staat Brainport Eindhoven wereldwijd bekend om haar levendige startupklimaat met een positieve economische en maatschappelijke impact. Onze ambitie is om in Europa tot de top van startup ecosystemen te behoren en het nummer één ecosysteem voor Deeptech startups te zijn. Economen en beleidsmakers zijn het er wereldwijd over eens dat startups bijdragen aan innovatie, het oplossen van maatschappelijke problemen en het aantrekken en behouden van talent.

Vanuit het uitvoeringsplan Startup beleid 2021-2022 wordt er de komende jaren aandacht gegeven aan een aantal programmalijnen, te weten:

- Het Startup in Residence Programma (SIR)
- De one-stop-shop voor startups genaamd The Gate
- De financieringsketen voor startups
- Uitvoering van de Regiodeal

Versterking vestigings- en leefklimaat

Al vóór de corona crisis stond de vitaliteit en aantrekkelijkheid van veel stedelijke centrumgebieden onder druk, door een hoog aantal faillissementen en bedrijfsbeëindigingen in de detailhandel, met snel oplopende leegstand tot gevolg. Dit vormt een bedreiging, maar biedt ook ruimte voor nieuwe mogelijkheden op het gebied van kwalitatieve invulling die bijdraagt aan een gezonde groei van de stad. De transformatie van monofunctionele centrumgebieden naar vitale en aangename verblijfsplekken is zowel een ruimtelijke als een economische opgave. De economische inzet op transformatie is gericht op het stimuleren van ondernemerscollectieven en initiatieven waaruit kwalitatief aanbod ontstaat door het bij elkaar brengen van de juiste interne en externe belanghebbenden.

Aantrekkelijke stad om te bezoeken

We willen een aantrekkelijke stad zijn, waar mensen graag wonen, werken, verblijven en recreëren. Het voorzieningenaanbod (horeca, retail, cultuur, sport) sluit aan bij de behoefte van onze inwoners. Onze citymarketingorganisatie (Eindhoven365) promoot dit en draagt bij hiermee bij aan het aantal bezoekers aan onze stad. Behalve een economische functie hebben onze centrumgebieden ook een sociale en maatschappelijke functie. Het zijn de plekken waar inwoners en bezoekers wonen, recreëren, elkaar ontmoeten en winkelen, waar lokale MKB-ondernemers ondernemen en waar een groot deel van onze inwoners een baan vinden. De leegstand heeft een sterk verband met de afname van aantrekkelijkheid van een leefgebied omdat hierdoor de kwaliteit van de wijk en de binnenstad als sociale ontmoetingsplek afneemt. De leefbaarheid komt daarmee onder druk te staan. Uit onderzoek blijkt dat gemeenten die zelf actief de handschoen oppakken en de transformatie van wijkwinkelcentrumgebieden en binnensteden niet puur aan de markt overlaten, aantoonbaar meer succes boeken. We staan voor het belang van levendige centrumgebieden en zullen daarom nadrukkelijker de regie pakken

Stimuleren van evenementen

Evenementen voor sport en cultuur hebben grote publiekswaarde voor de hele regio. En met topevenementen, zoals de jaarlijkse marathon, GLOW en de Dutch Design Week zetten we Eindhoven (inter)nationaal steviger op de kaart. In 2022 zetten we in op uitvoering van de evenementenvisie (geplande vaststelling in 2021). Zo gaan we verder aan de slag met de Duurzame Deal evenementen en met de uitvoering van de nieuwe subsidieregeling evenementen. Het einde van de corona crisis is in zicht, evenementen mogen voorzichtig weer plaatsvinden onder restricties. We kunnen nu niet voorspellen of we volgend jaar weer voluit mogen gaan met dergelijke grote evenementen. Dit hangt volledig af van de situatie rondom de corona crisis en de landelijke en lokale (voorzorgs-)maatregelen. Binnen deze kaders doen wij er alles aan om de stad 'open' te houden.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Vestigingen (van bedrijven - aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)	151	143	143	143	143	
Aantal hotelovernachtingen (x 1.000)	407	500	700	900	900	900

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal organisatorische bijdragen aan startup-evenementen	4	5	5	5	5	5
Aantal verbindingen tussen startups en relevante economische belanghebbenden	37	25	25	25	25	25
Aantal evenementen	102	400	400	400	400	400

In 2022 richten we ons vooral op:

- Startup in residence programma: het SIR biedt kansen om middels challenges te werken aan uitdagingen in de stad. Volgens de pijlers wonen, werken en zorgen dagen we startups uit om oplossingen aan te dragen voor uitdagingen die er spelen in stad en waarvoor we op zoek moeten naar creatieve en innovatieve oplossingen. In 2022 zullen de eerste vier challenges zijn georganiseerd en vindt er een evaluatie plaats of dit programma een vervolg krijgt de komende jaren. The Gate geldt als centrale toegangspolek voor het startup ecosysteem. Op deze plek zal onze startup officer vanuit de gemeente Eindhoven gedeeltelijk werkzaam zijn, om samen met partners te werken aan een sterke basis voor de komende jaren. Startups kunnen hier terecht voor alle vragen rondom (de groei van) hun onderneming. Vanuit hier worden ze verder geholpen in ons netwerk en vergroten we het succes van (de groei van) deze startups. In 2021 is het onderzoek naar de financieringsketen afgerond en wordt er gewerkt aan het opvullen van de witte vlekken. Als eenmaal bekend is waar de problemen zitten in deze financieringsketen, dan kunnen we samen met onze partners van Brainport Development, de Brabantse Ontwikkel Maatschappij (BOM), Braventure en anderen kijken naar hoe we deze gaten op kunnen vullen. Tot slot zal er verder gewerkt worden aan de plannen en uitvoering van de Regiodeal. De voornaamste doelstelling van deze regiodeal is het verder vergroten van de zichtbaarheid van het regionale startup ecosysteem.
- Brancheringsvoorstellen centrumgebieden: de intensivering van de samenwerking met de vastgoedsector en ondernemers in de centrumgebieden om te komen tot brancheringsvoorstellen die bijdragen aan een heldere en onderscheidende identiteit van de verschillende gebieden.
- Citymarketing: onze succesvolle citymarketing aanpak gaan we de komende 8 jaar continueren. Het merk Eindhoven staat, het is goed verankerd en geactiveerd, nu gaan we naar de verbinding. Inwoners van de stad gaan ook nadrukkelijk onderdeel uitmaken van de strategie.

 x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	4.319	4.122	3.247	3.186	3.085	3.605
Baten	-2.940	-3.611	-2.817	-2.817	-2.817	-3.330
Mutatie reserves	-1.006	-67	-49	0	0	0
Saldo	373	444	381	369	268	275

Toelichting taken	Lasten	Baten	Reserve
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	978		
Evenementensubsidies (waaronder GLOW en subsidieregeling 'Eindhovenementen'). Door het opzeggen van de reclameovereenkomst met Stichting Eindhoven Marketing stopt de subsidie (€ 852.000) na 2021. Het traject voor een nieuwe reclameovereenkomst vanaf 2022 loopt nog. Deze overeenkomst wordt met een andere stichting afgesloten.	1.949		*

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Promotionele activiteiten gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en instellingen, nieuwe werkers en toerisme (waaronder Eindhoven evenementen, Eindhoven traditie, Stichting Eindhoven marketing en Project Open Eindhoven).	320	-260	-49
Toeristenbelasting		-2.557	
Totaal	3.247	-2.817	-49

BBV-indicatoren en verbonden partijen

BBV-indicatoren zijn wettelijk bepaald en worden verzameld door de VNG. Voor programma 3 Economie zijn de volgende indicatoren voorgeschreven:

Indicator	peiljaar	NL	100.000- 300.000	Eindhoven
Funciemenging	2019	53,2%	56,2%	59,8%
Vestigingen (van bedrijven) (per 1.000 inw.15 t/m 64 jr)	2020	158,4	147,4	150,8

Verbonden partijen dragen bij aan de te bereiken doelstellingen. Voor programma 3 Economie zijn dat de volgende:

Taakveld 3.1: BrabantRing B.V.

Samen met de Brabantstad-partners (provincie en de 5 grote gemeenten) en Breedband Regio Eindhoven BV gaan we samenwerken in een nieuwe BrabantRing BV voor het versterken van de digitale connectiviteit in Brabant door het opschalen van de veilige digitale dienstverlening van onze deelneming BRE naar heel Brabant.

Taakveld 3.1: Brainport Development N.V.

Brainport Development draagt bij aan de economische structuurversterking van Brainport Eindhoven, waaronder diversificatie van de regionale economie, versterking van het vestigingsklimaat en een toename van werkgelegenheid. De onderneming stimuleert en realiseert projecten en programma's, promoot Brainport Eindhoven in binnen- en buitenland, en ontwikkelt, lobbyt en monitort de regionaal-economische strategie van de triple helix (Stichting Brainport), Brainport Next Generation.

Taakveld 3.1: Breedband Regio Eindhoven B.V.

Breedband Regio Eindhoven (BRE) draagt bij aan het vestigingsklimaat voor bedrijven door het in eigendom verwerven, exploiteren en beheren, dan wel het op andere wijze realiseren van glasvezelinfrastructuur in de regio Eindhoven ten behoeve van bedrijven en instellingen. Vanuit maatschappelijk perspectief is BRE is een deelneming met een strategisch karakter voor het realiseren van de ambities van de gemeente Eindhoven op het gebied van digitalisering. De coronacrisis heeft het belang en noodzaak van excellente digitale infrastructuur nog eens extra onderstreept. Meer en meer is digitale connectiviteit een nutsfunctie geworden waarvan goede borging van het publiek belang aan de orde is.

Taakveld 3.1: Twice Eindhoven B.V.

Twice stimuleert de totstandkoming en ontwikkeling van jonge, innovatieve technologie-ondernemingen in vier thematische bedrijventra op 2 innovatieve hotspots in Eindhoven. Doel is om kleinschalige innovatieve high tech bedrijven hoogwaardige (infrastructurele) faciliteiten en voorzieningen te bieden (waaronder huisvesting) en uit te laten stromen om de sociaal economische structuur te vergroten voor de Brainport Regio. Daarnaast ondersteunt Twice het ecosysteem door verbinding met het regionale netwerk van adviseurs, investeerders en andere interessante partners. Twice blijft daarmee uniek en daarmee van groot belang voor het Brainportvestigingsklimaat. Instroom -, uitbreiding- en uitstroom van bedrijven zijn de KPI parameters voor succes.

Taakveld 3.2: Flight Forum Beheer B.V.

Zie Flight Forum C.V.

Taakveld 3.2: Flight Forum C.V.

Dit betreft een samenwerkingsverband met Schiphol Real Estate voor de ontwikkeling van een innovatief en kwalitatief hoogstaand businesspark nabij Eindhoven Airport. De ontwikkeling van dit terrein versterkt de economie van Eindhoven. Het versterkt het vestigingsklimaat, het zorgt voor nieuwe bedrijvigheid en uitbreiding van bestaande bedrijvigheid en dit bevordert weer een toename van werkgelegenheid.

Programma 4 Onderwijs

Het taakveld 4.1 Openbaar Onderwijs heeft geen specifieke budgetten, de doelen en prestaties behorende bij dit taakveld zijn opgenomen bij de taakvelden 4.2 en 4.3. Taakveld 4.2 betreft de onderwijshuisvesting, dit is een wettelijke plicht voor openbaar en bijzonder onderwijs (o.a. nieuwbouw of aanpassing van bestaande schoolgebouwen). Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken betreft het uitvoeren van wettelijke taken op het terrein van onderwijs en de inzet om voor iedereen in de leeftijd van 0-23 jaar ontwikkelkansen te creëren en de basisvaardigheden van volwassenen te bevorderen.

4.2 Onderwijshuisvesting (incl. 4.1 Openbaar basisonderwijs)

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken (incl. 4.1 Openbaar basisonderwijs)

We zijn wettelijk verplicht om te zorgen voor kwalitatieve onderwijshuisvesting. Daarvoor stellen we samen met de PO en VO schoolbesturen Integrale Huisvestings Plannen op. Daarin worden projecten van meerdere scholbesturen gezamenlijk afgewogen en op elkaar afgestemd. De komende jaren gaan we toewerken naar een lange termijn planning (15 jaar). Daarnaast kunnen de scholen programma aanvragen indienen die jaarlijks worden beoordeeld.

We hebben als gemeente de volgende wettelijke taken op het terrein van onderwijs:

- bestrijden van onderwijsachterstanden;
- toezicht en handhaving kinderopvang;
- toezicht openbaar onderwijs;
- handhaven Leerplichtwet;
- uitvoeren van regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC);
- tegengaan van voortijdig schoolverlaten (VSV);
- uitvoeren van Wet Educatie Beroepsonderwijs (WEB);
- zorgdragen voor leerlingenvervoer.

Daarnaast werken we in 2022 met de partners in de stad intensief samen op de volgende onderdelen:

- Lokaal Educatieve Agenda:

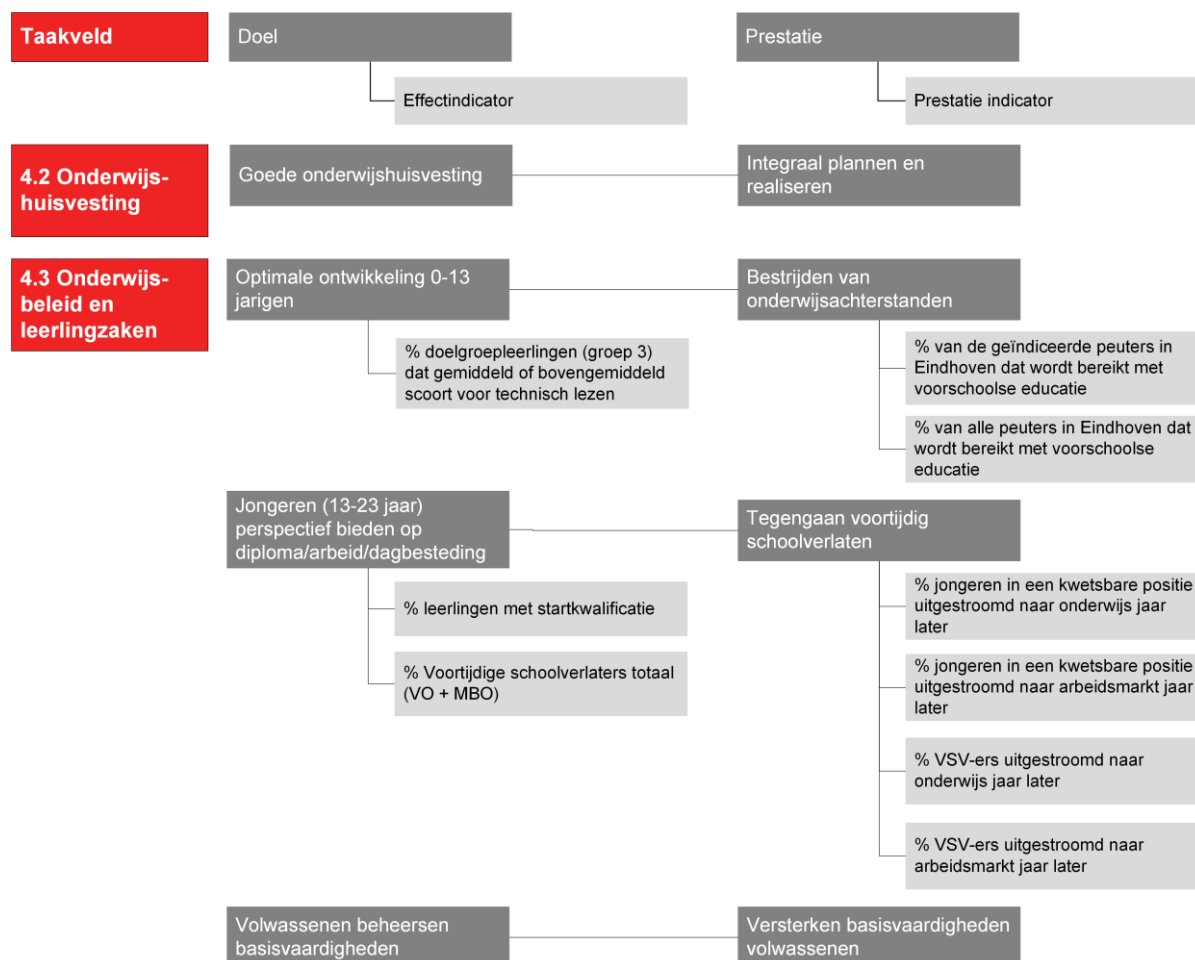
We werken samen met LEA (Lokale Educatieve Agenda) partners om voor iedereen in de leeftijd van 0-23 jaar ontwikkelkansen te creëren. We zetten t/m 2023 jaarlijks zo'n € 250.000 in om met onderwijspartners uitvoering te geven aan de Lokaal Educatieve Agenda 2020-2024. Deze agenda is gericht op een betere aansluiting onderwijs-jeugdhulp én ontwikkelkansen voor iedereen, waaronder de focus op het bevorderen van kansengelijkheid, het bevorderen van actief burgerschap en het bestrijden van onderwijsachterstand. We monitoren de resultaten jaarlijks via de LEA monitor. Samen met deze partners voeren we in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) een "programma jeugd en corona" uit om kwetsbare kinderen en jongeren te helpen.

- Aanpak voortijdig schoolverlaten

We zetten t/m 2023 extra in (3 jaar, totaal € 750.000) voor een lokale aanpak voortijdig schoolverlaters om het percentage vsv-ers in de stad Eindhoven te laten dalen. Daarbij wordt uitgegaan van een meer integrale en preventieve jongerenaanpak voor jongeren tot 23 jaar.

- Aanpak Laaggeletterdheid

We werken vanuit een multihelix benadering met diverse partijen samen aan het bevorderen van de basisvaardigheden van volwassenen. We geven uitvoering aan het herijkte stadsplan basisvaardigheden met de ambitie om jaarlijks meer laaggeletterde inwoners te bereiken. In 2021 zijn nieuwe partijen aangesloten bij de aanpak zoals een ASML. Dit soort nieuwe samenwerkingsverbanden kunnen voor nieuwe oplossingen voor maatschappelijke problemen zorgen.

4.2 Onderwijshuisvesting

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Goede onderwijshuisvesting

Het onderwijslandschap van Eindhoven is divers en in ontwikkeling. Samen met regiogemeenten zijn we voorloper op het gebied van internationalisering van onderwijs. Dit heeft geleid tot de in juni 2020 vastgestelde visie internationalisering van onderwijs. Gevolg van deze visie is een uitbreiding van de International School Eindhoven (ISE) en het faciliteren van internationaal onderwijs bij regulier onderwijs voor long stay internationals.

Integraal plannen en realiseren

Er wordt met schoolbesturen en partners een Integraal Huisvestingsplan (IHP) gemaakt om tot een goede, afgewogen planning te komen. In Eindhoven geven we hier invulling aan via businesscases,

waarin samen met scholen en partners afwegingen worden gemaakt per thema (bijvoorbeeld speciaal basisonderwijs) of per wijk. Een goede afweging heeft gevolgen voor de planningshorizon.

In 2022 richten we ons vooral op:

- IHP Voortgezet Onderwijs: we gaan verder met de uitvoering het IHP VO. In 2022 worden de sporthal bij het Stedelijk College Eindhoven en het Huygens Lyceum opgeleverd. In 2022 staat tevens de start van de uitvoering van het Van Maerlant Lyceum gepland. In 2021 heeft de gemeente het bouwheerschap over het Lorentz Casimir Lyceum overgenomen op verzoek van het schoolbestuur. Het is onze ambitie ook voor Lorentz Casimir Lyceum de uitvoering in 2022 aan te vangen. Voor het Joris College en Plein Helder staat start uitvoering gepland in 2023.
- Nieuw IHP: begin 2022 staat de oplevering van IHP Gestel gepland. We vangen aan met de werkzaamheden voor een nieuw overkoepelend IHP. Hierover gaan we de raad in 2021 nog verder informeren.
- Nieuwbouw basisscholen: de uitbreiding van BS Strijp Dorp wordt in 2022 opgeleverd. We hebben de projecten van de "Herijking uitvoeringsprogramma 2020 SALTO & SKPO" in 2021 ter hand genomen. De nieuwbouw van BS de Tweelingen wordt in 2022 opgeleverd. In 2022 wordt aangevangen met de uitvoering van de BS Klapwiek, BS Achtbaan, SBO Noord en waarschijnlijk de uitbreiding van de Regenboog.
- Ventilatie scholen: ook een deel van de SUVIS (specifieke uitkering ventilatie in scholen) projecten zal in 2022 aanvangen. Op dit moment is nog niet zeker welke projecten dat betreft.
- ISE: in het 3e kwartaal 2021 wordt de definitieve beheerovereenkomst met de ISE geëffectueerd. De beheerovereenkomst is het resultaat van het raadsbesluit "Vereenvoudigen financiële afspraken ISE" dat in 2020 door de raad is vastgesteld. De gesprekken rondom de uitbreiding zijn nog niet helemaal afgerond. We zijn nog in gesprek met verschillende stakeholders t.a.v. (financiële) bijdrages. Dit is een complex traject. We verwachten de gesprekken in het 3e kwartaal 2021 af te ronden waarna besluitvorming aan de raad wordt voorgelegd in het 4e kwartaal 2021. Bij een positief besluit over de uitbreiding start bouw in 2022.

€ x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	19.440	19.822	22.297	25.519	22.313	22.486
Baten	-5.779	-2.793	-2.739	-2.791	-2.791	-2.791
Mutatie reserves	331	1.473	-2.735	-4.044	-640	-636
Saldo	13.991	18.502	16.823	18.684	18.882	19.059

Toelichting taken	Lasten	Baten	Reserve
De kapitaallasten bedragen € 10,2 miljoen en de stelpost kapitaallasten € 2,8 miljoen, dat zijn nog uit te voeren IHP-projecten. Deze stijgen in 2022 met € 2,7 miljoen door gerealiseerde projecten en het saneren van boekwaardes in verband met geplande sloop van basisschool de Achtbaan en de Klapwiek.	12.950		*
Kosten voor beheer, zoals OZB, verzekering, energielasten, onderhoud. In de Kadernota 2022 is € 366.000 aan extra middelen voor OZB toegekend.	4.789		*
Bewegingsonderwijs en schades. In de Kadernota 2022 zijn € 263.000 extra middelen toegekend.	1.720	-20	*
Baten bestaande uit de doorbelasting lasten voor energie en onderhoud bij bruikleenscholen		-680	
Kosten voor beschikbaar stellen van SPIL locaties (incl. € 0,7 miljoen kapitaallasten)	1.220		
Huurinkomsten van SPIL locaties		-1.880	
Bijdrage Internationale School Eindhoven (ISE). In 2021 is eenmalig € 3 miljoen gestort in de reserve ISE. Conform raadsbesluit in 2020 "vereenvoudigen financiële afspraken ISE" wordt in 2023 € 3,4 miljoen uit de reserve onttrokken voor uitbreiding.	860	-160	*
Uit de Reserve Huisvesting Onderwijs wordt in 2022 € 2,7 miljoen onttrokken voor met name 'herijking uitvoeringsprogramma 2020 Salto & SKPO'			-2.682 *
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	747		
Overig	11	1	-53
Totaal	22.297	-2.739	-2.735

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Optimale ontwikkeling 0-13 jarigen

Kinderen krijgen de mogelijkheden om zich optimaal te ontwikkelen. De sociale basis is versterkt en kansengelijkheid bevordert. Onderwijsachterstanden worden voorkomen en bestreden.

Bestrijden van onderwijsachterstanden

Met Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en het Eindhovense concept Spelen, Integreren en Leren (SPIL) voorkomen we onderwijsachterstanden en bevorderen we de ontwikkeling van Eindhovense kinderen in de leeftijd van 0-13.

Jongeren (13-23 jaar) perspectief bieden op diploma/arbeid/dagbesteding

We willen verzuim en voortijdig schoolverlaten voorkomen en jongeren begeleiden naar het behalen van een startkwalificatie of naar duurzame arbeid.

Tegengaan voortijdig schoolverlaten

Met gemeenten en onderwijsinstellingen in de regio Zuidoost-Brabant versterken we de sluitende aanpak VSV/Jongeren in kwetsbare positie en zetten in op de uitvoering van het nieuwe regionaal programma 'Naar de juiste plek; jongeren begeleiden naar opleiding of werk' voor de periode 2020-2024. We zetten extra geld in om de minder zelfredzame jongeren in Eindhoven nog beter te begeleiden.

Volwassenen beheersen basisvaardigheden

We versterken de basisvaardigheden van volwassenen om de zelfredzaamheid, de maatschappelijke participatie en de doorstroom naar werk of kans op het behoud van werk te vergroten.

Versterken basisvaardigheden volwassenen

We voeren het Regionaal Educatief Plan (REP) uit. Eindhoven is daarin de contactgemeente voor de arbeidsmarktregio Zuidoost-Brabant voor de WEB-inzet (Wet Educatie en Beroepsonderwijs). In samenwerking met het Stercollege, de bibliotheek en Stichting Lezen en Schrijven werken we conform het herijkte stadsplan basisvaardigheden 2019-2024 aan de aanpak van laaggeletterdheid en het bevorderen van basisvaardigheden van volwassenen in Eindhoven.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% doelgroepleerlingen (groep 3) dat gemiddeld of bovengemiddeld scoort voor technisch lezen	66%	>50%	68%	68%	68%	68%
% leerlingen met startkwalificatie	87%	86%	86%	86%	86%	86%
% Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	2,2%	-	2,1%	2,1%	2,1%	2,1%

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% van de geïndiceerde peuters in Eindhoven dat wordt bereikt met voorschoolse educatie	89%	93%	93%	93%	93%	93%
% van alle peuters in Eindhoven dat wordt bereikt met voorschoolse educatie	69%	74%	74%	74%	74%	74%
% jongeren in een kwetsbare positie uitgestroomd naar onderwijs jaar later	68%	-	70%	70%	70%	70%
% jongeren in een kwetsbare positie uitgestroomd naar arbeidsmarkt jaar later	14%	-	15%	15%	16%	16%

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% VSV-ers uitgestroomd naar onderwijs jaar later	24%	-	24%	25%	26%	ntb
% VSV-ers uitgestroomd naar arbeidsmarkt jaar later	37%	-	38%	39%	40%	ntb

In 2022 richten we ons vooral op:

- Uitvoeren van wettelijke taken: bestrijden van onderwijsachterstanden, toezicht/handhaving kinderopvang en leerplichtwet, toezicht openbaar onderwijs, tegengaan van voortijdig schoolverlaten, uitvoeren van regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC), uitvoeren Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) en leerlingenvervoer.
- Lokaal Educatieve Agenda 2020-2024 uitvoeren: samen met LEA- partners uitvoering geven aan de Lokaal Educatieve agenda 2020-2024 'Iedereen doet mee'. In schooljaar 2021-2022 wordt bijvoorbeeld concreet ingezet op de verlengde schooldag op 13 scholen in Eindhoven, het bevorderen van actief burgerschap middels het ondersteunen van een aanvraag bij het Rijk voor start initiatief maatschappelijke diensttijd (MDT), het terugdringen van laaggeletterdheid door de start van een leesoffensief, het bestrijden van onderwijsachterstanden door inzet van voor- en vroegschoolse educatie op SPILcentra (spelen, integreren en leren), het verbeteren van aansluiting onderwijs-jeugdhulp middels pilots integraal arrangeren in het primair en voortgezet onderwijs. We monitoren de voortgang via de LEA monitor en rapporteren daar jaarlijks over.
- SPIL beleid uitvoeren: vanuit Spil zetten we extra in op het verhogen van de kwaliteit van de voorschool. Naast het voorkomen van onderwijsachterstanden hebben we daarbij ook aandacht voor de achterstanden bij kinderen in voorschool en primair onderwijs op het terrein van motorische vaardigheden en bewegen.
- Uitvoering geven aan stadsplan basisvaardigheden: vanuit een multihelix samenwerking uitvoering geven aan het herijkte stadsplan basisvaardigheden met de ambitie om jaarlijks meer laaggeletterde inwoners te bereiken. De ambitie is om 10% meer mensen te bereiken, dat betekent concreet dat we 2553 laaggeletterden in 2022 willen bereiken.
- Plan aanpak voortijdig schoolverlaten uitvoeren: samen met de gemeenten en het onderwijs in de regio voeren we het nieuw regionaal programma naar de juiste plek 2020-2024 en het RMC-kader 2021-2024 (regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten) uit. We zetten extra in op een brede jongerenaanpak voor jongeren die zonder startkwalificatie thuis zitten of komen te zitten.
- Continuering constructieve samenwerking: continuering van de constructieve samenwerking met kinderopvang, onderwijs en Stichting WIJ Eindhoven in het kader van SPIL, LEA en de maatregelen en effecten als gevolg van corona.

 x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	22.339	15.554	27.209	18.317	17.258	16.353
Baten	-12.873	-3.180	-12.502	-4.120	-4.120	-3.238
Mutatie reserves	467	0	-622	0	0	0
Saldo	9.933	12.374	14.085	14.197	13.138	13.115

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Voorschoolse Educatie / SPIL: specifieke uitkering in 2022. In 2022 is een toename van de baten en de lasten van € 8,2 miljoen (raadsdossier 'voorschoolse educatie/spil 2021 en 2022', vastgesteld na primaire begroting 2021).	10.494	-8.207	-622 *
Bibliotheek op Spil locatie	966		
Wet Educatie Beroeps onderwijs (regio rijksmiddelen)	1.739	-1.739	
Wet Educatie Beroeps onderwijs (gemeentelijke middelen)	100		
Regionale Meld en coördinatiepunt (regio rijksmiddelen)	1.355	-1.341	
Trajectbegeleiding (regio)	89	-65	
Naar de juiste plek (regio rijksmiddelen, specifieke uitkering in 2022)	742	-742	

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Monitor Jongeren in Kwetsbare Positie (regio)	53	-53	
Project Huisbezoek regio Eindhoven-Kempen	175	-175	
Centrale Leerlingen Registratie	257	-177	
VSV lokaal	254		
Via Felix	190		
Leerplicht overige	24		
Leerlingenvervoer	2.591	-3	
LEA iedereen doet mee	286		
Subsidieregeling onderwijs-leren-opvoeding. Kadernota 2022: in 2022 en 2023 extra middelen (€ 0,4 miljoen van totaal van € 4,1 miljoen aan extra middelen).	4.607		*
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	3.287		
Totaal	27.209	-12.502	-622

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

BBV-indicatoren en verbonden partijen

BBV-indicatoren zijn wettelijk bepaald en worden verzameld door de VNG. Voor programma 4 Onderwijs zijn de volgende indicatoren voorgeschreven:

Indicator	peiljaar	NL	100.000-300.000	Eindhoven
Absoluut verzuim (per 1.000 leerlingen)	2019	2,4	2,8	1,1
Relatief verzuim (per 1.000 leerlingen)	2019	26	24	14
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	2020	1,7%	2,0%	2,2%

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Dit programma omvat zeven taakvelden die we hebben ondergebracht in drie thema's: sport, cultuur en groen en recreatie. Onder dit laatste thema vallen ook de taken op het gebied van openbare ruimte voor groen, water, speel- en recreatievoorzieningen (dit is aanvullend op taken in de openbare ruimte voor verkeer en vervoer, deze staan in taakveld 2.1).

Sport

- 5.1 Sportbeleid en activering
- 5.2 Sportaccommodaties

Cultuur

- 5.3 Cultuurpresentatie,-productie en -participatie
- 5.4 Musea
- 5.5 Cultureel erfgoed
- 5.6 Media

Groen en recreatie

- 5.7 Openbaar groen en recreatie

Sport, cultuur en recreatie leveren in samenhang met andere programma's uit de begroting een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de stad. Wij werken in dit programma aan een vitale stad en aan het realiseren van doelstellingen op (andere) terreinen van onder andere gezondheid, participatie, openbare ruimte en economie. Het draagt bij aan de eigen kracht van de inwoners, verbinding en ontmoeting, het imago en het vestigingsklimaat van de stad. Met de Regio Deal Brainport Eindhoven versterken we in de komende jaren het voorzieningenniveau van onze stad en regio via projecten die bijdragen aan (urban) sport en cultuur.

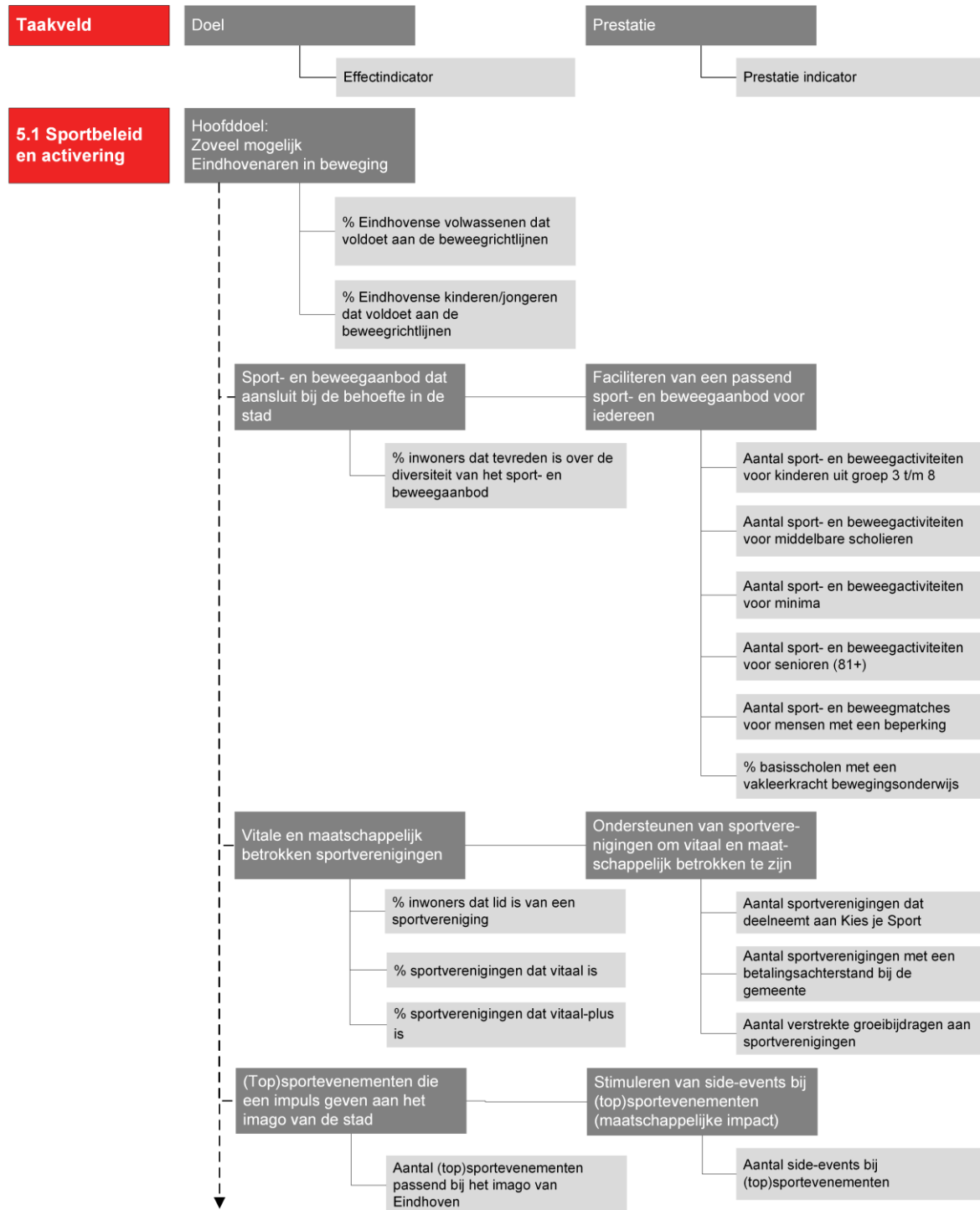
Sport

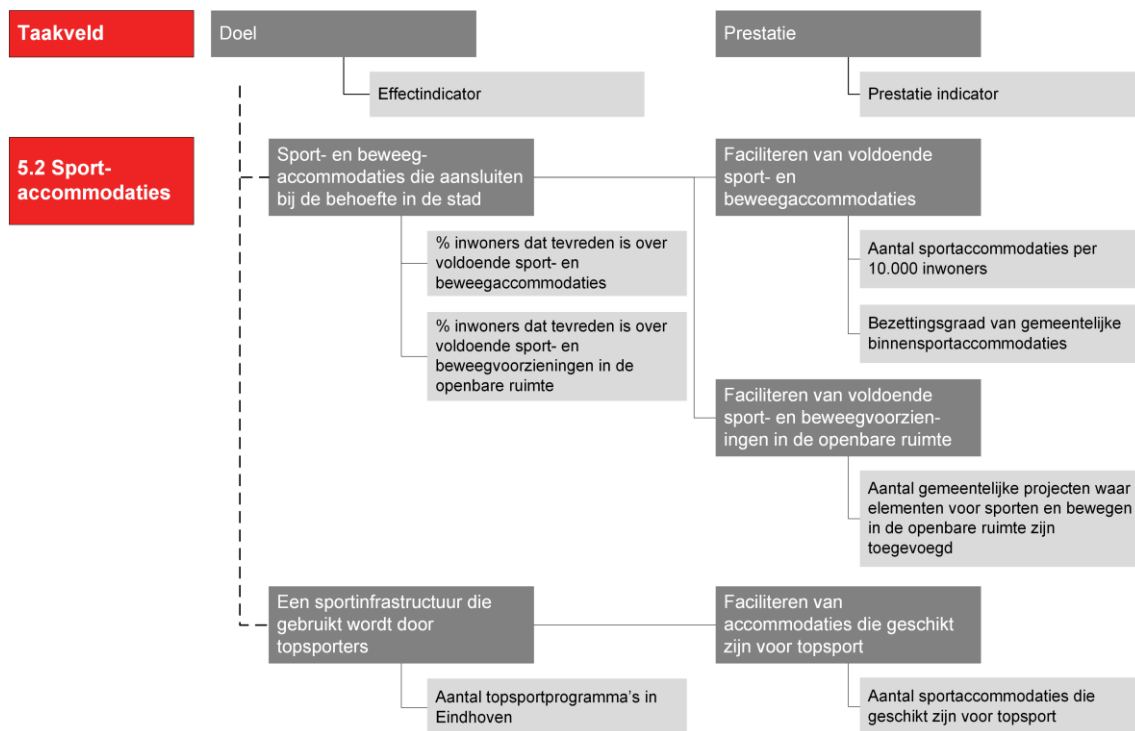
De afgelopen jaren is een stevige basis gelegd voor het nieuwe sportbeleid zoals in 2021 vastgesteld door de gemeenteraad. Ook financieel is het programma verder op orde gebracht; ondanks de impact van corona op de sportsector. Vanuit deze basis zal er uitvoering worden gegeven aan zowel de Sport- en beweegvisie als het Lokale Sportakkoord. Hiervoor is een uitvoeringsprogramma opgesteld waarin concrete acties en doelstellingen zijn opgenomen. Het uitgangspunt hierbij is dat alle acties bijdragen het aan het in beweging brengen van alle Eindhovenaren. Juist in 2022 is er extra aandacht voor het in beweging brengen van alle Eindhovenaren na een lange periodes waarin minder gesport kon worden. Om de ambities van het programma te realiseren is specifieke aandacht voor het verder bevorderen van de vitaliteit van sportverenigingen, de inzet van vrijwilligers en verbeteren van motorische vaardigheden bij de jeugd. Ook zal er aandacht zijn voor het voor mogelijk maken van beweging op een passende locaties in de stad en het stimuleren van een gezonde en vitale leefstijl. Om uitvoering te geven aan de sportvisie is er tot en met 2023 uitvoeringsbudget opgenomen in de begroting.

Om het sportaanbod dicht bij onze inwoners te ontsluiten continueren we de werkwijze met sportregisseurs. De sportregisseurs hebben het netwerk in de wijken op gebied van sport en bewegen. Ze versterken en bevorderen de samenwerkingen met sportaanbieders en koppelen vraag en aanbod op een initiërende wijze en werken gebiedsgericht. Inspireren, initiëren en activeren zijn hierbij kernbegrippen voor sportregisseurs. In aansluiting op de gebiedsgerichte aanpak leidt dit tot meer passend sportaanbod in de wijken en buurten. Daarbij bieden de middelen gekoppeld aan het uitvoeringsprogramma van de nieuwe sportvisie mogelijkheden om bijvoorbeeld in de verschillende buurten en wijken projecten te ondersteunen die gericht zijn op het verhogen van de sportparticipatie en versterken van de sportinfrastructuur. De sportinfrastructuur wordt gekoppeld aan de vraag; dus zowel het aanbod van verenigingen in/op de gemeentelijke accommodaties, commercieel aanbod en

gebruik van de openbare ruimte.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties draagt bij aan het realiseren van de doelstellingen van [taakveld 5.1](#) sportbeleid en activering. Naast de inzet van sportaccommodaties kiezen we ervoor de openbare ruimte nog beter voor sport en bewegen in te gaan zetten. We werken wijkgericht en dragen bij aan het bevorderen van een gezonde levensstijl door middel van een integrale gezondheidsaanpak in samenwerking met het sociaal domein. Met sportevenementen en bijbehorende side events, die het TDK profiel van onze stad tonen, geven we sport een podium en dragen we bij aan een dynamische en aantrekkelijke stad om te wonen, te leven, te verblijven of te vestigen. Met een sociale tariefstelling van onze gemeentelijke accommodaties en –indien nodig- aanvullende financiële bijdragen uit het sociaal domein, zetten we verenigingen in hun kracht om iedereen te kunnen laten sporten en bewegen en dus om mee te doen.

5.1 Sportbeleid en activering

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Zoveel mogelijk Eindhovenaren in beweging

Ons hoofddoel is om Eindhovenaren een leven lang te laten bewegen en om Eindhoven uit te laten groeien tot een actieve en aantrekkelijke stad met vitale burgers.

Sport- en beweegaanbod dat aansluit bij de behoefte in de stad

Door samen te werken met verschillende sport- en beweegaanbieders brengen we vraag en aanbod in de stad samen.

Faciliteren van een passend sport- en beweegaanbod voor iedereen

Inventariseren van vraag en aanbod en dit bij elkaar te brengen. De sportregisseurs van Eindhoven Sport spelen hierin een belangrijke rol en kijken naar al het sport en beweegaanbod in de stad.

Vitale en maatschappelijk betrokken sportverenigingen

We zetten ons in om sportverenigingen vitaal en maatschappelijk betrokken te houden en daarbij de vitaal plus verenigingen te ondersteunen in hun ontwikkeling. We ontwikkelen hiervoor beleid op de vitaal plus verenigingen. De vitaliteit wordt gemeten met behulp van het vitaliteitsonderzoek.

Ondersteunen van sportverenigingen om vitaal en maatschappelijk betrokken te zijn

De sportregisseurs van Eindhoven Sport ondersteunen sportaanbieders om vitaal en maatschappelijk betrokken te zijn. Dat doen we door middel van een programma op maat in samenwerking met onder meer de sportbonden en (lokale) instellingen. De ondersteuning loopt uiteen van inspiratiesessies tot masterclasses. Ook bieden we de mogelijkheid tot het aanvragen van een groeibijdrage. Met deze subsidie ondersteunen we verenigingen die willen groeien of zich verder willen ontwikkelen op het gebied van kennis, nieuw aanbod of een bredere maatschappelijke functie.

(Top)sportevenementen die een impuls geven aan het imago van de stad

Grote- en kleine (top)sportevenementen inspireren inwoners om te gaan bewegen. Ook dragen de evenementen bij aan de dynamiek, economische groei en uitstraling van Eindhoven. De gemeente faciliteert de evenementen door middelen ter beschikking te stellen. Voor kleinschalige evenementen gebeurt dat in de vorm van subsidie. Voor grootschalige strategische evenementen werken we aan de inrichting van een speciale reserve. Op die manier wordt het mogelijk om proactief een bid uit te brengen op een voor Eindhoven waardevol evenement. Daarnaast kunnen we met organisatoren afspraken maken over de maatschappelijke en economische spin off in de stad en de uitstraling van het merk Eindhoven.

Stimuleren van side-events bij (top)sportevenementen (maatschappelijke impact)

Bij grootschalige evenementen vragen we organisatoren om in samenwerking met Eindhoven Sport side-events te organiseren waarin aandacht is voor specifieke doelgroepen in de stad en maatschappelijke thema's. Ook is het doel van deze side-events om mensen in beweging te brengen en verbinding te maken met andere thema's.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% Eindhovense volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijnen	-	64%	65%	65%	66%	66%
% Eindhovense kinderen/jongeren dat voldoet aan de beweegrichtlijnen	-	76%	77%	77%	78%	78%
% inwoners dat tevreden is over de diversiteit van het sport- en beweegaanbod	-	80%	81%	81%	82%	82%
% inwoners dat lid is van een sportvereniging	-	35%	35%	35%	34%	34%
% sportverenigingen dat vitaal is	-	60%	61%	62%	63%	63%
% sportverenigingen dat vitaal-plus is	-	45%	46%	47%	48%	48%
Aantal (top)sportevenementen passend bij het imago van Eindhoven	-	5	5	5	5	5

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal sport- en beweegactiviteiten voor kinderen uit groep 3 t/m 8	-	300	315	315	315	315
Aantal sport- en beweegactiviteiten voor middelbare scholieren	-	550	450	450	475	475
Aantal sport- en beweegactiviteiten voor minima	-	150	160	170	170	170
Aantal sport- en beweegactiviteiten voor senioren (81+)	-	200	150	150	160	160
Aantal sport- en beweegmatches voor mensen met een beperking	-	60	65	65	60	60
% basisscholen met een vakleerkracht bewegingsonderwijs	-	90%	90%	92%	92%	92%
Aantal sportverenigingen dat deelneemt aan Kies je Sport	-	60	62	64	66	67
Aantal sportverenigingen met een betalingsachterstand bij de gemeente	-	4	3	3	3	3
Aantal verstrekte groeibidragen aan sportverenigingen	-	13	16	16	16	16
Aantal side-events bij (top)sportevenementen	-	2	2	2	2	3

In 2022 richten we ons vooral op:

- Sportstimulering voor middelbare scholieren: aan het begin van het schooljaar 2021-2022 starten we met een pilot sportsprekkuur op 2 vo-scholen. Mede aan de hand van de met de een vragenlijst opgehaalde input, gaan we in de 2e helft van het schooljaar een 2e interventie testen, gericht op de samenwerking tussen onderwijs en sportaanbieders.
- Stimuleren fitheid ouderen: we nemen deel aan het buurtonderzoek van de Open Universiteit naar gezond ouder worden. Eerst wordt de behoefte van 65-plussers, vrijwilligers en professionals in deelnemende buurten (Jagershoef en Vlokhoven) gepeild. Vanaf september 2022 worden allerlei activiteiten georganiseerd, vooral gericht op het stimuleren van beweging en/of contacten met buurtgenoten, waarbij de effecten nauwlettend gemonitord worden.
- Zwemles van de Toekomst: de afgelopen jaren is gewerkt aan de Zwemles van de Toekomst met middelen vanuit het rijk op basis van een Living lab aanpak. In 2022 worden de resultaten en vervolg aanpak gepresenteerd.
- Inzet op buurten waar de sport- en beweegparticipatie relatief laag is: we willen doen wat nodig is om bestaande drempels weg te nemen en inwoners te stimuleren om regelmatig te bewegen. Daarbij kijken we onder meer naar het wegnemen van financiële barrières, het bieden van op maat begeleiding naar sport- en beweegaanbod en het creëren van meer sport- en beweegaanleidingen in de fysieke ruimte

 x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	3.785	3.177	3.231	3.170	2.922	2.920
Baten	-927	-58	0	0	0	0
Mutatie reserves	-1.317	-34	-292	0	0	0
Saldo	1.541	3.085	2.939	3.170	2.922	2.920
<i>Toelichting taken</i>				Lasten	Baten	Reserve
Sportbeleid				630		
Sportactivering				837		-292
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)				1.764		
Totaal				3.231	0	-292

5.2 Sportaccommodaties

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Sport- en beweegaccommodaties die aansluiten bij de behoefte in de stad

We willen sport en bewegen voor alle Eindhovenaren mogelijk maken. Door het realiseren en toekomstbestendig aanpassen en in stand houden van sport- en beweegvoorzieningen levert de gemeente een belangrijke bijdrage aan de sport en de doelen uit het sportbeleid. Sportvoorzieningen en een beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte vormen namelijk een belangrijke voorwaarde om te kunnen sporten.

Faciliteren van voldoende sport- en beweegaccommodaties

We zorgen voor kwalitatief goede en betaalbare voorzieningen (zwembaden, een ijsbaan, sportparken, gymzalen, sportzalen en sporthallen), verspreid over de hele stad.

Faciliteren van voldoende sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte

Door een beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte in onze stad en het mogelijk maken om daar te sporten, worden bewoners uitgenodigd om bewust en onbewust meer te bewegen.

Een sportinfrastructuur die gebruikt wordt door topsporters

In Eindhoven is een van de vier CTeam NL centra gevestigd (voorheen Centrum voor Topsport en Onderwijs) We beschikken over accommodaties (IJsbaan, PvdH-zwemstadion, FC Eindhoven stadion, Oranje Rood hockey-complex) die geschikt zijn voor internationale wedstrijden en toernooien.

Faciliteren van accommodaties die geschikt zijn voor topsport

Eindhoven beschikt over veel sportief talent. Om de doorlopende leerlijn van beginner tot topsporter te ondersteunen zijn voor talentontwikkeling en topsport geschikte accommodaties nodig.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% inwoners dat tevreden is over voldoende sport- en beweegaccommodaties	72%	73%	73%	73%	73%	75%
% inwoners dat tevreden is over voldoende sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte	52%	48%	49%	50%	50%	52%
Aantal topsportprogramma's in Eindhoven	-	6	6	6	6	6

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal sportaccommodaties per 10.000 inwoners	-	18	18	18	18	18
Bezettingsgraad van gemeentelijke binnensportaccommodaties	-	50%	50%	50%	50%	50%
Aantal gemeentelijke projecten waar elementen voor sporten en bewegen in de openbare ruimte zijn toegevoegd	-	5	5	5	5	5
Aantal sportaccommodaties die geschikt zijn voor topsport	-	6	6	6	6	6

In 2022 richten we ons vooral op:

- Opleveren definitief ontwerp nieuwe Tongelreep: op basis van een Europese aanbesteding is in 2021 een architect geselecteerd. Met het vaststellen van het definitief ontwerp wordt een belangrijke stap gezet richting start bouw.
- Realiseren twee "pop-up sportvoorzieningen": met pop-up voorzieningen willen we inspireren tot bewegen en leren wat werkt op bepaalde locaties. Daarom gaan we in 2021 en 2022 in ieder geval aan de slag met een pop-up gericht op jonge kinderen (spelen/motorische vaardigheden) en een pop-up gericht op jongeren (urban). Idealiter gebruiken we deze pop-ups op meerdere plekken in de stad. Samen met Fontys Sporthogeschool en innosportlab Sport en Beweeg zorgen we voor een goede monitoring van de effecten.
- Verdere verduurzaming sportparken en buitensportkleedaccommodaties: in 2021 heeft het college besloten tot het beschikbaar stellen van middelen om verduurzaming van sportparken (middels Led-verlichting) en buitensportkleedzalen (zonnepanelen, isolatie etc) vanaf 2022 een impuls te geven.
- Alle gemeentelijke sportaccommodaties zijn rookvrij: rookvrij maken van alle gemeentelijke sportaccommodaties.
- Opstellen Eindhovense Sportnorm: het uitwerken en verankeren van een passende kwantitatieve én kwalitatieve norm voor het behouden/creëren van ruimte voor sport in een verdichtende stad.

x € 1.000

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	24.345	24.219	24.102	24.141	24.673	25.240
Baten	-9.271	-10.663	-11.035	-10.981	-10.985	-10.994
Mutatie reserves	-2.366	31	31	32	53	56
Saldo	12.708	13.587	13.098	13.192	13.741	14.302

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Sportzalen	3.971	-3.186	
Sportparken	4.663	-2.170	
Zwembaden	5.566	-3.809	
IJssportcentrum	990	-622	
Bedrijfsvoering Sportaccommodaties / bijdrage specifieke uitkering sport	374	-1.248	
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	8.538		
Mutaties reserve CO2-reductie vastgoed			31
Totaal	24.102	-11.035	31

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

Cultuur

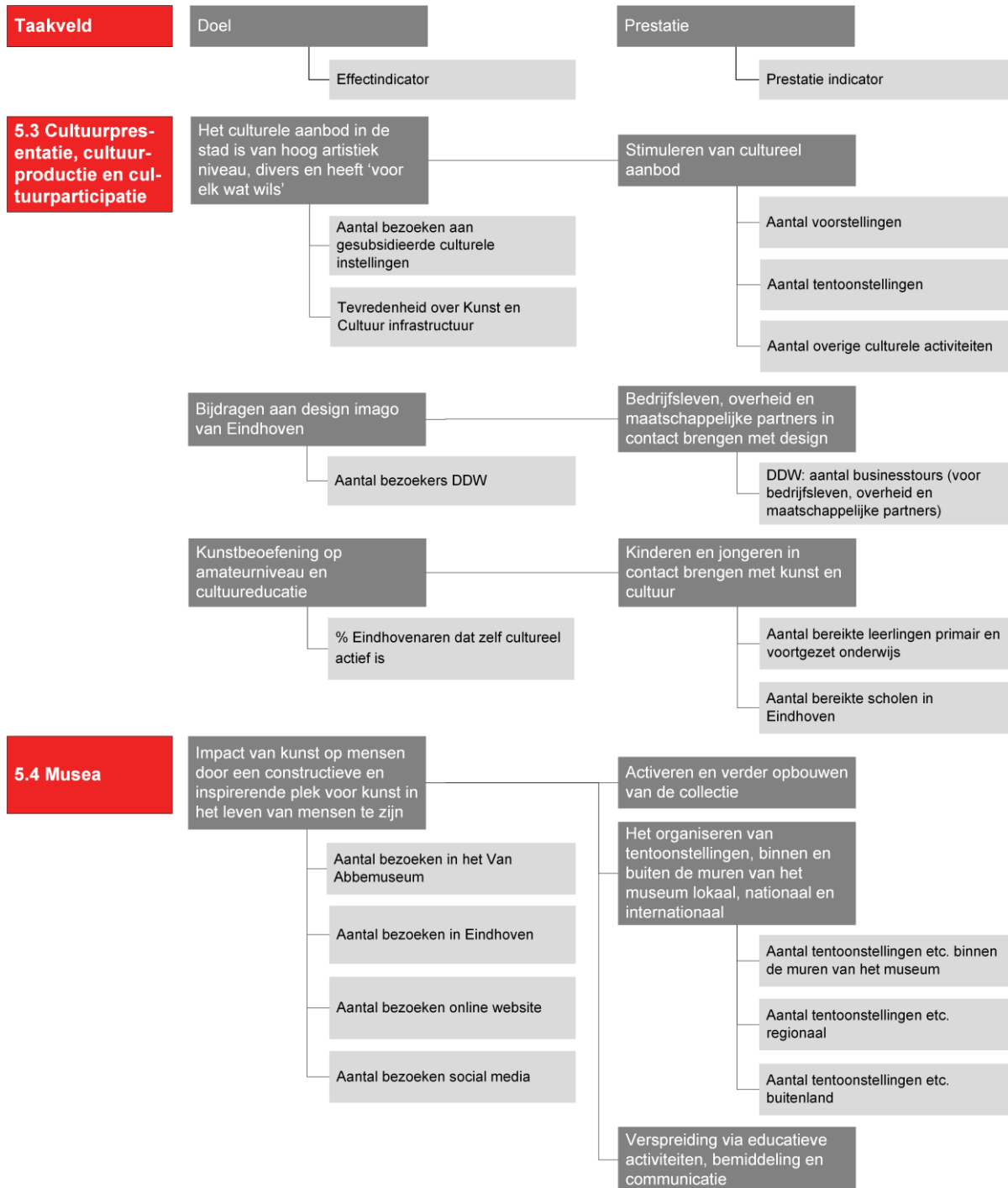
Kunst en cultuur, erfgoed, evenementen en design (evenals sport en recreatie) dragen in belangrijke mate bij aan de aantrekkingskracht van Eindhoven voor inwoners, bezoekers, bedrijven en (internationaal) talent om hier te wonen, te leven, te verblijven of te vestigen. Daarnaast leveren ze in samenhang met andere domeinen een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid van de stad. Ze dragen ook bij aan de eigen kracht van de inwoners, verbinding en ontmoeting en het imago en vestigingsklimaat van de stad.

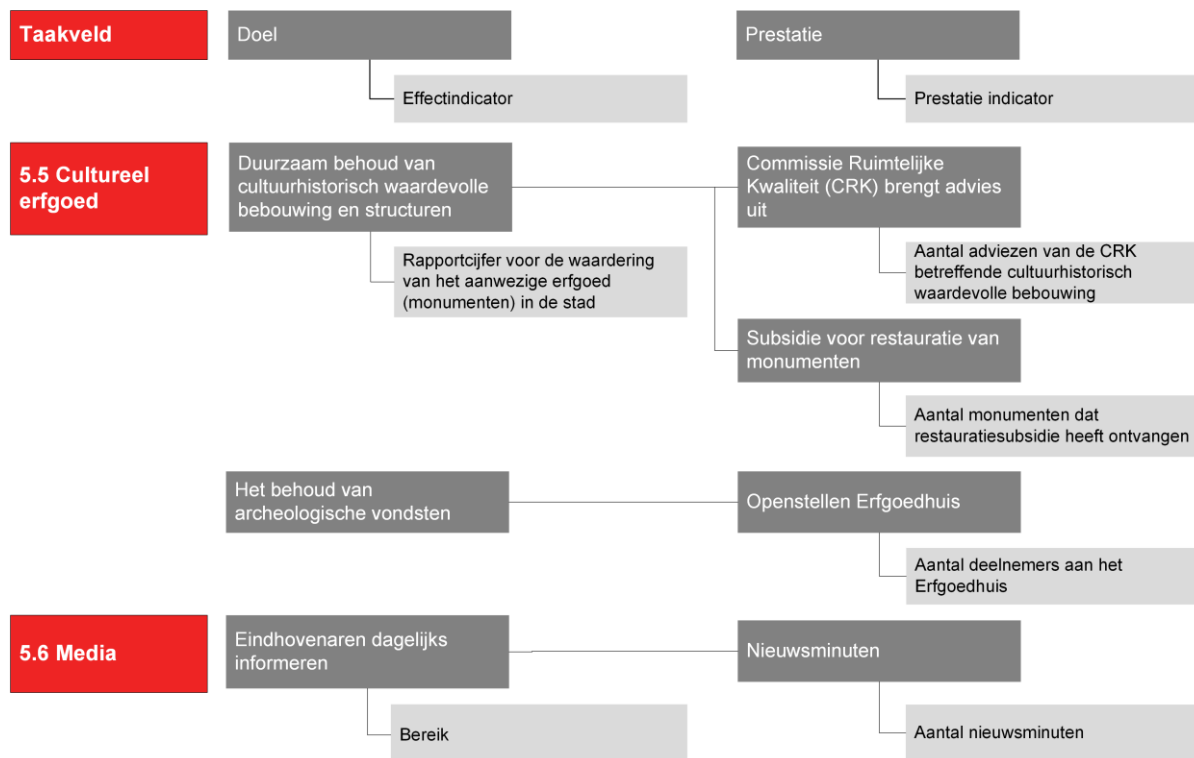
We streven ernaar dat zoveel mogelijk mensen culturele activiteiten bezoeken en waarderen. Stichting Cultuur Eindhoven (SCE) is daarbij essentieel. Zij geeft uitvoering aan de Cultuurbrief 2021-2024, het beleidskader voor kunst en cultuur. Eindhoven is een creatieve stad, naast culturele professionals kunnen ook de inwoners zelf aan kunstbeoefening doen. We faciliteren het beoefenen van amateurkunst en brengen kinderen en jongeren in contact met kunst en cultuur.

De cultuursector is in 2020 en 2021 hard geraakt door de coronamaatregelen. In 2022 werken we aan het herstel van de sector. Daarbij kijken we wat we, naast de generieke rijksmaatregelen, lokaal moeten en kunnen doen.

Het Van Abbemuseum is een publieke plek waar kunst de mensen – nu, straks en in al hun verschil – uitdaagt, inspireert en verbindt. Het Van Abbemuseum intensificeert zijn lokale, regionale, nationale en internationale samenwerkingsverbanden met culturele organisaties, onderwijs, bedrijfsleven, Brainport en diverse burgerinitiatieven. Dit sluit aan met de doelstelling van het museum om zo inclusief, meerstemmig en multizintuiglijk mogelijk te werken met en voor deze partijen.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen is erfgoed een vast aandachtspunt. Cultuurhistorisch waardevolle bebouwing willen we behouden en daar waar nodig transformeren voor nieuwe gebruikers. Om de monumentale waarden veilig te stellen wordt voorafgaande aan de transformatie een uitgebreid onderzoek uitgevoerd waarmee rekening is te houden. Daarnaast komen eigenaren van monumenten in aanmerking voor subsidie op (groot)onderhoud. Dit alles om de geschiedenis van Eindhoven zichtbaar te houden in het straatbeeld en in de beleving. Via het Erfgoedhuis laten we bewoners van dichtbij kennismaken met archeologische vondsten, historische voorwerpen en beelden.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Het culturele aanbod in de stad is van hoog artistiek niveau, divers en heeft ‘voor elk wat wils’

We streven ernaar dat zoveel mogelijk mensen culturele activiteiten bezoeken en waarderen. Stichting Cultuur Eindhoven is daarbij essentieel. Zij geeft uitvoering aan de Cultuurbrief 2021-2024 die de raad heeft vastgesteld. In de stad is een breed spectrum van makers en culturele organisaties aanwezig die een divers en veelzijdig aanbod creëren. Hun werk wordt ook gewaardeerd op (inter)nationaal niveau. Na een forse daling van bezoekersaantallen en publieksinkomsten bij culturele organisaties vanwege coronamaatregelen in 2020 en 2021, gaat in 2022 veel aandacht naar het stimuleren van breed publieksbezoek..

Stimuleren van cultureel aanbod

Culturele activiteiten van gesubsidieerde instellingen bestaan uit producties, tentoonstellingen en voorstellingen. 2022 is het tweede jaar van de nieuwe beleidsperiode, zowel lokaal als van de provincie en het Rijk. We vragen SCE om culturele instellingen mede te helpen om het culturele aanbod zoveel als mogelijk is weer op gang te brengen.

Bijdragen aan design imago van Eindhoven

Eindhoven kiest in de stadspromotie voor Techniek-Design-Kennis (TDK). Het design-onderdeel ligt voornamelijk bij de Dutch Design Foundation (DDF). We geven hen de opdracht om een succesvolle Dutch Design Week, Dutch Design Awards en een internationale programmering (Antenna) neer te zetten, onze belangrijke designiconen. Met de Design Academy, het Sint Lucas en de opleiding Industrial Design (TU/e) hebben we veel ontwerpers die hier starten, zich verbinden aan maatschappelijke vraagstukken en die een breed podium zoeken van ateliers en broedplaatsen tot topvoorzieningen.

Om breder invulling te geven aan het designimago van de stad, werken we in 2022 het Atelierbeleid verder uit. De Regio Deal-aanvraag is gedaan en daarmee zijn we gestart starten we met het aanpassen van twee gemeentelijke panden voor laagdrempelige ateliers. We willen graag dat dit het beginpunt wordt van een grotere beweging waarbij op termijn mogelijk meer panden omgevormd kunnen worden tot ateliers, in samenspraak met de gevestigde marktpartijen die ook ateliers opzetten. Een ander onderdeel van de Regio-deal aanvraag is een subsidieregeling om makerspaces te ondersteunen

Bedrijfsleven, overheid en maatschappelijke partners in contact brengen met design

Tijdens de Dutch Design Week (DDW) organiseert de DDF tours voor bedrijven, overheden en maatschappelijke partners. Hiermee brengt de DDF design onder de aandacht van de deelnemers, laat de DDF hen kennis maken met ontwerpers en stimuleert ze cross-overs. In de Designvisie, die in 2022 wordt aangeboden, wordt een belangrijk onderdeel de inbedding van design op verschillende gebieden/organisaties maar ook de betekenis van design voor de inwoners. Mogelijk dat de indicator in deze begroting nav de designvisie op termijn aangepast gaat worden.

Kunstbeoefening op amateurniveau en cultuureducatie

Eindhoven is een creatieve stad waar naast culturele professionals ook de inwoners zelf aan kunstbeoefening doen. We faciliteren het beoefenen van amateurkunst via het huis voor de Amateurkunst, het CKE,. Kinderen en jongeren brengen we in contact met kunst en cultuur door onder andere het continueren van het programma Cultuureducatie met Kwaliteit. Het aanbod voor cultuureducatie wordt weer opgepakt op VO en BO/BSO.

Kinderen en jongeren in contact brengen met kunst en cultuur

We stimuleren het bezoek aan de activiteiten van de culturele instellingen in Eindhoven door zoveel mogelijk inwoners. Voor jongeren en kinderen laten we dat onder andere door het onderwijs organiseren, waar nodig ondersteund via het Jeugdcultuurfonds. Cultuurstation verzorgt de bemiddeling tussen het onderwijs en culturele makers/organisaties en draagt zorg voor een divers aanbod aan scholen in Eindhoven en voor deskundigheidsbevordering van leerkrachten. In 2022 gaan we hier weer mee verder. Binnen het programma Cultuureducatie met Kwaliteit is er aandacht voor gelijke kansen. Daarnaast stimuleren we in 2022 deelname van kinderen en jongeren aan culturele activiteiten in hun vrije tijd. Hiervoor werken cultuur en sport samen om bestaand vrijetijdsaanbod nog beter onder de aandacht van kinderen en ouders te brengen.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal bezoeken aan gesubsidieerde culturele instellingen	?	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Tevredenheid over Kunst en Cultuur infrastructuur	7,1	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
Aantal bezoekers DDW	4.000.000	100.000	300.000	300.000	300.000	300.000
% Eindhovenaren dat zelf cultureel actief is	45%	≥37%	≥37%	≥37%	≥37%	≥37%

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal voorstellingen	nmb	8.500	8.500	8.500	8.500	8.500
Aantal tentoonstellingen	nmb	80	80	80	80	80
Aantal overige culturele activiteiten	nmb	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
DDW: aantal businessstours (voor bedrijfsleven, overheid en maatschappelijke partners)	26	25	150	150	150	150
Aantal bereikte leerlingen primair en voortgezet onderwijs	nmb	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000
Aantal bereikte scholen in Eindhoven	-	60	60	60	60	60

In 2022 richten we ons vooral op:

- Uitvoering Cultuurbrief 2021-2024 door Stichting Cultuur Eindhoven.
- Uitwerking Atelierbeleid en makerspaces.
- Faciliteren van de opstart van het Futurelab in Eindhoven.
- Monitoring van de gesubsidieerde instellingen: met name de Eindhovense Basis naar aanleiding van de effecten van de corona maatregelen. Het herstel van de cultuursector met daarbij in het bijzonder aandacht voor publieksontwikkeling en waar nodig nieuw type activiteiten vanwege de impact van corona op de culturele sector.

 x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	34.723	33.481	34.032	34.189	34.166	34.081
Baten	-3.538	-3.766	-4.013	-4.013	-4.013	-4.013
Mutatie reserves	-2.941	-1	0	0	0	0
Saldo	28.244	29.714	30.019	30.176	30.153	30.068

Toelichting taken	Lasten	Baten	Reserve
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	1.977		
Stichting Cultuur Eindhoven (werkbudget beschikbaar als subsidie)	22.919		
Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE, digitaal statisch archief); dit is 50% van de MRE-bijdrage	530		
Kosten (inclusief € 3,9 miljoen kapitaallasten), voor met name bezit, beheer en instandhouding van cultureel vastgoed ter bevordering van beeldende kunst, muziek, dans en toneel: subsidiëren van podia, accommodaties, gezelschappen, beeldend kunstenaars en projecten, cultuureducatie, bevorderen educatief aanbod (waaronder Dynamo, Muziekcentrum, Plaza Futura, Pop Ei, De Effenaar, Stadsschouwburg, Natlab, Gasfabriek, Designhuis). De baten zijn de inkomsten van verhuurde objecten.	8.474	-4.013	
Overig	132		
Totaal	34.032	-4.013	0

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

5.4 Musea

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Impact van kunst op mensen door een constructieve en inspirerende plek voor kunst in het leven van mensen te zijn

De nieuwe collectiepresentatie en tentoonstellingsprogrammering van het Van Abbemuseum biedt alle mensen, zowel de incidentele als de ervaren museumbezoekers en gebruikers van het museum, - door kunst - diverse en verrassende perspectieven op de stad en de wereld om hen heen.

Activeren en verder opbouwen van de collectie

Het tonen en activeren van de collectie binnen en buiten het Van Abbemuseum. Het zorgvuldig behouden, beheren en opbouwen van de kunstcollectie, de archieven en de bibliotheek collectie.

Het organiseren van tentoonstellingen, binnen en buiten de muren van het museum lokaal, nationaal en internationaal

Het Van Abbemuseum kenmerkt zich door het maken van tentoonstellingen met toonaangevende hedendaagse kunstenaars. Het toevoegen en ontsluiten van nieuwe perspectieven op de bestaande kunsthistorische canon staat hierbij centraal. Het Van Abbemuseum werkt hiervoor samen met een wereldwijd netwerk van kunstenaars, researchers en musea. Door de coronacrisis hebben we het tentoonstellingsprogramma aangepast. Het bruikleenverkeer tussen musea en het touren van tentoonstellingen kwam grotendeels stil te liggen en zal in 2022 naar verwachting voorzichtig op worden gestart. Binnen Nederland zijn vanaf 5 juni 2021 de musea (binnen de mogelijkheden van de protocollen) weer geopend voor individuele bezoekers, groepsbezoek is zeer beperkt mogelijk. We hopen dat we in 2022 zowel onze individuele bezoekers als de diverse groepen kunnen blijven ontvangen.

Verspreiding via educatieve activiteiten, bemiddeling en communicatie

De impact van corona is zeer groot op de scholenprogramma's. Het is nog onduidelijk wat de consequenties voor het schooljaar 2021/2022 gaan zijn. Het werken met groepen wordt waarschijnlijk in de loop van 2021 weer mogelijk en zal dat hopelijk ook in 2022 blijven. Er wordt hard gewerkt om binnen de mogelijkheden met alternatieven te komen gezien de relevantie voor het museum. Schoolactiviteiten, waaronder museumlessen, (Onbeperkt) rondleidingen, cursussen en familie/kinder aanbod maken het museum meer toegankelijk en aantrekkelijk voor een breder publiek. Het in de tweede lockdown opgestarte digitale programma van lessen voor het Voortgezet Onderwijs zal worden voortgezet in het schooljaar 2021/2022 en mogelijk uitgebreid worden voor andere educatieve doelgroepen. Het online aanbieden zal blijven bestaan, hierdoor bereiken we nog meer scholen in heel Nederland. We blijven ernaar streven om de leerlingen weer zoveel als mogelijk fysiek in het museum te ontvangen. Aan de hand van multi-media tours krijgen bezoekers binnen de nieuwe collectiepresentatie de kans een grote rijkdom aan verhalen te ontdekken. Deze bron van kennis is ook online terug te vinden, samen met verdiepend materiaal om thuis tot je te nemen.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal bezoeken in het Van Abbemuseum	45.442	110.000	110.000	115.000	115.000	115.000
Aantal bezoeken in Eindhoven	4.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Aantal bezoeken online website	305.313	450.000	325.000	340.000	355.000	370.000
Aantal bezoeken social media	82.799	110.000	90.000	100.000	110.000	120.000

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal tentoonstellingen etc. binnen de muren van het museum	21	30	25	25	25	25
Aantal tentoonstellingen etc. regionaal	5	3	3	3	3	3
Aantal tentoonstellingen etc. buitenland	3	4	4	4	4	4

In 2022 richten we ons vooral op:

- Meerstemmige en multizintuiglijke collectiepresentatie in de nieuwbouw van het Van Abbemuseum: hiermee hopen we dat de doorontwikkeling van het in Nederland toonaangevende diversiteits- en inclusiebeleid door een breder publiek wordt ervaren.
- Wisselende grote tentoonstellingen: Ferrari Karamustafa, A Lasting Truth is Change, Rewinding Internationalisms, de designtentoonstelling tijdens de DDW. De wisselende tentoonstellingen bij Eindhoven Airport, van der Valk Hotel Eindhoven en Domus Dela worden weer naar de wisselfrequentie van voor de pandemie teruggebracht.
- Fondsenwerving: om een belangrijke uitbreiding van de collectie mogelijk te maken.
- Educatie, bemiddeling en communicatie: publieksverbreding zal hierin centraal staan.
- Doorontwikkeling cultureel ondernemerschap, in of na de pandemie in een sterk ontwikkelende regio: de verwachting is dat in 2022 het bruikleenverkeer tussen musea, het touren van tentoonstellingen en het maken van internationale tentoonstellingen weer opgestart gaat worden. Ook is de verwachting dat de mogelijkheden voor het hosten van congressen, feesten en cursussen weer mogelijk gaat worden. Het Van Abbemuseum is evenals vele culturele partijen aan het onderzoeken of er digitale verdienmodellen mogelijk zijn. De belangstelling is groot, de verdienmogelijkheden zijn tot nu toe helaas nog beperkt.

 x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	6.356	5.892	5.914	5.939	5.911	5.915
Baten	-2.759	-1.062	-1.016	-1.044	-1.044	-1.044
Mutatie reserves	1.126	0	0	0	0	0
Saldo	4.723	4.830	4.898	4.895	4.867	4.871

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Exploitatiekosten van het museum zoals personeel, huisvesting, marketing en communicatie, educatie en bemiddeling, behoud en beheer van de collectie, werkplaats en automatisering.	5.146		
Kapitaallasten	152		
Exploitatiebaten van het museum zoals bezoekersinkomsten, museumshop, verhuur, horeca, bruikleen van kunstwerken, educatieve activiteiten en cultureel ondernemerschap.		-1.016	
Structurele storting in de reserve Aankopen kunstvoorwerpen en de reserve Tentoonstellingen. De reserves hebben een egaliserende functie om jaaroverschrijdende projecten en aankopen mogelijk te maken. Daarnaast worden in deze reserves extern geworven gelden (subsidies, fondsen en sponsoring) gelabeld aan het afgesproken bestedingsdoel.	616		
Totaal	5.914	-1.016	0

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

5.5 Cultureel erfgoed

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Duurzaam behoud van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing en structuren

In de stad zijn een groot aantal waardevolle gebouwen, monumenten en structuren zoals oude linten/straten of parken. Voor de identiteit van Eindhoven is het van belang om die objecten en structuren in goede staat te behouden.

Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) brengt advies uit

Een onafhankelijke commissie met ter zake deskundige adviseurs brengt zwaarwegend advies uit aan het college van B&W over ingrepen of wijzigingen aan waardevolle cultuurhistorische panden of structuren. Zonder positief advies wordt er doorgaans geen vergunning verleend.

Subsidie voor restauratie van monumenten

Eigenaren van monumenten komen in aanmerking voor een financiële bijdrage in het onderhoud van 'hun' monumentale pand.

Het behoud van archeologische vondsten

Het verrichten van archeologisch onderzoek is bij wet verplicht. Vondsten willen we behouden en tonen aan het publiek omdat daarmee de ontstaansgeschiedenis van de stad wordt blootgelegd en begrepen.

Openstellen Erfgoedhuis

Het Erfgoedhuis vertelt de verhalen van de stad met duizenden archeologische en historische voorwerpen en foto's. Het is een ontmoetingsplek voor inwoners, vrijwilligers en professionals met regelmatige lezingen, exposities, etc.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Rapportcijfer voor de waardering van het aanwezige erfgoed (monumenten) in de stad	6,3	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2
Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal adviezen van de CRK betreffende cultuurhistorisch waardevolle bebouwing	261	200	200	200	200	200
Aantal monumenten dat restauratiesubsidie heeft ontvangen	20	15	15	15	15	15
Aantal deelnemers aan het Erfgoedhuis	905	4.600	4.700	4.800	4.900	4.900

In 2022 richten we ons vooral op:

- Basis op orde: We zetten in op een goede bescherming van het naoorlogse gebouwde erfgoed. We brengen de waardenkaarten up-to-date: archeologie en cultuurlandschap. We sorteren voor op de Omgevingswet en verbeteren de informatievoorziening. We starten met het wegwerken van achterstanden in de rapportages van archeologisch onderzoek en een goede digitale ontsluiting van het archeologisch depot. We verbeteren de beschrijving en bescherming van monumenten en historisch waardevolle panden.
- Erfgoed en stedelijke opgaven: we herstellen en versterken het erfgoed bij ruimtelijke ontwikkelingen en benutten daarbij kansen die passen bij de groeiambities van de stad met oog voor kwaliteit. We halen inspiratie uit erfgoed bij opgaven zoals energietransitie en klimaatadaptatie.
- Samenwerken en zichtbaar maken: we grijpen de herinrichting van de openbare ruimte aan om erfgoed zichtbaar te maken en werken daarbij actief samen met erfgoedpartners in de stad. We gaan verder met de ontwikkeling van het erfgoedhuis.

x € 1.000

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	803	1.163	1.678	1.675	1.657	1.666
Baten	-151	-145	-136	-136	-136	-136
Mutatie reserves	330	-1	69	69	69	69
Saldo	983	1.017	1.611	1.608	1.590	1.599

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Taken gericht op het conserveren en voor publiek toegankelijk maken van cultureel erfgoed: historische gebouwen, beschermde stads- en dorpsgezichten, (digitaal) zichtbaar maken van cultuurhistorische waarden.	360	-38	0
Voor beheer- en instandhouding van monumenten zijn kosten geraamd (onder andere € 37.000 kapitaallasten) en voor het gebruik van deze monumenten zijn inkomsten geraamd. De storting in de reserve heeft betrekking op toekomstig onderhoud aan de Catharinakerk.	717	-98	69
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	601		
Totaal	1.678	-136	69

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

5.6 Media

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Eindhovenaren dagelijks informeren

Eindhovenaren via de lokale publieke omroep Studio 040 (gratis toegankelijk) dagelijks informeren via tv, radio, online en social media over de relevante ontwikkelingen in de stad.

Nieuwsminuten

Studio040 maakt op jaarbasis minimaal 1300 nieuwsminuten tv én bericht daarnaast ook online, via social media en radio over de ontwikkelingen in Eindhoven.

Effectindicatoren	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Bereik	21%	21%	21%	21%	21%	

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Aantal nieuwsminuten	2.178	2.150	2.150	2.150	2.150	

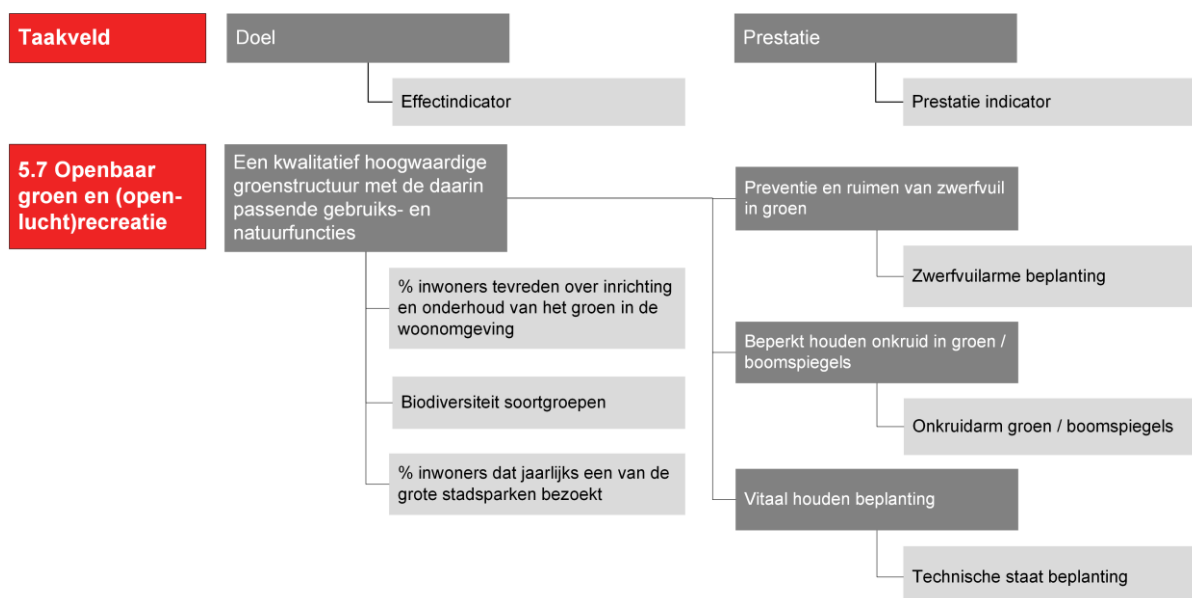
x € 1.000

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	411	420	431	431	431	431
Saldo	411	420	431	431	431	431
<i>Toelichting taken</i>				Lasten	Baten	Reserve
Zorg voor fysieke en elektronische cultuurdragers via lokale pers en lokale omroep				431		
Totaal				431	0	0

Groen en Recreatie

Het taakveld Openbaar Groen en Recreatie richt zich op het groen houden, het vergroenen van de stad en de groene inbedding van de stad, om daarmee bij te dragen aan een gezonde, klimaatrobuuste en (be)leefbare stad. Met beheeringrepen en investeringen in landschappelijke structuren, parken, lanen, bomen en beplantingen onderhouden en versterken we het groene deel van de openbare ruimte en de speelvoorzieningen. Openbaar groen maakt de stad aantrekkelijk, is belangrijk voor de natuurwaarden en waarborgt een gezonde leefomgeving waarin bewoners in de nabijheid van hun woning en werk kunnen recreëren. Investeringen in groen worden samen met andere taakvelden en in samenwerking met bewoners, omliggende gemeenten en belangengroepen gedaan. Een groene inrichting versterkt de ruimtelijke structuur, de leefbaarheid en klimaatbestendigheid van de stad met behulp van onder meer parken, plantsoenen, wegbermen, straatbomen en gevelgroen. Met groen dragen we bij aan sociale doelstellingen en doelstellingen op het gebied van sport, gezondheid, bewegen, leefbaarheid, biodiversiteit, luchtkwaliteit, reductie van hittestress en waterdoelstellingen zoals het lokaal langer vasthouden van water.

5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Een kwalitatief hoogwaardige groenstructuur met de daarin passende gebruiks- en natuurfuncties

We zetten in op een gezonde en evenwichtige stad door een robuuste stedelijke groenstructuur, die zich vanuit het buitengebied fijnmazig vertakt tot diep in de wijken. Een groenstructuur die ontspanningsmogelijkheden biedt, frisse lucht en verkoeling brengt tot in het centrum en hittestress vermindert. Met gericht beheer en investeringen in de groene ruimte versterken we het verblijfskarakter van de openbare ruimte voor mensen alsmede de leefomgeving voor planten en dieren. Op de eerste plaats zetten we bij gebiedsgerichte opgaven in en rond de groene wiggen in op versterking van het groene karakter, de klimaatrobuustheid, de biodiversiteit en de mogelijkheden tot recreatief (mede)gebruik. We breiden het Natuur Netwerk Brabant geleidelijk verder uit in aansluiting op de regionale structuren. In de stad richten we ons op het gezamenlijk verder vergroenen van de binnenstad en het stapsgewijs uitbreiden van groen in groenarme buurten bij ruimtelijke ontwikkelingen. We stimuleren natuur-inclusief bouwen. Door het duurzaam onderhouden van stads-, wijk- en buurtparken

nodigen we uit tot bewegen, ontspannen, verblijven en ontmoeten en dragen we bij aan sociale- en gezondheidsdoelstellingen.

Preventie en ruimen van zwerfvuil in groen

We houden de stad schoon, heel en netjes. Het zwerfvuil in beplanting wordt periodiek (op beeldnorm) verwijderd. Dit gebeurt in samenhang met het verwijderen van zwerfvuil op verharding en het beheersen van onkruid.

Beperkt houden onkruid in groen / boomspiegels

We beheersen het onkruid in het groen (voornamelijk streefbeeld basiskwaliteit) zodat het gewenste groen zich goed kan blijven ontwikkelen en doen dit veelal efficiënt in één werkgang met zwerfvuilverwijdering.

Vitaal houden beplanting

Met doelgericht cyclisch beheer en het uitvoeren van inboet houden we beplanting vitaal. Voor bomen wordt naast reguliere inboet en beheer het 'plan van aanplant' goeddeels afgerond (met een eventuele uitloop in de rest van het plantseizoen van eind 2022 in de eerste maanden van 2023). We doen investeringen in het groen en voeren groenrenovaties uit in afstemming met omwonenden. Daarbij spelen we zoveel mogelijk in op frequenter voorkomende drogere en nattere perioden. Ook breiden we groen uit door het verwijderen van verharding ten gunste van de aanleg van groen.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% inwoners tevreden over inrichting van het groen in de woonomgeving	-	-	>75%	>75%	>75%	>75%
% inwoners tevreden over onderhoud van het groen in de woonomgeving	-	-	>75%	>75%	>75%	>75%
Biodiversiteit soortgroepen	kl.: -	kl.: +/-	kl.: +/-	kl.: +/-	kl.: +/-	kl.: +/-
% inwoners dat jaarlijks een van de grote stadsparken bezoekt	89%	≥ 90%	≥ 90%	≥ 90%	≥ 90%	≥ 90%

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Zwerfvuilarme beplanting	99%	>90%	>90%	>90%	>90%	>90%
Onkruidarm groen / boomspiegels	89%	>90%	>90%	>90%	>90%	>90%
Technische staat beplanting	85%	>90%	>90%	>90%	>90%	>90%

In 2022 richten we ons vooral op:

- Vergroenen Binnenstad: hiermee gaan we door. Zo starten we met de vergroening van het Stratumseind en werken de plannen verder uit voor een aantal groenplekken uit het Groenplan Binnenstad binnen de ring, waaronder het Wilhelminaplein.
- Vergroenen wijken: hiermee gaan we door en zetten speciaal in op de groenarme wijken. Er gaan 127.500 tegels er uit en groen er in.
- Natuur Netwerk Brabant: we werken door aan de verdere realisatie. Zo wordt de uitvoering van de percelen die vallen onder de 1e subsidieaanvraag voor het Bod-B5 voorbereid voor aanbesteding en uitvoering in 2023. (Het Bod-B5 loopt door tot en met 2027).
- Kruidenrijk gras: we breiden dit uit met minimaal 5000m2 voor onder meer biodiversiteitsdoelen (onder andere insecten en vogels profiteren hiervan), beleving en klimaatadaptatie.
- Uitvoeren van het jaarlijks onderhoudsprogramma.
- Realisatie Tiny Forests: we leggen drie maal een Tiny Forest aan in samenwerking met scholen en het IVN ten behoeven van natuur- en educatieve doeleinden.

- Intensiveringen: de intensiveringsmiddelen voor groen zetten we de komende jaren in voor het realiseren van een deel van het Groenplan Centrum, versterken van groen in de wijken en vergroenen schoolpleinen, het aanpakken van speelvoorzieningen en het versterken van de groene wiggen, waaronder specifiek het realiseren van het uitvoeringsplan Gennepers Parken. Een deel wordt ingezet om keuzes die we in het verleden hebben gemaakt en tot op heden incidenteel hebben ingeregeld, structureel goed te borgen (o.a. noodzakelijk voor de belangrijke groenopgave in het centrum en de vergroening van de stad).

 x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	15.404	14.984	17.787	17.012	16.838	16.924
Baten	-1.167	-205	-206	-206	-206	-206
Mutatie reserves	226	0	-1.045	-161	-54	-29
Saldo	14.463	14.779	16.536	16.645	16.578	16.689

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Versterken en onderhoud van het openbaar groen. Zie paragraaf 3j Toelichting financiële begroting. Kadernota 2022: aanbesteding reinigingsbestek € 0,7 miljoen, klimaat en energie € 0,2 miljoen.	9.195	-25	-29 *
Versterken en onderhoud van de bomen. Zie paragraaf 3j Toelichting financiële begroting. Kadernota 2022: Klimaat en energie € 0,2 miljoen.	2.208	-100	*
Versterking van de Biodiversiteit	126		
Onderhouden en instand houden van Speelvoorzieningen. Zie paragraaf 3j Toelichting financiële begroting. Kadernota 2022: Klimaat en energie € 0,05 miljoen.	570		*
Lopende projecten openbaar groen en bomen	1.016		-1.016
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie). Kadernota 2022: structurele ophoging FTE's klimaat en energie: € 0,1 miljoen.	3.426		*
Kapitaallasten	1.014		
Overig	232	-81	
Totaal	17.787	-206	-1.045

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

BBV-indicatoren en verbonden partijen

BBV-indicatoren zijn wettelijk bepaald en worden verzameld door de VNG. Voor programma 5 Sport, cultuur en recreatie zijn de volgende indicatoren voorgeschreven:

Indicator	peiljaar	NL	100.000-300.000	Eindhoven
Niet-sporters (%)	2020	49,3%	47,7%	45,5%

Verbonden partijen dragen bij aan de te bereiken doelstellingen. Voor programma 5 Sport, cultuur en recreatie zijn dat de volgende:

Taakveld 5.3: Muziekgebouw Eindhoven N.V.

De exploitatie, zowel artistiek als commercieel, van het Muziekgebouw en het verzorgen van een pluriform muziekaanbod voor alle geledingen van de bevolking en met een hoge mate van toegankelijkheid voor alle geledingen van de bevolking.

Taakveld 5.3: Parktheater Eindhoven N.V.

De exploitatie, zowel artistiek als commercieel, van het Parktheater te Eindhoven. Het verzorgen van een pluriform theateraanbod voor alle geledingen van de bevolking en met een hoge mate van toegankelijkheid voor alle geledingen van de bevolking.

Programma 6 Sociaal domein

Met deze begroting sociaal domein zetten we stappen om de uitdagingen van de toekomst aan te kunnen. In 2022 zal een deel van onze inspanningen zich richten op de herstelaanpak corona en het ondersteunen van deze inwoners. In tegenstelling tot het begin van deze coalitieperiode is er nu ruimte om ingezette beleidsontwikkelingen uit te voeren én te investeren in een toekomstbestendig sociaal domein. Daarbij zijn onze visie en vier ontwikkellijnen leidend. Net als vorig jaar wordt de investeringsruimte benut voor de prioritaire inhoudelijke opgaven armoede en schulden, onderwijs, gezondheid en preventie, ondersteuning aan de meest kwetsbaren en experimenteerruimte in het transformatieprogramma.

Daarnaast is er recent zowel landelijk als ook in Eindhoven veel aandacht voor de hervormingsopgave in de jeugdzorg. We investeren in 2022 middels incidentele landelijke middelen fors in onze jeugd. We gaan aan de slag met de uitvoering van een programma om jeugdigen te helpen met de gevolgen van corona en het toekomstgericht preventief jeugdbeleid. Daarnaast zal het transformatieplan, dat we met de regio en partners opstellen ten behoeve van de regionale aanpak voor jeugd, en de uitvoering van de landelijke ontwikkelagenda prioriteit hebben.

Ook op andere beleidsterreinen gaan we door met de ontwikkeling en uitvoering van nieuwe aanpakken. Zo ontwikkelen we het Huis naar Werk verder door, zodat inwoners sneller naar werk of scholing worden begeleid. Om kansgelijkheid te bevorderen geven we samen met onderwijspartners verder uitvoering aan de lokaal educatieve agenda.

Ons armoede- en schuldenbeleid richt zich in 2022 vooral op het verder verbeteren van de ketensamenwerking en meer preventie en vroegsignalering, om grotere problemen te voorkomen.

Samen met het ruimtelijk domein, cultuur en sport geven we invulling aan de preventieakkoorden voor een integraal en preventief gezondheidsbeleid.

Ook starten we met de nieuwe basisvoorziening en maatwerkvoorziening van de maatschappelijke opvang. Hiermee wordt de 24-uursvoorziening voor dak- en thuislozen een feit en brengen we de visie op de maatschappelijke opvang in de praktijk.

Als het gaat om specialistische ondersteuning op het gebied van Jeugd en WMO, geven we in 2022 samen met Stichting WIJ Eindhoven verdere invulling aan de Mono-Multi aanpak. We maken onderscheid tussen enkelvoudig, eenvoudige vragen (mono) én meervoudige complexe ondersteuningsvragen (multi) en zorgen dat de inwoner zo snel mogelijk passende ondersteuning krijgt.

In de volgende hoofdstukken leest u hoe we op de diverse beleidsonderwerpen in 2022 onze ambities realiseren. Er ligt ook een sociaal domein brede opgave om vanuit een breed perspectief en de bedoeling kijken naar de inrichting en het functioneren van het sociaal domein. De afgelopen jaren zijn er stappen gezet vanuit de beheersingsopgave, maar het is goed om vanuit de oorspronkelijke bedoeling – waarbij de inwoner centraal staat – te kijken naar de inrichting en het functioneren van het sociaal domein.

Sociale basis

- 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
- 6.2 Wijkteams

Werk & Inkomen

- 6.3 Inkomensregelingen
- 6.4 Begeleide participatie
- 6.5 Arbeidsparticipatie

WMO

- 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Jeugd

- 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
- 6.82 Geëscaleerde zorg 18-

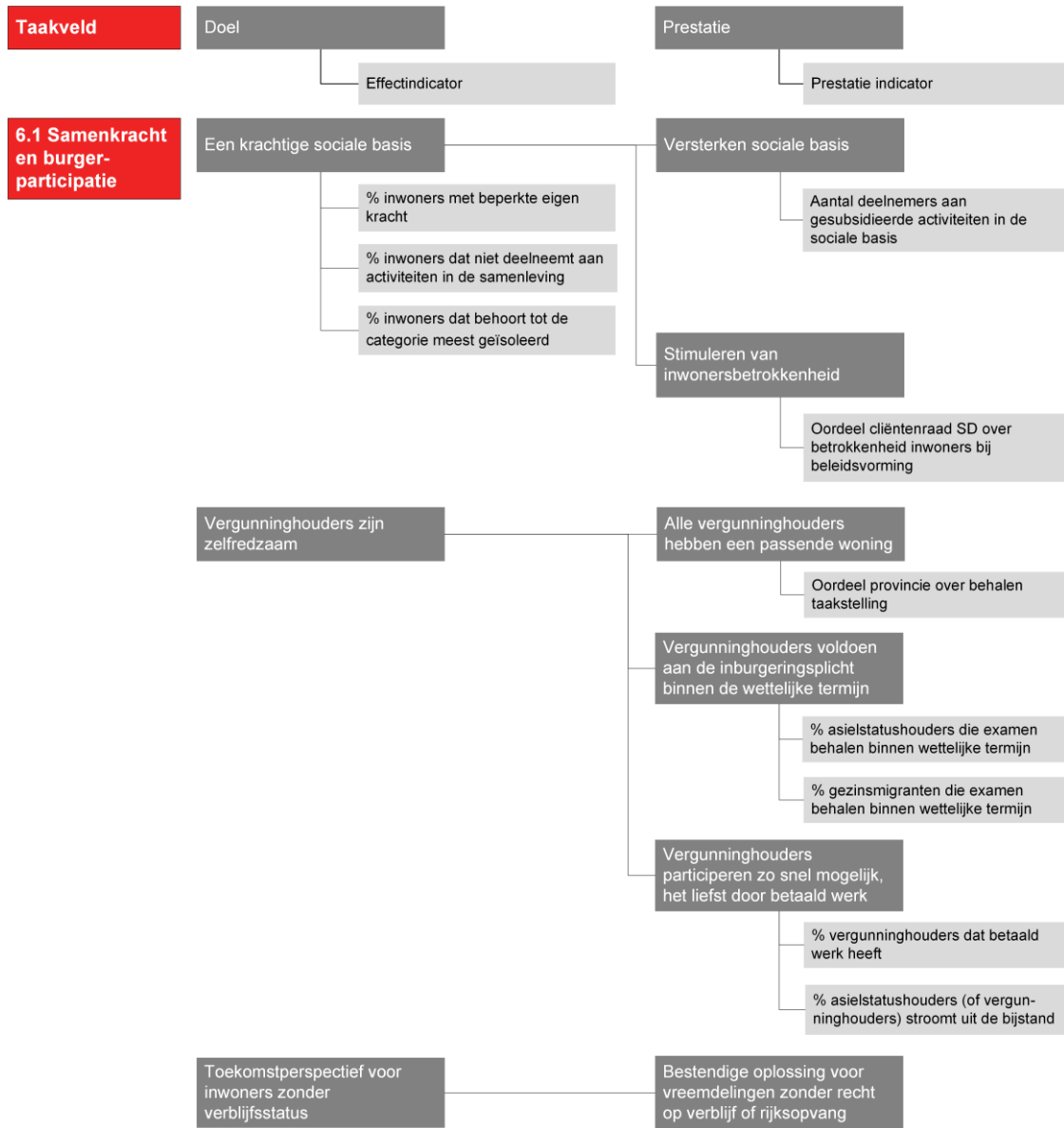
Sociale basis

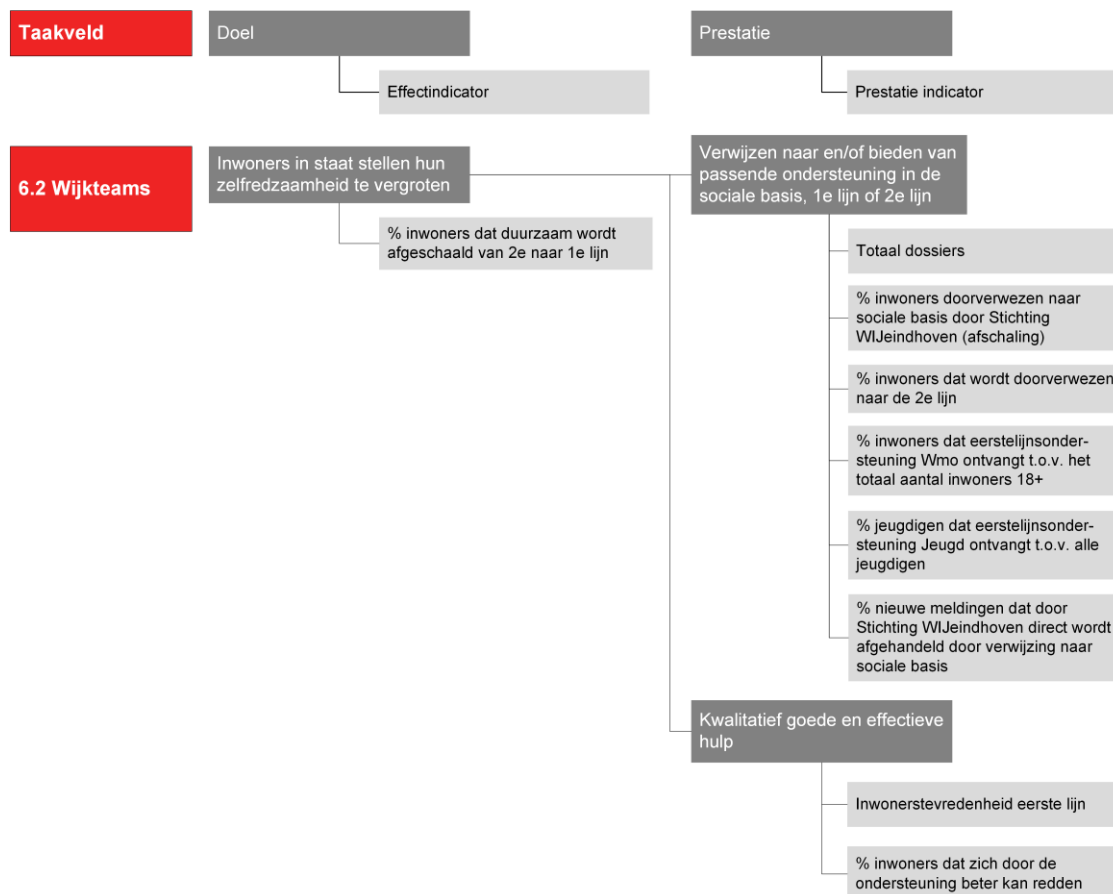
De sociale basis en de wijkteams van Stichting WIJeindhoven (eerste lijn) vervullen een belangrijke rol in de transformatie van het sociaal domein, gericht op het realiseren van laagdrempelige ondersteuning dichtbij de inwoner, in en met behulp van het eigen netwerk. Ondersteuning in de sociale basis en eerste lijn is vrij toegankelijk en dichtbij in de wijk of buurt georganiseerd. We gaan uit van talent en eigen kracht van mensen en de samenkracht van de maatschappij. We zetten waar mogelijk in op afschalen van zorg en waar mogelijk voorkomen we de inzet van zwaardere zorg door een preventieve aanpak. Daarbij onderzoeken we vooral wat mensen zelf kunnen. We stellen niet de afzonderlijke regelingen centraal, maar de inwoner en zijn/haar huishouden. Hoe meer inwoners passende ondersteuning vinden en antwoorden op hun vragen krijgen in de sociale basis én/of de wijkteams, hoe duurzamer de oplossing. Door samen met Stichting WIJeindhoven verdere invulling te geven aan de Mono-Multi aanpak zorgen wij in een gezamenlijke keten dat de inwoner zo snel mogelijk passende ondersteuning krijgt, of dat nu in de sociale basis, de eerste of de tweede lijn te verkrijgen is. Onze visie is dat een sterke sociale basis en tijdige beschikbaarheid van eerstelijns-ondersteuning ervoor zorgt dat er minder gebruik gemaakt wordt van specialistische tweedelijns voorzieningen. In de afgelopen jaren hebben we gewerkt aan het versterken van ons aanbod door middel van projecten in de transformatieagenda, het verstrekken van subsidies én het organiseren van laagdrempelige voorzieningen in de wijk. In 2022 bouwen we hierop door. Met de doorontwikkeling van de transformatieagenda naar een transformatieprogramma krijgt de transformatiegedachte meer borging in de eigen organisatie en in de stad. Daarbinnen investeren we o.a. in het verbeteren van data- en sturingsinformatie, zodat we tijdig zicht hebben op toekomstige opgaven en ons beleid en dienstverlening gericht en meer preventief kunnen inzetten.

Het transformatieprogramma is opgebouwd uit verschillende clusters met meer focus. Inzet hierop biedt ons de kans om in plaats van 20 projecten intensiever in te zetten op een kleiner aantal projecten, waardoor meer impact gerealiseerd kan worden. Daarnaast kan ook intensiever ingezet worden op het leerproces binnen de cluster. Het inzetten op vijf clusters in plaats van 20 projecten biedt daarnaast de mogelijkheid om intensiever te focussen op het leerproces binnen deze clusters. De clusters bevatten een aantal inhoudelijke opgaven, zoals schulden en armoede, jeugd en inclusief wonen en ook een aantal randvoorwaardelijke aandachtspunten, zoals collectivering en digitalisering.

We geven uitvoering aan het nieuwe subsidieplan en de subsidieregelingen, we breiden het aanbod voor laagdrempelige dagbesteding in de wijk verder uit door meer locaties en in te zetten op de samenwerking tussen verschillende partners in de stad. Voor jongerenwerk zijn extra middelen vrijgemaakt (structureel € 600.000) om de knelpunten op te vangen en ruimte te creëren om dit samen met de partners stadsbreed goed vorm te geven. We investeren opnieuw extra in een aanpak preventie en gezondheid (zie ook [taakveld 7.1 volksgezondheid](#)) en geven dit jaar concreet invulling aan de uitvoering van verschillende preventieakkoorden en het mantelzorgbeleid. We gaan uit van 0-1-2de lijn in plaats van 2-1-0de lijn. Voorkomen en vroegtijdig ondersteunen is immers beter dan genezen.

Met komst van de wet Inburgering zijn we vanaf 1 januari 2022 zijn we als gemeente verantwoordelijk voor gehele inburgeringsproces van vergunninghouders. Dit betekent dat we als gemeente regie voeren hierop en zorgen dat mensen begeleid worden naar een woning, afronding inburgering, werk, onderwijs, maatschappelijke participatie, beheer eigen financiën en integratie in de stad en wijk. Dit doen we vanuit een gemeentelijk team en zetten andere partijen hiervoor in waar wenselijk. Eind 2021 zal naar verwachting op landelijk niveau besluitvorming plaatsvinden over een mogelijke implementatie van de pilot Landelijke Vreemdelingen Voorziening. Afhankelijk van deze landelijke besluitvorming en een nog te nemen collegebesluit, zal vanaf 2022 de opvang en begeleiding van inwoners zonder verblijfsvergunning vormgegeven worden.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Een krachtige sociale basis

Blijvend investeren in de vernieuwing en het versterken van de sociale basis is essentieel vanuit het idee dat een krachtige sociale basis met sterke algemene voorzieningen een alternatief kan zijn voor ondersteuning door de eerste en/of tweede lijn. Ontwikkelingen volgen elkaar in een hoog tempo op. Door continu te investeren in transformatie kunnen we blijven inspelen op (on)verwachte ontwikkelingen en de kwaliteit en betaalbaarheid van zorg garanderen.

Versterken sociale basis

We zetten in op preventie (versterken van eigen kracht en informele ondersteuning) en substitutie (alternatieven voor tweede lijn). Dit doen we via de inzet van subsidieregelingen, investeren in relaties met subsidiepartijen, door uitvoering van de projecten van de transformatieagenda en de doorontwikkeling naar een structureel transformatieprogramma. Daarnaast ondersteunen we de partijen om de juiste balans terug te kunnen vinden tijdens en na de effecten van corona.

Om zo goed mogelijk de kracht van de sociale basis te benutten gaan we meer gebruik maken van de beschikbare data. Daarnaast zetten we in op het inzichtelijk maken van de effecten.

Stimuleren van inwonersbetrokkenheid

Bij het realiseren van de transformatie binnen het sociaal domein wordt de inwoner bij de uitvoering van projecten betrokken. Daarnaast wordt de Cliëntenraad Sociaal Domein (CRSD) betrokken bij uiteenlopende besluiten en bij de doorontwikkeling van de transformatieagenda naar een transformatieprogramma.

Vergunninghouders zijn zelfredzaam

We begeleiden vergunninghouders die in Eindhoven komen wonen naar een zelfredzaam bestaan binnen de inburgeringstermijn. Dat betekent dat vergunninghouders hun inburgering goed doorlopen, zoveel als mogelijk betaald werk kunnen verrichten, in staat zijn hun financiën te beheren en maatschappelijk participeren binnen de stad.

Alle vergunninghouders hebben een passende woning

Vergunninghouders die gekoppeld worden aan Eindhoven, worden binnen de wettelijke termijn gehuisvest in een sociale of particuliere huurwoning, passend bij het inkomen en de gezinssamenstelling van de vergunninghouder.

Vergunninghouders voldoen aan de inburgeringsplicht binnen de wettelijke termijn

Voor een goede integratie in de stad is het belangrijk dat de vergunninghouder voldoet aan de inburgeringsplicht. Dit betekent dat hij/zij de leerroute met goed gevolg aflegt, kennisneemt van de Nederlandse Maatschappij, het Participatieverklaringstraject doorloopt en zich oriënteert op de arbeidsmarkt.

Vergunninghouders participeren zo snel mogelijk, het liefst door betaald werk

Voor een goede integratie is meedoen in de stad van groot belang. In de nieuwe wet staat werk centraal. Als werk om redenen nog niet mogelijk is begeleiden we vergunninghouders naar vrijwilligerswerk, werkstages en deelname aan maatschappelijke activiteiten in de wijk.

Toekomstperspectief voor inwoners zonder verblijfsstatus

Inwoners van Eindhoven zonder verblijfsstatus worden opgevangen en waar kan begeleid naar een bestendige oplossing. Dit kan zijn: alsnog een asielpcedure voor verblijf in Nederland, terugkeer naar eigen land of doormigratie naar een ander land.

Bestendige oplossing voor vreemdelingen zonder recht op verblijf of rijksopvang

Rijk, gemeenten en ketenpartners werken intensief samen om een landelijk netwerk van begeleidings- en onderdakvoorzieningen te realiseren dat als doel heeft om bestendige oplossingen te vinden voor vreemdelingen zonder recht op verblijf of rijksopvang.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% inwoners met beperkte eigen kracht	7%	≤ 7%	≤ 7%	≤ 7%	≤ 7%	≤ 7%
% inwoners dat niet deelneemt aan activiteiten in de samenleving	4%	≤ 4%	≤ 4%	≤ 4%	≤ 4%	≤ 4%
% inwoners dat behoort tot de categorie meest geïsoleerd	9%	≤ 5%	≤ 5%	≤ 5%	≤ 5%	≤ 5%

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal deelnemers aan gesubsidieerde activiteiten in de sociale basis	-	-	ntb	ntb	ntb	ntb
Oordeel cliëntenraad SD over betrokkenheid inwoners bij beleidsvorming	-	7	7	7,5	7,5	8
Oordeel provincie over behalen taakstelling	-	-	groen/oranje	groen/oranje	groen/oranje	groen/oranje
% asielstatushouders die examen behalen binnen wettelijke termijn	-	-	-	-	90%	90%
% gezinsmigranten die examen behalen binnen wettelijke termijn	-	-	-	-	90%	90%
% vergunninghouders dat betaald werk heeft	-	-	50%	50%	50%	50%

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
% asielstatushouders (of vergunninghouders) stroomt uit de bijstand	-	-	40%	40%	40%	40%

In 2022 richten we ons vooral op:

- Nieuwe wet Inburgering: uitvoering geven aan de nieuwe wet Inburgering.
- Landelijke Vreemdelingen Voorziening: bestendigen en regionaliseren pilot Landelijke Vreemdelingen Voorziening onder voorbehoud van kabinetsbesluit.

€ x € 1.000	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	24.698	31.386	32.524	32.531	32.579	32.336
Baten	-2.183	-2.466	-3.150	-3.764	-3.918	-3.918
Mutatie reserves	568	0	1	2	2	3
Saldo	23.083	28.920	29.375	28.769	28.663	28.421

Toelichting taken	Lasten	Baten	Reserve
Kosten voor met name bezit, beheer en instandhouding van welzijnslocaties (waarvan € 519.000 kapitaallasten)	1.294	-1.850	1 *
Subsidies voor gebiedsgericht werken in buurten en wijken	1.511		
Migratie: Voor de uitvoering van de nieuwe wet Inburgering, LVV-pilot en BBBB regeling zijn kosten geraamd. Er is een verwacht batenbudget van het Rijk voor de verwachte programmakosten inburgering van 1,3 miljoen.	4.455	-1.300	*
Initiatieven en activiteiten met maatschappelijke waarden: subsidiëren en anderszins faciliteren van initiatieven gericht op:			
• jeugd en jongeren (waaronder vrijwillig jeugdwerk, professioneel jeugd- en jongerenwerk, specialistische kinderopvang op basis van sociaal medische indicatie en toezicht kinderopvang) in de sociale basis. Kadernota 2022: voor het versterken van jeugd- en jongerenwerk is structureel € 600.000 vrijgemaakt.	7.293		*
• laagdrempelige basisdagbesteding voor volwassenen. In 2022 is € 1.175.000 overgeheveld van dagbesteding binnen Maatwerkdienstverlening (taakveld 6.71) naar laagdrempelige dagbesteding binnen dit taakveld.	4.278		*
• subsidiëren en anderszins faciliteren van sociale basis initiatieven gericht op armoedebeleid.	517		
• diversiteit (religie, geslacht, ras, seksuele geaardheid en etniciteit).	750		
• informele zorg (waaronder het 'mantelzorgcompliment').	891		
• de beweging 0-1-2 (waaronder informele ondersteuning en ondersteunende diensten).	6.125		
Innovatie en extra inzet in de sociale basis: Transformatieagenda sociale basis	2.445		
Gemeentebrede taakstelling op subsidieverantwoording	-1.578		
Versterken preventief jeugdbeleid (uit extra rijksmiddelen jeugd)	700		
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	3.316		
Overig	527		
Totaal	32.524	-3.150	1

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

6.2 Wijkteams

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Inwoners in staat stellen hun zelfredzaamheid te vergroten

Stichting WIJeindhoven zet zich in op de brede onderwerpen van het Sociaal Domein. In lijn met de visie WIJeindhoven zoeken generalisten naar duurzame oplossingen op maat. Door het bieden van ondersteuning en het verwijzen naar passende ondersteuning stellen we, samen met Stichting WIJeindhoven en andere partners, onze inwoners in staat hun zelfredzaamheid te vergroten en mee te laten doen aan de samenleving. Dat doen we bijvoorbeeld door middel van Buurt in Bloei, maar ook door inzet van ondersteuning in de sociale basis of de tweede lijn. Hoewel altijd wordt ingezet op het vergroten van de zelfredzaamheid is dit niet voor elke inwoner mogelijk of wordt het niet als zodanig ervaren.

Verwijzen naar en/of bieden van passende ondersteuning in de sociale basis, 1e lijn of 2e lijn

Stichting WIJeindhoven biedt ondersteuning aan inwoners met een hulpvraag in het Sociaal Domein. Dat doen zij door te adviseren, zelf te begeleiden, of door te verwijzen naar een passend aanbod in de sociale basis, of aanvullende ondersteuning in de tweede lijn. De noodzakelijke ondersteuning wordt met de inwoner bepaald aan de hand van het 'wat telt' instrument.

Kwalitatief goede en effectieve hulp

Stichting WIJeindhoven zet zich in op de breedte van onderwerpen in het Sociaal Domein: armoede en schulden, jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning, etc. De integrale inzet leidt tot een verandering in het functioneren van de inwoner. Het uitgangspunt dat wij hanteren is als volgt: als de generalist snel (korte wachttijd), adequaat (juiste hulp) en duidelijk (rechten en plichten) handelt, wordt de kans op een tevreden inwoner vergroot. Doordat de generalist samenwerkt met verschillende partners en tijdig op-, en afschaalt is de geboden hulp effectief voor de inwoner. In 2022 starten we met doorlopend cliëntervaringsonderzoek waardoor de kwaliteit en effectiviteit in proces en uitvoering zo nodig snel kan worden bijgesteld.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% inwoners dat duurzaam wordt afgeschaald van 2e naar 1e lijn	-	40%	40%	40%	40%	40%
Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal dossiers	31.717	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
% inwoners doorverwezen naar sociale basis door Stichting WIJeindhoven (afschaling)	-	18%	18%	19%	19%	19%
% inwoners dat wordt doorverwezen naar de 2e lijn	-	50%	48%	48%	45%	45%
% inwoners dat eerstelijnssteun Wmo ontvangt t.o.v. het totaal aantal inwoners 18+	-	5,2%	5,3%	5,3%	5,4%	5,4%
% jeugdigen dat eerstelijnssteun Jeugd ontvangt t.o.v. alle jeugdigen	-	11%	12%	12%	12%	12%
% nieuwe meldingen dat door Stichting WIJeindhoven direct wordt afgehandeld door verwijzing naar sociale basis	71,29%	50%	50%	50%	50%	50%
Inwonerstevredenheid eerste lijn	-	68%	70%	70%	72%	74%
% inwoners dat zich door de ondersteuning beter kan redden	-	60%	63%	63%	65%	65%

In 2022 richten we ons vooral op:

- Verbeteren samenwerkingsketen Veilig Thuis en Jeugdbescherming: samen met Stichting WIJeindhoven en Veilig Thuis werken we aan het verstevigen van de keten na een melding bij Veilig Thuis. Dit doen we door een continu leer- en verbetertraject waarbij we gebruik maken van een zogenoemde zelfscan. Deze geeft inzichten in die onderdelen in de keten die verdere aandacht vragen. Vanwege opnamestop bij de jeugdbescherming breiden we het aantal SKJ-geregistreerde generalisten uit en werken we aan het verbeteren van de kwaliteit en samenwerkingsafspraken waarmee de instroom in de gedwongen jeugdzorg voorkomen.
- De uitbreiding en bestendinging van Buurt in Bloei: de afgelopen jaren is de aanpak Buurt in Bloei door Stichting WIJeindhoven ontwikkeld en uitgevoerd. In 2021 heeft Stichting WIJeindhoven een whitepaper met de resultaten van deze inzet gepubliceerd. De aanpak werkt en dat vraagt om bestendinging en uitbreiding. In 2022 werken wij samen met de Stichting aan het verder vormgeven van deze vorm van wijkgericht werken, waardoor meer inwoners een waardevolle plek in de samenleving kunnen vervullen.
- Uitwerking en implementatie van triage Mono Multi / toegang: de Mono Multi Methode is een nieuwe werkwijze voor zowel WIJeindhoven als het Sociaal Domein. De Triage is het eerste contactmoment dat een inwoner met een hulpvraag heeft en wordt door de Stichting uitgevoerd. Het Triage-team zorgt er door middel van de uitvraag voor dat de inwoner met een hulpvraag zo snel mogelijk in het juiste proces zit, waardoor ondersteuning en zorg zo snel en effectief mogelijk geboden worden. In 2022 werken wij samen met WIJeindhoven en Movisie aan het verder verbeteren van de triage. De snelle en doelmatige ondersteuning aan de inwoner op basis van 'wat telt' voor de inwoner staan centraal.
- Inzetten op preventie: stichting WIJeindhoven werkt sinds 2021 mee aan de pilot vroegsignalering van armoede en schulden. Deze pilot wordt in 2022 verder uitgebreid en onderdeel van de vaste werkwijze.

x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	30.877	30.643	32.441	32.477	32.477	32.477
Saldo	30.877	30.643	32.441	32.477	32.477	32.477

Toelichting taken	Lasten	Baten	Reserve
Subsidie Stichting WIJeindhoven, waarvoor inwoners ambulante eerstelijns-ondersteuning wordt geboden op o.a. de leefgebieden armoede en schulden, werk, jeugd en maatschappelijke ondersteuning.	29.999		
Versterken toegang voor jeugdigen en gezinnen (uit extra rijksmiddelen jeugd)	1.500		*
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	903		
Overig	39		
Totaal	32.441	0	0

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Werk en inkomen

Met ons arbeidsmarktbeleid helpen wij ondernemers en hun bedrijven en stimuleren we economische ontwikkelingen in onze regio, om zo duurzame werkgelegenheid voor onze inwoners te creëren. We werken nauw samen met ketenpartners als Stichting WIJeindhoven en het Participatiebedrijf, zodat inwoners zonder werk zo snel mogelijk aan de slag kunnen of een traject krijgen om de stappen te zetten die nodig zijn om aan werk te komen. Met die ketenpartners voeren we continu verbeteringen door zodat mensen niet tussen wal en schip vallen en er sprake is van soepele overgangen tussen ketenpartners.

Onze regio is economisch sterk en veerkrachtig. We verwachten daarom dat na de corona-crisis onze regio als banenmotor weer op gang komt. Veel sectoren zijn zwaar getroffen waardoor met name flexkrachten, jongeren en zelfstandigen de dupe zijn geworden van de crisis. We zorgen ervoor dat we deze kwetsbare mensen op de arbeidsmarkt actief benaderen om samen met hen de mogelijkheden op de arbeidsmarkt te verkennen.

Samen met onze partners zetten we alles-op-alles om mensen die werkloos dreigen te raken te ondersteunen of te begeleiden naar ander werk omdat het naast inkomen belangrijk is voor hun geluk. Onze inzet is daarbij gericht op het voorkomen van uitkeringsafhankelijkheid.

We vinden het belangrijk dat iedere Eindhovenenaar de kans heeft om mee te doen in de samenleving op alle onderdelen waaronder de arbeidsmarkt. Het hebben van een baan, een inkomen en voldoende geld om mee te kunnen doen lijkt zo vanzelfsprekend. Toch is dat voor veel Eindhovenaren niet het geval. We willen onze bijstandsgerechtigden ondersteunen en hen de kans geven weer mee te doen. We hebben daarbij de ambitie hen een beter handelingsperspectief te geven met als ultieme doel uitstroom uit de bijstand naar een betaalde baan. Een baan is namelijk meer dan alleen werk. Het zorgt voor vrijheid, vergroot sociaal contact, geeft zelfvertrouwen en trots. Daarnaast zorgt het voor een inkomen waar men zelf voor heeft gewerkt en waardoor men in staat is mee te doen in de samenleving.

We zien daarbij dat het krachtenveld binnen de arbeidsmarkt en 'werk en inkomen' vele dimensies kent en decentraal georganiseerd is. Veel mensen maar ook ondernemers zijn daar niet mee bekend waardoor het voor velen een zoektocht is om de weg hierin te vinden. We vinden het daarom belangrijk dat we één gezamenlijke plek organiseren waarbij de vraagstukken rondom werk, scholing en ontwikkeling centraal staan. In ons Huis naar Werk willen we dit realiseren. Hier staat één team klaar om alle vragen van ondernemers en inwoners over werk, scholing en ontwikkeling te beantwoorden. Daarmee voldoen we aan de eisen van de verplichte tijdelijke Regionale Mobiliteitsteams die invulling moeten geven aan 'van werk naar werk' maar hebben daarbij óók de ambitie om als stip op de horizon het Huis naar Werk door te ontwikkelen naar een one-stop-shop waar ook dienstverlening geboden wordt op twee andere lijnen; 'van werkloosheid/uitkering naar werk' en 'van school naar werk'. Ondernemers en inwoners kunnen dan voor alle vragen over werk, scholing en ontwikkeling terecht op één locatie.

Voor de mensen die afhankelijk zijn van een uitkering moeten we onze dienstverlening verbeteren aan de Eindhovenaren, ze hebben onze hulp hard nodig. Een betere dienstverlening zorgt voor beter contact met onze klanten waardoor we ze goed in beeld hebben en persoonlijke ondersteuning kunnen bieden. Daarom besteden we veel aandacht aan de wijze van bejegening en ondersteuning. Dit vraagt van ons om te kijken naar de mens achter het verhaal, te luisteren naar de behoefte van ondersteuning en de verschillende vormen van ondersteuning. We zijn er van bewust dat bijstandsgerechtigden afhankelijke zijn van een uitkering en de ondersteuning die wij bieden en dat we ons daarom in een andere positie bevinden dan bijstandsgerechtigden. Een menswaardige dienstverlening met eigenheid voor de persoon is juist daarom van belang. Er moet begrip zijn voor de positie van de inwoner en het contact moet gebaseerd zijn op vertrouwen en gelijkwaardigheid. De medewerkers realiseren zich dat mensen onbewust en onbedoeld fouten kunnen maken zonder daarbij frauduleuze intenties te hebben.

We gaan daarmee de menselijke maat terugbrengen in de uitvoering van de Participatiewet. Daarbij houden we ons wel aan de kaders in wet- en regelgeving waardoor maatwerk begrensd is. Vanzelfsprekend hanteren wij het standpunt dat fraude nooit mag lonen. In die gevallen zullen we altijd sanctioneren.

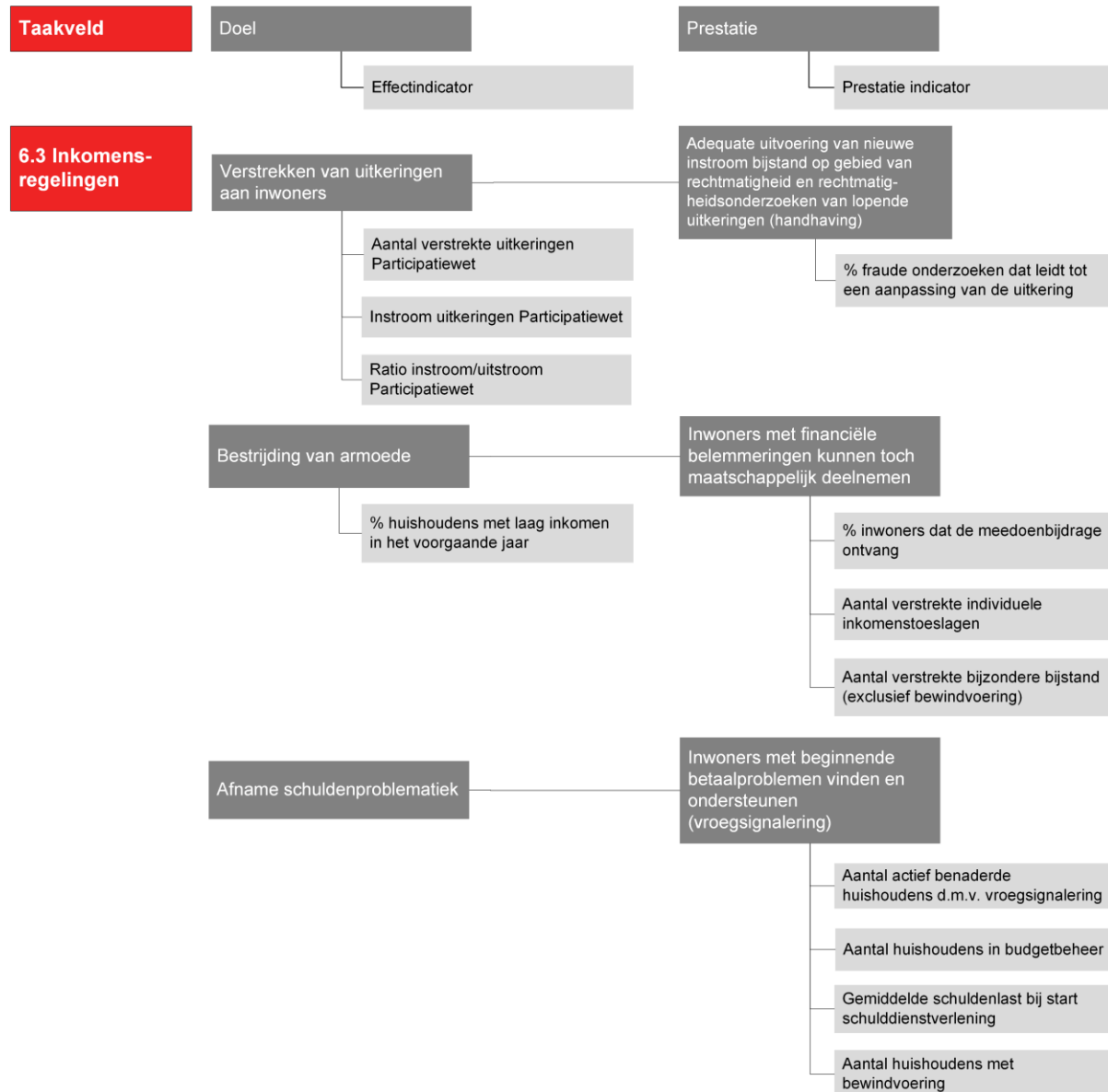
Naast de bejegening brengen we verbeteringen aan in het aanvraagproces, zullen deze vereenvoudigen en snel hierop besluiten zodat er bij mensen geen schulden ontstaan. Ook wordt de ondersteuning verbeterd bij de overgang van uitkering naar werk en voeren we een verkorte procedure voor mensen die vanuit werk terugvallen op de uitkering. Tenslotte verbeteren we onze nazorg, óók voor de mensen die (nog) in deeltijd werken.

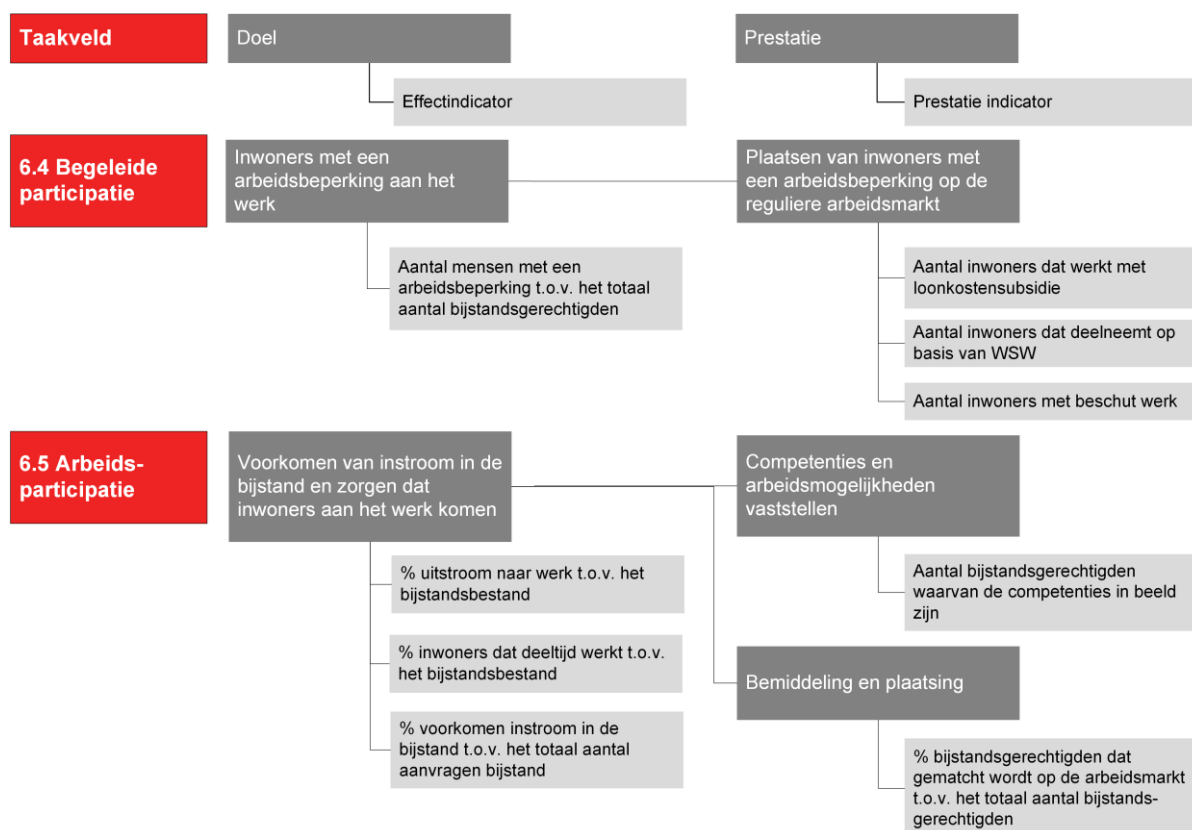
Naast bijstand en inkomensvoorzieningen, ondersteunen we inwoners met financiële problemen door middel van armoede en schuldenbeleid. We hebben in 2020 het Beleidsplan Armoede en Schulden vastgesteld, gericht op eerder contact met inwoners met geldzorgen en een snellere en effectievere ondersteuning bij financiële problemen. We investeren in 2022 extra middelen om uitvoering te geven aan het beleidsplan én een eventuele toename van inwoners met financiële problemen ten gevolge van corona adequaat op te kunnen vangen.

Door eerder het contact te zoeken met Eindhovenaren met geldzorgen kunnen we complexe problematische schuldsituaties zoveel mogelijk voorkomen. Dat doen we door actief mensen te benaderen op basis van signalen van betalingsachterstanden door schuldeisers en door onze hulpverlening laagdrempelig aan te bieden.

Armoede en schulden is een maatschappelijk probleem dat we alleen kunnen oplossen door actief de samenwerking aan te gaan. Samen met Stichting WIJEindhoven en de Werkplaats Financiën XL werken we aan het versterken van onze integrale dienstverlening en het verbeteren van de klantbeleving. Ook werken we samen met andere sectoren om preventief in te kunnen spelen op verschillende life-events, zoals 18- / 18+. We limiteren ons echter niet tot het publieke domein. Extra aandacht gaat uit naar de samenwerking met het private domein, door het opstellen en het uitvoeren van een publiek-private agenda van de stad.

Aanvullend richten we onze pijlen op het uitvoeren van data- en beleidsonderzoek, het ontwikkelen van een drempelloze keten, effectieve nazorg en een specifiek aanbod aan jongeren met geldzorgen, zodat financiële problemen geen belemmeringen vormen in hun persoonlijke ontwikkeling.

6.3 Inkomensregelingen

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Verstrekken van uitkeringen aan inwoners

Op grond van de Participatiewet verstrekken we bijstandsuitkeringen aan inwoners die daar recht op hebben. We willen deze uitkering zo snel mogelijk verstrekken aan de mensen die daar recht op hebben zodat er geen schulden ontstaan. Daarom worden mensen die dat nodig hebben adequaat ondersteund bij hun aanvraag en behandelen we hen correct.

Adequate uitvoering van nieuwe instroom bijstand op gebied van rechtmatigheid en rechtmatigheidsonderzoeken van lopende uitkeringen (handhaving)

Op basis van de Participatiewet geven we invulling aan de poortwachtersrol. Bij inwoners met een uitkering voeren we mede op basis van signalen onderzoeken uit naar de rechtmatigheid.

Bestrijding van armoede

Met de publiek-private partners stellen we een agenda van de stad op om armoede en schulden te voorkomen en waar nodig te bestrijden.

Inwoners met financiële belemmeringen kunnen toch maatschappelijk deelnemen

We vergroten het bereik en de toegankelijkheid van de minimaregelingen.

Afname schuldenproblematiek

De Werkplaatsen Financiën XL financieren we structureel, waardoor ze een structureel onderdeel blijven van de ketensamenwerking schulddienstverlening.

Inwoners met beginnende betaalproblemen vinden en ondersteunen (vroegsignalering)

We zetten in op vroegsignalering samen met ketenpartners.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal verstrekte uitkeringen Participatiewet	6.476	6.845	6.891	6.891	6.891	6.891
Instroom uitkeringen Participatiewet	-	2.543	1.680	1.680	1.680	1.680
Ratio instroom/uitstroom Participatiewet	-	1,6	1,11	1,11	1,11	1,11
% huishoudens met laag inkomen in het voorgaande jaar	-	8,1%	8,1%	7,7	7,4%	7,0%

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% fraude onderzoeken dat leidt tot een aanpassing van de uitkering	-	30%	30%	30%	30%	30%
% inwoners dat de meedoenbijdrage ontvang	-	78,8%	82,2%	85%	85%	85%
Aantal verstrekte individuele inkomensvoelers	4.041	4.000	4.050	4.100	4.125	4.150
Aantal verstrekte bijzondere bijstand (exclusief bewindvoering)	2.261	4.400	2.900	2.900	2.900	2.900
Aantal actief benaderde huishoudens d.m.v. vroegsignalering	-	400	500	550	600	600
Aantal huishoudens in budgetbeheer	-	1.150	1.210	1.270	1.325	1.380
Gemiddelde schuldenlast bij start schulddienstverlening	-	48.000	45.000	40.000	35.000	32.000
Aantal huishoudens met bewindvoering	-	2.850	2.800	2.700	2.650	2.600

In 2022 richten we ons vooral op:

- Rechtmatige, snelle toekenning van bijstand: voor mensen die recht hebben op een uitkering, wordt de uitkering correct en snel verstrekt zodat geen schulden ontstaan.
- Correcte bejegening: we behandelen onze bijstandsgerechtigden correct en onze werkwijze is mensgericht.
- Naleving: we zorgen ervoor dat uitkeringen rechtmatig worden verstrekt. We handhaven indien sprake is van fraude. We zijn ons bewust dat mensen onbedoelde en onbewuste fouten kunnen maken.
- Vergroten van het bereik van en de toegang tot de minimaregelingen: door middel van een communicatiecampagne, actief benaderen van bewoners en vooraf ingevulde formulieren verhogen we het bereik van onze minimaregelingen.
- Vroegsignalering ter voorkoming van problematische schulden: op basis van achterstandssignalen van schuldeisers leggen we vroegtijdig contact met Eindhovenaren waardoor problematische schulden worden voorkomen.

x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	162.276	138.666	141.985	143.839	144.271	144.795
Baten	-142.317	-106.433	-121.049	-123.997	-123.742	-123.509
Mutatie reserves	-2.525	0	0	0	0	0
Saldo	17.434	32.233	20.936	19.842	20.529	21.286

Toelichting taken	Lasten	Baten	Reserve
Inkomensregelingen Participatiewet (BUIG). De BUIG baten en lasten zijn gestegen door toename van het uitkeringenbestand als gevolg van corona.	112.903	-120.774	*
Bijzondere bijstandsvoorzieningen (armoederegelingen)	16.815	-275	
Uitvoering beleidsplan Armoede & Schuld	926		

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Kwijtschelden gemeentelijke belastingen (waarvan € 1.228 kwijtschelding afvalstoffenheffing)	1.306		
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	9.036		
Kadernota 2022: Strategische koers Ergon	999		*
Totaal	141.985	-121.049	0

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

6.4 Begeleide participatie

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Inwoners met een arbeidsbeperking aan het werk

Inwoners met een arbeidsbeperking (die niet het sociaal minimum kunnen verdienen door een structurele beperking) werken via de Wsw, met loonkostensubsidie of beschut. Sinds 2015 is de Wsw een afbouwregeling en worden loonkostensubsidie en beschut werken ingezet.

Plaatsen van inwoners met een arbeidsbeperking op de reguliere arbeidsmarkt

De doelstelling van de Participatiewet is dat zoveel mogelijk mensen met een arbeidsbeperking aan het werk kunnen bij reguliere werkgevers (inclusie). We stimuleren dat door innovatieve samenwerkingsconstructies met werkgevers, social return afspraken en goede begeleiding op de werkplek zelf. Wanneer dit (vooralsnog) niet mogelijk is, wordt iemand via detachering geplaatst of intern bij Ergon.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal mensen met een arbeidsbeperking t.o.v. het totaal aantal bijstandsgerechtigden	-	32,2%	26,5	27,0	27,5	27,5

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal inwoners dat werkt met loonkostensubsidie	464	633	651	675	697	717
Aantal inwoners dat deelneemt op basis van WSW	1.113	1.136	1.091	1.047	1.005	965
Aantal inwoners met beschut werk	59	90	80	100	120	140

In 2022 richten we ons vooral op:

- Mensen met een arbeidsbeperking plaatsen bij of via Ergon: mensen die een structurele arbeidsbeperking hebben kunnen niet het reguliere minimumloon verdienen bij werkgever. We plaatsen hen bij of via Ergon met loonkostensubsidie of via beschut werk. Het aantal plaatsingen van de instrumenten loonkostensubsidie en beschut werk loopt synchroon met de afbouw van de Wsw.
- Plaatsen zo dicht mogelijk tegen de reguliere arbeidsmarkt: we proberen mensen met een arbeidsbeperking in een zo regulier mogelijke omgeving te laten werken, liefst in dienst van de werkgever met loonkostensubsidie en jobcoaching. Anders via detachering. Voor wie dat (nog) niet mogelijk is wordt voorzien in vormen van beschut werk. We stimuleren dat mensen zich ontwikkelen en stappen op de werkladder gaan maken.

- Prestatie-afspraken: we hebben prestatie-afspraken gemaakt met Ergon over onder meer het aantal plaatsingen, groei op de werkladder, ziekteverzuim, operationeel resultaat, werknemerstevredenheid etc. We monitoren dit en sturen indien nodig bij.

 x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	37.079	34.342	34.018	34.113	33.274	32.652
Mutatie reserves	-2.554	0	952	916	-179	-1.689
Saldo	34.525	34.342	34.970	35.029	33.095	30.963

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Sociale werkvoorziening (WSW). Dit budget wordt jaarlijks naar beneden bijgesteld door ministerie SZW (sterfhuisconstructie). Middels een reserve worden voordelen uit de jaren 2022 t/m 2024 ingezet voor tekorten in de jaren daarna.	31.876		952 *
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	1.280		
Kadernota 2022: Strategische koers Ergon	790		*
Overig	72		
Totaal	34.018	0	952

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

6.5 Arbeidsparticipatie

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Voorkomen van instroom in de bijstand en zorgen dat inwoners aan het werk komen

Daar waar mogelijk proberen we mensen naar werk te helpen, vóórdat ze bijstandsafhankelijk worden. Zo hebben we projecten samen met het UWV waarbij we WW-gerechtigden die naar verwachting gaan doorstromen naar bijstand bemiddelen naar werk. Ook Stichting WIJindhoven zet zich in om uitkeringsafhankelijkheid te voorkomen.

Competenties en arbeidsmogelijkheden vaststellen

We brengen de talenten en competenties van huidige en nieuwe bijstandsgerechtigden in beeld via het systeem van Compentensys en de Talentscan. Hierin kijken we onder andere naar opleiding, werknemersvaardigheden, sociale vaardigheden, plaatsbaarheid en loonwaarde/inzetbaarheid.

Bemiddeling en plaatsing

We bemiddelen en plaatsen bijstandsgerechtigden. Indien nodig zetten we (tijdelijke) voorzieningen in voor werkgevers en werknemers zoals nazorg en jobcoaching.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% uitstroom naar werk t.o.v. het bijstandsbestand	-	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%
% inwoners dat deeltijd werkt t.o.v. het bijstandsbestand	-	10,7%	10,1%	10,1%	10,1%	10,1%
% voorkomen instroom in de bijstand t.o.v. het totaal aantal aanvragen bijstand	-	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%	11,0%

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Aantal bijstandsgerechtigden waarvan de competenties in beeld zijn	-	2.000	3.500	4.300	5.100	5.900
% bijstandsgerechtigden dat gematcht wordt op de arbeidsmarkt t.o.v. het totaal aantal bijstandsgerechtigden	-	9,0%	9,0%	9,0%	9,0%	9,0%

In 2022 richten we ons vooral op:

- Creëren van werk: in samenspraak met werkgevers zorgen we voor voldoende werkplekken/vacatures waarop we bijstandsgerechtigden kunnen plaatsen. Dit doen we onder meer door werkgelegenheidsprojecten te ontwikkelen, onze social return afspraken in te vullen en onder meer jobcarving en jobcreatie.
- Samenwerking binnen Huis naar Werk: we zorgen dat er één plek voor werkgevers en werkzoekenden en scholieren zijn zodat versnippering wordt voorkomen.

€ x € 1.000	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	13.773	15.425	16.580	16.924	16.633	16.959
Baten	-1.147	-1.347	-297	-297	0	0
Mutatie reserves	575	-151	0	0	0	0
Saldo	13.200	13.927	16.283	16.627	16.633	16.959

Toelichting taken	Lasten	Baten	Reserve
Re integratietrajecten.	1.740		
GRWRE - Participatiebedrijf	3.080		
GRWRE - begeleidingsvergoeding Loonkostensubsidie	4.511		
GRWRE - overige bijdragen	1.318		*
De kosten van het participatiebedrijf, begeleidingsvergoeding Loonkostensubsidie en overige bijdragen stijgen met ruim € 1 miljoen als gevolg van de uitkomst van de strategische koers GRWRE. Hiervoor is in de Kadernota 2022 € 1 miljoen beschikbaar gesteld (oplopend naar € 1,7 miljoen in 2025).			
Verbetering dienstverlening Werk en Inkomen (stijging t.o.v. 2021)	750		*
Werkgelegenheidsteam (inhuur)	500		
Projecten arbeidsparticipatie	400	-297	
Individuele studie toeslag	600		
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	1.935		
Overig	1.746		
Totaal	16.580	-297	0

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Wmo

De landelijke trends en ontwikkelingen laten ons zien dat het nodig aandacht te hebben voor de ouder wordende mens en de uitdagingen die dat met zich meebrengt. We laten natuurlijk ook de meest kwetsbaren in de samenleving niet tussen de wal en het schip vallen en blijven ons onverminderd inzetten om iedereen zoveel als mogelijk een zelfstandige plek en toekomst te bieden in onze stad. Zo lang mogelijk thuis wonen in de (eigen) wijk is waar we ons de komende jaren op richten.

We streven ook dit jaar naar het bieden van de meest passende ondersteuning aan inwoners. We doen dat door ons mantelzorgbeleid verder uit te werken, we worden een dementie én GGZ-vriendelijke gemeenschap en we zetten in op nieuwe technologieën waardoor onze inwoners langer zelfstandig thuis kunnen wonen.

Mede door de invoering van het abonnementstarief en de stijging van het aantal aanvragen huishoudelijke ondersteuning, woningaanpassingen en hulpmiddelen is het van groot belang om aankomende problemen vroegtijdig te bespreken, te signaleren en preventief en vanuit positieve gezondheid geredeneerd te handelen. Daarmee kan zwaardere zorg en ondersteuning worden voorkomen. Het actieplan ouderen langer thuis wordt in 2022 verder uitgewerkt tot verschillende scenario's en een beleidsplan voor de toekomst.

We bouwen verder aan de ideale klantreis voor de inwoner en de transformatie van het sociaal domein. Dit doen we onder andere door onze deelname aan het 'Verbetertraject voor de Toegang' maar ook door de nieuwe contracten voor gespecialiseerde begeleiding in de Wmo. We realiseren met onze sociale partners nog meer voorzieningen dichtbij inwoners en laagdrempelig in de wijken, waardoor onze inwoners steeds vaker een passend en aansluitend aanbod in hun eigen buurt kunnen vinden en we tweedelijns hulp kunnen uitstellen of voorkomen.

Onze transformatie richt zich het komend jaar op intensieve samenwerking tussen de partijen in de sociale basis, generalisten van Stichting WIJeindhoven, de partners van de basisdagbesteding én onze gecontracteerde partners voor Wmo-begeleiding en de maatwerkvoorziening dagbesteding maatwerkdagbesteding. Doordat de AVE-aanpak (Aanpak ter Voorkoming van Escalatie) wordt geïmplementeerd is er meer duidelijkheid rondom taken en rollen en verantwoordelijkheden in de keten. Dit voorkomt dubbelingen in het proces en bevordert de samenwerking. We besteden in de totale keten explicieter aandacht aan het werken volgens 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur doordat we met alle partijen werken volgens hetzelfde instrument; 'Wat Telt!' Hiermee wordt nog nadrukkelijker ingezet op de doelen en resultaten die voor de inwoner belangrijk zijn en werkt iedereen daar op zijn eigen manier aan mee.

We hebben het afgelopen jaar door middel van aanbestedingen verschillende contracten gesloten. In het kader van de doordecentralisatie Beschermd Wonen is er een regiovisie Beschermd Wonen geschreven en zal de inkoop Beschermd Wonen in 2022 plaats vinden. De financiële impact van het objectieve verdeelmodel wordt in de meicirculaire 2022 bekend gemaakt en de ontwikkelingen hiertoe houden wij nauwlettend in de gaten. Met de regio blijven we werken aan de (door)decentralisatie Beschermd Wonen, zodat inwoners met een psychische kwetsbaarheid zo zelfstandig mogelijk wonen met passende ondersteuning en begeleiding. Zoals hierboven benoemd investeren we met een extra financiële impuls in activiteiten in de buurt en wijk, zodat we zorgen voor een krachtigere wijk en een zachtere landing voor de meest kwetsbaren.

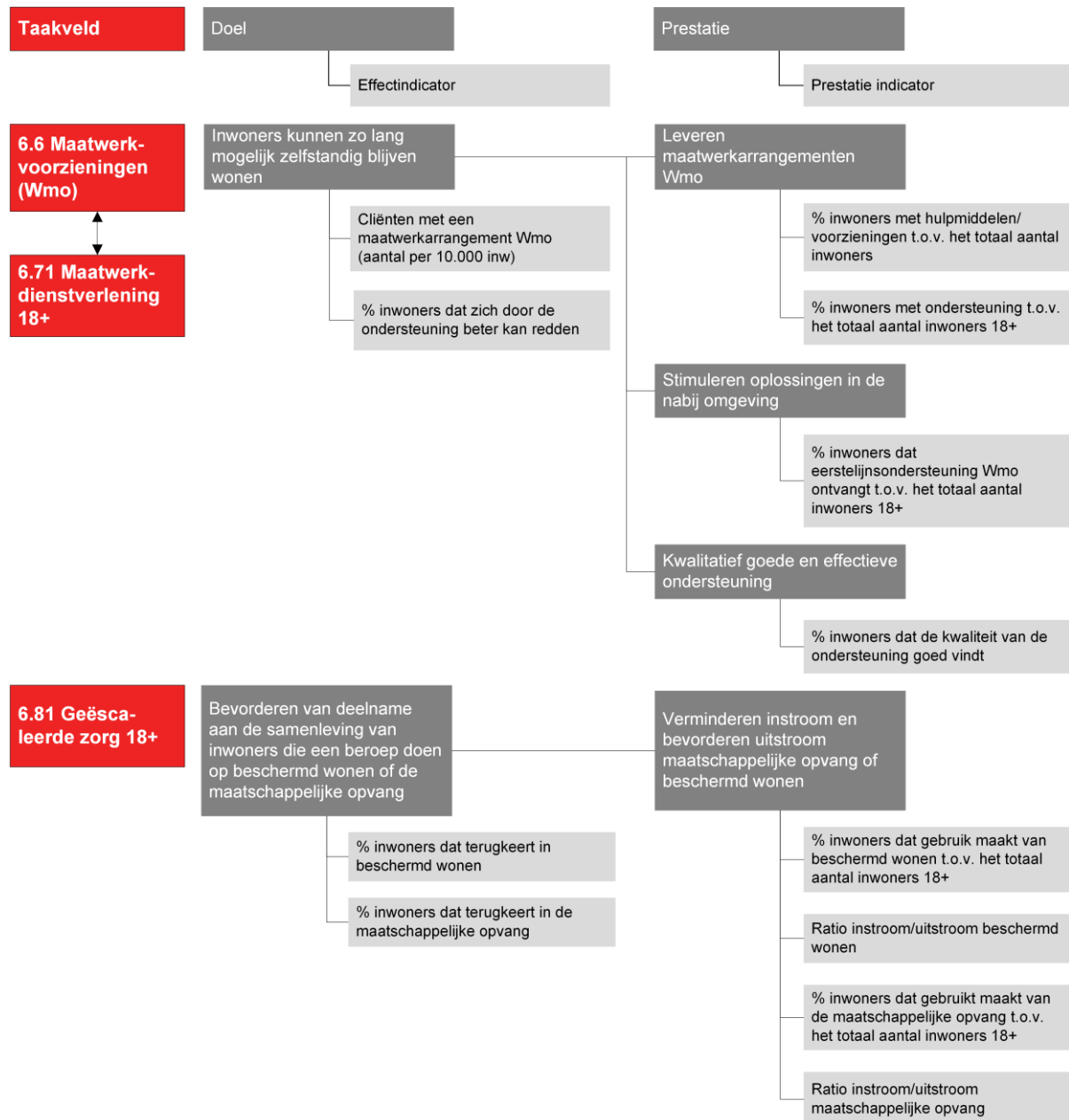
Ten aanzien van Beschermd Wonen is er sprake van onzekerheid met betrekking tot het juist kunnen begroten van de cliëntaantallen. In 2021 is een belangrijk deel van de cliëntpopulatie overgegaan naar de Wlz en is de financiering via een apart verdeelmodel per 1-1-2023, met een invoerpad van 10 jaar, nog niet afgerond. In de nieuwe situatie blijven bestaande cliënten voor rekening komen van de gemeente Eindhoven en nieuwe cliënten voor de gemeente van herkomst (op basis van het zogenaamde woonplaatsbeginsel). Met de regiogemeenten is de afspraak gemaakt om te werken aan een regionaal plan waarin onderlinge solidariteit en de gewenste innovatie verder wordt uitgewerkt. In 2022 zullen wij nader bezien hoe, op basis van solidariteit, een goed evenwicht kan worden gevonden in de verdeling van de te maken zorgkosten in relatie tot de te ontvangen rijksbijdrage.

Vanuit een integrale aanpak werken we aan de complexe opgave om passende woonvormen te bieden aan onze kwetsbare inwoners met aandacht voor spreiding. We geven de transformatie van de maatschappelijke opvang verder vorm. In samenwerking met de regio geven we daartoe concreet invulling aan de pijler preventie. We ontwikkelen beleid voor de Vrouwenopvang en Gezinsopvang MO, bouwen verder aan een sterke lokale samenwerking bij de aanpak van huiselijk geweld en zetten extra in op de aanpak van ouderenmishandeling.

We investeren extra middelen om de zorg aan de inwoners met een complexe hulpvraag te verbeteren. In 2022 onderzoeken we op welk niveau van uitvoering de wijk-GGD en Recovery College kan worden voortgezet. Tenzij er bijzonderheden uit de evaluatie wijk-GGD (voorzien in januari / februari 2022) komen, wordt de pilot vanaf

maart 2022 voortgezet. Hiervoor is in 2022 financiële ruimte. Ervan uitgaande dat de evaluatie positief is, zetten we in op structurele bekostiging vanaf 2023.

Ook willen we in 2022 goede opvolging geven aan de initiatieven die zijn voortgekomen uit de samenwerking met de stakeholders om de keten meer outreachend en meer sluitend te maken.

6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Inwoners kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen

Langer zelfstandig wonen is een doelstelling binnen de wetgeving die mede door de toenemende vergrijzing en het woningtekort steeds belangrijker wordt. Door middel van betere informatieverstrekking op onder andere de website, bij Stichting WIJindhoven en bij andere (sociale) partners kunnen wij onze inwoners eerder bereiken en op de hoogte stellen van de mogelijkheden en beperkingen binnen de kaders van de wetgeving. Hierdoor kan beter worden geanticipeerd op het ouder worden, zodat een eventuele verhuizing naar een passende woning mogelijk wordt. We onderzoeken echter ook nieuwe woonvormen, samenwoning en het gebruik van verschillende technologieën.

Leveren maatwerkarrangementen Wmo

Dit betreft alle vormen – producten of diensten – van ondersteuning, die zijn afgestemd op de wensen, persoonskenmerken, mogelijkheden en behoeften van een individu. Dit wordt ook specialistische tweedelijns-ondersteuning genoemd. Door het bieden van maatwerkarrangementen dragen we bij aan het vergroten van de zelfredzaamheid van de inwoner. Via maatschappelijke participatie en het onderhouden en opbouwen van een ondersteunend netwerk maken we het mogelijk dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen.

Stimuleren oplossingen in de nabij omgeving

We stimuleren oplossingen zoals basis-dagbesteding in de nabije omgeving van de inwoner. Hierdoor vinden inwoners eenvoudig en laagdrempelig een oplossing en antwoord op hun ondersteuningsvragen. Het moment dat zwaardere ondersteuning nodig is kan hierdoor worden uitgesteld of voorkomen.

Kwalitatief goede en effectieve ondersteuning

We bieden kwalitatief goede en effectieve ondersteuning, waardoor inwoners in staat worden gesteld zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven. De ondersteuning is passend bij de vraag en wordt tijdig geboden.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (aantal per 10.000 inw)	-	500	510	510	515	515
% inwoners dat zich door de ondersteuning beter kan redden	79%	79%	80%	80%	80%	80%

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% inwoners met hulpmiddelen/voorzieningen t.o.v. het totaal aantal inwoners		2,72%	2,8%	2,8%	2,8%	2,8%
% inwoners met ondersteuning t.o.v. het totaal aantal inwoners 18+		4%	4%	4,1%	4,1%	4,1%
% inwoners dat eerstelijns-ondersteuning Wmo ontvangt t.o.v. het totaal aantal inwoners 18+	-	5,2%	5,3%	5,3%	5,4%	5,4%
% inwoners dat de kwaliteit van de ondersteuning goed vindt	76%	80%	80%	80%	80%	81%

In 2022 richten we ons vooral op:

- De beweging van maatwerkdagbesteding naar basisdagbesteding: we stimuleren zoveel mogelijk de beweging naar de basisdagbesteding en proberen deze laagdrempelige vorm van dagbesteding voor

iedereen passend te maken. De generalisten hebben een belangrijke rol in de beweging naar de basisdagbesteding. De monitor leidt tot inzichten voor prestatie indicator per 2023.

- Implementatie en monitoring van de contracten Wmo-begeleiding en Maatwerkdagbesteding: de contracten voor Wmo begeleiding en maatwerkdagbesteding zijn gesloten en vragen aan ons, de sociale partners en de gecontracteerde aanbieders een andere manier van samenwerken. Dit vraagt gedurende het eerste jaar afstemming, leren en verbeteren
- Scenario's voor de toekomst: naar aanleiding van de Toekomstverkenning Wmo werken wij aan verschillende scenario's die bijdragen aan een zorgvuldige en betaalbare aanpak en het ouderenbeleid.
- Verbeterplan toegang: uitvoering geven aan de verbeteracties die zijn voortgekomen uit onderzoek naar aanleiding van het verbetertraject Toegang en leiden tot een efficiënter en adequater klantproces.

€ x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	7.929	7.997	8.388	8.375	8.369	8.369
Baten	-6	0	0	0	0	0
Saldo	7.923	7.997	8.388	8.375	8.369	8.369

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Mobiliteitsvoorzieningen: voorzieningen zoals rolstoelen en scootmobielen	3.640		
Rolstoelvoorzieningen: speciale rolstoelen zoals sportrolestoelen	55		
Vervoersvoorzieningen (zoals vergoedingen in het kader van zelfstandig vervoer): vergoedingen voor gebruik van eigen vervoermiddelen of zelfstandig vervoer	259		
Woonvoorzieningen (woningaanpassingen zoals trapliften): woningaanpassingen zoals trapliften	2.089		
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	2.345		
Totaal	8.388	0	0

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Vanwege de samenhang tussen taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) en dit taakveld zijn alle doelen, prestaties en indicatoren opgenomen onder [taakveld 6.6](#).

€ x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	44.378	48.407	47.127	47.105	47.095	47.096
Baten	-2.465	-2.190	-2.667	-2.667	-2.667	-2.667
Mutatie reserves	-1.000	0	0	0	0	0
Saldo	40.914	46.217	44.460	44.438	44.428	44.429

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Schulddienstverlening	116	-130	0
Begeleiding (ambulante) voorzieningen gericht op het ondersteunen van inwoners bij het uitvoeren van taken zoals het indelen van de dag, het leggen van contacten of ondernemen van activiteiten.	14.323		
Dagbesteding: voorzieningen voor vervoer naar- en deelname aan niet arbeidsmatige dagbesteding, met als doel het aanbieden van een zinvolle invulling van de dag. In 2022 is € 1.175.000 overgeheveld van dagbesteding binnen Maatwerkdienstverlening naar laagdrempelige dagbesteding binnen Samenkracht en Burgerparticipatie (taakveld 6.1).	3.921		*

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Hulp bij het huishouden: voorziening bedoeld voor inwoners die niet meer in staat zijn om hun huishoudelijke werkzaamheden zelfstandig uit te voeren. Ondersteuning wordt bijvoorbeeld geboden in de vorm van het uitvoeren van huishoudelijke taken.	20.485		
Collectief vraagafhankelijk vervoer: Taxibus voorziening diensten maken het mensen met een beperking mogelijk om zich te verplaatsen om bij voorbeeld sociale contacten te kunnen onderhouden.	2.361		
Subsidie in het kader van de Opdracht Sociaal Domein: verstrekte subsidie voor het bieden van specialistische & langdurige intensieve zorg.	1.845	-537	
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie).	3.836		
Eigen bijdrage voor hulp bij het huishouden		-2.000	
Overig	240		
Totaal	47.127	-2.667	0

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Bevorderen van deelname aan de samenleving van inwoners die een beroep doen op beschermd wonen of de maatschappelijke opvang

We willen inwoners met complexe zorgvragen in de gelegenheid stellen zo snel mogelijk weer deel te nemen aan de samenleving. Dit doen we door een passend aanbod voor maatschappelijke opvang, waarin werk en meedoen centraal staan en door beschermd wonen aan te bieden. Met onze partners bieden we doelmatige ondersteuning aan de meest kwetsbare groep inwoners.

Verminderen instroom en bevorderen uitstroom maatschappelijke opvang of beschermd wonen

We verminderen de instroom in de maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Daarnaast bevorderen we de uitstroom. Dit doen we door het snel en effectief inzetten van de juiste vormen en combinaties van ondersteuning, wonen en zorg en door betere samenwerking en een preventieve aanpak.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% inwoners dat terugkeert in beschermd wonen	2%	2%	2%	2%	2%	2%
% inwoners dat terugkeert in de maatschappelijke opvang	-	15%	15%	15%	15%	15%
Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% inwoners dat gebruik maakt van beschermd wonen t.o.v. het totaal aantal inwoners 18+	x	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%
Ratio instroom/uitstroom beschermd wonen	1,17	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
% inwoners dat gebruikt maakt van de maatschappelijke opvang t.o.v. het totaal aantal inwoners 18+		0,18%	0,18%	0,18%	0,18%	0,18%
Ratio instroom/uitstroom maatschappelijke opvang	0,7	<1	<1	<1	<1	<1

In 2022 richten we ons vooral op:

- Doordecentralisatie van Beschermd Wonen: medio 2021 zijn de voorbereidingen voor de inkoop Beschermd wonen weer opgestart en wordt er in 2022 een aanbestedingsprocedure uitgevoerd. De gezamenlijke voorbereidingen met de regiogemeenten van de doordecentralisatie van Beschermd Wonen

lopen daarom ook door tot in 2022. In verband met de regionale samenwerking zullen er ook regionale (bestuurlijke) samenwerkingsafspraken worden vastgelegd over de uitvoering van Beschermd wonen vanaf 1-1-2023.

- Doorontwikkeling gezinsopvang MO en Vrouwenopvang: ambities en beleidskaders voor Vrouwenopvang en Gezinsopvang MO vaststellen. Vanuit deze inhoudelijke keuzes uitvoeren van een aanbesteding voor deze opvang vanaf 2023.
- Onderzoek naar opvanglocaties en het uitbreiden van herstelplekken: het toenemend aantal dak en thuislozen, maar ook de ambulantisering van de GGZ zorgen voor steeds meer mensen met een tijdelijke behoefte aan opvang en/of mentale ondersteuning. De instroom van dak- en thuislozen is van veel factoren afhankelijk, inclusief de samenstelling. Daartoe wordt een voortdurend beroep gedaan op het vinden van geschikte opvanglocaties en herstelplekken. Dit mede omdat deze locaties soms slechts tijdelijk beschikbaar zijn en de dynamiek op de woonmarkt groot is. Naast de huidige activiteiten zoeken we in 2022 verder naar locaties en mogelijkheden in de stad om mensen op te vangen en waar herstel kan plaatsvinden. Het ligt in de lijn van de "0-1-2- beweging" om daar waar mogelijk en wenselijk aan te sluiten bij reeds bestaande locaties waar evt. ook andere vormen van laagdrempelige ondersteuning aangeboden wordt aan inwoners.

 x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	57.613	48.273	51.655	51.650	51.652	51.651
Baten	-2.775	-1.505	-1.030	-1.030	-1.030	-1.030
Mutatie reserves	339	0	0	0	0	0
Saldo	55.177	46.768	50.625	50.620	50.622	50.621

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Beschermd wonen: voorzieningen bestemd voor personen met psychische of psychosociale problemen die (tijdelijk) niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Het budget (incl. indexering € 0,7 miljoen) is opgebouwd uit componenten voor zorg in natura € 27,5 miljoen, PGB € 4,5 miljoen.	32.830		*
Maatschappelijke opvang: ondersteuning aan individuele dak- en thuislozen in de vorm van 24-uursopvang en noodzakelijke begeleiding en activering/werk zodat zij zo snel als mogelijk weer zelfstandig kunnen wonen en regie op het eigen leven terugkrijgen.	8.068		
Winternoodregeling: in de Kadernota 2022 is vanaf 2022 structureel € 600.000 vrijgemaakt voor het permanent inregelen van winternoodopvang.	663		*
Subsidie in het kader van Opdracht Sociaal Domein	1.882		
Opvang en verblijf: Ondersteuning van slachtoffers van huiselijk- en/of seksueel geweld en door Centrum Seksueel Geweld, Veilig Thuis (stijging in 2022 € 0,7 miljoen) en vrouwenopvang (stijging in 2022 € 0,5 miljoen).	3.696		*
Gezinsopvang: opvang voor gezinnen zonder onderdak	840		
Voorzieningen in het kader van de Wet Verplichte GGZ: het verlenen van verplichte zorg aan mensen met een psychische aandoening. Verplichte zorg is nodig als er door de psychische aandoening gevaar (ernstig nadeel) is of dreigt voor de persoon zelf of anderen.	452		
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	2.148		
Eigen bijdrage in verband met Beschermd Wonen (door het CAK geïnd)		-850	
Overig (o.a. woonverlast, tolkendiensten en crisiskosten)	1.076	-180	
Totaal	51.655	-1.030	0

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

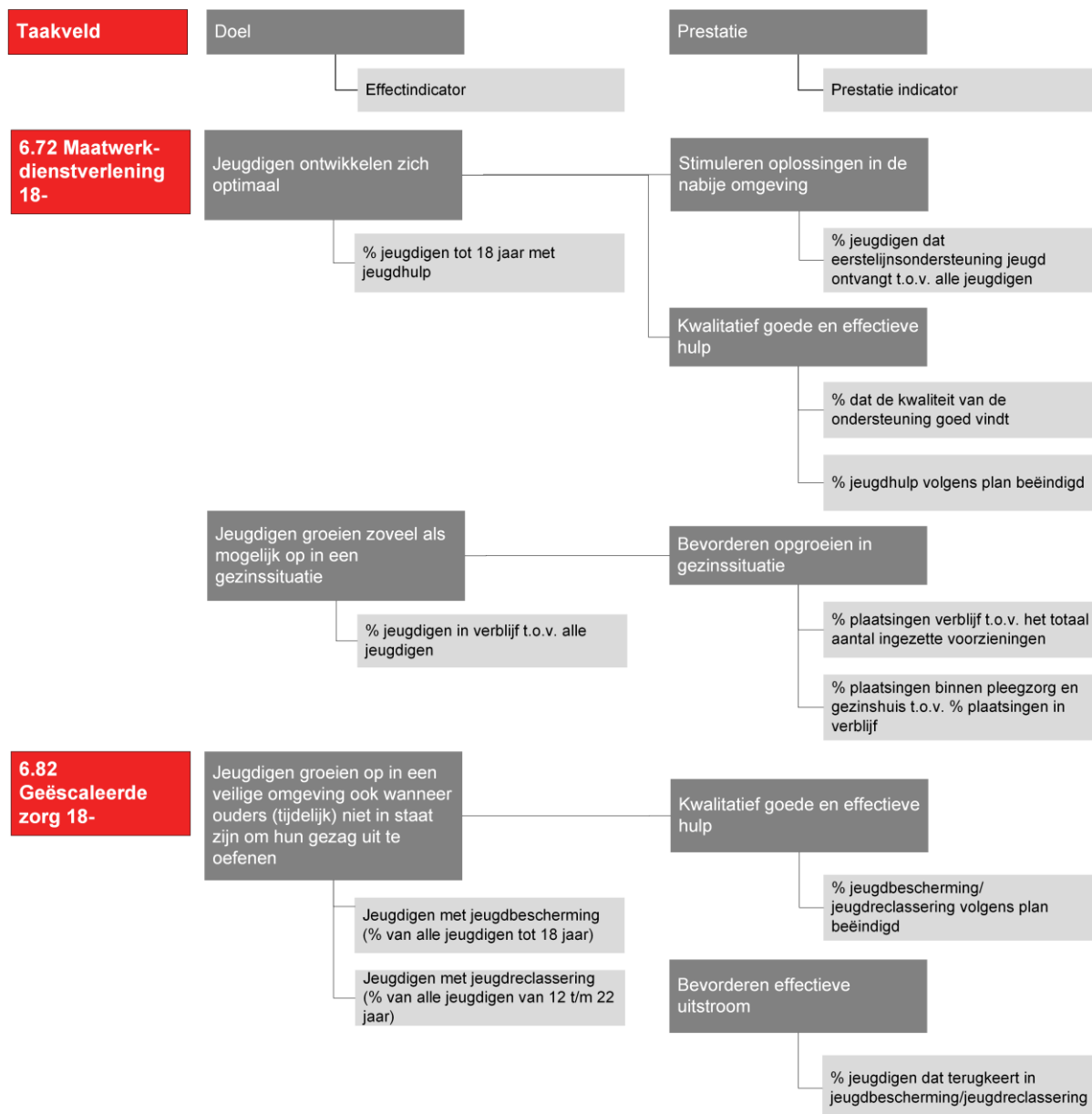

Jeugd

De houdbaarheid van het huidige jeugdstelsel staat landelijk en lokaal al langere tijd zwaar onder druk. In de afgelopen maanden zijn onderzoeken en analyses uitgevoerd over de houdbaarheid van de jeugdzorg. Gekeken is naar de uitgaven door gemeenten landelijk, de resultaten die landelijk en lokaal geboekt worden, de hulp die aan jeugdigen wordt geboden en de houdbaarheid van het stelsel op de langere termijn. De eindconclusie was dat het jeugdstelsel – ook in Eindhoven - op deze manier onhoudbaar is. Met de extra rijksmiddelen die we daartoe vanaf dit jaar ontvangen willen we onze jeugdhulp toekomstbestendig maken, rekening houdend met de stevige inhoudelijke (landelijke) ontwikkel- en hervormingsopgave, die eind 2021 wordt opgeleverd en data vanuit lokaal onderzoek. De volgende pijlers staan daarbij centraal; de aanpak van wachttijden en -lijsten, versterken lokale toegang en vereenvoudigen van het toegangsproces voor jeugdigen en investeren in lacunes en implementatie van preventief jeugd beleid. Verder willen we lokaal en regionaal extra inzetten op de uitvoering van het transformatieplan tweedelijns jeugdhulp, dat in regionaal verband is opgesteld. Hiermee willen we onder meer inzetten op initiatieven om verblijf te voorkomen en het versterken van pleeg- en gezinshuiscare, op meer kleinschalige verblijfslocaties in Eindhoven, een soepele overgang van 18- naar 18+ en collectivering van ondersteuning. Nadere invulling vindt plaats in samenwerking met onze partners in de 0^e, 1^e en 2^e lijn. Daarnaast is extra inzet van rijksmiddelen gewenst om de tekorten te verminderen van reeds bestaande zorg aan jeugdigen en te kunnen investeren in de hervormingsagenda.

Voortkomend uit de nieuwe contracten voor tweedelijns jeugdhulp per 2022 wordt invulling gegeven aan sturing op doelrealisatie en cliënttevredenheid waarmee het effect van de jeugdhulp gemeten kan worden. Daarnaast wordt ook de aanbesteding voor de Multi-aanpak afgerond en geïmplementeerd.

Met het oog op de veiligheid van onze kinderen en jongeren richten we ons ook op de tijdigheid van hulp. Kinderen die aan een gecertificeerde instelling (GI) zijn toevertrouwd ontvangen binnen drie maanden de meest passende hulp. Dit is een heel logische en voor de effectiviteit van de jeugdbescherming een meest fundamentele indicator. Desondanks is het niet de realiteit en een grote uitdaging waar we ons samen met ketenpartners ook in 2022 onverminderd voor inzetten. We draaien daarbij aan meerdere knoppen, zowel in samenwerking met andere jeugdzorgregio's in Brabant als regionaal en/of lokaal: vereenvoudiging van het proces voor de GI om passende hulp in te zetten, GI's betrekken bij de voorbereidingen voor gemeentelijke inkoopprocedures en voor de GI ondersteunende multidisciplinaire triage en doorbraak van vastgelopen matching 'vraag-aanbod'.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Jeugdigen ontwikkelen zich optimaal

Jeugdigen ontwikkelen zich tot zelfredzame volwassenen. Als dit niet vanzelf gaat, ontvangen zij en hun ouders tijdelijk (en soms blijvend) ondersteuning vanuit algemene voorzieningen of specialistische jeugdhulp, zodat zij weer op eigen kracht verder kunnen.

Stimuleren oplossingen in de nabije omgeving

De ondersteuning of specialistische jeugdhulp is zo licht als mogelijk en wordt aansluitend op de leefwereld van de jeugdigen en hun ouders geboden.

Kwalitatief goede en effectieve hulp

De ondersteuningsvragen van de jeugdigen en het gezin staan centraal en de ondersteuning is gericht op het stimuleren van de eigen kracht van de jeugdigen en het gezin.

Jeugdigen groeien zoveel als mogelijk op in een gezinssituatie

Jeugdigen groeien op bij hun ouders. Als dit niet mogelijk is, wordt een vervangende woonplek geboden, die zoveel mogelijk gericht is op de terugkeer naar huis.

Bevorderen opgroeien in gezinssituatie

Jeugdigen die tijdelijk niet thuis kunnen wonen vangen we zoveel mogelijk op in pleeggezinnen en gezinshuizen. Daarbij wordt de duur van verblijf zo kort mogelijk gehouden.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% jeugdigen tot 18 jaar met jeugdhulp	8%	8,3%	8,2%	8,1%	8,0%	8,0%
% jeugdigen in verblijf t.o.v. alle jeugdigen	-	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% jeugdigen dat eerstelijnssteun jeugd ontvangt t.o.v. alle jeugdigen	-	11%	12%	12%	12%	12%
% dat de kwaliteit van de ondersteuning goed vindt	-	83%	84%	85%	85%	85%
% jeugdhulp volgens plan beëindigd	-	85,6%	85,8%	86,0%	86,2%	86,4%
% plaatsingen verblijf t.o.v. het totaal aantal ingezette voorzieningen	-	9,1%	8,9%	8,7%	8,5%	8,3%
% plaatsingen binnen pleegzorg en gezinshuis t.o.v. % plaatsingen in verblijf	-	63%	64%	65%	66%	67%

In 2022 richten we ons vooral op:

- Implementatie en uitvoering preventief jeugdbeleid: er wordt uitvoering gegeven aan het preventief jeugdbeleid dat in 2021 is opgesteld. Er wordt gestart met het omzetten van het beleidsplan naar een concrete uitvoeringsagenda, waar vervolgens samen met de partners uitvoering aan zal worden gegeven.
- Aanpakken wachtlijsten en wachttijden: de aanpak voor het voorkomen van wachtlijsten en verkorten van de wachttijden binnen de specialistische jeugdhulp op basis van het nieuwe wachtlijstbeleid.
- Uitvoering transformatieplan specialistische jeugdhulp: meer opvang van jeugdigen in een gezinsgerichte setting, zoals pleegzorg, gezinshuizen en kleinschalige woonvoorzieningen, collectivering van jeugdhulp, verbetering van de doorgaande lijn van 18- naar 18+ en het voorkomen van uithuisplaatsingen van jeugdigen. Voortvloeiend uit het transformatieplan specialistische jeugdhulp wordt een transformatiekalender uitgevoerd met concrete acties op onder andere deze onderwerpen waarbij wij lokaal extra investeren.

x € 1.000

	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	52.654	49.681	70.376	63.568	58.591	57.743
Baten	-1.166	-478	-478	-478	-478	-478
Mutatie reserves	-193	0	0	0	0	0
Saldo	51.295	49.203	69.898	63.090	58.113	57.265

Toelichting taken

Mono zorgtaken: de vernieuwing van inkoop op jeugd (mono/multi) vraagt om een nieuwe indeling van de bestaande budgetten, derhalve worden de benamingen mono zorgtaken, multi zorgtaken, systeemtaken en PGB mono/multi zorgtaken vanaf 2022 geïntroduceerd.

Lasten Baten Reserve

34.856 *

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Bij enkelvoudige problematiek (mono) ligt de nadruk op: eenvoud en efficiëntie, snelheid in handelen en voldoende keuzevrijheid.			
Multi zorgtaken: bij meervoudige problematiek waarbij de oplossing/ aanpak complex is (Multi) ligt de nadruk op: ontkokerde integrale aanpak en samenwerking tussen aanbieders en het betrekken van expertise aan de voorkant.	3.812		*
Systeemtaken: dit zijn taken of diensten die direct noch indirect zijn toe te leiden aan een of meerdere individuele cliënten, maar die op permanente basis moeten worden uitgevoerd om de kwaliteit van het systeem van de Jeugdzorg in de regio op peil te houden en daar waar mogelijk verder te optimaliseren en de continuïteit ervan te borgen.	7.035		*
Kadernota 2022: in 2022 en 2023 is € 4,1 miljoen beschikbaar gesteld voor jeugd, waarvan € 3,3 miljoen aan systeemtaken.			
PGB mono/multi zorgtaken: financiering van mono of multi zorg vanuit PGB.	1.057		*
Compensatieregelingen woonplaatsbeginsel, dit budget is vanuit de algemene uitkering beschikbaar gesteld ter financiering van de extra kosten als gevolg van het nieuwe woonplaatsbeginsel per 1-1-2022.	3.859		*
Transformatieplan (uit extra rijksmiddelen jeugd)	3.600		*
Capaciteit extra middelen jeugdzorg (uit extra rijksmiddelen jeugd)	500		*
Aanpak wachtlijsten (uit extra rijksmiddelen jeugd)	700		*
Versterken toegang (uit extra rijksmiddelen jeugd)	700		*
Landelijke hervormingsagenda (uit extra rijksmiddelen jeugd)	3.442		*
Landelijke inkoop jeugdzorg	5.271		
Jeugdzorgplus betreft een vorm van gesloten jeugdzorg waar jongeren alleen met een rechterlijke machtiging terecht komen	2.576		
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	2.133		
Bijdragen derden inzake Dienstverleningsovereenkomst Jeugd en Werkplan 21 voor de jeugd		-478	
Overig	835		
Totaal	70.376	-478	0

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Jeugdigen groeien op in een veilige omgeving ook wanneer ouders (tijdelijk) niet in staat zijn om hun gezag uit te oefenen

De inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering vindt plaats op voordracht van de Raad voor de Kinderbescherming en bij beschikking van de rechter. Het betreft verregaande overheidsbemoeienis, namelijk het ingrijpen in het recht van ouders op het naar eigen inzicht opvoeden. Daarom dient deze vorm van zorg terughoudend en zo kort mogelijk te worden ingezet. Instroom bij jeugdbescherming en jeugdreclassering en de effectiviteit van die bemoeienis hangen zeer sterk samen met de werking van wijkteams enerzijds en met de opbrengst van tweedelijns jeugdhulp die tijdens de bemoeienis wordt ingezet anderzijds.

Kwalitatief goede en effectieve hulp

Maatregelen van jeugdbescherming en jeugdreclassering zijn zoveel als mogelijk eenmalig (één aaneengesloten traject) en worden volgens plan beëindigd. Dat wil zeggen: met goed gevolg beëindigd na de periode die door de kinderrechtter is beschikt. De cijfers van tussentijdse beëindiging (met goed gevolg) zijn nog niet beschikbaar. Indien die beschikbaar komen, kunnen die de streefwaarden verder opdrijven.

Bevorderen effectieve uitstroom

De terugkeer van jeugdigen in een maatregel van jeugdbescherming of jeugdreclassering minimaliseren.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Jeugdigen met jeugdbescherming (% van alle jeugdigen tot 18 jaar)	1,1%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8
Jeugdigen met jeugdreclassering (% van alle jeugdigen van 12 t/m 22 jaar)	0,4%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% jeugdbescherming/jeugdreclassering volgens plan beëindigd	-	ntb	ntb	ntb	ntb	ntb
% jeugdigen dat terugkeert in jeugdbescherming/jeugdreclassering	-	2,4%	2,2%	2,2%	2,2%	2,2

In 2022 richten we ons vooral op:

- Tijdig passende hulp: in 2022 richten we ons vooral op de tijdigheid van hulp; kinderen die aan een GI zijn toevertrouwd ontvangen binnen 3 maanden de meest passende hulp.

x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	8.802	8.726	9.920	9.914	9.914	9.914
Baten	-237	0	0	0	0	0
Mutatie reserves	533	0	0	0	0	0
Saldo	9.098	8.726	9.920	9.914	9.914	9.914

Toelichting taken	Lasten	Baten	Reserve
Jeugdbescherming/jeugdreclassering betreft verplichte hulp bij opvoeding van kinderen en begeleiding van jongeren die met justitie in aanraking zijn gekomen. Kadernota 2022: in 2022 en 2023 is € 4,1 miljoen beschikbaar gesteld voor jeugd, waarvan € 0,4 miljoen aan jeugdbescherming/jeugdreclassering.	4.828		*
Veilig Thuis betreft het meldpunt voor huiselijk geweld, kindermishandeling en ouderenmishandeling	2.591		
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	2.086		
Overig	415		
Totaal	9.920	0	0

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

BBV-indicatoren en verbonden partijen

BBV-indicatoren zijn wettelijk bepaald en worden verzameld door de VNG. Voor programma 6 Sociaal domein zijn de volgende indicatoren voorgeschreven:

Indicator	peiljaar	NL	100.000-300.000	Eindhoven
Banen (per 1.000 inwoners van 15-64 jaar)	2020	795,9	877,1	1.030,9
Jongeren met een delict voor de rechter	2019	1%	1%	1%
Kinderen in uitkeringsgezin	2019	6%	7%	8%
Werkloze jongeren	2019	2%	2%	2%
Netto arbeidsparticipatie	2019	68,4%	68,1%	69,0%

Indicator	peiljaar	NL	100.000-300.000	Eindhoven
Persone met een bijslandsuitkering (per 10.000 inwoners)	2020	459,7	540,4	538,7
Lopende re-integratievoorzieningen (per 10.000 inwoners van 15-64 jaar)	2020	202,0	174,0	56,1
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2020	11,9	12,4	9,4
Jongeren met jeugdbescherming	2020	1,2%	1,3%	1,3%
Jongeren met jeugdreclassering	2020	0,4%	0,4%	0,4%
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (per 10.000 inwoners)	2020	700	734	760

Verbonden partijen dragen bij aan de te bereiken doelstellingen. Voor programma 6 Sociaal domein zijn dat de volgende:

Taakveld 6.4: Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Regio Eindhoven (GRWRE)

De GRWRE behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW), loonkostensubsidie en beschut werken. Daarnaast zijn er gezamenlijk participatietaken afgesproken in de keten van Werk en Inkomen. Ergon en het Participatiebedrijf zijn de uitvoeringsorganisatie van de GRWRE. Ergon is de uitvoeringsorganisatie van de Participatiewet en de voormalige Wet Sociale Werkvoorziening voor de gemeenten Eindhoven, Heeze-Leende, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. Het Participatiebedrijf van de GRWRE brengt de talenten/competenties van bijstandsgerechtigden in beeld en zorgt ervoor dat mensen vaardigheden opdoen zodat ze bemiddeld kunnen worden naar betaald werk.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Dit programma omvat vijf taakvelden die zijn ondergebracht in twee thema's: volksgezondheid en milieu.

Volksgezondheid: dit betreft de maatregelen ter bescherming van de gezondheid van de bevolking. De uitvoering is belegd in een gemeenschappelijke regeling; de GGD Brabant-Zuidoost. Het sturen op doelen, prestaties en indicatoren vindt dan ook in GGD verband plaats. Er is voor dit taakveld dan ook geen doelenboom opgesteld. Onder het thema milieu vallen riool, afval, milieubeheer en begraafplaatsen en crematoria. Voor dit laatste taakveld voeren we gemeentelijke taken op het terrein van de lijkbezorging uit, hierbij hoort logischerwijs geen doelenboom.

Gezondheid(sverbetering) is een onderwerp dat een integrale aanpak vraagt tussen het sociale, veiligheids, economische en ruimtelijke domein, passend bij de nota Nationaal gezondheidsbeleid 2020-2024 van het Rijk "Gezondheid breed op de agenda". We doen dit door projecten te initiëren, bij te dragen aan daarop gerichte initiatieven en faciliteren of ondersteunen van projecten van derden.

Volksgezondheid

7.1 Volksgezondheid

Milieu

7.2 Riolering

7.3 Afval

7.4 Milieubeheer

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

De opgave is om Eindhoven duurzaam en gezond door te ontwikkelen, als aantrekkelijke en leefbare centrumstad binnen de Brainport/Mainport ambities en -regio. Dit betekent dat we de verdichtingsopgave van de stad uitwerken, zodat de kwaliteit van leven groter wordt. Ook het op peil houden van de volksgezondheid van de stad is hiervoor essentieel. Dat vraagt van de stad om de gezondheid van de inwoners te bewaken, te beschermen en te bevorderen.

7.1 Volksgezondheid

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

De gezondheidstrends wijzen veelal in de verkeerde richting. De kansen op gezond opgroeien en ouder worden zijn niet eerlijk verdeeld. Inwoners met hogere inkomens worden gemiddeld ouder en leven langer in goede gezondheid dan inwoners met lagere inkomens of zonder werk. De gemiddelde levensverwachting stijgt, maar het aantal jaren in goede gezondheid stijgt niet mee. De coronacrisis heeft het belang van gezondheid opnieuw op de kaart gezet. Dit vraagt om integraal preventief gezondheidsbeleid, samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie (ruimtelijk domein, sociaal, cultuur en sport) en met de GGD, zorgverzekeraars en de partners in de stad, zoals Coöperatie Slimmer Leven (Brainport Health), Brainport Foundation en Vitaal in Brainport. Om tot preventief gezondheidsbeleid en een integrale aanpak te komen, is voorgesteld in 2021 en 2022 € 0,75 miljoen te investeren.

De Gezondheidsnota 2022-2025 is in 2021 gerealiseerd en heeft als doel dat elke Eindhovenenaar in 2030 3 jaar extra in goed ervaren gezondheid leeft. De nota biedt richting voor keuzes die we gaan maken in activiteiten en uitvoering om gezondheid in de stad te beschermen en te bevorderen met een integrale, programmatische en gebiedsgerichte aanpak. Welke activiteiten en middelen hiervoor nodig zijn worden in een uitvoeringsprogramma toegelicht. Onderdeel van het uitvoeringsprogramma van deze is nota het Eindhovens Preventieakkoord waarmee we in 2021 zijn gestart met de thema's Rookvrij, Gezond Gewicht, Eenzaamheid en Alcohol en

Drugspreventie. In 2022 worden de samenwerkingsverbanden verder aangesterkt, wordt het uitvoeringsprogramma voor de Gezondheidsnota 2022-2025 ontwikkeld en wordt uitvoering gegeven aan het Eindhovens Preventieakkoord.

 x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	10.360	10.901	10.920	10.905	10.906	10.906
Mutatie reserves	42	0	0	0	0	0
Saldo	10.402	10.901	10.920	10.905	10.906	10.906

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Uitgaven aan de GGD-Brabant Zuid-Oost zodat deze haar taken op het gebied van Publieke Gezondheid en Jeugdgezondheidszorg kan uitvoeren	8.201		
Subsidies Publieke Gezondheid: voor met name de uitvoering van de lokale preventieakkoorden op de 4 thema's rookvrij, gezond gewicht, eenzaamheid en alcohol en drugs	987		
Preventie & Gezondheid: met name voor de uitvoering van de gezondheidsnota	650		
Gezond in de stad (waaronder Kansrijke start, formere preventieakkoord, regioproject Drugs., wat doet dat met jou?)	91		
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	991		
Totaal	10.920	0	0

Milieu

De omgevingskwaliteit is van invloed op de gezondheid van inwoners. De Ruimtelijk Domein taakvelden RO, Verkeer, Water, Groen, Milieu, en Duurzaamheid zorgen gezamenlijk voor de gezondheidslast van de leefomgeving. Er zijn in de stad majeure samenhangende opgaven tussen de genoemde taakvelden zoals de energietransitie, de beoogde verdichting van de stad (naar 300.000 inwoners in 2040), het klimaatadaptief maken van de stad, het vergroenen van het centrum van de stad en het daarbij verbinden van de drie groene wiggan. Er is daarnaast een directe relatie met gezond kunnen leven, wonen en werken in de stad. De stad verdicht en voor de huidige en beoogde vele duizenden nieuwe inwoners wordt het belang van de openbare ruimte flink groter: als gezamenlijke "groene huiskamer" om actief te bewegen, te verplaatsen (lopen/fietsen), te sporten, spelen, ontmoeten e.d. Het is voor het toenemend aantal inwoners van belang het areaal openbare leefruimte te vergroten en zodanig in te richten dat die verleidt tot gezond gedrag. Een belangrijke sleutel voor de ontwikkeling van de stad en het realiseren van de opgaven is het energieneutraal maken van de stad ten aanzien van wonen, werken en verplaatsen. We willen de binnenstad autoluw en NUL-emissie maken, in lijn met de bereikbaarheidsvisie Eindhoven op weg. Zodanig dat de stad met alternatieve modaliteiten zoals lopen, fietsen en HOV goed bereikbaar blijft. Daarmee kan de hoeveelheid klimaatadaptieve en groene leefruimte significant worden vergroot en verbeterd. Ook dit draagt direct en indirect bij aan de gezondheid van inwoners.

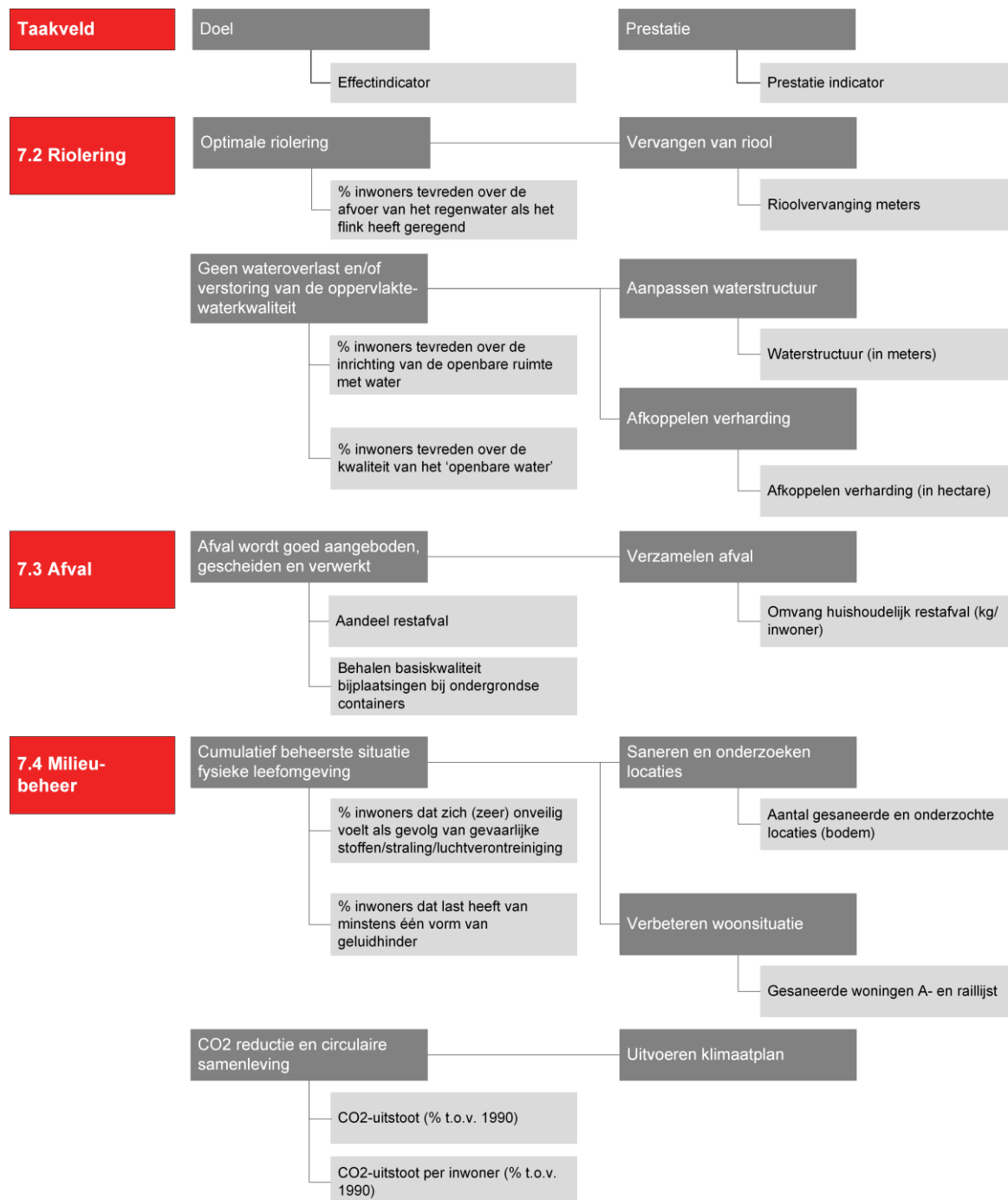
In het kader van milieu zijn ook de thema's afval en water relevant. De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. De kosten daarvan worden via het afvalstoffentarieef doorbelast aan de huishoudens. Om van huishoudelijk afval nieuwe grondstoffen te kunnen maken, is het van belang dat deze goed gescheiden worden aangeboden. Goede scheiding maakt dat de materialen als nieuwe grondstoffen brede toepassing kunnen krijgen in nieuwe producten. Dit draagt bij aan duurzame ontwikkeling (beperken CO2, minder grondstoffen onttrekken uit de aarde, nieuwe economie/werkgelegenheid) van de stad en de regio en het beheersbaar houden van de afvalstoffenheffing. Naast het beperken van afval, stimuleren we de ontwikkeling naar een circulaire samenleving in Eindhoven, door circulair ontwerpen en het uitdagen van de markt via inkoop- en aanbesteding, waarbij overbodige materialen worden ingezet voor nieuwe toepassingen.

Volgens de wetgeving heeft de gemeente drie zorgplichttaken voor water, namelijk de inzameling en transport

van stedelijk afvalwater, de zorgplicht voor afvloeiend hemelwater en het (onder voorwaarden) treffen van maatregelen tegen grondwateroverlast in openbaar gemeentelijk gebied.

Onder de naam riolheffing heft de gemeente een belasting. Het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) is het (technisch en financieel) kader bij de uitvoering van deze watertaken en de basis voor het afleggen van verantwoording. Door invulling te geven aan deze watertaken houden we droge voeten, beschermen we het milieu en leveren we een bijdrage aan een betere leefomgeving.

De fysieke kwaliteit van de leefomgeving wordt in sterke mate bepaald door milieu-emissies (geluid, lucht, straling) van werken, vervoer en wonen. De milieubelasting heeft negatieve impact op de gezondheid van inwoners. De grootste lokale impact wordt veroorzaakt door wegverkeer. In de stad is op een aantal plekken sprake van opeenstapeling van milieu- en gezondheidseffecten. Bij ruimtelijke verdichting moet de bereikbaarheid zo ingepast worden dat de milieu- en gezondheidsbelasting afneemt. We sturen aan op minder en 'schonere' auto's, een verandering van het gebruik en ruimtelijk beslag van auto's naar lopen, fietsen en HOV (modal split) en het daarmee maken van meer leefruimte.

7.2 Riolering

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Optimale riolering

Een optimale riolering voert al het afvalwater af naar de rioolwaterzuivering en beperkt wateroverlast en/of verstoring van de oppervlaktewaterkwaliteit door lozingen uit het rioelstelsel, op een doelmatige wijze.

Vervangen van riool

We houden de basisvoorzieningen op een doelmatige wijze in stand (op basis van inspectie gegevens en integrale afstemming met overige beleidsvelden).

Geen wateroverlast en/of verstoring van de oppervlakte-waterkwaliteit

We streven naar een gezonde en water en klimaat-robuste(re) stad. Bij de (her)inrichting van de openbare ruimte hanteren we richtlijnen voor de aanleg van regenwaterberging om wateroverlast of verstoring van de oppervlaktewaterkwaliteit door lozingen te beperken.

Aanpassen waterstructuur

We optimaliseren waterstructuren en leggen nieuwe waterstructuren aan om wateroverlast en verdroging te beperken, hittestress te verminderen en te ontharden en vergroenen voor een gezonde, water- en klimaat robuuste(re) stad.

Afkoppelen verharding

Om lozingen uit het rioelstelsel op oppervlaktewater te voorkomen, koppelen we verharding af en leiden het regenwater naar waterbergingslocaties.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% inwoners tevreden over de afvoer van het regenwater als het flink heeft geregend	79%	≥ 70%	≥ 70%	≥ 70%	≥ 70%	≥ 70%
% inwoners tevreden over de inrichting van de openbare ruimte met water	89%	≥ 80%	≥ 80%	≥ 80%	≥ 80%	≥ 80%
% inwoners tevreden over de kwaliteit van het 'openbare water'	90%	≥ 80%	≥ 80%	≥ 80%	≥ 80%	≥ 80%

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Rioolvervanging meters	5.005	4.700	4.800	2.200	5.500	5.000
Waterstructuur (in meters)	600	500	500	500	500	500
Afkoppelen verharding (in hectare)	7,7	6	6	6	6	6

In 2022 richten we ons vooral op:

- Basisvoorzieningen in stand houden: het rioelstelsel en de hemel- en grondwatervoorzieningen houden we (samen met onze waterpartners) op doelmatige wijze in stand en verbeteren we waar mogelijk.
- Klimaatbestendig en waterrobuust tot in de haarvaten van de stad: door afkoppelen van hemelwater en het realiseren van (liefst groene) waterberging in de openbare ruimte. Zo voorkomen we hittestress verdroging (sponswerking van de stad) en (hemel)wateroverlast.
- Zichtbare waterstructuren: deze dragen bij aan een leefbare, aantrekkelijke en gezonde stad. Ook leidt dit tot minder wateroverlast, verdroging en hittestress en verbetering van de waterkwaliteit en de groenstructuren. Een voorbeeld hiervan is het terugbrengen van de Gender in de stad.

- Beheersbaar grondwatersysteem om de aan de grond gegeven bestemming mogelijk te houden: we bestrijden de huidige grondwateroverlast duurzaam en proberen te voorkomen dat nieuwe ontwikkelingen leiden tot grondwateroverlast.
- Gedeeld eigenaarschap voor een klimaatrobuuste stad: we stimuleren (o.a. via subsidieregelingen en een gerichte communicatie strategie) groene daken en gevels, groen-blauwe schoolpleinen en bedrijventerreinen, afkoppelen van verhard oppervlak en ontharden / ontsteden & vergroenen van particulier terrein.
- Uitwerken van het nieuwe gemeentelijke rioleringsplan 2023 – 2026: in 2022 schrijven we op basis van een evaluatie van het huidige gemeentelijke rioleringsplan 2019 - 2022, nieuwe inzichten (bijvoorbeeld het recente IPCC rapport over de klimaatverandering), opgedane ervaringen en de studie 'sterkste schouders, zwaarste lasten' een nieuw gemeentelijk rioleringsplan 2023 – 2026, welke in november / december 2022 voor vaststelling wordt aangeboden aan de gemeenteraad.

€ x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	17.801	19.520	21.443	26.530	28.124	29.017
Baten	-18.783	-20.892	-22.452	-27.490	-29.021	-29.904
Mutatie reserves	21	199	0	0	0	0
Saldo	-961	-1.173	-1.009	-960	-897	-887

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Opbrengsten uit rioolheffing bij eigenaren van een woning, bedrijfspand of perceel met een rioolaansluiting. De rioleringsopbrengsten zijn t.o.v. 2021 gestegen met € 1,9 miljoen door een verhoging van de riooltarieven. Dit is nodig door diverse ontwikkelingen zoals aangegeven in het GRP 2019-2022: het op peil houden van de voorziening riolen, de wettelijke verbreding van de gemeentelijke watertaken, de aanscherping van (Europese) wetgeving, klimaatverandering en een groot aantal (her)inrichtingen en ruimtelijke ontwikkelingen in de stad.		-20.446	*
Opbrengsten uit rioolheffing bij afvoer van meer dan 500 m3 afvalwater per jaar		-1.398	
Overige opbrengsten		-608	
Afvalwater: taken behorend bij de invulling van de afvalwaterzorgplicht voor de inzameling en afvoer van huishoudelijk afvalwater in het stedelijk gebied	2.472		
Hemelwater: taken behorend bij de invulling van zorgplicht voor de doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater in het stedelijk gebied. Dit is inclusief € 77.000 voor de aanbesteding van het reinigingsbestek (intensivering Kadernota), zie TV2.1.	1.027		*
Waterhuishouding: taken behorend bij afvoer van grondwater en hemelwater via Eindhovense watergangen en beheer van watergangen	721		
Overkoepelend over alle rioleringstaken (excl. apparaatskosten):			
-taken behorend bij Rioleringszorg in het algemeen, waaronder ook grondwatertaken.	2.428		
-dotatie aan de voorziening voor investeringen afval- en hemelwater. Voor rioleringsinvesteringen wordt € 10,9 miljoen gestort in de voorziening. Dat is een stijging van € 2,1 miljoen t.o.v. 2021 en wordt gedekt door de rioleringsopbrengsten. Zie de toelichting bij opbrengsten.	10.932		*
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	1.673		
Kapitaallasten	2.190		
Totaal	21.443	-22.452	0

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

7.3 Afval

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Afval wordt goed aangeboden, gescheiden en verwerkt

Uitvoeren van het op 28 april 2021 vastgestelde raadsdossier strategie gescheiden inzameling huishoudelijk afval. Met het doel het aandeel fijn restafval (203 kg/inwoner in 2020) in 2025 verder te reduceren (met 26% = 53 kg/inwoner) ten aanzien van plastic-blik-drankverpakkingen, groente-fruit-en tuinafval en papier. Daarnaast het verder uitwerken van het initiatief tot een nascheidingsinstallatie in Zuid-Nederland en het toekomstbestendig maken van het inzamelsysteem voor het stadscentrum.

Verzamelen afval

Uitvoeren van het plan van aanpak terugdringen bijzet, in samenwerking met Ergon, buurtconciërges, gebiedscoördinatie en Stadswacht. Uitoefenen van handhaving met bestuurlijke boete. Daarnaast het beperken van de inzamelingsfrequentie van groenafval in de maanden december t/m februari, het monitoren van de aanbieding van afval, aantal en soort klachten, en op basis daarvan de inzameling tijdig bijsturen. En het terugdringen van het aantal klachten over inzameling en bijzet.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aandeel restafval	48%	40%	45%	40%	36%	35%
Behalen basiskwaliteit bijplaatsingen bij ondergrondse containers	75%	95%	95%	95%	95%	95%

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	234	200	225	200	180	175

In 2022 richten we ons vooral op:

- Uitvoeren van het plan van aanpak bijzet: verbeteren aanbiedingsgedrag, verminderen van het aantal klachten over bijzet, inzetten van bestuurlijke boete.
- Uitwerken raadsbesluit strategie inzameling huishoudelijk afval 28 april 2021 tav reduceren % restafval:
 - Inzameling van groente-, fruit en etensresten in de hoogbouw met een verzamelcontainer en zakjes;
 - Inzameling van oud papier en karton bij laagbouwwoonings met minicontainers;
 - Waar mogelijk handhaven van de inzameling van oud papier en karton bij de hoogbouw met inpandige rolcontainers;
 - Inzameling van oud papier en karton bij overige hoogbouwlocaties met ondergrondse containers;
 - Uitbreiden van het aantal containerlocaties voor inzameling van verpakkingsafval.
- Uitwerken raadsbesluit strategie inzameling huishoudelijk afval 28 april 2021 ten aanzien van nascheidingsinstallatie (NSI): besluitvorming over het realiseren van een gezamenlijke nascheidingsinstallatie (NSI) in Zuid-Nederland. Te verwachten medio 2022.
- Uitwerken raadsbesluit strategie inzameling huishoudelijk afval 28 april 2021 tav nieuw afvalinzamelsysteem in het centrum: besluitvorming over een toekomstbestendig afvalinzamelingsstelsel in het stadscentrum: te integreren in het stedenbouwkundige ontwerp, inclusief bedrijfsafval.
- Invoeren Milieupas: met ingang van 2022 invoeren van de nieuwe Milieupas op adresniveau, voor toegang tot de milieustraten en ondergrondse containers. En in Q1 2022 uitfaseren van de bestaande Stadspas.

€ x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	25.038	26.042	27.044	27.999	28.983	29.800
Baten	-25.986	-27.561	-28.587	-29.542	-30.526	-31.343
Mutatie reserves	-690	0	0	0	0	0
Saldo	-1.637	-1.519	-1.543	-1.543	-1.543	-1.543

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Opbrengsten uit afvalstoffenheffing (huishoudelijk afval)		-27.763	
Opbrengsten uit reinigingsheffing (afval kleinere MKB-bedrijven)		-794	
Voor kwijtschelding is € 1,2 miljoen begroot voor afval bij taakveld 6.3			
De lasten voor GR Cure bestaan uit Inzameling, verwerking en doorontwikkeling van huishoudelijk afval (op weg naar 0% restafval)	20.273		
De gestegen totale lasten van TV73 Afval worden hoofdzakelijk veroorzaakt door de gestegen bijdrage van de gemeente Eindhoven aan GR Cure. Omdat de gemeente 100% kostendekking nastreeft stijgen de totale opbrengsten uit de afvaltarieven navenant.			*
Overkoepelende afvaltaken voor onder andere opruimen zwerfafval als onderdeel van integraal reinigingsbestek en toerekening BTW	6.011		
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	609		
Kapitaallasten	145		
Overig	6	-30	
Totaal	27.044	-28.587	0

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

7.4 Milieubeheer

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Cumulatief beheerste situatie fysieke leefomgeving

De gemeente heeft wettelijke taken om te hoog belaste situaties van bodem, geluid, luchtkwaliteit, risico's (gevaarlijke stoffen, elektromagnetische straling) te saneren en bij ruimtelijke ontwikkelingen te voldoen aan gestelde normen. In de ruimtelijke ontwikkeling van de stad beperken we opeenstapeling van milieugezondheidseffecten zo veel mogelijk. Daarnaast wordt uitwerking gegeven aan de vastgestelde Omgevingsvisie 1.0, het doel Gezonde en toekomstbestendige ontwikkeling.

Saneren en onderzoeken locaties

Om milieu-gezondheidsrisico's te beperken worden te hoog belaste situaties onderzocht en gesaneerd. We saneren industrie-, spoor- en wegverkeerslawaaai, eventuele overschrijdingen van normen luchtkwaliteit en onderzoeken en saneren de bodemkwaliteit (grond en grondwater).

Verbeteren woonsituatie

We dragen bij aan de Omgevingsvisie met betrekking tot het doel Gezonde en toekomstbestendige ontwikkeling van de stad door het terugdringen van de cumulatieve milieu-gezondheidslast in de verdichtende stad/regio en het ontwikkelen van een visie voor de ondergrond, als bouwsteen voor de Omgevingsvisie 2.0.

We werken aan het verkrijgen van schonere lucht, een stillere omgeving en schone en veilige bodem. We monitoren en ontsluiten de omgevingsbelasting van lucht, geluid, elektromagnetische straling, risico's externe veiligheid. We dragen bij aan de voorbereiding en uitwerking van ruimtelijke ontwikkelingen in de stad (zoals o.m. Knoop XL, Eindhoven Noordwest, Programma uitwerking toekomstverkenning Eindhoven binnen De Ring) en participeren in de uitwerking van het Integraal Gezondheidsbeleid van de gemeente.

CO2 reductie en circulaire samenleving

- 95% CO2 reductie in 2050 en 55% in 2030 ten opzichte van 1990.
- Circulaire samenleving in 2050 en 50% minder primaire grondstoffen in 2030.

Uitvoeren klimaatplan

Klimaatverandering gaat sneller dan gedacht. Extreme weersverschijnselen (brand, cyclonen, overstromingen) gaan vaker tegelijk voorkomen, soorten sterven massaal uit, en de voedselproductie wordt instabiel wat wereldwijde risico's heeft. Dit blijkt uit het 6e IPCC klimaatrapport (2021), wat aangeeft dat zonder drastische maatregelen geen enkele plek op aarde veilig zal zijn. Ook geeft het rapport aan dat de stappen die we wereldwijd met elkaar de komende 8 jaar gaan nemen voor de mensheid cruciaal gaan zijn.

Eindhoven als onderdeel van de Brainport regio wil hier zijn verantwoordelijkheid in nemen en werkt aan een de stad van de toekomst: Al in de klimaatverordening van 2016 heeft Eindhoven zich gecommitteerd aan de opgave om in 2030 55% en in 2050 95% CO₂ uitstoot gereduceerd te hebben ten opzichte van 1990. Dit is in lijn met het landelijk klimaatakkoord. Het plan van aanpak om dit te realiseren is beschreven in het Klimaatplan 2021-2025 dat eind 2020 door de Raad is vastgesteld. Onderdeel van de aanpak van het klimaatplan is de uitwerking van het plan van aanpak in een adaptieve uitvoeringsagenda. Hierin geven we overzicht van projecten en activiteiten waarmee we CO2 reductie weten te realiseren. In Eindhoven gebeurt al veel op dit thema. Plannen en beleid zijn grotendeels op hoofdlijnen vormgegeven. In 2022 wordt het accent van beleid naar uitvoering gelegd. De komende jaren zetten we in onze projecten in op opschaling om uiteindelijk grootschalig uit te kunnen rollen. Vanwege de grote opgave waarin iedereen moet kunnen meedoen, vraagt dit om een innovatieve aanpak.

Alhoewel er al diverse activiteiten rondom circulariteit lopen moet een integrale visie op circulariteit en routekaart naar een circulaire stad nog ontwikkeld worden. In 2022 gaan we die visie vormgeven en een routekaart uitwerken om te komen tot 50% minder primaire grondstoffen verbruik in 2030 en volledig circulaire stad in 2050.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% inwoners dat zich (zeer) onveilig voelt als gevolg van gevaarlijke stoffen/straling/luchtverontreiniging	41%	35%	35%	35%	35%	35%
% inwoners dat last heeft van minstens één vorm van geluidhinder	49%	38%	38%	38%	38%	38%
CO2-uitstoot (% t.o.v. 1990)	113%	-	104%	100%	96%	92%
CO2-uitstoot per inwoner (% t.o.v. 1990)	91%	-	84%	81%	77%	73%

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal gesaneerde en onderzochte locaties (bodem)	117	80	110	nmb	nmb	nmb
Gesaneerde woningen A- en raillijst	162	-	96	28	nmb	nmb

In 2022 richten we ons vooral op:

- Gezonde en toekomstbestendige ontwikkeling van de stad: we werken aan het beperken van de omgevingsbelasting, bewaken van de omgevingskwaliteit en dragen bij aan gezonde en toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkelingen. Dat kunnen we echter niet alleen, zoals blijkt uit onderzoek van VNG. We zetten in op lobby voor additionele steun door het rijk en Europa.
- Beperken omgevingsbelasting: het bevorderen van samenwerking in de aanpak van schonere lucht door middel van burgerparticipatie in de stad en samenwerking in de regio, het beperken van emissies van

bedrijven door het uitvoeren van wettelijke VTH taken Wet milieubeheer en Wet bodembescherming (in samenwerking met de ODZOB) en het saneren en onderzoeken van te hoog belaste situaties geluid en lucht. Daarnaast het uitvoeren van de activiteiten/projecten van het vastgestelde Bidbook Schone Lucht Akkoord, de gehonoreerde subsidie-aanvragen voor het burgerparticipatie regionaal meetnet lucht, challenges frisse lucht, micro-hubs stadsbevoorrading, houtstook.

- Bewaken omgevingskwaliteit: het monitoren van en rapporteren over de luchtkwaliteit door middel van het Landelijke Meetnet Lucht van RIVM, het ILM 2.0 en het lokale NO2 (Palmesbuisjes) meetsysteem, de geluidbelasting met het Munisense geluidmeetsysteem in de stad (zie <https://opendata.munisense.net/>) en de cumulatieve milieugezondheidslast.

- Bijdragen aan gezonde en toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkelingen, zoals binnen het Luchthaven Eindhoven Overleg (LEO) uitwerking geven aan de vijf speerpunten van de Proefcasus Eindhoven Airport (waaronder het realiseren van de meetstrategie geluid), het actief participeren in de ontwikkeling en besluitvorming van het Basisnet spoor door het Rijk en het treffen van voorbereidingen en het inregelen van nieuw instrumentarium voor de Omgevingswet, ten aanzien van een Visie op de ondergrond, de Milieu-Gezondheid Risico-indicator (MGRi) in Omgevingsplannen, Programmatische aanpak Geluid, Lucht.

- Saneren en onderzoeken locaties: om milieu-gezondheidsrisico's te beperken worden te hoog belaste situaties onderzocht en gesaneerd. Het gaat om geluid: afronden sanering geluid wegverkeer Leenderweg binnen de Ring en onderzoek naar en mogelijk realisatie van stil wegdek Leenderweg buiten de Ring. En bodem: uitvoeren van 80 onderzoeken en 30 saneringen bodemkwaliteit (grond en grondwater), waaronder de Tapuitstraat en de Emmasingel (door Signify) en het voorbereiden van grote saneringen de Bredalaan en Gijzenrooij.
- Gezonde en toekomstbestendige ontwikkeling borgen als randvoorwaarde voor de ruimtelijke ontwikkelingen in de stad: we werken aan de integratie van milieu-gezondheidslast (MGR) in de ruimtelijke ontwikkelingsprocessen: het inzichtelijk maken van de impact van ontwikkelingen ten aanzien van luchtkwaliteit, milieu-gezondheidslast en sociale kosten en het terugdringen van de milieu-gezondheidslast. En daarnaast het toevoegen van gezondheidswinst (door middel van vergroenen, verblauwen, meer aantrekkelijke openbare leefruimte). In goede samenwerking met de stad en regio en met een wijkgerichte aanpak die bijdraagt aan brede welvaart.
- Ontwikkelen van indicatoren over de fysieke belasting in de stad van Geluid, Lucht: ten behoeve van de monitoring van fysieke kwaliteit van de leefomgeving wordt gebruik gemaakt van wettelijk voorgeschreven rekeninstrumenten (veelal per bron/stof) en van belevingscijfers van inwoners (uit de Inwonersenquête). In toenemende mate ontstaan er meer betrouwbare cumulatieve meetgegevens over geluidbelasting en luchtkwaliteit. Om te kunnen volgen wat we bereiken en verbanden beter te kunnen leggen tussen beleving en werkelijke belasting is het van belang indicatoren toe te voegen waarmee de werkelijke belasting in de stad trendmatig gevolgd kan worden. Voorbereiden voor invoering in 2023.
- Visievorming en plan van aanpak Eindhoven circulaire stad: concretiseren van beleid voor gebouwde omgeving, industrie, mobiliteit en duurzame energie.
- Opschalen en versnellen van bestaande duurzaamheidsopgaven: uitvoering en opschaling van bestaande projecten: klimaatdeals, energiebesparingsprogramma, duurzame energie opwek projecten, verduurzamen eigen organisatie, pionierbuurten. Het vergaren van aanvullende externe middelen: Bidbook missie Europa, aanvullende middelen Rijk.

 x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	12.248	10.564	12.375	9.074	9.594	8.932
Baten	-7.268	-3.701	-14.570	-3.255	-3.925	-3.437
Mutatie reserves	3.047	1.183	10.066	1.588	647	669
Saldo	8.027	8.046	7.871	7.407	6.316	6.164

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Uitvoering van Duurzaamheid (algemeen). Kadernota 2022: intensivering voor klimaat en energie van € 1,4 miljoen structureel. Hiervan wordt € 0,8 miljoen ingezet voor duurzaamheid (€ 0,5 miljoen apparaatskosten en € 0,3 miljoen algemene uitvoering) en € 0,6 miljoen voor groen (taakveld 5.7).	594	0	*
Biomassa Meerhoven (exploitatiedeel)	2.535	-2.833	
Mutatie reserves: t.b.v. de warmtetransitie en de reserve stimuleren energietransitie			1.376
Lopende projecten Duurzaamheid en Milieu, inclusief kapitaallasten I.v.m. mutatie jaarschijven in de lopende projecten dalen de lasten van 2022 naar 2023 met zo'n € 3 miljoen en de baten met ruim € 11 miljoen.	3.307	-11.440	8.358
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie). Kadernota 2022: van de intensivering voor klimaat en energie van € 1,4 miljoen heeft € 0,5 miljoen betrekking op apparaatskosten.	3.083		*
Vergunningen, Toezicht, Handhaving: doorontwikkeling bestaande VTH-instrumenten. GR Odzob is een uitvoeringsdienst voor VTH en betreft de lasten voor het Eindhoven-deel.	1.596		
Milieubeheer: verbeteren omgevingskwaliteit, verlagen van cumulatieve milieu-gezondheidslast, milieu sturend maken bij ruimtelijk-economische ontwikkelingen, meetsystemen lucht en geluid, anticiperen op (boven)lokale ontwikkelingen	492		332
Dierplaagbestrijding	551		
Overig	217	-297	
Totaal	12.375	-14.570	10.066

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

We voeren de gemeentelijke taken op het terrein van de lijkbezorging uit: begraafplaatsen en crematoria, lijkschouw (het vaststellen dat de betrokkene is overleden), baten voor begraafplaatsrechten en afkoopsommen grafrechten.

 x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	775	844	863	863	859	859
Baten	-538	-648	-648	-648	-648	-648
Mutatie reserves	63	0	0	0	0	0
Saldo	300	196	215	215	211	211

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Begraafplaatsen (incl. € 10.000 kapitaallasten)	687	-648	
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	154		
Overig	22		
Totaal	863	-648	0

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

BBV-indicatoren en verbonden partijen

BBV-indicatoren zijn wettelijk bepaald en worden verzameld door de VNG. Voor programma 7 Volksgezondheid en milieu zijn de volgende indicatoren voorgeschreven:

Indicator	peiljaar	NL	100.000-300.000	Eindhoven
Omvang huishoudelijk restafval (kg per inwoner)	2019	161	161	215
Hernieuwbare elektriciteit	2019	20,1%	10,2%	5,5%

Verbonden partijen dragen bij aan de te bereiken doelstellingen. Voor programma 7 Volksgezondheid en milieu zijn dat de volgende:

Taakveld 7.1: GR GGD Brabant Zuidoost

De GGD Brabant Zuidoost is een samenwerking tussen Eindhoven en 20 regiogemeenten met als doel bij te dragen aan een positieve ontwikkeling van de gezondheidssituatie van de inwoners.

Taakveld 7.3: GR Centrum Uitvoering reinigingstaken Eindhoven en omgeving (CURE)

Cure behartigt de belangen van en de samenwerking tussen Eindhoven, Geldrop-Mierlo en Valkenswaard voor het beheer van huishoudelijke afvalstoffen en daarmee samenhangende taken. Dit, in lijn met de Wet milieubeheer en het door de overheid gevoerde afvalstoffenbeleid.

Taakveld 7.4: Eindhoven Airport N.V.

Samenwerkingsverband met de provincie Noord-Brabant en Schiphol Nederland BV voor de exploitatie van voorzieningen ten behoeve van de burgerluchtvaart op het militaire luchtvaartterrein Eindhoven.

Taakveld 7.4: GR Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB)

De ODZOB voert ten behoeve van de deelnemers taken uit op het gebied van het omgevingsrecht en levert als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage aan het realiseren en borgen van de door de verantwoordelijke overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

Programma 8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Dit programma omvat drie taakvelden. Taakveld 8.1. omvat de taken op grond van de wet Ruimtelijke Ordening. Vanwege de invoering van de Omgevingswet heeft het rijk voorgeschreven om dit taakveld te hernoemen tot Ruimte en leefomgeving (in plaats van Ruimtelijke ordening). Taakveld 8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) heeft betrekking op bouwgrondexploitaties zoals verwerving, bouw- en woonrijp maken en verkoop van gronden. Grond zetten we als instrument in om doelstellingen van de andere programma's te bereiken. Taakveld 8.3 Wonen en bouwen is gericht op gebiedsontwikkeling, woningvoorraad en huisvestingsvoorziening.

Dit programma draagt door woningbouw, stedelijke vernieuwing en ruimtelijke ontwikkeling bij aan een aantrekkelijke en duurzame woon- en leefomgeving voor huidige en nieuwe bewoners. Dit met behoud van onze identiteit als ambitieuze, solidaire en innovatieve stad. We willen immers dat Eindhovenaren trots op de stad kunnen zijn.

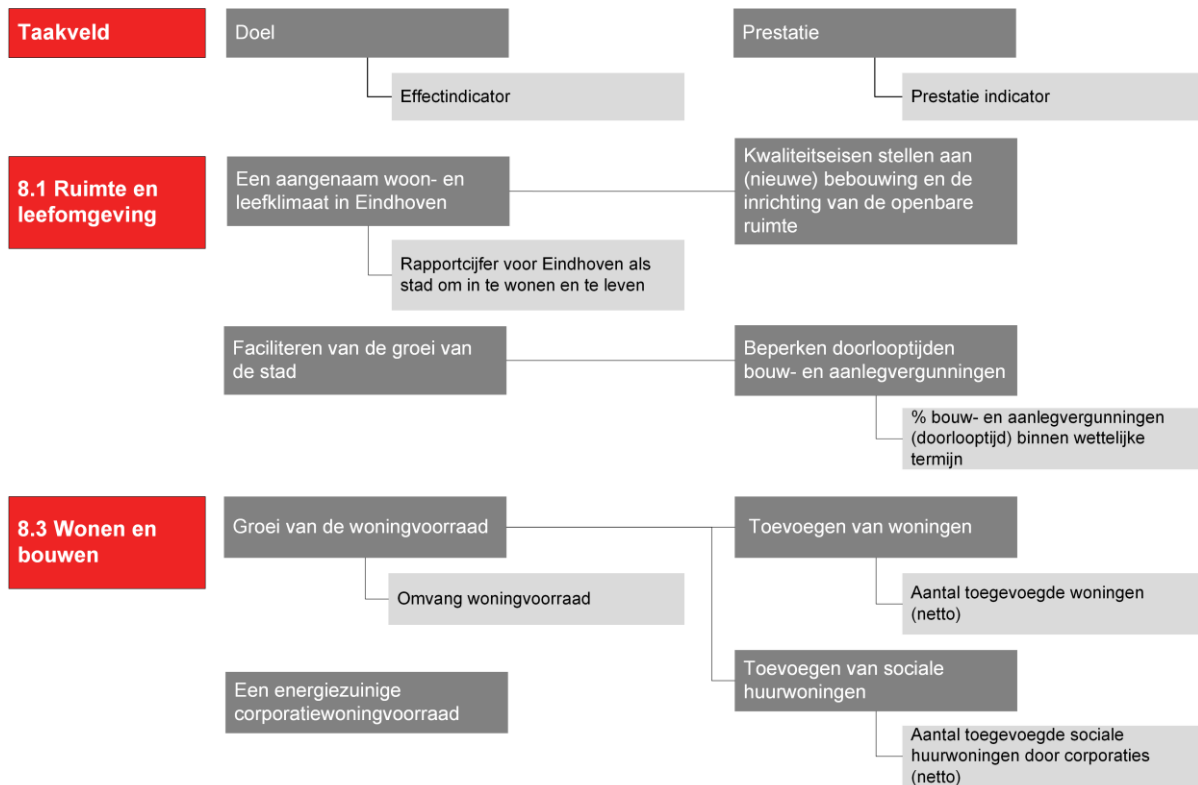
- 8.1 Ruimte en leefomgeving
- 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
- 8.3 Wonen en bouwen

Door middel van woningbouw, stedelijke vernieuwing en ruimtelijke ontwikkeling streven we naar een aantrekkelijke en duurzame woon- en leefomgeving voor huidige en nieuwe bewoners. Dat doen we door te werken aan samenhangende integrale gebiedsontwikkelingen, zoals Brainport City, Spoorzone, Internationale Knoop XL en Brainport Industries Campus (BIC). Daarbij is een goed functionerende woningmarkt van belang, die zowel invulling geeft aan de ambities van de stad (binden van talent) als aan de solidaire stad van twee snelheden. We transformeren en verdichten binnen de Ring en we streven naar voldoende betaalbare koop- en sociale huurwoningen in al onze wijken. Hierbij stimuleren wij de verduurzaming van de (bestaande) woningvoorraad en innovatie in de bouw. Ook zetten we in op bescherming en hergebruik van het historisch erfgoed. We faciliteren initiatieven uit de stad door slagvaardig en klantgericht samen te werken en onze ruimtelijke instrumenten zo efficiënt en transparant mogelijk in te zetten. Daarbij is het streven om inwoners zo veel mogelijk bij de ontwikkelingen in de stad te betrekken.

In de Woonvisie van 2015 heeft de gemeenteraad het kader voor het gemeentelijk woonbeleid vastgelegd. In deze visie is gekozen voor:

- Een ambitieus groeiscenario (naar 300.000 inwoners) via verdichting van de bestaande stad met nadruk op het hoogstedelijke woonmilieu binnen de Ring.
- Een solidaire stad met voldoende ruimte voor sociale huur, middenhuur, wonen en zorg en zelfbeheer.
- Een innovatieve stad met creatieve oplossingen voor woningbouw, zoals tijdelijk wonen.

Het college zet zich al geruime tijd in op het versnellen van de bouw binnen de stadsgrenzen, met nadruk op sociale- en middenhuur en middeldure koop. Dit sluit aan bij de bouwversnellingafspraken in het kader van de Woondeal, die in maart 2019 is afgesloten en de in aansluiting hierop met regio, Rijk en Provincie gemaakte afspraken over verstedelijking in het Verstedelijkingsakkoord, dat in november 2021 zal worden vastgesteld. Dit laatste volgt uit de BO MIRT afspraken van november 2020.

8.1 Ruimte en leefomgeving

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Een aangenaam woon- en leefklimaat in Eindhoven.

Eindhoven zet in op groei van de stad. Om deze groei te realiseren is een aantrekkelijke stad voor huidige en toekomstige inwoners en werknemers belangrijk. Het gaat dan bijvoorbeeld om een aantrekkelijke openbare ruimte, veel groen, een divers woningaanbod en een scala aan recreatieve voorzieningen (sport/recreatie, onderwijs, detailhandel, cultuur/evenementen etc.).

Kwaliteitseisen stellen aan (nieuwe) bebouwing en de inrichting van de openbare ruimte

We stellen kwaliteitseisen op het gebied van stedenbouw, duurzaamheid, klimaat, mobiliteit, woonproduct (onder andere soort woningen, prijsklassen) en groen.

In de centrumgebieden zijn die kwaliteitseisen hoger dan in de reguliere woonwijken, vanwege het verschil in dynamiek, drukte en gebruik van de (openbare) ruimte.

Faciliteren van de groei van de stad

Onze ambitie om als stad te groeien betekent ook dat er veel initiatieven voor nieuwbouw, verbouw of transformatie van bestaande gebouwen bij de gemeente worden ingediend. Om deze bouwopgave mogelijk te maken zetten we het hele scala van planologische instrumenten in zoals planwijzigingen, vergunningverlening en ontheffingen.

Beperken doorlooptijden bouw- en aanlegvergunningen

We beperken doorlooptijden van (bouw)vergunningen, vrijstellingen en ontheffingen tot maximaal de wettelijke termijn. Daarnaast zetten wij ons in voor een sneller en transparanter proces.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Rapportcijfer voor Eindhoven als stad om in te wonen en te leven	7.3	7.5	7.6	7.6	7.6	7.6

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
% bouw- en aanlegvergunningen (doorlooptijd) binnen wettelijke termijn	99%	99%	99%	99%	99%	99%

In 2022 richten we ons vooral op:

- Ontwikkeling integraal ontwikkelperspectief voor de stad Eindhoven.
- Opstarten traject Omgevingsvisie 2.0.
- Opstellen nieuwe verordening ruimtelijke kwaliteit.
- Eindhoven Internationale Knoop XL: Eindhoven heeft eind vorig jaar samen met de regio, provincie en het rijk een plan vastgesteld voor de integrale ontwikkeling van wonen, werken en mobiliteit. Dit is het zogeheten MIRT onderzoek 'verstedelijking en mobiliteit Brainport 2040'. Doel is om de groei voor wonen (62.000 woningen) en werken (72.000 fte) in de regio in samenhang met een mobiliteitstransitie te realiseren, zodat de economische positie van de regio duurzaam wordt bestendigd en er een aantrekkelijk woon- en leefklimaat is. In het Stationsdistrict, het gebied dat ook bekend is als 'Eindhoven Internationale Knoop XL', landt een deel van deze opgaven. De intensiveringsmiddelen vanuit Kadernota 2022 worden gebruikt voor de uitwerking van deze opgaven; de noodzakelijke capaciteit (8 fte) en onderzoeks- en advieskosten.

We hebben in onze organisatie de afgelopen jaren veel voorwerk verricht, en dat heeft deze grote opgaven 'klaargezet' voor een uitwerking in een langjarig programma. Voor die uitwerking is capaciteit noodzakelijk. Dit is een opgave die niet met bestaande capaciteit 'erbij' kan worden gedaan. Dit is deels een verschuiving van bestaande inzet, maar deels ook extra inzet. Deze werkzaamheden vinden in aanvulling op en in samenwerking met het huidige, 'reguliere' werkpakket plaats. Door de gevraagde capaciteit beschikbaar te stellen, voorkomen we dat deze opgave 'concurrereert' met andere werkzaamheden.

De inzet van deze middelen draagt bij aan veel beleidsthema's:

- Het realiseren van de woningbouwopgave (62.000 woningen in SGE, waarvan ruim 40.000 in Eindhoven) tot 2040. Naast korte termijn investeringen moet er aanvullend veel werk worden verzet om in de periode 2025-2030 en 2030-2040 de woningproductie te kunnen realiseren. Dat gaat om afspraken voor gebiedsontwikkelingen, zoals Knoop XL, maar ook om ervoor te zorgen dat aan de randvoorwaarden voor duurzame groei kan worden voldaan: extra woningen vraagt om mobiliteitsmaatregelen, investeringen in het energiesysteem, klimaat, et cetera.
- Het faciliteren van de groei van werklocaties, waaronder ook de toplocaties, zodat de beoogde groei van circa 70.000 fte duurzaam wordt gevestigd. Ook hierbij zijn beleidsthema's zoals energie, klimaat, mobiliteit, vestigingsklimaat cruciaal.
- De ontwikkeling van de 'multimodale knoop' in het gebied rond Eindhoven Centraal, in samenhang met de transformatie van het omliggende gebied Knoop XL. Spoor, treinstation, busterminal en de aanliggende gebiedsontwikkeling.
- Het borgen van de bereikbaarheid van stad en regio, door maatregelen voor een duurzame mobiliteitstransitie ((H)OV, fiets, regionale hubs, smart mobility en hoofd- en onderliggend wegennet)
- De bekostiging en financiering van de opgaven: deze opgaven vragen naast inhoudelijke uitwerking in een programma, ook financiering en een bekostigungsstrategie, en samenwerking met externe stake- en shareholders. We doorlopen intensieve trajecten met partners om deze opgave te kunnen realiseren.

x € 1.000

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	25.112	13.815	12.564	17.539	9.339	9.622
Baten	-17.365	-4.338	-3.957	-3.216	-2.195	-2.195
Mutatie reserves	287	-823	-1.001	-7.027	0	0
Saldo	8.033	8.654	7.606	7.296	7.144	7.427

Toelichting taken

	Lasten	Baten	Reserve
Gronddepot. De begrote inkomsten bestaan uit huur en opname- en afgave van grond. Begrote uitgaven bestaan uit doorbelasting naar projecten van waaruit grond wordt aangeboden of afgenomen van het gronddepot. De gerealiseerde baten en lasten zullen verschillen van de begroting, dit is namelijk afhankelijk van de soort en hoeveelheid grond die wordt aangeboden en afgenomen.	379	-635	0 *
Projecten Maatschappelijk nut. De geraamde lasten en baten voor de beleidsprojecten en onderhoudsprojecten en facilitaire projecten muteren over de jaarschijven als gevolg van een fasering in deze projecten.	2.689	-949	-787
Facilitaire projecten. Dit betreft lasten en baten van projecten grond waarvoor de gemeente een faciliterende rol heeft richting private ontwikkelaars. De lasten en baten voor deze projecten muteren over de jaarschijven als gevolg van fasering. Voor nadere toelichting zie paragraaf 3g grondbeleid.	2.298	-2.298	0
Digitalisering Basisregistratie ondergrond (BRO)	103	0	0
Kadernota 2022: Programma-organisatie MIRT en Stationsdistrict; budget voor de ontwikkeling van Knoop XL (periode 2022-2025)	1.000	0	0 *
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	5.161	0	0
Kapitaallasten	67	0	0
Overig	867	-75	-214
Totaal	12.564	-3.957	-1.001

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

De gebiedsontwikkeling in Eindhoven krijgt mede vorm via grondexploitaties. Deze grondexploitaties voegen waarde toe voor de stad Eindhoven. Grond zetten we in als middel om een bijdrage te leveren aan de doelstellingen van andere programma's en de zes stedelijke opgaven uit de Omgevingsvisie. In de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) worden jaarlijks de grondexploitatieprojecten geprogrammeerd en geprioriteerd.

In de [paragraaf 3g grondbeleid](#) is informatie over de nota Grondbeleid en zijn enkele specifieke kerngegevens en kengetallen opgenomen.

x € 1.000

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	19.616	95.529	75.430	36.867	17.507	17.981
Baten	-23.958	-92.927	-72.838	-34.333	-14.959	-15.494
Mutatie reserves	5.568	398	437	462	483	516
Saldo	1.226	3.000	3.029	2.996	3.031	3.003

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Activiteiten grondexploitatie niet bedrijventerreinen. Dit betreft de lasten en baten van de projecten grond waarbij we de gebiedsontwikkeling zelf oppakken. Het betreft o.a. lasten en baten voor grondverwerving, bouw- en woonrijp maken, bovenwijkse voorzieningen, verkoop van bouwrijpe gronden, verwijderen van explosieven. De mutaties in de gebudgetteerde lasten en baten zijn het gevolg van fasering. Een nadere toelichting is opgenomen in paragraaf 3g grondbeleid.	69.131	-69.131	*
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	1.344		
Grondtransactie/erfpachtovereenkomst PSV	2.140	-2.514	398
Niet actieve voorraad gronden:			
- Onder andere beheerskosten en opbrengsten over bebouwde en onbebouwde eigendommen en advieskosten	2.119	-996	
- Kapitaallasten over de strategische verwervingen (gronden in voorraad), projecten in voorbereiding en vastgoed activa	688		
Overig	8	-197	39
Totaal	75.430	-72.838	437

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

8.3 Wonen en bouwen

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Groei van de woningvoorraad

De druk op de woningmarkt is hoog en lijkt de komende tijd niet af te nemen. Dit leidt tot sterke kooprijstijgingen en lange wachttijden voor sociale huurwoningen. Deze ontwikkelingen zijn ontwrichtend met name voor mensen met een laag- of een middeninkomen. Het is daarom van het grootste belang dat er in 2022 voldoende woningen worden gebouwd. In 2019 zijn er bestuurlijke afspraken gemaakt in de Woondeal SGE om jaarlijks gemiddeld 3.000 woningen toe te voegen in de periode 2019-2023. In 2021 is er een versnellingsplan vastgesteld om de woningproductie sneller richting dit doel te krijgen.

Toevoegen van woningen

We zetten in op het verder verhogen van de woningbouwproductie naar gemiddeld 3.000 woningen per jaar. Hiervoor zijn bestuurlijke afspraken gemaakt met de regio, provincie en het Rijk (Woondeal uit 2019) om de bouwopgave zoveel mogelijk te versnellen en belemmeringen weg te nemen, ook is er in 2021 een versnellingsplan vastgesteld en in uitvoering genomen.

Toevoegen van sociale huurwoningen

In de prestatieafspraken maken we jaarlijks afspraken over de aantallen sociale huurwoningen die gerealiseerd worden door de woningcorporaties. Dit is onderdeel van een gezamenlijke investeringsagenda om de productie van sociale huurwoningen te bevorderen.

Een energiezuinige corporatiewoningvoorraad

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Omvang woningvoorraad	112.965	115.000	118.000	121.000	124.000	127.000

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal toegevoegde woningen (netto)	1.540	2.500-3.000	2.500-3.000	2.500-3.000	2.000-2.500	2.000-2.500
Aantal toegevoegde sociale huurwoningen door corporaties (netto)	475	467	297	160	210	240

In 2022 richten we ons vooral op:

- Versnelling woningbouw.
- Versnelling productie sociale huurwoningen.

€ x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	44.284	12.759	14.644	14.709	12.780	12.618
Baten	-43.087	-10.238	-9.844	-9.845	-9.845	-9.845
Mutatie reserves	-24	-182	-404	-617	-152	-30
Saldo	1.173	2.339	4.396	4.247	2.783	2.743

Toelichting taken	Lasten	Baten	Reserve
Stadsdeelbudget voor kleine fysieke ingrepen in de openbare ruimte op verzoek van bewoners	784		
Slim Verduurzamen Vastgoed (incl. € 410.000 kapitaallasten): verduurzamen van het eigen gemeentelijk vastgoed wat zo als vliegwielen dient voor het verduurzamen van de stad. N.a.v. de begroting 2021 is het budget in 2022 € 0,6 miljoen en 2023 € 0,5 miljoen tijdelijk opgehoogd voor extra ondersteuning, capaciteit en extern onderzoek/advies.	1.712	-890	-263
Bouwvergunningen: alle kosten en legesopbrengsten die te maken hebben met bouwvergunningen	2.363	-6.944	
Bestedingen welstand	161		
Gebiedsgerichte aanpak: intensivering met integrale impulsen in stadsdelen om vanuit de opgaven (gebaseerd op o.a. de gebiedsprogramma's) in de stad projecten/activiteiten te kunnen ontwikkelen.	738		
Uitvoeren woonvisie: acties gericht op snel meer betaalbare woningen voor met name de lage inkomens, de middeninkomens en de bijzonder doelgroepen	254		
Kadernota 2022: Leefbare stad en wijken. Structurele inzet op gebiedsgerichte aanpak als schakel tussen domeinen en afdelingen om de opgaven uit de stad (gebaseerd op o.a. de gebiedsprogramma's) integraal op te kunnen pakken.	400		*
Voor beheer en instandhouding van de woningvoorraad en huisvestingsvoorziening zijn lasten geraamd (o.a. € 342.000 kapitaallasten). Voor verhuur of bruikleenstelling van deze objecten zijn inkomsten geraamd.	1.880	-1.723	*
Kadernota 2022: structurele intensiveringsmiddelen voor dekking van de eigenaarslasten voor het van Abbehuis (€ 35.000).			
Doorbelaaste apparaatskosten incl. de doorbelasting van overhead en salarissen naar projecten. In 2022 stijging personeelskosten met € 2 miljoen (zie paragraaf 3j)	5.942		*
Overig	410	-287	-141
Totaal	14.644	-9.844	-404

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

BBV-indicatoren en verbonden partijen

BBV-indicatoren zijn wettelijk bepaald en worden verzameld door de VNG. Voor programma 8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing zijn de volgende indicatoren voorgeschreven:

Indicator	peiljaar	NL	100.000-300.000	Eindhoven
Gemiddelde WOZ waarde (x € 1.000)	2020	270	261	265
Nieuw gebouwde woningen (per 1.000 woningen)	2020	8,9	10,1	12,1
Demografische druk	2021	70,1%	63,6%	56,6%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	2021	€ 733	€ 723	€ 664
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	2021	€ 810	€ 796	€ 753

 Verbonden partijen dragen bij aan de te bereiken doelstellingen. Voor programma 8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing zijn dat de volgende:

Taakveld 8.3: Park Strijp Beheer B.V.

Zie Park Strijp C.V.

Taakveld 8.3: Park Strijp C.V.

Dit betreft een samenwerkingsverband met VolkerWessels voor ontwikkeling van vm. Philips-locatie Strijp S met de ambitie om een kwalitatief aantrekkelijk en bruisend hoogstedelijk gebied te maken voor nieuwe gebruikers; cultuuruitingen, innovaties, bedrijven, evenementen en bewoners.

Programma 0 Bestuur en ondersteuning

Dit programma omvat veel uiteenlopende taakvelden. We hebben deze onderverdeeld in drie thema's: (1) bestuur en burgerzaken, (2) organisatie en financiën en (3) lokale lasten en belastingen.

Een groot deel van de taakvelden is puur financieel en/of technisch van aard en hebben daarom geen doelenboom.

Bestuur en burgerzaken

0.1 bestuur
0.2 burgerzaken

Organisatie en financiën

0.3 beheer overige gebouwen en gronden
0.4 overhead
0.5 treasury
0.7 algemene uitkering
0.8 overige baten en lasten
0.9 vennootschapsbelasting
0.10 mutaties reserves
0.11 Resultaat rek. van baten en lasten

Lokale lasten en belastingen

0.61 OZB woningen
0.62 OZB niet-woningen
0.63 parkeerbelasting
0.64 overige belastingen

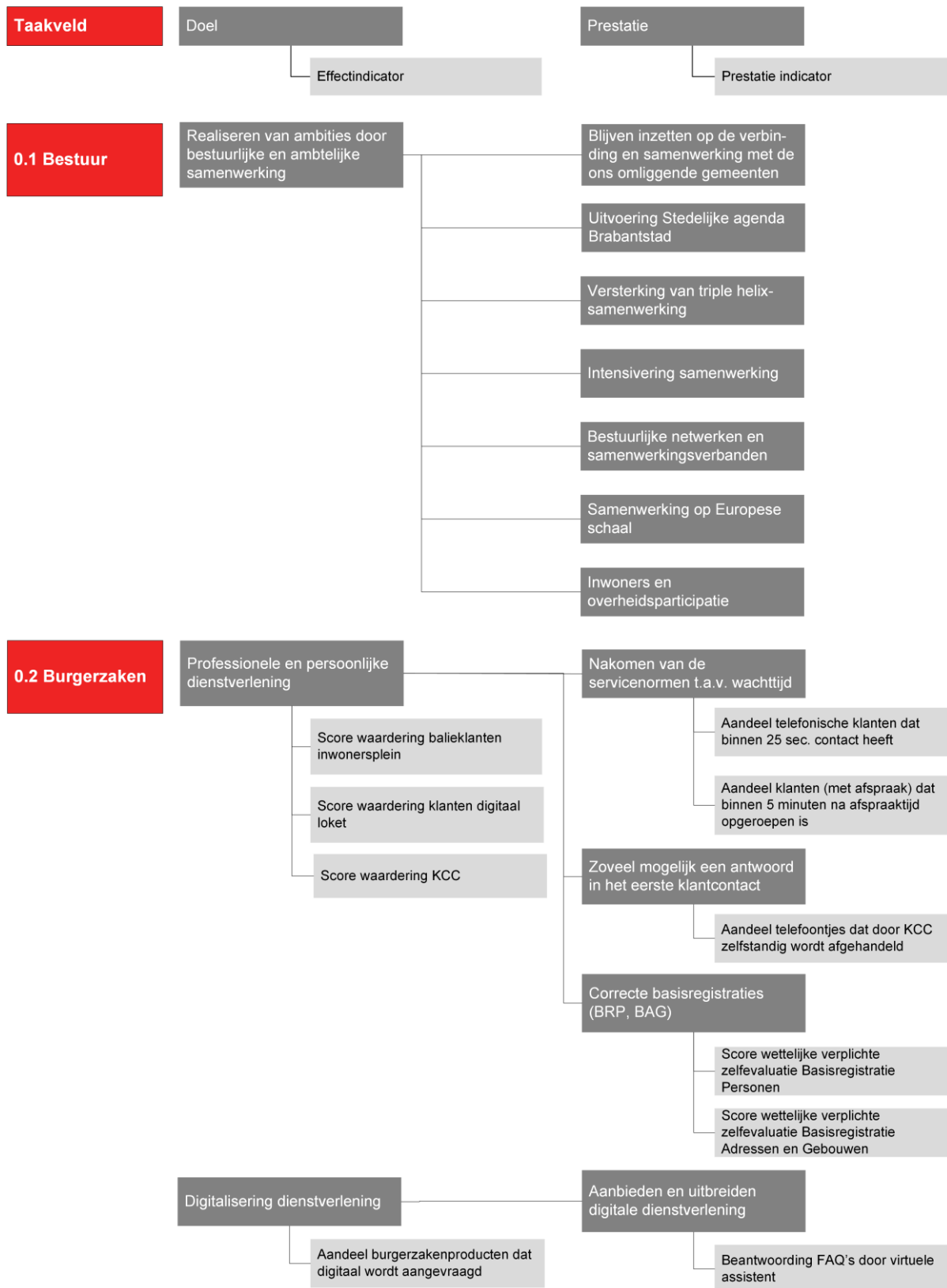

Bestuur en burgerzaken

Eindhoven is een levendige, zorgzame, inclusieve en veilige stad. Een niet-gepolariseerde stad. We koesteren verscheidenheid, we gaan uit van eigen kracht en samenredzaamheid. We hanteren het principe van brede welvaart als uitgangspunt en kader. We zorgen dat iedereen mee kan doen, kan werken en fijn kan wonen en leven in de verschillende buurten die onze stad rijk is. Brainport, met Eindhoven als kloppend hart, is een toptechnologieregio van wereldformaat. We leveren een grote bijdrage aan de Nederlandse economie én aan de oplossing van belangrijke maatschappelijke opgaven zoals gezondheid, mobiliteit en duurzaamheid.

We opereren op veel schaalniveaus om te bouwen aan Eindhoven en de belangen van de stad te behartigen. In de regio doen we dat in het Stedelijk Gebied Eindhoven en de Metropoolregio. Met de triple-helix partners werken we samen in (de stichting) Brainport. Samen met de provincie en de grote Brabantse steden realiseren we gericht opgaven in BrabantStad-verband. Met de provincie hebben we daarnaast een warme samenwerkingsrelatie voor het realiseren van de Brainport Nationale Actieagenda en de ontwikkeling van KnoopXL. Vanuit onze kantoren en Den Haag en Brussel behartigen we de (inter)nationale belangen van stad en regio.

Inwoners en ondernemers ervaren in hun dagelijks leven dat de (digitale) dienstverlening van organisaties steeds gemakkelijker en sneller is. Van gemeenten verwachten zij dezelfde servicegerichtheid bij de dienstverlening. Hierbij gaat het niet alleen over wat we leveren, maar ook hoe we onze diensten leveren en hoe we communiceren, waarbij we de menselijke maat niet vergeten. In de gemeente Eindhoven wordt deze klantgedreven dienstverlening steeds belangrijker. Het gaat niet alleen om houding en gedrag, techniek en processen, maar ook om een goede interne samenwerking. We bedienen inwoners en ondernemers zo goed mogelijk op het kanaal dat zij kiezen, vanuit het principe "online waar het kan en persoonlijk waar het moet".

0.1 Bestuur

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Realiseren van ambities door bestuurlijke en ambtelijke samenwerking

Dit taakveld heeft in merendeel betrekking op het realiseren van onze ambities door bestuurlijke en ambtelijk samen te werken in wisselende coalities en op wisselende schaalniveaus. Samenwerking in netwerken is en wordt steeds noodzakelijker om (complexe) maatschappelijke opgaven te realiseren. Denk aan opgaven zoals ons voorzieningenniveau op een hoger niveau brengen, de energietransitie, de circulaire economie, digitalisering, veiligheid en mobiliteit. Burgers en andere partijen ontplooiën zelf allerlei initiatieven. Wij spelen daarop in, nodigen uit en definiëren publieke randvoorwaarden. Onder andere door inzet vanuit onze kantoren in Den Haag en Brussel.

Blijven inzetten op de verbinding en samenwerking met de ons omliggende gemeenten

Als verantwoordelijke centrumstad van de Brainportregio blijven we onverkort inzetten op de verbinding en samenwerking met omliggende gemeenten. In het stedelijk gebied geven we in samenwerking met de andere acht gemeenten uitvoering aan de agenda voor wonen en economie, voorzieningen en ruimte. Op het niveau van Zuidoost-Brabant werken we samen op de thema's economie, mobiliteit, energietransitie en transitie landelijk gebied.

Uitvoering Stedelijke agenda Brabantstad

We geven met de grote Brabantse steden en de provincie uitvoering aan de Stedelijke Agenda Brabantstad waarbij we onze inzet uitlijnen met onze bestuurlijke prioriteiten en ambities. We maken werk met werk en kiezen die speerpunten waar het loont om op Brabantse schaal samen te werken. Dit doen we op een wijze die past bij ons uitgangspunt dat Brabantstad een licht bestuurlijk netwerk is en blijft met zo min mogelijk bestuurlijke drukte.

Versterking van triple helix-samenwerking

Samen met het Rijk en de provincie en met onze triple-helix partners in de regio geven we uitvoering aan de ambities, onder andere via de Brainport Nationale Actieagenda. Alle inwoners moeten daar uiteraard van profiteren. We zetten dan ook volop in om de triple helix-samenwerking van overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen bij te laten dragen aan de brede welvaart.

Intensivering samenwerking

Met de Noordelijke en Zuidelijke Randstad en het Rijk vertalen we de Ruimtelijk Economische Ontwikkelstrategie (REOS) in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) ter versterking van de internationale concurrentiekracht van Nederland. Daarnaast zetten we in op verdere intensivering van de samenwerking met de G4 / G6 (G4, samen met Groningen en Eindhoven).

Bestuurlijke netwerken en samenwerkingsverbanden

Nationaal blijven we bestuurlijk actief in netwerken en samenwerkingsverbanden die ons helpen om onze ambities te realiseren. Voorbeelden hiervan zijn de VNG, het G40-netwerk (met name de sociale pijler) en het Netwerk Kennisstedes.

Samenwerking op Europese schaal

Op Europese schaal zetten we in op belangenbehartiging en positionering van Eindhoven en de Brainport regio via ons netwerk binnen de Europese commissie en met leden van het Europees parlement en met onze internationale netwerken zoals bijvoorbeeld Eurocities, European Region Research and Innovation Network (ERRIN), The European Network of Living Labs (ENoLL), Local Government for Sustainability (ICLEI) en POLIS (een netwerk rondom innovatieve mobiliteitsoplossingen). Europese investeringsmiddelen naar Eindhoven halen om een impuls te geven aan de realisatie van onze ambities, is een belangrijk speerpunt. De Europese Commissie zet stevig in op de Green Deal en Digitalisering. Dit biedt veel kansen.

Inwoners en overheidsparticipatie

Onze stad staat voor een aantal lokale en globale opgaven zoals de snelle groei, klimaatverandering en energietransitie. Tegelijkertijd hebben actuele maatschappelijke trends zoals individualisering, polarisatie en digitalisering steeds meer invloed op onze samenleving. De vorig jaar vastgestelde Nota Inwoners- en overheidsparticipatie geeft hier handvatten voor. Dit beleid gaat in 2022 verder handen en voeten krijgen. We kijken met een nieuwe blik naar het vormgeven van participatie. Doelgericht maatwerk, oog voor de diversiteit van de stad en innovatie en vernieuwing zijn daarbij belangrijke pijlers. Daarmee willen we meer en andere groepen bereiken en de kwaliteit van participatie te vergroten. Juist omdat de stad diverser is geworden en traditionele vormen van representatie in wijken en buurten minder vanzelfsprekend zijn.

In 2022 richten we ons vooral op:

- Inwoners en Overheidsparticipatie: stimuleren van innovatie in participatie trajecten in de stad, borgen van procesafspraken en verwachtingsmanagement, uitwerken leergang Inwoners en Overheidsparticipatie (IOP) en het verder ontwikkelen van een digitaal instrumentarium, om een basis te leggen voor de verdere structurele borging en doorontwikkeling van IOP in de organisatie en in de stad.

€ x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	44.143	12.997	13.786	13.475	13.100	13.138
Baten	-857	-422	-422	-422	-422	-422
Mutatie reserves	217	122	122	11	11	11
Saldo	43.503	12.697	13.486	13.064	12.689	12.727

Toelichting taken	Lasten	Baten	Reserve
Facilitering en loonkosten/vergoedingen inclusief interne doorbelastingen bestuursorganen (college van burgemeester en wethouders, raad en raadscommissies).	5.682	-236	
Kadernota 2022: gemeenteraadsverkiezingen	40		*
Griffie, waarvan in Kadernota 2022: naar een toekomstbestendige griffie (2022: € 0,35 miljoen en 2023 € 0,4 miljoen)	1.051		*
Lokale rekenkamer/ombudscommissie/accountantskosten	518		
Bestuurlijke samenwerkingen (waaronder verbonden partij Metropool Regio Eindhoven € 2,4 miljoen) inclusief bijdrage van deelnemende gemeenten SGE	2.927	-186	
Inwoners- en overheidsparticipatie (IOP): Kadernota 2022 € 0,1 miljoen	191		*
Strategische opgaven en (inter)nationale lobby/belangenbehartiging	247		
Doorbelaste apparaatskosten, met name personeelskosten (zie paragraaf 3j) voor strategische opgaven en internationale lobby/belangenbehartiging (€ 2,1 miljoen) en facilitering bestuursorganen (€ 0,8 miljoen).	2.933		
Lopend project Brainport Avenue: betreft conform dossier uit 2014 de laatste storting in de reserve maatschappelijk nut in ontwikkeling			111
Kapitaallasten	97		
Overig	100		11
Totaal	13.786	-422	122

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

0.2 Burgerzaken

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Professionele en persoonlijke dienstverlening

Inwoners die contact opnemen ervaren een prettige, kwalitatief goede en betaalbare dienstverlening waarbij de klant centraal staat. We streven naar een hoge klanttevredenheid. Dit alles binnen de financiële en wettelijke kaders.

Nakomen van de servicenormen t.a.v. wachttijd

We willen helder zijn in wat de inwoner van ons aan dienstverlening kan verwachten. Daarnaast willen we duidelijk communiceren hoe goed we presteren op de gemaakte servicenormen.

Zoveel mogelijk een antwoord in het eerste klantcontact

Voor professionele dienstverlening is het van belang dat inwoners zoveel mogelijk in het eerste klantcontact antwoord krijgen op hun vraag. We hebben de focus gericht op het first contact fix. Het gaat over het in één keer goed afhandelen van een vraag of klacht. Bij ingewikkelde vragen wordt doorverbonden naar de betreffende afdeling die een antwoord kan geven. Als de medewerkers van deze afdeling niet telefonisch bereikbaar zijn, wordt een terugbelafsprake gemaakt met de inwoner.

Correcte basisregistraties (BRP, BAG)

Een goede kwaliteit van de persoonsgegevens in de BRP (Basisregistratie Personen) en de adresgegevens in de BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen) draagt bij aan een correcte dienstverlening door de gemeente (en overige overheden).

De basisregistraties vormen de basis voor de (gemeentelijke) dienstverlening. Registratie van onjuiste of onvolledige gegevens heeft bijvoorbeeld tot gevolg dat de mensen die recht hebben op de voorzieningen, die voorzieningen niet kunnen krijgen of dat mensen ten onrechte voorzieningen krijgen. Andere overheidsorganisaties zijn verplicht de gegevens uit de basisregistraties te gebruiken. De betrouwbaarheid is dan ook van het grootste belang.

Digitalisering dienstverlening

We hebben de ambitie om het gebruik van de digitale dienstverlening te stimuleren. Goede digitale dienstverlening is echter meer dan alleen digitale diensten aanbieden. Zo vergt digitale dienstverlening een visie op het niveau van dienstverlening op andere tijden dan de traditionele openingstijden, het moet het gemak en de efficiency voor de inwoner vergroten, het vergt een goede beveiliging van persoonsgegevens en andere gevoelige data en er moet aandacht zijn voor inwoners met minder digitale vaardigheden. Het motto is 'digitaal waar het kan en persoonlijk waar dat nodig is'.

We werken tevens aan digitale ondersteuningsmogelijkheden om de meest gestelde vragen op geautomatiseerde wijze te kunnen beantwoorden door het inzetten van een virtuele assistent.

Aanbieden en uitbreiden digitale dienstverlening

Digitalisering biedt grote mogelijkheden. Het maakt betere dienstverlening tegen lagere kosten mogelijk en we sluiten aan bij de wensen van een groot deel van de inwoners. We hebben grote stappen gezet met de digitalisering van de dienstverlening. Maar we weten dat er een enorme opgave in het verschiet ligt om meer diensten en producten te vertalen naar een goede (digitale) dienstverlening die redeneert vanuit de behoeften van inwoners.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Score waardering balieklanten inwonersplein	8,8	≥ 8	≥ 7,5	≥ 7,5	≥ 7,5	≥ 7,5
Score waardering klanten digitaal loket	8,6	≥ 8	≥ 8	≥ 8	≥ 8	≥ 8

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Score waardering KCC	-	≥ 8	≥ 8	≥ 8	≥ 8	≥ 8
Aandeel burgerzakenproducten dat digitaal wordt aangevraagd	68%	65%	65%	70%	70%	70%

Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aandeel telefonische klanten dat binnen 25 sec. contact heeft	60%	75%	25%	25%	25%	25%
Aandeel klanten (met afspraak) dat binnen 5 minuten na afspraaktijd opgeroepen is	79%	80%	80%	80%	80%	80%
Aandeel telefoontjes dat door KCC zelfstandig wordt afgehandeld	76%	75%	75%	75%	75%	75%
Score wettelijke verplichte zelfevaluatie Basisregistratie Personen	97%	95%	96%	96%	96%	96%
Score wettelijke verplichte zelfevaluatie Basisregistratie Adressen en Gebouwen	85%	70%	80%	80%	85%	85%
Beantwoording FAQ's door virtuele assistent	-	-	4	10	20	20

 x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	7.574	8.384	9.452	8.601	9.833	9.960
Baten	-3.254	-3.474	-3.575	-3.319	-5.264	-5.406
Mutatie reserves	293	-78	-39	479	479	479
Saldo	4.613	4.832	5.838	5.761	5.048	5.033

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Reisdocumenten (de baten betreffen de legesopbrengsten en de lasten de afdrachten aan het Rijk). Hieronder valt de uitgifte van paspoorten en identiteitskaarten. Zowel de legesopbrengsten als de afdrachten aan het Rijk worden jaarlijks geactualiseerd aan de hand van de vervangingsvraag. De vraag kan jaarlijks fluctueren, dit wordt mede veroorzaakt door de verlenging met ingang van 2014 van de geldigheidsduur van 5 naar 10 jaar. De legesopbrengsten zullen in 2025 stijgen tot € 2,85 miljoen, de afdrachten aan het Rijk nemen echter recht evenredig toe tot € 1,57 miljoen.	452	-964	
Rijbewijzen (de baten betreffen de legesopbrengsten en de lasten de afdrachten aan het Rijk)	173	-761	
Huwelijken (de baten betreffen de legesopbrengsten en de lasten de kosten van de Babsen en overige directe kosten)	96	-214	
Verstrekingen Basisregistratie Personen, hieronder vallen de uittreksels BRP		-152	
Overige verstrekingen Burgerzaken (de baten betreffen de legesopbrengsten en de lasten de afdrachten aan het Rijk). Hieronder vallen legalisatie handtekeningen, verklaringen omtrent gedrag en de uittreksels burgerlijke stand.	69	-278	
Naturalisaties (de baten betreffen de legesopbrengsten en de lasten de afdrachten aan het Rijk)	399	-537	
Registratie Niet-Ingezetenen	72	-521	
Landelijke Aanpak Adreskwaliteit	26	-35	
Verkiezingen (betreffen de kosten voor de organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen in 2022). De kosten worden verrekend met de reserve Burgerzaken.	552	0	-39
Algemene kosten (o.a. kapitaallasten), hieronder vallen de kosten voor Docudistri, persoonsinformatiesysteem PIV4U en het Klantgeleidingssysteem	499	0	
KlantContactCentrum	109	-104	
Kadernota 2022: Tijdelijke formatieuitbreiding afdeling Balie en Ontvangst	307	0	*

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	6.692	0	
Overig	6	-9	
Totaal	9.452	-3.575	-39

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

Organisatie en financiën

Organisatie

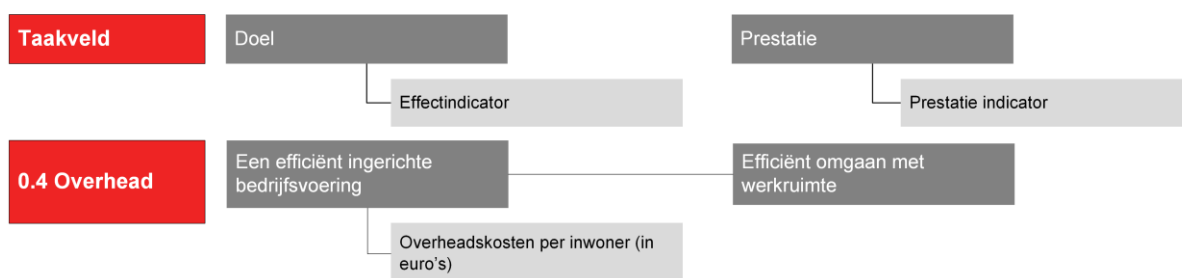
In de [paragraaf bedrijfsvoering](#) zijn de ontwikkelingen rondom onze organisatie (o.a. voor ICT- en personele ontwikkelingen) uiteengezet. Dit betreft investeringen om te voldoen aan nieuwe wet- en regelgeving (zoals de AVG en de Wet open overheid), maar ook in de context van de schaa sprong van onze stad. Hiervoor is gestart met "Richting Eindhoven!", het anders vormgeven van samenwerken met de stad én in de eigen organisatie. Ook start in 2021 een onderzoek, gericht op de staat van de organisatie en de vraagstukken van de stad. Deze externe peilstok geeft dan voor 2022 en verder meer houvast voor het maken van structurele en incidentele keuzes om de stad te brengen naar de gewenste ambities.

Financiën

De inzet van de algemene dekkingsmiddelen van het gemeentefonds wegen we integraal af in de kadernota en de begroting. Deze begroting is gebaseerd op de meircirculaire 2021. De informatie uit de septembercirculaire 2021 gebruiken we om – voorafgaand aan de vaststelling van deze begroting – te beoordelen of aanvullende maatregelen nodig zijn voor een sluitende meerjarenbegroting.

De invoering van het gemeentefonds- nieuwe-stijl is verschoven naar 2023. Het is aan het nieuwe kabinet om te besluiten tot invoering van het nieuwe verdeelmodel. Het VNG-bestuur heeft laten weten dat er pas sprake kan zijn van een herverdeling van middelen als dat gepaard gaat met een oplossing van de totale financiële pijn van gemeenten. Hoewel Eindhoven uit de eerdere presentatie van voorlopige herverdeeleeffecten naar voren kwam als voordeelgemeente, kan dit resultaat nog worden bijgeteld bij het herziene herijkingsvoorstel.

De actuele effecten zijn opgenomen in [taakveld 0.7 Algemene en overige uitkering gemeentefonds](#). De overige taakvelden (zie de [inleiding bij programma 0 voor een overzicht](#)) zijn voor een groot deel puur financieel en/of technisch van aard.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Tot dit taakveld behoren gebouwen en gronden die passen in de verwachte gemeentelijke bebouwinguitbreiding, maar er is nog geen grondexploitatiebegroting voor gestart.

€ x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	1.538	1.527	1.633	1.629	1.628	1.628
Baten	-757	0	-87	-87	-87	-87
Saldo	780	1.527	1.546	1.542	1.541	1.541

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Beheer, verhuur, instandhouding van gebouwen en gronden die de gemeente (al of niet tijdelijk) in bezit heeft en niet in exploitatie neemt	212	-87	*
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	1.421		
Totaal	1.633	-87	0

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

0.4 Overhead

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Een efficiënt ingerichte bedrijfsvoering

De opgaven van onze gemeente vragen om een excellente bedrijfsvoering. Ontwikkelingen op het gebied van informatietechnologie en nieuwe, complexe wetgeving, vereisen dat onze organisatie wendbaar en van een kwalitatief hoog niveau is. We opereren als één concern: organisatiebelang en het eindresultaat staan voorop.

Efficiënt omgaan met werkruimte

We willen ervoor zorgen dat onze ambtelijke huisvesting voldoet aan- en past bij de huidige tijd. In de afgelopen jaren hebben we geconstateerd dat we te maken hebben met een tekort aan ruimte en variëteit aan werkplekken. Waar eerder de verwachting was dat het aantal medewerkers zou afnemen, gebeurt nu het omgekeerde. De stad maakt een groei door en onze gemeente heeft in de afgelopen jaren extra taken gekregen. Daardoor is het aantal medewerkers toegenomen en is er een groot tekort aan werkplekken. Tegelijkertijd is er minder ruimte door het afstoten van het Stadskantoor (5.000 vierkante meter). Daarom is onze ambtelijke huisvesting dringend aan aanpassing toe.

In 2020 is een nieuw integraal plan voor de huisvesting opgesteld voor de komende jaren. Hierin komen we tot een flexibilisering van de werkomgeving. We gaan voor een hybride werkstijl waarbij we deels thuiswerken en deels op kantoor. Met dit plan zorgen we voor een goede huisvesting voor onze medewerkers zonder dat er extra kantooroppervlak nodig is.

Effectindicatoren	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Overheadskosten per inwoner (in euro's)	332	348	340	332	332	

€ x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	81.313	84.278	88.368	86.396	81.177	83.607
Baten	-3.752	-2.060	-2.237	-1.912	-1.912	-1.912
Mutatie reserves	498	-18.384	-6.604	-11.322	2.452	-795
Saldo	78.059	63.834	79.527	73.162	81.717	80.900

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Informatievoorziening en automatisering (inclusief kapitaalslasten € 27,8 miljoen). De baten betreffen interne doorbelastingen. Kadernota 2022: vervanging financieel systeem, organisatiewijziging belastingen, formatieuitbreiding B&O, CRM systeem, klimaat en energie, bedrijfsvoering & architectuur, governance/risk/compliance, identity-en accessmanagement, procesmanagement en aanbestedingskalender. Het totaal bedrag bedraagt in 2022 € 5,3 miljoen (€ 0,2 miljoen structureel) en in 2023 € 4,5 miljoen.	27.848	-421	*
Facilitaire zaken en huisvesting (inclusief kapitaalslasten € 8,5 miljoen. De baten betreffen voornamelijk het bedrijfsrestaurant en catering	8.460	-601	*
Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie (o.a. financiële administratie, planning & control, verantwoording en auditing)	10.099		
Documentaire informatievoorziening	4.406		
Inkoop inclusief opbrengst Social Return	2.628	-26	
Slim Verduurzamen Gemeentelijke Gebouwen inclusief kapitaalslasten, bijdrage derden en interne doorbelastingen. Kadernota 2022: meerjarige samenwerkingsovereenkomst met Impuls voor het onderhouden en verduurzamen van de ambtelijke huisvesting. Hierbij zijn de budgetten in overeenstemming gebracht met het benodigd aantal m2 (2022 € 0,1 miljoen, 2023 € 0,3 miljoen, 2024 € 0,4 miljoen en 2025 € 0,6 miljoen).	4.323	-21	565 *
Personeel en Organisatie (P&O/HRM) en organisatie- en formatieadvies bedragen € 10,3 miljoen. De baten betreffen interne doorbelastingen en opbrengst vervoer-management. Kadernota 2022: thuiswerkfaciliteiten (in 2022 en 2023 € 0,1 miljoen), werving- en selectie recruiters (in 2022 en 2023 € 0,2 miljoen), verzuim en re-integratie (in 2022 en 2023 0,1 miljoen), Richting Eindhoven (in 2022 en 2023 € 0,5 miljoen), contract Arbo (structureel € 0,1 miljoen) en CAO verhoging (€ 1,8 miljoen).	11.261	-805	*
Communicatie inclusief baten uit interne doorbelastingen	4.228	-363	
Gemeentesecretaris en Directieraad	1.239		
Management en management ondersteuning van het primair proces. Door aanpassing van de kostenverdeling leidt dit tot lagere lasten van € 1,7 miljoen ten opzichte van de begroting 2021.	20.266		*
Nieuwe structurele intensiveringen vanaf 2022 (zie financiële hoofdlijn) waarmee een aantal nieuwe actuele nieuwe ontwikkelingen kunnen worden vormgegeven	1.700		*
In 2022 is de gemeentebrede taakstelling die hand in hand gaat om structurele investering in continuïteit/digitale transitie mogelijk te maken met € 1,2 miljoen gestegen	-1.500		*
Verrekening concern- en sectoroverhead met projecten	-6.590		
Mutaties weerstandsvermogen: Kadernota 2022: vrijval middelen wegenbeheerplan (€ 2,5 miljoen) en onttrekking incidentele middelen (€ 4 miljoen). Ook zijn de in de financiële hoofdlijn beschreven nieuwe aanvullende incidentele intensiveringen (€ 16 miljoen) budgettair neutraal overgeheveld uit het weerstandsvermogen en gestort in de saldireserve specifiek.			-6.500 *
Overig			-669
Totaal	88.368	-2.237	-6.604

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

0.5 Treasury

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

De treasury betreft de activiteiten met betrekking tot beheer van geld en kapitaal. Zie hiervoor ook [paragraaf 3d Financiering](#).

€ x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	52	1.893	2.313	3.588	2.624	2.469
Baten	-3.685	-3.901	-4.007	-3.737	-3.599	-4.105
Mutatie reserves	-278	0	0	0	0	0
Saldo	-3.911	-2.008	-1.694	-149	-975	-1.636

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Dividenduitkeringen. Kadernota 2022: in 2025 hoger dividend Eindhoven Airport (€ 0,4 miljoen).		-528	*
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	119		
Kosten betalingsverkeer, overige bankkosten en diensten tussenpersonen	274		
(Toegerekende) rentekosten en - opbrengsten. Kadernota 2022: in 2022 incidenteel voordeel van € 2,4 miljoen op rente leningen.	1.920	-3.479	*
Totaal	2.313	-4.007	0

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

0.7 Algemene en overige uitkering gemeentefonds

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Tot dit taakveld behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds: algemene uitkering, integratie-uitkeringen, decentralisatie-uitkeringen. Als bijdrage vanuit het gemeentefonds is in 2022 € 507,6 miljoen opgenomen.

 x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	113	114	116	116	116	116
Baten	-545.139	-489.067	-524.862	-514.944	-511.551	-507.708
Mutatie reserves	16.981	0	0	0	0	0
Saldo	-528.045	-488.953	-524.746	-514.828	-511.435	-507.592

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
De cijfers zijn geactualiseerd op basis van de meicirculaire 2021. Voor 2022 is het totale positieve effect € 18,5 miljoen, met name door de toevoeging van het accres als gevolg van het trap op trap af systeem. Ook is rekening gehouden met extra rijksmiddelen voor Jeugd (€ 17,2 miljoen); een nadere toelichting is opgenomen in de financiële hoofdlijn.		-524.862	*
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	116		
Totaal	116	-524.862	0

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

0.8 Overige baten en lasten

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

In dit taakveld zijn de overige baten en lasten ondergebracht die niet tot een specifiek taakveld behoren, zoals het budget voor onvoorziene uitgaven en verrekeningen tussen sectoren voor het BTW Compensatiefonds (BCF). In dit taakveld is een structureel bedrag van € 239.000 opgenomen als algemeen dekkingsmiddel voor onvoorziën.

 x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	-3.591	-4.170	-4.154	-4.154	-4.154	-4.154
Baten	-418	-35	-35	-35	-35	-35
Mutatie reserves	37	35	35	35	35	35
Saldo	-3.971	-4.170	-4.154	-4.154	-4.154	-4.154

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Interne verrekening in verband met afdracht btw compensatiefonds (van dit taakveld naar met name taakveld 7.2 Riolering en taakveld 7.3 Afval)	-4.874		*
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	470		
Budget voor onvoorziene kosten	239		
Overig, o.a. kapitaallasten (deelnemingen)	11	-35	35
Totaal	-4.154	-35	35

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

De in 2016 ingevoerde Vennootschapsbelastingplicht voor Overheidsbedrijven heeft er toe geleid dat enkele activiteiten van de gemeente Eindhoven vennootschapsbelastingplichtig zijn geworden. Afhankelijk van de behaalde resultaten op deze activiteiten kan dat van jaar tot jaar leiden tot een betaalbaar bedrag aan vennootschapsbelasting. De actuele stand van zaken staat in [bijlage 6 Risico's](#).

 x € 1.000	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	1.324	0	0	0	0	0
Saldo	1.324	0	0	0	0	0

0.10 Mutaties reserves

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

De mutaties (vermeerderingen en verminderingen) op dit taakveld worden op de bijbehorende taakvelden gepresenteerd. In [bijlage 7](#) is een verloopoverzicht opgenomen van alle reserves.

0.11 Resultaat rek. van baten en lasten

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Dit betreft het saldo van alle lasten en baten in de meerjarenbegroting.

 x € 1.000	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	43.367	0	0	0	0	-2.000
Saldo	43.367	0	0	0	0	-2.000

Lokale lasten en belastingen

Voor de woonlasten hanteren we het gemiddelde van de G40 als uitgangspunt. In 2022 bedragen de gemiddelde woonlasten voor een gezin in Eindhoven € 797. Een nadere toelichting staat in de [paragraaf 3a Lokale heffingen](#).

0.61 OZB woningen

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

In 2022 richten we ons vooral op:

- Intensivering en uitbreiding van het aantal taken: we lopen risico's vanwege de vele dwingende aanbevelingen vanuit de Waarderingskamer en de termijn waarbinnen deze opgestart en geïmplementeerd dienen te zijn. Maar ook doorontwikkelde, zwaardere wettelijke taken omtrent gegevensbeheer en toename van het aantal objecten en bezwaren en beroepen vergen een herijking van de personeelscapaciteit en optimalisering van processen. Vandaar een uitbreiding van 4 fte als gevolg van de intensivering en uitbreiding van aantal taken.

€ x € 1.000	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten	1.161	1.031	1.323	1.285	1.306	1.310
Baten	-35.471	-36.299	-39.189	-39.689	-39.689	-39.689
Saldo	-34.310	-35.268	-37.866	-38.404	-38.383	-38.379

Toelichting taken	Lasten	Baten	Reserve
Tot dit taakveld behoren de werkzaamheden gericht op de heffing en waardering ten behoeve van de onroerend zaakbelasting van eigendom woningen alsmede het bezwaar en beroep op deze belasting. In de Kadernota 2022 is conform de afspraken uit het coalitieakkoord 'Evenwicht en Energie' afgesproken dat we de woonlasten brengen/houden op het gemiddelde van de G40 (meeropbrengsten OZB woningen € 2,4 miljoen).	0	-39.189	*
Kadernota 2022: formatieuitbreiding afdeling Belastingen, opleidingsbudget € 209.000			*
Kadernota 2022: WOZ - proces en gerechtskosten € 250.000			*
Kadernota 2022: formatieuitbreiding afdeling Belastingen € 378.000			*
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie).	1.323		
Totaal	1.323	-39.189	0

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

0.62 OZB niet-woningen

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

In 2022 richten we ons vooral op:

- Intensivering en uitbreiding van aantal taken: we lopen risico's vanwege de vele dwingende aanbevelingen vanuit de Waarderingskamer en de termijn waarbinnen deze opgestart en geïmplementeerd dienen te zijn. Maar ook doorontwikkelde, zwaardere wettelijke taken omtrent gegevensbeheer en toename van het aantal objecten en bezwaren en beroepen vergen een herijking van de personeelscapaciteit en optimalisering van processen. Vandaar een uitbreiding van 4 fte als gevolg van de intensivering en uitbreiding van aantal taken.

€ x € 1.000	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	874	963	893	869	882	885
Baten	-40.246	-40.893	-43.585	-43.585	-43.585	-43.585
Saldo	-39.372	-39.930	-42.692	-42.716	-42.703	-42.700

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Tot dit taakveld behoren de werkzaamheden gericht op de heffing en waardering ten behoeve van de onroerend zaakbelasting van eigendom en gebruik niet-woningen alsmede het bezwaar en beroep op deze belasting. In de Kadernota 2022 is conform de afspraken uit het coalitieakkoord 'Evenwicht en Energie' afgesproken dat we de woonlasten brengen/houden op het gemiddelde van de G40 (meeropbrengsten OZB niet-woningen € 2,7 miljoen).		-43.585	*
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	893		
Totaal	893	-43.585	0

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

0.63 Parkeerbelasting

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Tot dit taakveld behoort de heffing en invordering van de parkeerbelasting en de opbrengsten van parkeerbelasting.

€ x € 1.000	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	625	340	380	368	375	376
Baten	-11.534	-15.223	-16.022	-16.022	-16.021	-16.021
Mutatie reserves	-2.800	0	0	0	0	0
Saldo	-13.710	-14.883	-15.642	-15.654	-15.646	-15.645

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Opbrengsten uit betaald parkeren op straat (€ 11,7 miljoen), naheffingsaanslagen (€ 3,4 miljoen) en parkeervergunningen (€ 0,9 miljoen). Stijging in 2022 met name door uitbreiding betaald parkeren op straat (€ 0,6 miljoen).		-16.022	*
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	380		
Totaal	380	-16.022	0

* Intensivering kadernota of afwijking tussen jaren > € 1 miljoen

0.64 Belastingen overig

Op de [website](#) kunt u meer informatie vinden over achtergrondinformatie van de indicatoren, beleidsdocumenten, financiën en BBV-informatie.

Tot dit taakveld behoren de overige gemeentelijke belastingen.

x € 1.000

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	1.147	925	987	973	980	980
Baten	-2.769	-2.668	-2.847	-2.847	-2.847	-2.847
Mutatie reserves	-313	0	0	0	0	0
Saldo	-1.935	-1.743	-1.860	-1.874	-1.867	-1.867

<i>Toelichting taken</i>	Lasten	Baten	Reserve
Precario (vergoeding voor gebruik openbare grond); zie paragraaf 3a Lokale heffingen voor een nadere toelichting		-1.095	
Hondenbelasting (algemene belasting voor hondenbezit)		-1.192	
Invorderingsopbrengsten, dit zijn de opbrengsten uit aanmaningen, dwangbevelen en wettelijke rente)		-549	
Storting voorziening dubieuze belastingdebiteuren. De werkelijke storting wordt ultimo 2022 bepaald op basis van de te verwachten oninbaarheid van de openstaande belastingdebiteuren (back-testing).	129		
Belastingstelsel (o.a. kapitaallasten: € 7.000); dit betreft de kosten voor VGS4U	275		
Doorbelaste apparaatskosten (met name personeelskosten, zie paragraaf 3j voor een specificatie)	582		
Overig	1	-11	
Totaal	987	-2.847	0

Voor een toelichting op de kapitaallasten en bijbehorende investeringen zie [paragraaf 3j](#).

BBV-indicatoren en verbonden partijen

Indicator	Eindhoven 2022
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	8,6
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	7,8
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	€ 962
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	14,4%
Overhead (% van totale lasten)	8,9%

Verbonden partijen dragen bij aan de te bereiken doelstellingen. Voor programma 0 Bestuur en ondersteuning zijn dat de volgende:

Taakveld 0.1: GR Metropoolregio Eindhoven

Bestuurlijk samenwerkingsverband tussen Eindhoven en de twintig andere gemeenten uit Zuidoost-Brabant dat bijdraagt aan een excellent vestigingsklimaat voor bedrijven en inwoners in de Brainportregio. De focus van het vigerende samenwerkingsakkoord 2019-2022 ligt op het terrein van Economie, Mobiliteit, Energietransitie en Transitie Landelijk Gebied. Binnen de MRE is ook de uitvoering van het Stimuleringsfonds en de functie van betaalautoriteit en aandeelhouder Brainport Development NV door de 21 samenwerkende gemeenten belegd. In 2022 zal een nieuw samenwerkingsakkoord gepresenteerd worden.

Tot slot maakt het Regionaal Historisch Centrum (RHCE) onderdeel uit van de GR-MRE.

Taakveld 0.5: BNG Bank N.V., gevestigd te Den Haag

BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.

Taakveld 0.5: Enexis Holding N.V.

Zorgt voor distribueren en transporteren van energie, en voor in stand houden, beheren, exploiteren en uitbreiden van de benodigde netwerken. Het netwerk is bij wet in overheidshanden.

3. Paragrafen

3a. Lokale heffingen

De lokale heffingen zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. Ze raken de burgers, bedrijven en instellingen heel direct in hun portemonnee. Gemeentelijke heffingen staan dan ook sterk in de publieke en politieke belangstelling. In deze paragraaf geven we een overzicht van de voorgestane wijzigingen met betrekking tot de gemeentelijke heffingen die van invloed zijn op de begroting 2022.

Financieel

Belastingsoort	Begroting 2021	Begroting 2022	Kosten-dekkendheid
Onroerendezaakbelastingen	77.192	82.774	
Precariobelasting ***	1.080	1.095	
Hondenbelasting	1.028	1.192	
Toeristenbelasting	2.838	2.557	
Standplaatsgeld autobussen	12	12	
Reclamebelasting	-		
BIZ-heffing	787	787	
Parkeerbelastingen **	15.223	16.022	
Leges vergunningen en burgerzaken *	11.000	11.238	87%
Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten *	27.551	28.577	100%
Rioolheffing *	19.901	21.854	100%
Begraafplaatsrechten *	648	648	79%
Marktgeden *	520	577	79%
Kanaalrechten *	60	60	43%
Totaal	157.840	167.393	

* Voor deze heffingen is hieronder een kostenonderbouwing opgesteld waaruit blijkt dat de geraamde baten niet hoger zijn dan de geraamde lasten: dus hoogstens kostendekkend.

** De naheffingsaanslagen zijn opgenomen onder parkeerbelastingen. De kostendekkendheid daarvan bedraagt 80% (zie specificatie hieronder).

*** Voor uitvoering van de motie "Wel Horeca, Geen Precario" is een bedrag van €431.000 gereserveerd in de Saldirreserve specifiek. De opbrengst wordt met de eerste begrotingswijziging gecorrigeerd.

Toelichting op belastingen

Woonlasten

- Conform het coalitieakkoord 2018-2022 wordt voorgesteld de gemiddelde woonlasten vast te stellen zoals het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) deze jaarlijks berekent. Dit betekent dat wordt uitgegaan van de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden, bestaande uit drie personen, met een eigen woning en een gemiddelde WOZ-waarde. Volgens COELO waren in 2021 de gemiddelde woonlasten € 774. Om het G40-niveau voor 2022 vast te kunnen stellen wordt dit bedrag verhoogd op basis van een verwachte gemiddelde woonlastenstijging van 3% en komt daarmee voor 2022 uit op € 797. Voor 2021 bedroegen de gemiddelde woonlasten in Eindhoven € 756

(=onder G40). Voor 2022 wordt het bedrag nu verhoogd met 5,4%. Hiermee komen de gemiddelde woonlasten voor 2022 voor Eindhoven uit op het geprognosticeerde G40-niveau van € 797.

- De opbrengst van de onroerende-zaakbelastingen is begroot op € 82.774.000. Voor de tarieven van de onroerende-zaakbelastingen is de jaarlijkse herwaardering als gevolg van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) van belang. De uitkomsten hiervan zijn mede bepalend voor de tarieven onroerende-zaakbelastingen voor 2022. De nu voorgestelde tarieven zijn berekend op basis van de huidige beschikbare gegevens. Definitieve tarieven worden in december 2021 door de raad vastgesteld. De tarieven van december hebben geen invloed op de begrote opbrengst van de OZB.
- Na een jarenlange periode van lagere afvalkosten hebben we momenteel te maken met structureel stijgende afvalkosten en lagere opbrengsten van diverse afvalfracties. Dit vertaalt zich in hogere tarieven voor 2022. De begroting 2022 van Cure is voor Eindhoven € 0,9 miljoen hoger. Dit komt vooral door de hogere verwerkingskosten en investeringen in voertuigen, inzamelmiddelen, (ondergrondse) containers en een nieuwe grotere milieustraat alsmede de post onvoorzien en extra kosten personeel.
- De rioolheffing stijgt conform GRP 2019-2022 vanwege het op peil houden van de voorziening riolen, de wettelijke verbreding van de gemeentelijke watertaken, de aanscherping van (Europese) wetgeving, de klimaatverandering en (her)inrichtingen en ruimtelijke ontwikkelingen in de stad.
- De voorwaarden voor het verlenen van kwijtschelding van belastingen en heffingen zijn geregeld in de Invorderingswet 1990 (wetten.overheid.nl). De beleidsmatige regeling is beschreven in de Leidraad Invordering.
- De gehanteerde tarieven zijn de tarieven die aan de raad worden voorgesteld. Met het vaststellen van de Verordeningen gemeentelijke belastingen en rechten 2022 worden de tarieven definitief. Hieronder worden de woonlasten, in euro's, zoals deze zijn berekend door het COELO voor 2021 weergegeven. Dit betreft de woonlasten van een driepersoonshuishouden met een eigen woning en een gemiddelde WOZ-waarde. De woonlasten voor Eindhoven worden vergeleken met het gemiddelde van de G40.

Woonlasten (bedragen in euro's)	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021 Eindhoven	2021 G40	2022 G40 *	2022 Eindhoven
Onroerende-zaakbelastingen	319	266	274	340
Afvalstoffenheffing	281	332	342	289
Rioolheffing	156	176	181	168
Totaal gemiddelde woonlasten per jaar	756	774	797	797

* gebaseerd op stijging van 3% t.o.v. 2021

Kostendekkendheid

Rioolheffing	x € 1.000
0.8 BTW/BCF	1.544
7.2 Riolering	7.172
Overige opbrengsten	-598
Reserves en voorzieningen	10.932
Personeelskosten	1.673
Overhead	1.131
Totaal kosten	21.854
Eigenarendeel	20.451
Gebruikersdeel	1.403
Totaal opbrengsten	21.854
Kostendekkingspercentage	100%

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten	x € 1.000
0.8 BTW/BCF	2.986
2.1 verkeer en vervoer	1.681
5.7 Openbaar groen	457
6.3 Inkomen (kwijtschelding)	1.228
7.3 Afval	21.300
Personeelskosten	609
Overhead	316
Totaal kosten	28.577
Eenpersoonshuishoudens	9.194
Tweepersoonshuishoudens	8.537
Driepersoonshuishoudens	3.745
Meerpersoonshuishoudens	6.297
Bedrijven	804
Totaal opbrengsten	28.577
Kostendekkingspercentage	100%

Begraafplaatsrechten	x € 1.000
7.5 Begraafplaatsen	700
Personeelskosten	73
Overhead	45
Totaal kosten	818
Begraafrecht	190
Grafrecht	458
Totaal opbrengsten	648
Kostendekkingspercentage	79%

Kanaalrechten	x € 1.000
2.4 Economische havens	139
Personeelskosten	
Overhead	
Totaal kosten	139
Kanaalrechten	60
Totaal opbrengsten	60
Kostendekkingspercentage	43%

Marktgeld	x € 1.000
3.3 Bedrijfsloket	523
Personeelskosten	204
Overhead	-
Totaal kosten	727
Marktgeden	577
Totaal opbrengsten	577
Kostendekkingspercentage	79%

Naheffingsaanslagen	x € 1.000
1.1 Informatieverwerking	352
Personeelskosten	2.523
Overhead en kapitaallasten	1.306
Totaal kosten	4.181
Op te leggen bonnen	4.169
Oninbare bonnen	-831
Totaal opbrengsten	3.338
Kostendekkingspercentage	80%

LEGES VERGUNNINGEN

bedragen x € 1.000

Titel 1 Algemene dienstverlening	Taakveld (A)	Overhead (B)	Totale Kosten (A+B)	Totale opbrengsten	Kosten-dekking
H 1 Vervallen	-	-	-	-	-
H 2 Taxivergunning	7	7	14	10	71%
H 3 Verkeer en vervoer	187	62	249	121	49%
H 4 Gebruik openbare grond	206	139	345	382	111%
H 5 Bouwhinder	16	10	26	27	104%
H 6 Kansspelen	24	23	47	5	11%
H 7 Leegstand	1	1	2	1	50%
H 8 Collectevergunning	3	3	6	1	17%
Kostendekking Titel 1	444	245	689	547	79%

Titel 2 Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning	Taakveld (A)	Overhead (B)	Totale Kosten (A+B)	Totale opbrengsten	Kosten-dekking
H 1 Begripsomschrijvingen	-	-	-	-	-
H 2 Conceptaanvraag	431	290	721	84	12%
H 3 Omgevingsvergunning	3.976	2.206	6.182	6.790	110%
H 4 Vermindering en afwijking eerder ingediende aanvraag	-	-	-	-	-
H 5 Vermindering en teruggaaf	-	-	-	-	-
H 6 Bestemmingswijzigingen / herzieningen	14	9	23	14	61%
H 7 Sloopvergunning	4	2	6	6	100%
H 8 In deze titel niet benoemde beschikking en overige diensten	-	-	-	-	-
Kostendekking Titel 2	4.425	2.507	6.932	6.894	99%

Titel 3 Europese dienstenrichtlijn	Taakveld (A)	Overhead (B)	Totale Kosten (A+B)	Totale opbrengsten	Kosten-dekking
H 1 Horeca	128	109	237	226	95%
H 2 Organiseren evenementen	420	406	826	173	21%
H 3 Prostitutiebedrijven	25	22	47	46	98%
H 4 Vermindering en teruggaaf	-	-	-	-	-
H 5 Huisvesting	27	12	39	38	97%
H 6 Telecommunicatie, kabels en leidingen	200	115	315	315	100%
H 7 Standplaats	104	72	176	88	50%
H 8 Winkeltijdenwet	3	-	3	-	0%
H 9 In deze titel niet benoemde beschikking	3	3	6	2	33%
Kostendekking Titel 3	910	739	1.649	888	54%

LEGES BURGERZAKEN

bedragen x € 1.000

Titel 1 Algemene dienstverlening	Taakveld (A)	Overhead (B)	Totale Kosten (A+B)	Totale opbrengsten	Kosten-dekking
H 1 Algemene Verstrekkingen	-	-	-	-	-
H 2 Huwelijken / partnerschap	97	31	128	214	167%
H 3 Reisdocumenten en (vervangende) Nederlandse identiteitskaart	770	236	1.006	951	95%
H 4 Rijbewijzen	530	261	791	674	85%
H 5 Verstrekkingen uit de basisregistratie personen	109	79	188	154	82%
H 6 Verstrekkingen uit het kiezersregister	-	-	-	-	-
H 7 Vervallen	-	-	-	-	-
H 8 Overige producten burgerzaken	739	116	855	277	32%
Kostendekking Titel 1	2.245	723	2.968	2.270	76%

In de tabel Titel 1 Algemene dienstverlening Burgerzaken zijn de leges voor de naturalisaties niet meegenomen, deze leges worden vastgesteld door het Rijk. Ook de vergoedingen die ontvangen worden van het RDW voor de afgifte van de digitaal aangevraagde rijbewijzen zijn niet meegenomen bij de berekening van de kostendekkendheid. De leges worden door het RDW geheven, de gemeente ontvangt een vergoeding voor de afgifte van de digitaal aangevraagde rijbewijzen aan de balie.

3b. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Onze gemeente kent een grote diversiteit aan beleidsterreinen zoals de decentralisaties in het sociaal domein, vastgoed, grondexploitaties, sport en veiligheid. Op al deze gebieden lopen we verschillende soorten risico's: financieel, juridisch, veiligheid, bestuurlijk, imago, maatschappelijk en integriteit. Daarom is het belangrijk dat we vooraf nadenken over de mogelijke gevolgen van beleid en dat we afwegen welke risico's we kunnen en willen nemen en welke maatregelen we nemen om de risico's te monitoren en te beheersen. Risicobeheersing is geen doel op zich maar draagt bij aan het bereiken van onze doelstellingen.

Het weerstandsvermogen is de belangrijkste buffer voor risico's waarvoor geen specifieke voorzieningen zijn getroffen. Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is om substantiële tegenvallers op te vangen zonder direct ingrepen in de begroting te hoeven doen. Onderstaande figuur maakt duidelijk voor welk gedeelte van de risico's we weerstandsvermogen aanhouden:

Bruto risico	Beheersmaatregelen		
	Netto risico	Kwantificeerbaar	Voorziening/ bestemmingsreserve
		Niet goed kwantificeerbaar	Van materiële omvang Van geringe betekenis
			Weerstandsvermogen

De risico's behelzen alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (bijvoorbeeld in de vorm van een voorziening) en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. De nota risicomangement benoemt drie soorten risico's:

- externe risico's: risico's waar je als organisatie geen invloed op hebt zoals (natuur)rampen, economische omstandigheden, vluchtelingenstromen, wet- en regelgeving vanuit het Rijk (bijvoorbeeld herziening van de financiële verhoudingen).
- strategische risico's: risico's die inherent zijn aan de aard van de organisatie zoals risico's op gebied van decentralisaties, subsidieverstrekking, grondexploitaties, investeringen, samenwerkingsverbanden en overige exploitatierisico's.
- te voorkomen risico's: interne risico's als gevolg van gedrag en risico's die beheersbaar zijn. Ze kunnen beheerst of voorkomen worden door actieve preventie (en vallen dus niet onder het weerstandsvermogen).

Er is geen wettelijke normering voor de benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door de risico's waaraan we na het treffen van beheersmaatregelen nog kunnen worden blootgesteld en die we niet kunnen opvangen in de begroting. Dit kunnen externe en strategische risico's zijn. We hebben de norm voor het weerstandsvermogen eerder vastgesteld op 10% van het begrotingstotaal. Dit bedrag ligt in lijn met het gemiddeld meerjarig berekende totaal bedrag aan externe en strategische risico's.

Onzekerheden en niet te kwantificeren risico's worden daarbij gecompenseerd door mogelijk positieve risico's. De norm van 10% van het begrotingstotaal beweegt mee met de omvang van de begroting en daarmee met extra risico's uit een hogere exploitatie. Het begrotingstotaal voor 2022 bedraagt € 1 miljard. De norm voor 2022 komt hiermee uit op € 100 miljoen. In de Begroting 2021 is daarnaast €10 miljoen als extra buffer voor het sociaal domein toegevoegd. Het weerstandsvermogen ontwikkelt zich op basis van de huidige inzichten als volgt:

Overzicht weerstandsvermogen (x € 1 miljoen)	2022	2023	2024	2025
Beschikbaar 1 januari	158	117	107	111
Mutaties eerdere besluitvorming (o.a. Begroting 2021)	-3	-3	2	
Inzet rekeningresultaat 2020 cf. Kadernota 2022	-31	-9	-1	-1
Mutaties Begroting 2022	-7	2	3	
Weerstandsvermogen 31 december	117	107	111	110

We kunnen niet alle risico's kwantificeren. Kenmerk van de meeste risico's is dat ze gepaard gaan met grote onzekerheid (zowel qua financiële impact als qua kans van voordoen). Daar staat tegenover dat we de stille reserves niet optellen bij het beschikbaar weerstandsvermogen. Stille reserves zijn waardecomponenten die vanuit de voorschriften niet op de balans mogen worden opgevoerd, zoals overwaarde in panden, voorraden en aandelen in andere ondernemingen en de waarde van de kunst die in ons bezit is. Risico's zijn niet te kwantificeren in één absoluut getal. Toch is het belangrijk om een relatie te leggen tussen risico's en benodigde weerstandscapaciteit. Voor de externe risico's is gerekend vanuit kwetsbaarheden. Hiervoor is een basisbedrag aan weerstandscapaciteit nodig. Daarnaast moet de beschikbare weerstandscapaciteit toereikend zijn om de strategische risico's af te dekken: juridische risico's, projectrisico's van het grondbedrijf, risico's aan de inkomstenkant en overige exploitatierisico's (bijvoorbeeld restrisico's binnen het sociaal domein). Het totaal van de risico's en kwetsbaarheden ligt in lijn met de norm van het weerstandsvermogen. In schema is het beeld op hoofdlijnen:

Externe risico's en kwetsbaarheden	47 miljoen	(Humanitaire) rampen: pandemie, extreem weer, bedreiging veiligheid
		Rijksbezuinigingen: ingroeipad herverdeling GF, nieuw regeerakkoord
		Marktontwikkelingen: loongebouw, prijsstijgingen, economie, rente
Strategische risico's	52 miljoen	Claims, bezwaren, rechtszaken, onderhandelingen
		Exploitatierisico's (o.a. sociaal domein open-einde regelingen)
		Grondbedrijf
Totaal	99 miljoen	

Kengetallen

De kengetallen van het BBV geven nadere informatie over de financiële positie van de gemeente. We berekenen de kengetallen op basis van een prognose van het balansbeeld (zie [paragraaf 3j](#)). De prognose wordt onder meer ontleend aan de investeringsplannen en het MPG. De kengetallen geven het volgende beeld:

(x € 1 miljoen)	NL2019	R2019	R2020	GB2021	2022	2023	2024	2025
netto schuldquote	60,5%	49,2%	44,8%	52%	52%	54%	55%	55%
netto schuldquote gecorrigeerd	52,3%	46,5%	42,9%	50%	50%	52%	53%	54%
solvabiliteitsratio	33,2%	33,8%	37,6%	35%	35%	33%	33%	33%
grondexploitatie	9,4%	8,1%	9,1%	5%	1%	1%	1%	1%
structurele exploitatieruimte	-1,3%	6,8%	8,5%	0%	0%	0%	0%	0%
belastingcapaciteit	98,1%	96,7%	98,4%	99,5%	100%	100%	100%	100%

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te blijven voldoen. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe hoog de waarde van de grond is ten opzichte van de totale geraamde baten. Bij de structurele exploitatieruimte betekent een positief percentage dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. De belastingcapaciteit reflecteert de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing) in relatie tot het landelijk gemiddelde. De ratio's van Eindhoven zijn gunstiger dan het landelijk gemiddelde. Ten opzichte van de BBV referentiewaarden scoren we 'gemiddeld' of 'minst risicovol'. De kengetallen blijven vanaf 2022 naar verwachting stabiel en geven in relatie tot de financiële positie geen aanleiding tot extra bijsturing.

Conform de richtlijnen van de provincie Noord-Brabant mogen we een stelpost opnemen voor de ruimte onder het plafond van het BTW-Compensatiefonds (BCF), die maximaal gebaseerd is op de realisatiecijfers van 2020. Dat zou voor Eindhoven neerkomen op € 2,5 miljoen. Vanwege onzekerheid over de hoogte van (oplopende) toekomstige BCF-declaraties en wel/niet voortzetting van de koppeling aan de accessen en de trap-op-trap-af-systematiek door een nieuw kabinet hebben we een stelpost opgenomen van €776.000 structureel, gebaseerd op de realisatiecijfers van 2019.

3c. Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf geeft een dwarsdoorsnede van de verschillende onderhoudsprogramma's/activiteiten in de begroting ten aanzien van de mate van onderhoud. De openbare ruimte bestaat uit wegen, openbare verlichting, bruggen, tunnels en viaducten, groen en water (inclusief riolering). Veel meldingen van burgers hebben betrekking op onderhoud van kapitaalgoederen. De burger spreekt de gemeente aan op loszittende stoeptegels, gaten in de weg e.d.

Onderhouden van kapitaalgoederen waarborgt de continuïteit van de voorzieningen en is onder te verdelen in:

- Cyclisch jaarlijks onderhoud: betreft dagelijks of cosmetisch onderhoud, zoals onkruidbestrijding, straatvegen, maaien, snoeien, speeltoestellen vervangen, kolken reinigen, rioolgemalen reinigen en periodiek reinigen en onderhouden van oppervlaktewater;
- Curatief onderhoud: naar aanleiding van meldingen. De drie O's: onvoorzien, onvermijdbaar, onuitstelbaar, zijn hier van toepassing. Noodzakelijk voor permanente gebruikskwaliteit van Openbare Ruimte, riolsysteem, oppervlaktewatersysteem en oplossen van bijvoorbeeld plagen in het groen;
- Groot onderhoud en vervanging zoals renovatie beplantingen en bomen, opnieuw bestraten en asfaltrenovaties.

Onderhoud openbare ruimte

In 2006 is de Visie Openbare Ruimte vastgesteld. Hierin is de ambitie opgenomen om de basiskwaliteit in de openbare ruimte op het gebied van onderhoud voor alle wijken te behalen. Samen met het handboek Openbare Ruimte (2021), het Basisboek Openbare Ruimte (2013) en de Kwaliteitscatalogus Onderhoud Openbare Ruimte zorgt dit voor een bestuurlijk vastgesteld ambitieniveau voor het onderhoud van de stad. Daarnaast is in 2018 het nieuwe gemeentelijk rioleringsplan door de Raad vastgesteld. Hiermee is over de volle breedte van de te beheren voorzieningen de ambitie op het gebied van water beleidsmatig en bestuurlijk ingevuld. De kwaliteitscatalogussen voor het onderhoud van de stad zijn richtinggevend. De kwaliteitscatalogus voor het onderhoud van de stad gaat uit van een viertal kwaliteitsniveaus (hoog, basis, laag en zeer laag) en twee kwaliteitskenmerken (schoon/netjes en heel/veilig). Met de Visie Openbare Ruimte is bepaald welk kwaliteitsniveau voor Eindhoven geldt (basiskwaliteit voor ca. 98% van de stad). Uit onderzoeken en technische inspecties blijkt hoe het onderhoud van de stad op verschillende onderdelen scoort, zie ook de taakvelden 2.1, 5.7 en 7.2 binnen de begroting. De technische kwaliteit vormt het belangrijkste afwegingscriterium, daarnaast is er ook aandacht voor de inbreng van bewoners bij het onderhouden van de openbare ruimte.

De te onderhouden hoeveelheid openbare ruimte is de afgelopen jaren toegenomen. De kosten van het onderhoud zijn door de prijsindexering eveneens gestegen. De druk op de middelen neemt daardoor toe. We proberen de kosten voor het onderhoud van de openbare ruimte te beperken door een tweetal bewegingen:

- van traditioneel naar natuurlijker groen beheer en buitenspelen.
- van grijs naar groen. In alle projecten wordt zoveel mogelijk onthard. Hierdoor ontstaat een hogere kwaliteit, wordt invulling gegeven aan klimaatadaptatie en zijn de kosten voor onderhoud lager.

Middelen:

- **Kosten onderhoud kapitaalgoederen (wegen, verlichting, bruggen/viaducten/tunnels)**

- Exploitatie:	Begrote kosten onderhoud 2022	€ 8,6 miljoen
- Investerings:	Begrote investeringen 2022	€ 15,5 miljoen

- **Kosten onderhoud (exploitatie en investeringen)**

Voor onderhoud van kapitaalgoederen (groot onderhoud aan wegen, terreinen, verlichting, bruggen/viaducten/tunnels) maken we sinds de stelselwijziging in de BVV onderscheid in onderhoud en vervanging van kapitaalgoederen. Onderhoud wordt bekostigd uit structurele middelen uit de begroting, vervangingen worden geactiveerd en hier vloeien kapitaallasten uit voort. In de begroting 2022 is voor onderhoud (exploitatie) een bedrag van € 8,6 miljoen opgenomen. Daarnaast is in 2022 is een bedrag ad. € 15,5 miljoen gepland om te investeren in het vervangen van wegen, fietspaden, verlichting en bruggen/viaducten/tunnels. Deze investeringen resulteren (conform BBV) een jaar na ingebruikname van de kapitaalgoederen in kapitaallasten.

Wegen

In 2020 is het wegenbeheerplan voor de periode 2021-2024 vastgesteld. Hieruit blijkt dat de achterstand op het gebied van verharding, de afgelopen jaren periode is ingelopen, van 13,6% in 2014 naar 11,1% in 2019. Hierbij moet opgemerkt worden dat nog niet alle al geprogrammeerde projecten waren uitgevoerd bij vaststelling van het nieuwe wegenbeheerplan. Als ook de reeds geplande en financieel gedekte projecten uitgevoerd zijn van programma's die een bijdrage leveren aan de kwaliteit van wegen, dan verwachten we dat het vastgestelde kwaliteitsniveau behaald is. In 2021 zijn nieuwe technische inspecties uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn begin 2022 bekend.

De tevredenheid over het onderhoud is in die periode (2014-2019) gestegen van een 6,8 naar een 6,9. Het kwaliteitsniveau dat in 2016 is vastgesteld blijft in het nieuwe wegenbeheerplan 2021-2024 van kracht: kwaliteitsniveau C, waarbij kwaliteitsniveau D geaccepteerd wordt als dit niet leidt tot onveilige situaties en kapitaalvernietiging (in totaal maximaal 9,6% van het totale areaal). In de praktijk is kwaliteit D acceptabel in woonstraten in klinkers waar niet veel verkeer rijdt en waar de snelheden laag zijn. Dit geldt ook voor parkeerterreinen. Voor voet- en fietspaden staan we kwaliteit D niet toe in verband met de veiligheid. Op asfaltwegen staan we eveneens geen D toe, omdat dit leidt tot hogere herstel-/onderhoudskosten en dus kapitaalvernietiging. De curatieve middelen zijn beschikbaar om direct in te kunnen grijpen bij eventuele gevaarlijke situaties. Bij het onderhoud van wegen blijven we inzetten op het klimaatrobuust inrichten van de stad (ontharden/vergroenen), waardoor de beheeropgave van de kapitaalgoederen naar verwachting niet verder zal stijgen.

Eindhoven heeft op basis van het wegenbeheerplan 2021-2024 in de begroting een structureel bedrag begroot ten behoeve van onderhoud en vervangen van wegen. Daarnaast beschikken we over een reserve groot onderhoud openbare ruimte van waaruit onvoorzien en niet gepland incidenteel groot onderhoud, waar geen dekking voor is, aan wegen (bijvoorbeeld ten behoeve van meeliften/werk met werk maken) uitgevoerd kan worden.

De vervangingsprojecten (investeringen) die we in 2022 uitvoeren (als uitvloeisel van het nieuwe wegenbeheerplan) zijn opgenomen in de Investeringsplanning 2022 e.v. De grootonderhoudsprojecten die in 2022 in uitvoering worden genomen, met daarbij geplande uitvoeringskosten worden ten laste van de daartoe beschikbare structurele middelen binnen de exploitatie gebracht.

Openbare verlichting

De openbare verlichting in Eindhoven bestaat uit ruim 54.000 lichtpunten. Deze lichtpunten worden onderhouden op basis van de uitgangspunten "Veiligheid" (er is voldoende goed werkende openbare verlichting) en betrouwbaarheid. Uitgangspunt bij vervanging is dat armaturen vervangen worden door (duurzame) Led-verlichting.

Civieltechnische kunstwerken

We hebben rond de 300 kunstwerken in beheer, deze worden jaarlijks geschoond (schoon, heel en veilig) en elke 2 à 3 jaar technisch geïnspecteerd. Jaarlijks wordt regulier en groot onderhoud uitgevoerd aan de bruggen en viaducten. Er is voornamelijk structurele dekking om de geplande investeringen de komende jaren te doen. Voor groot onderhoud is er op dit moment tijdelijk dekking vanuit de reserve voor groot onderhoud. Op dit moment wordt gewerkt aan een beheerplan dat na verwachting het eerste half jaar van 2022 wordt afgerond. Op basis van dit plan wordt bepaald of de dekking structureel via de exploitatie of een voorziening voor groot onderhoud (bij grote jaarlijkse fluctuaties) wordt ingeregeld. Bij bruggen en viaducten die ouder zijn dan 20 jaar bestaat het risico dat de constructie niet meer voldoet, omdat de verkeersbelasting en -intensiteit sterk zijn toegenomen t.o.v. de oorspronkelijke situatie en omdat als gevolg daarvan de rekenregels zijn verscherpt. Met visuele inspecties kan niet in beeld worden gebracht of de constructie voldoende is. Door middel van risicoanalyses en herberekeningen wordt nader onderzocht of maatregelen noodzakelijk zijn. Uit de huidige risicoanalyses blijkt dat 66 kunstwerken voldoen, waarbij momenteel conform regelgeving een (technische) restlevensduur van 30 jaar geldt. Zes bruggen voldoen op dit moment niet, nl. Hanevoetbrug, 2 voetgangersbruggen Genderpark en de hoofdrijbaanbrug en ventwegbruggen over de Dommel t.h.v. de Insulindelaan, hier zijn tijdelijke maatregelen getroffen. Voor alle zes de bruggen geldt dat maatregelen geprogrammeerd zijn (uitvoering 2021-2022). Indien een brug niet tijdig wordt

versterkt of vervangen, moeten de wegen afgesloten worden voor bijvoorbeeld vrachtverkeer om de situatie veilig te houden. De kunstwerken die niet voldoen worden middels periodieke veiligheidsmonitoring gecontroleerd. In 2022/2023 zijn de risico's van de kunstwerken inzichtelijk en is duidelijk welke maatregelen getroffen moeten worden. Op dit moment lopen we geen acuut risico.

Water (inclusief riolering en oeverbescherming)

De gemeente heeft, naast de zorgplicht voor afvalwater, ook een zorgplicht om verantwoord om te gaan met hemelwater en grondwater in de openbare ruimte. In de praktijk betekent dit vooral het beperken van hinder, overlast en schade door hemelwater en grondwater. Om te voldoen aan onze zorgplicht, werkt de gemeente met een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Het GRP 2019-2022 heeft tot doel op gestructureerde wijze te zorgen voor aanleg, beheer, onderhoud en verbetering van het gemeentelijk rioleringsstelsel en hemel- en grondwater voorzieningen gericht op de wet Gemeentelijke watertaken. Voor het GRP is de voorziening 'riolering' gevormd. Deze voorziening is er speciaal voor vervangingsinvesteringen met betrekking tot riolering.

Om de beleidsdoelstellingen voor het jaarlijks onderhoud te realiseren, voert de gemeente onder meer de volgende maatregelen uit:

- het aanleggen en onderhouden van huisaansluitingen;
- reguliere onderhoudswerken, klachten en meldingen, storingen;
- het inspecteren van riolen, het reinigen van riolering en kolken;
- het onderhouden van rioolgemalen en pompputten drukriolering;
- het structureel vervangen en repareren van riolering;
- het onderhouden van watergangen en waterlossingen;
- het heffen van leges rioolheffing, rechten huis- en bedrijfsaansluitingen en havengelden.

Het rioolstelsel binnen de gemeente Eindhoven heeft een lengte van ongeveer 1.300 km. Er zijn 85.500 rioolkolken en 160 gemalen. Het oppervlaktewatersysteem in beheer bij de gemeente heeft een lengte van ongeveer 57 kilometer. Er zijn geen onderhoudsachterstanden of specifieke ontwikkelingen. In 2022 vindt reiniging en inspectie plaats in specifieke aandachtsgebieden, droogweer afvoerstelsels en gebieden met een korte levensverwachting van de riolen. Alle overige elementen van onderhoud en de frequentie en wijze van onderhoud (zoals kolken, lijnafwatering, overstorten, gemalen, bergingskelders, zinkers) staan in het meerjarig onderhoudsprogramma. Voor onderhoud van kapitaalgoederen is in de begroting 2022 een bedrag van € 4,6 miljoen opgenomen.

Voor inzicht in de tariefontwikkeling van de rioolheffing, moet jaarlijks het kostendekkingsplan worden geactualiseerd. Hiermee kunnen we schoksgewijze aanpassingen van het tarief voorkomen. In het GRP 2019 – 2022 is een strategische langjarige prognose voor vervangingsinvesteringen en verbetermaatregelen opgenomen.

De langjarige prognose bevat een zo reëel mogelijke planning, maar we weten op voorhand niet exact hoe het realisatietraject verloopt. Factoren die van wezenlijke invloed zijn op de planning, zijn: afhankelijkheid van de voortgang van stedelijke ontwikkelingen en andere projecten, wettelijke procedures, samenspraak, inspraak, marktwerking in de aannemerij en personele capaciteit.

Op grond van de huidige inzichten verwachten we dat het saldo van de voorziening vervanging riolen eind 2022 € 0,9 miljoen is gestegen ten opzichte van de actualisatie voor de begroting 2021 (van € 0,0 miljoen naar € 0,9 miljoen). Dit komt hoofdzakelijk door een geactualiseerde meerjarenplanning van diverse investeringen uit hoofde van het GRP.

Op basis van het GRP 2019-2022 worden vervangings- en verbeteringsinvesteringen uitgevoerd. Voor de dekking van deze investeringen zijn de begrote investeringen langjarig in het GRP doorgerekend en is een bijbehorend dekkingsplan vastgelegd. Vervolgens hebben we de rioolheffing voor de periode 2019-2022 bepaald. De begrote investeringen voor 2022 bedragen € 19,3 miljoen.

Groen

Het groenprogramma kent de volgende kerncijfers:

- Aantal individueel geregistreerde bomen in beheer 109.000 stuks
- Oppervlakte groen in beheer in stedelijk gebied 873 ha.
- Oppervlakte groen in beheer in buitengebied 954 ha.
- Kinderboerderij 1 stuk en 4 bokkentuinen
- Speelplekken 513 stuks en 5 omheinde speeltuinen

Sinds 2020 wordt het onderscheid tussen stedelijk- en buitengebied gemaakt op grond van de bebouwde komgrens (in de zin van de wet natuurbeheer).

De onderhoudskosten voor het taakveld Groen en Recreatie worden voor 2022 begroot op €13,4 miljoen. In de exploitatiebegroting zijn de benodigde budgetten gelabeld voor cyclisch-, curatief- en groot-onderhoud van groen- en recreatievoorzieningen en deze worden aangewend op basis van de technische staat. Daarbij houden we rekening met de wensen van omwonenden.

De budgetten blijven in 2022 bepalend voor het onderhoud en de onderhoudsprojecten die kunnen worden uitgevoerd.

Vanwege de verwachte levensduur van bomen, beplantingen en andere inrichtingselementen van de openbare ruimte is de besteding van middelen aan groen-onderhoudsprojecten het meest efficiënt als deze samen uitgevoerd worden met andere onderhoudsprojecten in de openbare ruimte (water, verharding, etc.). Het groen in integrale onderhoudsprojecten krijgt daarom prioriteit boven het groen in onderhoudsprojecten die alleen op groen betrekking hebben.

Bij speeltoestellen kijken we zo nodig eerst naar mogelijke verlenging van de levensduur voordat we in samenspraak met omwonenden kiezen voor vervanging. Waar dat kansrijk is, zetten we, in overleg met omwonenden, de beweging door naar 'natuurlijk spelen' (speelvoorzieningen op basis van natuurlijke elementen).

De verwachting is dat al het noodzakelijk onderhoud in 2022 kan worden uitgevoerd en dat slechts in beperkte mate onderhoud moet worden doorgeschoven naar het jaar 2023. De onderhoudsbudgetten voor 2022 zijn daarmee vooralsnog toereikend. Vervangingsinvesteringen worden gedekt middels separaat begrootte kapitaallasten. De instandhouding van zowel het groen als de speelvoorzieningen is hiermee geborgd en geprioriteerd boven nieuwe investeringsprojecten.

Budgetten voor de kapitaallasten van nieuwe investeringen worden (indien van toepassing) separaat vastgesteld.

Ontwikkelingen

Door de intensivering van binnenstedelijk wonen wordt het bestaande groen intensiever gebruikt. Met een hogere dichtheid aan bebouwing en bijbehorende infrastructuur staat de resterende fysieke ruimte voor bomen en beplanting zowel ondergronds als bovengronds in verdichtingsgebieden onder druk, terwijl deze tegelijk aan belang wint. In zulke gebieden is extra aandacht nodig voor onderhoud. En mede onder invloed van bovenstaande ontwikkelingen en de algemene beschikbaarheid van referentiebeelden heeft de burger hogere verwachtingen van het inrichtingsniveau van de openbare ruimte en het groen en de speelvoorzieningen in het bijzonder. Het blijft daarmee van belang goed in te zetten op kwalitatieve en kwantitatieve versterking van de groene wiggens en het binnenstedelijk groen. In combinatie met de schaa sprong wordt waar mogelijk het groen in projecten uitgebreid om aan de toenemende behoefte aan groen te voldoen.

Risico's

Hoewel voor 2022 nog geen tekorten worden voorzien en de verwachting is dat eind 2022 de bomen en het groen voldoen aan de normen, zullen op de middellange termijn meer middelen noodzakelijk zijn om het groen op peil te houden. Door de toenemende hoge druk op het bestaande groen in samenhang met de schaa sprong en de geleidelijke uitbreiding van het groen om te kunnen voldoen aan de vraag, zullen de reguliere uitbreidings- en

inflatiecorrecties op de onderhoudsbudgetten geen gelijke tred houden met de werkelijke kostenstijgingen van het groenonderhoud. Mede in het verlengde van de bovenstaande ontwikkelingen wordt op de middellange termijn een krapte op het gebied van de jaarlijks beschikbare investeringsmiddelen voor vervangingen voorzien. Deze investeringskostenstijgingen voor vervangingen worden mede veroorzaakt door het toenemend intensief ruimtegebruik (ook ondergronds) en de vraag om meer flexibiliteit in de openbare ruimte. Steeds meer voorzieningen zijn nodig om bomen en beplanting de kans te geven om op termijn weer net zo groot te worden als in de huidige situatie. Verder krijgen we steeds vaker te maken met de gevolgen van klimaatverandering. Denk daarbij aan kans op schade door hevige weersinvloeden (wateroverlast, storm, hitte, droogte), maar ook aan de invasieve soorten (eikenprocessierups, bruine en zwarte rat, Japanse duizendknoop). Dit vraagt in die gevallen om extra inzet voor opruimen, inboet, bestrijding en communicatie.

Gemeentelijk vastgoed

Beleidskader

De gebouwenportefeuille omvat 487 gebouwen, waarvan 312 in gemeentelijk eigendom (peildatum 1 november 2020). Vanuit de verantwoordelijkheid als eigenaar verzorgt de gemeente het technisch, administratief en juridisch beheer van de in eigendom zijnde gebouwen, niet zijnde de panden waarvoor deze rol is ondergebracht bij derden, zoals o.a. de gemeentelijke parkeergarages en de onderwijspannen waarvan het eigendom bij de scholen ligt. De kantoorpanden voor eigen huisvesting worden structureel beheerd en gerenoveerd vanuit een contract met IMPULS! en vallen ook buiten dit beleidskader.

Conform het vastgestelde beleid "Spelregels vastgoedbeleid 2020" hanteren wij in de gebouwenexploitatie Conditie Afhankelijk Onderhoud (NEN 2767) voor de permanente gemeentelijke gebouwen. Hierbij is tevens het minimaal onderhoudsniveau vastgesteld op conditie 3 'redelijk', wat betekent dat de gebouwen dienen te voldoen aan de gestelde veiligheidseisen ten aanzien van het (beoogde) gebruik.

Actuele staat van onderhoud

De actuele staat van onderhoud van de gemeentelijke gebouwen die permanent bij ons in beheer zijn voldoet, conform het uitgangspunt aan conditieniveau 3. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud. Enkel bij de panden die op de verkooplijst worden vermeld of gepland staan voor sloop, is er sprake van een lagere onderhoudsconditie, waarbij geldt dat verloedering niet acceptabel is.

Overzicht onderhoudsbudgetten (x € 1.000)

	Realisatie	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Dagelijks onderhoud	3.285	2.559	2.436	2.437	2.437	2.437
Groot onderhoud	1.430	2.022	2.056	2.057	2.057	2.057
Investerings	4.969	6.645	3.442	3.494	2.266	6.689
TOTAAL	9.683	11.226	7.934	7.988	6.760	11.183

3d. Financiering

In deze paragraaf staan het treasurybeleid en het risicobeheer van de financieringsportefeuille centraal. De komende jaren is als gevolg van investeringen een liquiditeitsuitstroom te verwachten. De leningenportefeuille neemt hierdoor toe. Voor 2022 blijven we binnen de gestelde wettelijke normen op het gebied van de kasgeldlimiet, de renterisiconorm en het schatkistbankieren.

De kaders hiervoor zijn vastgelegd in de wet Financiering Decentrale Overheden (Fido). Het belangrijkste uitgangspunt van deze wet is het beheersen van de (mogelijk) uit de treasuryfunctie voortvloeiende risico's. De wet Fido wil grote fluctuaties in de rentelasten van openbare lichamen vermijden. De wet kent een onderscheid tussen regels voor korte en lange financiering. Het wettelijk kader is verder uitgewerkt in het treasurystatuut van de gemeente Eindhoven, dat in 2015 is vastgesteld. Hierin staan de doelstellingen, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en de administratieve organisatie rond het beheer van liquiditeiten van de gemeente op korte en lange termijn.

Liquiditeiten

De gemeente Eindhoven werkt vanuit totaalfinanciering. Alle gemeentelijke inkomsten en uitgaven worden hierbij gesaldeerd voordat we ons op de geld- of kapitaalmarkt begeven. Goed inzicht in het verloop van inkomsten en uitgaven leidt tot betere sturing op de benodigde liquiditeiten voor de komende jaren, de aan te trekken externe financiering en de ontwikkeling van de rentekosten. De verwachte uitstroom in 2022 bedraagt € 123 miljoen, waarvan € 31 miljoen geherfinancierd wordt als gevolg van vervallende leningen. De liquiditeitsprognose is opgesteld met de cijfers uit deze begroting en de Investeringsplanning 2022. Bij de investeringen is rekening gehouden met extra temporisering. De liquiditeitsprognose wordt gedurende het jaar regelmatig geactualiseerd.

Liquiditeitsprognose 2022 (x € 1 miljoen)		
Inkomsten exploitatie	966	
Uitgaven exploitatie	<u>-953</u>	
Subtotaal: kasstroom exploitatie	13	
Financiële kasstroom	<u>-31</u>	
Subtotaal: kasstroom vóór investeringen		-18
Netto Investerings economisch en maatschappelijk nut	-90	
Strategische verwervingen grond	<u>-15</u>	
Subtotaal: investeringskasstroom (netto)		<u>-105</u>
Totaal netto kasstroom (-/- betekent lenen)		-123

We hebben geen structurele kasoverschotten. Vanwege het in rekening brengen van negatieve rente over positieve banksaldi op onze gemeentelijke bankrekeningen, worden dagelijks alle tijdelijke liquiditeitsoverschotten afgestort in de schatkist bij het ministerie van financiën, waar een rentepercentage van 0% geldt. Wettelijk mag het gemiddelde saldo op de gemeentelijke bankrekeningen gedurende het kwartaal niet boven € 11,0 miljoen uitkomen; het meerdere moet verplicht worden afgestort (schatkistbankieren). Door middel van een liquiditeitsplanning op dagbasis wordt bewaakt dat het gemiddelde saldo onder de norm blijft.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Gemeenten mogen maximaal 8,5% van het begrotingstotaal lenen via kortlopende leningen (korter dan 1 jaar). Als de kasgeldlimiet in drie achtereenvolgende kwartalen wordt overschreden, moet de gemeente maatregelen nemen (zoals het aantrekken van langlopende leningen). Voor 2022 bedraagt de kasgeldlimiet € 85,4 miljoen. Gezien de nog steeds historisch lage rente op kortlopende geldleningen (<0%) zal de kasgeldlimiet zo goed mogelijk worden benut. Door de renterisiconorm komen gemeenten tot een dusdanige opbouw van de langlopende leningenportefeuille dat tegenvallers als gevolg van renteaanpassing en herfinanciering in voldoende mate worden beperkt. Het totaal aan aflossing en herfinanciering mag jaarlijks maximaal 20% zijn van het

begrotingstotaal. De renterisiconorm wordt voor 2022 begroot op € 201 miljoen. In 2022 blijven we binnen de norm. De te betalen aflossingen bedragen € 31 miljoen en er zijn geen renteherzieningen. Op basis van de liquiditeitsprognose zal in 2022 circa € 50 miljoen aan extra nieuwe langlopende leningen afgesloten worden naast € 31 miljoen herfinanciering. De hiermee gepaard gaande rentekosten zijn structureel begroot. Op deze manier wordt langjarig het renterisico afgedekt. De vervaldatum van de aan te trekken leningen, wordt zo gekozen dat er een goede spreiding ontstaat over toekomstige jaren. Daardoor wordt flexibiliteit in de toekomst behouden tegen zo laag mogelijke rentekosten. Het streven is om per jaar maximaal € 50 miljoen vervallende leningen te hebben waarvoor herfinanciering nodig is. Het jaarlijkse renterisico is daardoor beperkt. De lange rente is in 2021 nog steeds historisch laag. Afhankelijk van de renteontwikkeling in 2022 en de daadwerkelijke financieringsbehoefte, zullen we ook leningen met langere looptijden aantrekken om dit lage rente niveau voor meerdere jaren in de portefeuille vast te leggen.

BBV en interne rentetoerekening

De rentekosten van het eigen vermogen en de leningenportefeuille worden doorberekend via de interne rekenrente. De commissie BBV heeft in 2016 de berekening van de interne rente exact voorgeschreven. De rentekosten worden omgeslagen over de activa die integraal zijn gefinancierd. Het percentage voor 2022 bedraagt 1,0% en is ongewijzigd ten opzichte van 2021. Het rentepercentage op reserves en voorzieningen is gelijk gesteld aan de interne rekenrente voor de activa. Voor grondexploitaties heeft de commissie eveneens voorgeschreven hoe dit percentage berekend moet worden. Voor 2022 rekenen we begrotingstechnisch met 1,3%. Onderstaand schema geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en het taakveld treasury wordt toegerekend.

bedragen x € 1 miljoen

Schema rentetoerekening begroting 2022	
Saldo externe rente lasten en baten	-9,0
Rente over eigen vermogen en voorzieningen	-3,3
Totale netto rentekosten op taakveld treasury	-12,2
Doorbelaste rente naar grondexploitaties en projectfinanciering	-2,9
Doorbelaste rente naar activa via renteomslag	-7,4
Renteresultaat op taakveld treasury	-2,0

Verstreckte leningen en garanties aan derden

Het verstrekken van leningen en garanties aan derden is alleen toegestaan voor de publieke taak. Gezien de risico's zijn we hierin terughoudend. Begin 2022 heeft de gemeente voor € 17 miljoen aan leningen verstrekt aan derden. Dit bedrag loopt circa € 2 miljoen op gedurende 2022 als gevolg van nieuwe te verstrekken leningen aan particulieren binnen het zonnepanelenproject Zuidoost-Brabant (De groene zone). Er resteert nog slechts één lening aan een Eindhovense woningbouwcorporatie van € 1 miljoen. Dit is een lening van voor 2000. Sinds die tijd lenen woningbouwcorporaties rechtstreeks bij banken met borging van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Rijk en gemeenten staan samen garant voor het WSW via de achtervangpositie. Indien het garantiEVERMOGEN van het WSW te laag is (bijvoorbeeld doordat corporaties in andere steden een beroep op het WSW doen) moeten alle deelnemende gemeenten en het rijk aan het WSW renteloze leningen verstrekken. Eindhoven neemt eind 2020 voor een bedrag van € 1,39 miljard de achtervangpositie in. Momenteel zijn er geen signalen dat deze achtervangpositie wordt aangesproken. Begin 2022 is voor een bedrag van € 11 miljoen aan leningen rechtstreeks gegarandeerd aan instellingen die actief zijn op het gebied van gezondheidszorg, welzijn, sport en cultuur. De garanties zijn deels verstrekt met hypothecaire zekerheid. Op de uitstaande leningen en garanties loopt de gemeente risico. Daarom brengen we over (een deel van) de lopende leningen en garanties jaarlijks een risicopremie in rekening bij de geldnemers. Met deze premies voeden we de reserve algemene risico's garanties en geldleningen. Als de gemeente wordt aangesproken op haar garantie, of een lening niet wordt afgelost, komt dit verlies ten laste van deze reserve. Jaarlijks bepalen we de minimale hoogte van de reserve aan de hand van de financiële positie van de geldnemers (solvabiliteit) en de (hypothecaire) zekerheden. De huidige stand van € 3,3 miljoen wordt voldoende geacht voor het afdekken van de risico's.

3e. Bedrijfsvoering

Inleiding

Investeren in de (ontwikkeling van de) organisatie is een onderwerp dat steeds op de agenda van de directie en het college van onze organisatie staat. Het onderwerp komt ook in de verschillende momenten in de P&C-cyclus aan de orde. Gelukkig, want een organisatie is nooit af. Zo heeft iedere gemeentelijke organisatie steeds wisselende en soms nieuwe taken op zich te nemen (zoals nu de voorbereiding van de Omgevingswet en de nieuwe Wet inburgering). En iedere gemeentelijke organisatie moet omgaan met de kansen en bedreigingen die ontwikkelingen op het gebied van data en ICT met zich meebrengen. Gemeenten hebben zich ook allemaal te houden aan nieuwe wet- en regelgeving (zoals de AVG en de Wet open overheid). Dit alles vergt permanent investeren in de ontwikkeling van gemeentelijke organisaties.

Gemeente Eindhoven doet dat in een context van een stad die een schaa sprong maakt. Onze stad is in een enorm tempo gegroeid en getransformeerd, hetgeen vraagt om een herijking van de match tussen stad en organisatie. We hebben de ambitie te groeien naar 300.000 inwoners. Tegelijkertijd wil Eindhoven een fijne, veilige stad zijn voor ál onze inwoners. Waarin iedereen een plek heeft en iedereen mee kan doen. Het waarmaken van deze stedelijke ambities vergt ook ontwikkeling van onze organisatie. Dit in een context waarin eerdere scenario's uitgingen van krimp en uitbesteding van gemeentelijke taken. De realiteit is inmiddels anders. De delta tussen de krimp scenario's en waar we nu staan met de huidige en toekomstige stadsontwikkeling, is inmiddels dusdanig groot dat we op een aantal terreinen de autonome groei moeten corrigeren. De nog niet afgedekte risico's moeten we verkleinen of accepteren met mogelijke negatieve gevolgen als imagoschade, afname van vertrouwen in de overheid en negatieve financiële consequenties.

De stad is gegroeid in aantallen inwoners en woningen. De wetgeving is toegenomen en complexer geworden, de inwoner mondiger en digitaler. Deze autonome groei maakt dat er volumegroei is op belastingheffing, informatie- en documentverstrekkingen, vergunningen, contactmomenten, bezwaren en inwonersparticipatie.

Allemaal producten en diensten waar de inwoner van Eindhoven verplichte winkelnering heeft bij de gemeente Eindhoven. De huidige groei van de stad vraagt dan ook steeds meer capaciteit, digitalisering of uitbesteding van werk. We mogen op een aantal terreinen niet tornen aan de vastgestelde normen voor dienstverlening en wettelijke termijnen. Dat betekent blijvend investeren in de kwaliteit en kwantiteit van medewerkers, processen, automatisering en informatie in de organisatie. Toename van en investeren in de kwaliteit van ons personeel vraagt ook om extra HR-begeleiding, hybride huisvesting (thuis en op kantoor), op elkaar afgestemde en gestroomlijnde processen en uitwerking en toetsing van landelijke en eigen kaders.

In eerdere jaren zijn er wel extra middelen ter beschikking gesteld, maar minder dan gevraagd. We merken dat het ontoereikend was en is voor een goede bedrijfsvoering die past bij de stad. Als je klein onderhoud uitstelt kom je vanzelf aan groot onderhoud toe, wat vaak extra kosten met zich meebrengt. Om in eerdere jaren de uitgaven binnen de kaders te houden, zijn investeringen uitgesteld, omdat dat op dat moment nog kon. Hierdoor zijn een aantal bedrijfskritische applicaties en bijbehorende apparatuur niet vervangen terwijl ze ruim over de houdbaarheidsdatum heen zijn. Effect is dat er regelmatig uitval is van applicaties in het Sociaal Domein en bij Publiekscontacten. Hierdoor kunnen inwoners hun uitkering niet aanvragen of krijgen ze niet tijdig een beschikking. Pinbetalingen werken soms niet waardoor de inwoner op een ander moment terug moet komen om leges te betalen en het betreffende document op dat moment niet meekrijgt. De hoeveelheid telefonie en klachten neemt hierdoor onnodig toe. Voor de inwoner dus ongenoegen en voor de organisatie dubbel uit te voeren werkzaamheden. Reden te meer om ook te zoeken naar andere mogelijkheden om het groeiende werk op te vangen en daarop te investeren.

Het financieel systeem van de gemeente is 15 jaar oud en kan de hoeveelheid transacties amper aan. De leverancier heeft aangegeven het onderhoud te willen stoppen omdat dit systeem niet meer gangbaar is. Het risico van niet vervangen is dat we geen administratie kunnen voeren, betalingen verrichten, subsidies ontvangen en uitkeren en geen verantwoording kunnen afleggen voor een organisatie waar de begroting ca. 1 miljard euro is. Dus vervanging uitstellen is niet meer realistisch.

Aanvullend moeten de komende twee jaar zo'n 20 bedrijfskritische applicaties worden vervangen waar uitstel ook niet meer realistisch is. Als we niets doen ontbreekt de juridische borging van de contracten, is de technische

staat verouderd en beschikbaarheid/technische ondersteuning is of wordt niet meer gegarandeerd. De mate waarin gijzelsoftware steeds vaker wordt toegepast vraagt om een hoger securityniveau en dus ook aanpassingen. De vervanging kan alleen via Europese aanbestedingprocedures en vergt een grote inzet van onze totale organisatie.

Bij elke vervanging worden de stappen doorlopen van het in kaart brengen en standaardiseren van de (gewenste) werkprocessen, het stroomlijnen met reeds bestaande applicaties en apparatuur, toetsen of voldaan wordt aan alle wetgeving en kaderstelling zoals aanbestedingsrecht, AVG, security en vaststellen wat slimmer is, zelf doen, uitbesteden of samenwerken met de leverancier. Als deze trajecten van begin af aan niet goed doorlopen en begeleid worden, dan is de kans groot dat majeure aanschaffen mislukken of te snel aan vervanging toe zijn met alle nadelige gevolgen voor de inwoner en de financiën van de gemeente. Overigens betekent vervangen dat er altijd een dubbeltraject loopt, namelijk eerst het nieuwe systeem goed laten werken, data overzetten en het oude nog tijdelijk behouden om te kunnen raadplegen. Er wordt dus altijd een periode dubbele kosten gemaakt voor onder andere onderhoud. We moeten helaas constateren dat de eerder opgenomen vervangingsinvestering niet altijd toereikend is.

Schaalsprong

De gewenste schaalessprong maakt het dus noodzakelijk dat we continu investeren in de organisatie. Goed bijhouden van de basis en efficiënt doorontwikkelen voor de stedelijke vraagstukken. Daarom zijn we in 2020 ook gestart met 'Richting Eindhoven!', het anders vormgeven van samenwerken met de stad én in de eigen organisatie. Het traject naar deze begroting, maakt ons nogmaals bewust dat incidenteel gedreven financiering ervoor zorgt dat we de problemen wel voor 1-2 jaar aanpakken, maar onvoldoende investeren in kwaliteit en stabiliteit in de organisatie en daardoor niet stevig genoeg worden om de schaalessprong te maken. Met de door u vastgestelde kadernota 2022 krijgen we de tijd om gedurende twee jaar in ieder geval te werken aan de zaken die er altijd toe doen. Laat onverlet dat de lijst van 'gevolg eerdere keuzes, noodzaak wegens mogelijke gevolgen' de komende jaren eerder zal toenemen dan afnemen. Dit lijkt ons een onwenselijke situatie. Om het schip van de wal te keren gaat in 2021 een onderzoek van start door een derde partij, gericht op de staat van de organisatie, de vraagstukken van de stad, daarbij gebruik makend van benchmarking met vergelijkbare organisaties. Deze externe peilstok geeft dan voor 2022 en verder meer houvast voor het maken van structurele en incidentele keuzes om de stad te brengen naar de gewenste ambities.

Informatievoorziening

De informatievoorziening van een organisatie is het geheel van mensen, middelen en maatregelen, gericht op de informatiebehoefte van die organisatie. De informatiebehoefte van een organisatie kan driedig worden ingedeeld:

- A. Operationele informatie, voor het verrichten van de feitelijke handelingen en het beheersen van de bedrijfsprocessen;
- B. Besturingsinformatie, voor de besturing van de organisatie;
- C. Verantwoordingsinformatie, informatie over verrichting en besturing.

Bij informatievoorziening staat de mens centraal. Informatie begint bij de menselijke behoefte om iets te willen weten. Dit is een samenspel van alle sectoren binnen de gemeente, met partners in de stad en leveranciers. Door blijvend te investeren in een aantal activiteiten (nu nog speerpunten, maar steeds meer regulier werk) werken we aan optimalere, digitale dienstverlening die aansluit op wetgeving zoals Omgevingswet, Wet elektronische publicaties, Wet open overheid.

A. Transformatie en professionalisering

Op het terrein van informatievoorziening richten CIO Office, I&B en FAO-DIV zich op de hierna opgenomen speerpunten. Dit doen we in samenwerking met de businesssectoren waaronder (maar niet alleen) Sociaal, Ruimtelijk, Veiligheid en Bestuur. Het is een gezamenlijke inspanning. Want de informatievoorziening van de gemeente bestrijkt inmiddels alle sectoren én de stad met haar burgers en bedrijven. Het beeld van een 'klassieke ICT afdeling' binnen Bedrijfsvoering die 'voor de techniek zorgt' en vooral geld kost, kan daarmee worden verlaten. De gehele organisatie en de stad heeft er mee te maken. En heeft er voordeel van. Of nadeel als het niet goed geregeld is. Met andere woorden: informatie en technologie is inmiddels vervlochten met (bijna) alles wat we doen.

De keuze om onderstaande punten te benoemen heeft als achtergrond dat hiervoor eerder intensiveringsgelden beschikbaar zijn gesteld en/of hierover in de Kadernota 2022 structurele en incidentele keuzes zijn gemaakt.

1. Procesmanagement

De gemeente is een gediversifieerde organisatie met vele typen producten en processen (elk van bescheiden schaalgrootte). In het verleden was slechts in beperkte mate sprake van goede procesbeschrijvingen en daarbij was geen sprake van uniformiteit en standaardisatie. Dit ging ten koste van de dienstverlening aan en de opgaven voor de stad. Omdat processen de basis vormen voor gestructureerd werken, voor IT-systemen en voor datagedreven werken, was een gemeentebrede aanpak noodzakelijk. Alleen zo kunnen we de slag maken van improviseren naar organiseren.

In 2022 zal de verdere structurele inbedding van procesmanagement in de sectoren plaatsvinden. Vanuit het CIO Office wordt deze beweging geregisseerd en geïmplementeerd. De sectoren zijn zelf verantwoordelijk voor deze inbedding. Dat is een lijnverantwoordelijkheid waarbij de sectoren vanuit centraal worden ondersteund. Mochten er vertragingen daarin optreden, dan zal er vanuit die hoedanigheid over worden geacteerd en gerapporteerd (dat is naast richting geven, regisseren en faciliteren ook een rol van CIO Office). En van daaruit zal worden gestuurd. Dit is ook in lijn met eigenaarschap en de stapsgewijze groei van de organisatie.

Voor eind 2022 willen we op de helft zijn (of de helft van de sectoren óf alle sectoren op de helft) qua structurele inbedding. Het grootste risico is formatieve tekorten in de primaire sectoren (niet alle sectoren zullen extra formatie ten behoeve van procesmanagement kunnen vrijmaken). Indien dit optreedt, kan vertraging het gevolg zijn.

2. Architectuur

Waar een bouwkundig architect voor een samenhangend ontwerp en voor een beheersbare, gecontroleerde uitvoering van een verbouwing zorgt, moet de bedrijfsarchitect eenzelfde rol vervullen binnen onze organisatie. Deze zorgt voor samenhang en kan meer grip houden op het voortdurende veranderproces. Tevens kijkt een architect ook naar ontwikkelingen (bedrijfsprocessen/applicaties) in de markt en hoe deze naar 'binnen' te brengen zijn.

Zonder intensivering lopen we het risico op onsamenhangende en middelenvretende veranderingen met risico's op het gebied van continuïteit, kwaliteit en veiligheid. Immers, een nieuwe stad of woonwijk wordt ook ontworpen en vervolgens begeleid door de ontwerpers; zonder deze deskundigheid ontstaat een onwerkbaar situatie en onwenselijke uitkomst. Projecten en activiteiten uitgevoerd voor de stad lopen daardoor kans op schade.

Voorbeelden daarvan zijn:

- nieuwe applicaties sluiten niet aan bij de basisarchitectuur en vragen bij implementatie en integratie in het bestaande landschap onnodig veel meer middelen en doorlooptijd;
- informatie over ondergrond (gasleidingen e.d.) is niet volledig en maakt bouwen lastiger;
- sensoren op verkeerspleinen zijn niet volledig te ontsluiten ten behoeve van verbetering van de verkeersveiligheid;
- Een goede aansluiting op landelijke diensten kan in gevaar komen, denk aan het verlengen van rijbewijzen verlengen. De digitale identiteit wordt onmogelijk door complexiteit van onze IT en het moeizaam communiceren tussen de systemen;
- gemeentelijke belastingheffing kan in gevaar komen.

Door het aanbrengen en toetsen van kaders door een bedrijfsarchitect, kunnen we geldvretende versnippering in de uitvoering voorkomen. De structurele intensivering van € 0,2 miljoen is in de kadernota 2022 meegenomen bij de intensivering voor bedrijfsvoering.

3. Innovatie

Gezien het scala aan lopende actielijnen en ontwikkelingen, de volwassenheid van de organisatie en het ontbreken van centrale middelen, wordt gepast (beperkt) omgegaan met dit onderwerp. Waar innovaties zich aandienen of worden gezien, worden deze gestimuleerd en waar mogelijk ondersteund. Een andere aanpak rondom innovatie wordt als zeer wenselijk gezien. In 2022 wordt een plan opgesteld voor een gestructureerde aanpak van innovatie op het terrein van informatievoorziening.

4. Vernieuwing verouderde systemen (uitvoeren aanbestedingskalender)

Een groot aantal ICT-contracten zijn of lopen binnen afzienbare termijn af en zijn niet meer rechtmatig verlengbaar. In 2022 en 2023 zal een twintigtal aanbestedingen gestart en afgerond moeten worden. Doelstelling is dat we uiterlijk eind 2023 alle aanbestedingen hebben doorlopen en de nieuwe voorzieningen hebben geïmplementeerd. Dit doen we 'onder architectuur', met behulp van onze nieuwe manier van werken ten aanzien van sourcing en waar mogelijk met de inzet van cloudoplossingen, waardoor we het landschap op die manier beheerst kunnen rationaliseren.

5. Gebruik common ground / gemeentelijke samenwerkingsvoorzieningen (inclusief bouwstenen Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur)

De toename van de impact en de afhankelijkheid van IT en data maken dat gemeenten niet meer alleen, dat wil zeggen voor zichzelf, IT-keuzes zullen kunnen maken, maar samenwerking op regionaal en landelijk niveau moeten zoeken. Het programma Samen Organiseren – en het IT-deelprogramma Common Ground - van de VNG is mede op grond van deze ontwikkeling tot stand gekomen. Samen, centraal en gestandaardiseerd waar het kan en alleen lokaal wat echt moet.

B. Governance, Risk en Compliance (GRC, inclusief privacy en informatiebeveiliging).

Algemeen

In 2020-2021 zijn stappen gemaakt om 'in control te komen' en is het GRC-team op projectbasis opgezet. In 2022 wordt een vervolgstap gemaakt om het werk te borgen en het team te formaliseren (gegeven de verstrekte incidentele middelen), zodat we IT audit-compliant blijven en de kans vermindert op grote cybersecurity-incidenten, privacy-lekken of lekken van politiek gevoelige dossiers. Dossiers worden beoordeeld op de kaders, kansen en risico's vanuit IT-perspectief. Tevens regelen we met de business het portfoliomanagement op programma's en projecten in. Zodat niet alleen de dingen met IT goed uitgevoerd worden, maar ook strategisch de juiste dingen gedaan worden. We zetten daarmee ook de kraan van mogelijke problematiek dicht en gaan organiseren in plaats van improviseren achteraf. Dit is dan ook een transitie die past binnen 'Richting Eindhoven!'. Effect is dat we meer en beter in control zijn en er een basis wordt gelegd voor de rechtmatigheidsverantwoording op IV-gebied.

Identity- en Access Management

Identity- en Access management (IAM) zorgt ervoor dat de juiste personen voor de juiste redenen en op het juiste moment toegang krijgen tot de juiste faciliteiten. Dit is van belang voor de digitale dienstverlening voor de stad. Niet alleen voor het kunnen leveren van diensten, maar ook om te voorkomen dat ze niet aan de verkeerde persoon of bedrijf worden geleverd. IAM regelt drie belangrijke voorwaarden voor digitale dienstverlening:

1. Identificatie zorgt er voor dat we weten wie je bent (of in elk geval wat een digitale identiteit van je is).
2. Authenticatie zorgt er voor dat we met een bepaalde zekerheid weten dat je ook echt degene bent die je op het internet zegt te zijn.
3. Autorisatie zorgt er voor dat we weten wat je dan mag (al dan niet door een ander gemachtigd), of juist niet mag.

Binnen de gemeente ontbreken goede access management-voorzieningen waardoor het werk voor de stad wordt bemoeilijkt en we risico's lopen op het terrein van onder andere privacy en informatiebeveiliging. In 2022 wordt een projectplan gemaakt om acces management verder uit te werken en aan te geven wat er nodig is om de aanbevelingen te implementeren. Implementatie zal dan in volgorde van te lopen risico's plaatsvinden, omdat de beschikbare middelen en mensen beperkt zijn. Het is daarmee nog onzeker of alle te lopen hoge risico's voldoende kunnen worden afgedekt.

C. Gedeprioriteerde onderwerpen

Vanuit de keuzes die zijn gemaakt in het kader van deze begroting, zijn de volgende zaken gedeprioriteerd. In deze onderwerpen worden geen additionele investeringen gedaan. Waar mogelijk wordt een en ander wel meegenomen in de reguliere activiteiten van de sectoren (maar dan op beperkte schaal, decentraal en met een laag ambitieniveau):

1. Roadmap Informatievoorziening (visie / 'stip op de horizon van de toekomstige informatievoorziening). Een risico hierbij is dat de gewenste groei van volwassenheid binnen de informatievoorziening niet plaatsvindt. Waardoor andere actielijnen trager en/of inefficiënter tot stand komen dan wel niet kunnen plaatsvinden (omdat de noodzakelijke voorwaarden ontbreken).
2. Datagedreven werken.
3. Digitaal zaakgericht (samen)werken.
4. Sourcing. Dit onderwerp wordt gekoppeld aan de vernieuwing van de verouderde systemen (uitvoeren aanbestedingskalender). Dit betekent dat sourcing als incidenteel programma projectmatig (en niet structureel) wordt opgepakt.

D. Reguliere activiteiten

Naast bovengenoemde activiteiten voeren CIO Office inclusief het CISO team en de centrale privacy coördinator, I&B en FAO-DIV hun reguliere activiteiten uit.

Arbeidsmarkt

Als werkgever hebben we jaarlijks bijna 200 vacatures in te vullen. Komende jaren zal dat aantal toenemen door pensioenuitstroom en doordat de schaa sprong van de stad ook een schaa sprong van de organisatie vergt. En hoewel Eindhoven als stad en werkgever talent aantrekt (met het werkgeversmerk 'Wij maken samen Eindhoven') ervaren we steeds vaker grote moeite om vacatures goed in te vullen. We vissen in dezelfde vijver als de G4-gemeenten. Steeds meer zijn we via LinkedIn de arbeidsmarkt persoonlijk aan het afstruinen om goede kandidaten te vinden op functies die moeilijk in te vullen zijn vanwege schaarste op de arbeidsmarkt.

Om in staat te blijven onze vacatures goed in te vullen, breiden we ons recruitmentteam tijdelijk uit met 2 fte voor twee jaar. Zodat we werving- & selectietrajecten voor al onze vacatures op kunnen blijven zetten. Bovendien zetten we in op de benadering van diverse/specifieke netwerken (netwerkgesprekken en events). In de krappe arbeidsmarkt is dit noodzakelijk om de beste kandidaten te vinden en met onze werving & selectie zetten we onverminderd in op inclusie en diversiteit.

Een stevig arbeidsmarktcommunicatieplan geeft houvast voor al onze uitingen als werkgever op de arbeidsmarkt. We zetten een onboardingsprogramma op dat bijdraagt aan het welkom heten en behouden van de diverse nieuwe collega's en we maken een start met intern recruitment gericht op het bevorderen van doorstroom van talent.

Daarnaast zullen we in 2022 weer stageplaatsen bieden aan bijna 200 studenten en tal van studenten de mogelijkheid bieden om een praktijkopdracht of onderzoek uit te voeren.

Leren en ontwikkelen

Onze organisatie is permanent in ontwikkeling. In 2021 zetten we in op personeelsplanningen voor al onze sectoren. Dat geeft veel richting aan de ontwikkeling van de organisatie en aan de inzet van HR instrumenten. Waaronder aan leren en ontwikkelen. Want leren en ontwikkelen is cruciaal voor onze medewerkers en voor onze organisatie. Het stelt ons in staat om de opgaven van morgen te kunnen realiseren. Niet voor niets is één van de sporen van 'Richting Eindhoven!' 'investeren in medewerkers'. Dat zullen we in 2022 volop doen. We ondernemen allerlei acties om het bewustzijn van het belang van leren en ontwikkelen te verhogen. Het is een vast onderwerp van gesprek in de gesprekscyclus tussen leidinggevenden en medewerkers. We bieden een mooi aanbod van opleidingen, trainingen en workshops aan via onze Eindhoven Academie. Een belangrijk ontwikkeltraject is het leiderschapstraject, waar we in 2021 een start mee hebben gemaakt, maar wat ook heel 2022 aandacht zal krijgen.

Vitaliteit

Afgelopen jaren hebben we stevig ingezet op het terugdringen van ons ziekteverzuim. Dat is goed gelukt en we hebben ons doel behaald; we behoren tot de 25% van de 100.000+ gemeenten (exclusief de G4) die het beste presteren op het gebied van verzuim.

Maar we hebben onze handen vol om vitaliteit in onze organisatie op peil te houden. Want we zien dat werkdruk op verschillende plekken veel te hoog is en dat psychosociale klachten een belangrijke oorzaak zijn van verzuim. Nog altijd bestaat een groot gedeelte van het verzuim uit werkgerelateerd psychisch verzuim. Dit is het gedeelte van het verzuim dat beïnvloed kan worden, maar het is ook de meest complexe vorm van verzuim.

De specialisten verzuim & re-integratie hebben een belangrijke rol in het begeleiden van deze medewerkers en hun leidinggevendenden naar werkhervatting. Verzuim complexer is geworden. Dit vraagt om stevige begeleiding. Met de versterking van twee medewerkers op het specialisme verzuim & re-integratie kunnen we deze complexe verzuimcasuïstiek in goede banen te leiden.

Parallel investeren we in de vitaliteit in onze organisatie middels bewustwording, stimuleren tot meer bewegen, trainingen en workshops, enzovoorts. Dit doen we met onze visie op vitaliteit als houvast.

Huisvesting – thuiswerkfaciliteiten

In 2021 is het hybride werken geïntroduceerd. Ook in 2022 zijn er nog aanpassingen nodig aan de werkomgeving en gaan we vooral met elkaar verder leren en ontdekken hoe hybride werken werkt.

We zorgen voor een moderne, passende huisvesting zonder dat extra vierkante meters nodig zijn. Dit doen we door een flexibilisering van de werkomgeving. We kiezen ervoor om meer ruimtes aan te brengen met een ontmoetingsfunctie, focusruimtes en overlegmogelijkheden.

Met name voor ontmoeting, samenwerking en (project)overleggen komen we naar kantoor. Zo behouden we een goede, blijvende verbondenheid met de stad en de organisatie. Het uitgangspunt van meer thuiswerken draagt ook bij aan ons profiel van een aantrekkelijke werkgever die goede arbeidsomstandigheden biedt.

Onze thuiswerkfaciliteiten maken dit mogelijk en we bieden medewerkers thuis een arbo-proof werkplek. Hiervoor is voor de jaren 2022 en 2023 een budget beschikbaar gesteld. Daardoor kunnen we met een relatief beperkt aantal kantoor-m2 toch allemaal ons werk voor de stad doen.

Richting Eindhoven!

Voor ontwikkeltraject 'Richting Eindhoven!' is in 2020 een start gemaakt door het formuleren van een visie en het duiden van beoogde ontwikkellijnen en kernwaarden en dergelijke. Momenteel (in 2021) wordt deze organisatievisie verder uitgewerkt en geïnitieerd, met de stappen die daartoe nodig zijn. Zo is er een programmteam (in wording) om de doelstellingen verder waar te gaan maken op basis van een iteratief ontwikkelproces. De hoofdoelen van 'Richting Eindhoven!' betreffen dat wij als gemeentelijke organisatie binnen een periode van ca. 5 jaar ervoor zorgen dat we:

- een organisatie zijn die goed in staat is haar rol in en voor onze stad te blijven spelen, terwijl onze stad is getransformeerd, is gegroeid en dat zal blijven doen;
- een organisatie zijn waarin sprake is van duidelijke resultaatafspraken, expliciete verwachtingen, helderheid in rollen en verantwoordelijkheden en een aanvaardbare werkdruk;
- een organisatie zijn die zowel kwalitatief als kwantitatief invulling kan geven aan de bijzondere rol die van ons als ambtelijke organisatie gevraagd wordt.

Dit doen we vanuit een tweeledige aanleiding (vanuit de stad en vanuit de interne organisatie) zoals te lezen is in het visiedocument.

Voor de invulling van het programma(verander)team en daarmee het realiseren van de programmadoelen inclusief de generieke programmaonderdelen, is financiering voor tijdelijke uitbreiding in de kadernota 2022 opgenomen voor programmamanagement, communicatie, HR-organisatieadvies en begeleiding.

Gemeentebrede ontwikkelingen formatie en inhuur 2022

Onze stad maakt een schaa sprong. Het realiseren van deze schaa sprong vergt veel inzet van onze organisatie. De komende 5 jaar verwachten we om die reden een forse uitbreiding van werkzaamheden en daarmee een personele capaciteitsgroei. Een eerste voorzichtige inschatting voor de komende 5 jaar is een groei van circa 200 fte, zowel eigen personeel als inhuur. De exacte noodzaak tot uitbreiding van de formatie zal op basis van een uitgebreide toekomstverkenning in kaart worden gebracht. Neemt niet weg dat de huidige ontwikkelingen ons noodzaken om in 2022 eerste stappen te zetten in deze capaciteitsuitbreiding. Zodat we ons werk voor de stad kunnen blijven uitvoeren. Gekoppeld aan de kwantitatieve ontwikkeling van de organisatie, investeren we daarnaast in de ontwikkeling van onze organisatie.

De capaciteitsgroei in 2022 valt onder te verdelen in ontwikkelingen binnen een drietal categorieën;

1. groei vanwege ambities en de schaa sprong. Groei van het aantal ruimtelijke ontwikkelingen en -projecten waardoor groei in fte's op het gebied van duurzaamheid, grond, verkeer, openbare ruimte aan de orde is
2. groei vanwege professionalisering van de organisatie
3. groei om continuïteit in het primaire proces te borgen

Groei vanwege ambities en de schaa sprong

- Schaa sprong, Knoop XL en opgaven mobiliteit en verstedelijking (MIRT)
Eindhoven heeft eind vorig jaar samen met de regio, provincie en het rijk een plan vastgesteld voor de integrale ontwikkeling van wonen, werken en mobiliteit (het zogeheten MIRT-onderzoek 'verstedelijking en mobiliteit Brainport 2040'). Doel is om de groei voor wonen en werken in de regio in samenhang met een mobiliteitstransitie te realiseren, zodat de economische positie van de regio duurzaam wordt bestendigd en er een aantrekkelijk woon- en leefklimaat is.
- Klimaat en energie
Structurele intensiveringen onder de vlag van 'frisse lucht en nieuwe energie' voor de klimaatopgave, de energietransitie en de vergroening van de stad.

Ontwikkeling	Raming 2022 (x €1.000)
Schaa sprong, Knoop XL en opgaven mobiliteit en verstedelijking Eindhoven (MIRT)	800
Klimaat en energie	777
Totaal	1.577

Groei vanwege professionalisering van de organisatie

- Voor ontwikkeltraject 'Richting Eindhoven!' is een programma(verander)team nodig die aan de slag gaat met het realiseren van de programmadoelen. Met 'Richting Eindhoven!' zorgen we ervoor dat wij als gemeentelijke organisatie binnen een periode van ca. 5 jaar:
 - een organisatie zijn die goed in staat is haar rol in en voor onze stad te blijven spelen, terwijl onze stad is getransformeerd, is gegroeid en dat zal blijven doen;
 - een organisatie zijn waarin sprake is van duidelijke resultaatafspraken, expliciete verwachtingen, helderheid in rollen en verantwoordelijkheden en een aanvaardbare werkdruk;
 - een organisatie zijn die zowel kwalitatief als kwantitatief invulling kan geven aan de bijzondere rol die van ons als ambtelijke organisatie gevraagd wordt.
- Investeren in bedrijfsarchitectuur zodat we zorgen voor samenhang binnen en grip op veranderprocessen. Om te bekijken hoe ontwikkelingen (bedrijfsprocessen/applicaties) in de markt naar 'binnen' te brengen zijn. Zonder intensivering lopen we het risico op onsamenhangende en middelen vretende veranderingen met risico's op het gebied van continuïteit, kwaliteit en veiligheid.
- Het maken van servicenormen en afspraken voor het meervoudig gebruik, beheer en (externe) dienstverlening van het CRM- systeem (systeem voor het beheren van relatiegegevens). En het laten voldoen aan AVG- en security-eisen.
- Borgen van de werkzaamheden en formalisering van het team Governance, Risk & Compliance zodat we IT audit-compliant blijven, geen cybersecurity-rampen krijgen en/of privacylekken of lekken van politiek gevoelige dossiers.
- Veranderende arbeidsmarkt en krapte hierop die noodzaakt tot versterking op het gebied van onder andere recruitment om kunnen blijven concurreren met G4-gemeenten en andere grote werkgevers in de zoektocht naar kwalitatieve medewerkers en nieuw talent.
- Vergroten vitaliteit en weerbaarheid van onze medewerkers in verband met de toenemende behoefte aan flexibele inzet van onze medewerkers op de plekken binnen onze organisatie waar dat nodig is.
- Werken aan een toekomstbestendige griffie. Een griffie die meegroeit met de ambities van de raad, met de schaa sprong die de stad op dit moment doormaakt en in kan spelen op ontwikkelingen. De raad heeft meer ambities en ondersteuningsbehoeften, zoals ondersteuning ten behoeve van grip op complexe dossiers, bij

de controle, grip op complexe samenwerking(verbanden), bij het beter betrekken van ervaringen, kennis en expertise uit de samenleving, bij het zijn van sluiswachter: minder informatie met meer informatiewaarde en meer strategisch advies.

- Procesmanagement zodat de organisatie in staat is om met behulp van tooling overzicht en inzicht te bieden op alle processen die nodig zijn om de stad eenduidig, uniform en snel te kunnen bedienen, waardoor de inwoners een constantere en meer eenduidige dienstverlening ontvangen.
- Voorbereiding implementatie van Identity- en Access management (IAM) voor de digitale dienstverlening voor de stad.
- Complexe vraagstukken: Het bestuur en daarmee ook de gemeentelijke organisatie krijgt steeds vaker te maken met complexe gemeentebrede vraagstukken die vaak sector-overstijgend zijn. Daarnaast worden steeds meer vragen gesteld die betrekking hebben op het beschikbaar stellen van gegevens of juist om de veiligheid van gegevens van inwoners te borgen. Deze toename en diversiteit vraagt een andere vorm van coördinatie en begeleiding om te komen tot een volledige, juiste eenduidige beantwoording en publicatie. Door de regie samen te brengen in een centrale gecoördineerde aansturing gericht op de beantwoording en publicatie van o.a. de Wet elektronische publicaties (WEP), de Wet openbaarheid van bestuur (WOB), de Wet open overheid (WOO) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) krijgen partijen meer inzicht in de veelheid van antwoorden die dagelijks door onze organisatie worden aangeleverd.
- Chatfunctie Publiekscontacten: Aan de hand van een formatie-calculatiemodel is berekend hoeveel capaciteit in menskracht nodig is voor de verschillende dienstverleningskanalen in het klantcontactcenter. Inwoners en bedrijven zoeken steeds vaker digitaal naar antwoorden, bevestiging of ondersteuning in de digitale wereld. Door de pilot chatfunctie te verlengen, bieden we tijdens kantooruren een digitaal platform aan wat bijdraagt aan gebruikersgemak, versterking van de zelfredzaamheid en verhoging van de klantbeleving. Tevens is het een bouwsteen richting een chatbot om deze vorm van dienstverlening ook mogelijk te maken buiten kantooruren. Indien de pilot stopt en we het kanaal moeten dichtzetten bieden we de vragenstellers geen digitale ondersteuning meer aan.

Ontwikkeling	Raming 2022 (x €1.000)
Ontwikkeltraject 'Richting Eindhoven!'	400
Bedrijfsvoering & Architectuur	500
CRM-systeem-MD Dynamics	98
Governance, Risk & Compliance	700
Versterking recruitment i.v.m. arbeidsmarkt	166
Vergroten vitaliteit en weerbaarheid	67
Toekomstbestendige griffie.	350
Procesmanagement	300
Identity en Access Management	200
Totaal	2.781

Groei om continuïteit in het primaire proces te borgen:

- Uitvoeren van circa 20 Europese aanbestedingen omdat een groot aantal ICT-contracten voor primaire bedrijfsprocessen zijn afgelopen of dit binnen afzienbare termijn doen en niet meer rechtmatig verlengbaar zijn. Doelstelling is dat uiterlijk in 2023 de aanbestedingen zijn doorlopen en de nieuwe voorzieningen geïmplementeerd zijn. Doen we dit niet, dan lopen we grote risico's op discontinuïteit in de ondersteunende processen die direct impact heeft op de dienstverlening aan onze inwoners/stad. En ontstaat financiële onrechtmatigheid in de jaarrekening.
- In afwachting van een structurele plaatsing in de landelijke BIS bij de volgende periode, is in verband met de complexiteit van de opgave, het niveau van de stakeholders, het financieel risico en het bestuurlijk afbreukrisico, inzet van extra capaciteit noodzakelijk voor het Futurelab en het Muziekgebouw/Heuvelgalerie.
- Het borgen van continuïteit in werkzaamheden bij de afdeling Balie en Ontvangst, bijvoorbeeld het beheer van belangrijke administraties. Voldoende aandacht voor risicobeheersing en het verminderen van

kwetsbaarheden in bijvoorbeeld inschrijvingsprocessen en uitgifte van reisdocumenten die fraude en ondermijning in de hand werken.

- Complexe voorbereiding, testen en implementatie van een nieuw kernsysteem voor de gemeentelijke financiële huishouding, zodat we beschikken over een toekomstbestendig systeem dat voldoet aan actuele eisen ten aanzien van functionaliteit, beveiliging, verbreding gebruik en integratie in gemeentelijke processen.
- Ondersteuning college B&W.
- Het door de afdelingen Gegevensbeheer & Taxatie en Heffingen & Invordering kunnen voldoen aan de vele dwingende aanbevelingen vanuit de Waarderingskamer en de termijn waarbinnen deze opgestart en geïmplementeerd dienen te zijn. Maar ook het kunnen uitvoeren van de doorontwikkelde, zwaardere wettelijke taken omtrent gegevensbeheer en de toename van het aantal woningen en bezwaren en beroepen.
- Een toename van het aantal bewaar- en beroepszaken. Het beheersbaar houden van de voorraad bezwaar- en beroepszaken, afhandeling van de zaken binnen de wettelijke termijnen en inzet op kwaliteits- en ervaringsopbouw binnen juridische zaken.
- Het op orde brengen van de formatie van het Bureau Agendering en Notulering (BAN), zodat continuïteit in een kritisch bedrijfsproces geborgd is.
- Het kunnen blijven realiseren van de noodzakelijke onderhoudsprogramma's (water, groen, openbare ruimte). Zodat we up-to-date blijven met de uitvoering van onze wettelijke taken en we geen risico lopen op problemen met de provincie.

Ontwikkeling	Raming 2022 (x €1.000)
Uitvoeren aanbestedingen	3000
Futurelab en Muziekgebouw/Heuvelgalerie	237
Werkzaamheden afdeling Balie & ontvangst	259
Toekomstbestendig financieel kernsysteem	220
Ondersteuning college B&W	82
Werkzaamheden afdeling Gegevensbeheer & Taxatie en Heffingen & Invordering	368
Toename van het aantal bewaar- en beroepszaken	522
Bureau Agendering en Notulering	67
Realiseren van de noodzakelijke onderhoudsprogramma's	594
Totaal	5349

Inhuur is een wezenlijk onderdeel van onze personeelskostenbegroting. De primaire begroting inhuur voor het jaar 2022 bedraagt € 29,2 miljoen. Dit bedrag wordt voor € 9,1 miljoen gedekt vanuit projectopbrengsten en ontvangsten uit detacheringen. Netto wordt voor een bedrag van € 20,1 miljoen ingehuurd. Dit bedrag valt binnen de inhuurnorm van 15%.

De gemeente Eindhoven groeit en ontwikkelt zich in een context van een arbeidsmarkt die sterk is veranderd en in ontwikkeling is. We merken dat het steeds moeilijker wordt om medewerkers (voor specifieke/hogere) functies aan ons te binden. En we steeds meer moeten concurreren met G4-gemeenten en andere grote werkgevers in de zoektocht naar kwalitatieve medewerkers en nieuw talent. De krapte op de arbeidsmarkt maakt dat we, om onze ambities en opgaven voor de stad te realiseren, naar verwachting vaker genoodzaakt zullen zijn om medewerkers in te huren. Inhuur is een bewuste keuze waarbij zakelijkheid (kosten en flexibiliteit) en goed werkgeverschap zorgvuldig tegen elkaar worden afgewogen.

Verantwoording personeelskosten

Omdat het weerstandsvermogen op peil is gebracht -en daarmee de norm voor de personeelskosten niet meer actueel is- is gezocht naar een andere manier om inzicht te geven in de personeelskosten.

Via de reguliere P&C-cyclus (paragraaf bedrijfsvoering) worden voortaan de ontwikkelingen in formatie en inhuur aangegeven op basis van de organisatieontwikkelingen die tijdens het proces van de kadernota zijn geschetst en in de begroting zijn verwerkt. Dit inclusief de effecten daarvan, zowel qua beoogd resultaat als risico's voor het betreffende jaar.

CPO Office

Het CPO office is per 1 januari 2021 in werking getreden en voorziet in het gemeentebreed monitoren bij inkoopprocessen op de afspraken en richtlijnen die we onderschrijven op rechtmatigheid, doelmatigheid en specifieke doelstellingen die we nastreven op het gebied van SDG's (Sustainable Development Goals). Het jaar 2022 zal dan ook in het teken staan van verder implementeren en uitwerken van de visie en het beleid aan de hand van het vastgestelde inkoopbeleid.

In samenwerking met de decentrale inkoopafdelingen dient dan projectmatig nadere uitwerking gegeven te worden aan deze visie en beleid waarbij het CPO office voornamelijk de taak heeft tot het 'richten' en de diverse organisatieonderdelen 'inrichten' en 'verrichten' op zich dienen te nemen.

Het MVI (Maatschappelijk verantwoord inkopen) is richtinggevend voor alle aanbestedingsbeslissingen en overige aankopen. MVI brengt steeds meer voorwaarden met zich mee en daarmee een toegenomen juridisering bij het afsluiten van inkoopcontracten. Door aan de voorkant bij het afsluiten van deze contracten in te zetten op juridische advisering, toetsing en inbreng voor innovatief contracteren, zijn de afgesloten contracten duidelijker voor de gemeente en de leverende partijen. Op termijn kan dan ook de toename van (kostbare) juridische procedures m.b.t. inkoopcontracten worden opgevangen.

Inkoop

We blijven investeren in onze medewerkers. We vergroten hun kennis van inkopen en de markt, ontwikkelen hun competenties en we zetten talent in waar zij het meest tot recht komt. Door onze actuele kennis zijn we steeds beter in staat te bepalen wat we als gemeente willen inkopen en tegen welke voorwaarden. We dragen met onze inkopen steeds beter bij aan de doelen van onze organisatie en de stad. We houden onze leveranciers aan de gemaakte afspraken ook voor onder andere MVI-doelstellingen. Ook krijgen we beter grip op onze contracten en actualiseren we gemaakte afspraken en sluiten flexibele contracten af om beter in te spelen op de dynamische ontwikkelingen die op ons afkomen als organisatie.

In 2022 bouwen we verder aan strategische- en ondersteunende processen om een hogere taakvolwassenheid te bereiken. Daarnaast stellen we gemeentebreed concrete inkoopdoelstellingen vast die bijdragen aan 'Richting Eindhoven!' en beleidsambities.

Toekomstvaste Financiële Functie

In 2020 zijn we na een externe analyse en advies gestart met het programma Toekomstvaste Financiële Functie waarmee we zowel bestuurlijk als ambtelijk onze sturing en verantwoording gereed maken voor de uitdagingen en ambities van de komende jaren.

We werken daarbij organisatie breed aan onze processen, systemen, informatievoorziening en rollen/functies. In 2021 hebben we hiervoor projecten gestart die deels ook in 2022 hun vervolg krijgen. Hierbij zal 2022 vooral een jaar zijn van effectueren (dus werkend krijgen en houden) van de vernieuwingen die we in 2021 hebben ontwikkeld. We werken in die projecten toe naar een bedieningsmodel waarin we zowel gemeentebreed als sectorspecifiek optimaal bijdragen aan de ambitie van integraal management. Zo zullen we begin 2022 gaan werken vanuit vernieuwde rollen/functies, de budgethouders (nog) beter gaan ondersteunen in hun (financiële) sturing en gaan werken vanuit eenduidige producten/diensten en processen die we regelmatig evalueren en doorontwikkelen. Dit vraagt in 2022 bovengemiddelde aandacht vóór en investering in onze mensen zodat zij weerbaar en wendbaar de komende jaren hun rol kunnen blijven invullen.

We zullen daarbij ook onze kernwaarden eigenaarschap, samenwerken en vertrouwen opnieuw en meer nog dan voorheen gaan toepassen in de manier waarop we onze rol willen invullen.

Daarnaast zullen we ook het systemenlandschap voor de financiële functie op een aantal plekken gaan vernieuwen. Cruciaal is daarbij de volgende stap in de vervanging van ons financiële systeem. Hiervoor zullen we in 2022 de juiste opvolging moeten selecteren zodat in 2023 de daadwerkelijke vervanging kan plaatsvinden. Daarnaast zullen we ook de (integrale) stuur- en verantwoordingsinformatie voor o.a. budgethouders, college en raad verder doorontwikkelen.

Met dit alles bouwen we verder aan het kunnen sturen van onze organisatie met een daarbij passende verantwoording.

Vorbereiding op wet- en regelgeving rechtmatigheidsverantwoording

Er is een wetswijziging aanstaande waarmee het college van B&W een rechtmatigheidsverantwoording dient af te geven bij de jaarrekening. Hiermee wordt beoogd dat het college verantwoording aflegt aan de raad over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties. Beoogde implementatie was in eerste instantie voorzien met ingang van de jaarrekening 2021. Inmiddels is bekend geworden dat de invoeringsdatum met 1 jaar is uitgesteld (vanaf jaarrekening 2022). Mede door de complexiteit van de verantwoording en controle als gevolg van de coronacrisis is invoering van de rechtmatigheidsverantwoording op korte termijn volgens het ministerie van BZK niet opportuun gebleken.

De verbijzonderde interne controle (VIC) is het gemeentelijk instrument om te borgen dat het college van B&W in stelling wordt gebracht om met een redelijke mate van zekerheid (getrouw) de rechtmatigheidsverantwoording af te kunnen geven. Vooruitlopend op de komst van de wetswijziging heeft de gemeente Eindhoven het jaar 2020 als pilotjaar ingericht om te oefenen. Belangrijkste doelstellingen van dit pilotjaar waren:

- a) het door-ontwikkelen en verder verbeteren van procedures, structuren en formats in de uitvoering van de verbijzonderde interne controles.
- b) het verzamelen van lessons learned om mee te nemen in de definitieve implementatie en borging van de nieuwe wet in de gemeentelijke organisatie.

Uitstel met 1 jaar betekent voor de gemeente Eindhoven meer tijd om de wijzigingen zorgvuldig voor te bereiden. De lessons learned uit 2020 worden vertaald naar een plan voor 2021 om goed voorbereid te zijn voor een goede borging van de nieuwe wet. In 2022 volgt een raadsdossier voor het vaststellen van de verantwoordingsgrens en het normen- & toetsingskader voor de rechtmatigheid, onder voorbehoud van parlementaire goedkeuring.

Communicatie

We vergroten de zichtbaarheid van wat we in de stad realiseren, van ons stadsbestuur en de gemeenteraad. Onder andere via perscontacten, eigen communicatiemiddelen, interactie op sociale media, werkbezoeken, contacten met inwoners en partners, waarbij we ons richten op 'buiten naar binnen brengen' en vice versa. Bovendien vinden in 2022 de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Dat betekent voor de sector Communicatie extra werk aan de winkel.

Eén van de effecten van de coronacrisis is dat we elkaar vaker digitaal treffen. Ons intranet Vibes is het belangrijkste interne communicatiekanaal. In samenwerking met de sector I&B maken we het voor sectoren/afdelingen/programma projecten mogelijk om Vibes in te zetten voor hun interne communicatieopgave. Dat doen we bijvoorbeeld door de betrokken inhoudsdeskundigen te trainen en te begeleiden in hoe ze dat het beste kunnen aanpakken.

Ook in de externe communicatie wordt online nog belangrijker. Onze sociale mediakanalen worden steeds volwassener, zowel qua inhoud als qua aantallen volgers. Dat vraagt om extra inzet. Eindhoven.nl is en blijft het belangrijkste online kanaal. In coronatijd is het aantal bezoekers op deze site met ruim 20% gestegen, met name ondernemers en instellingen raadpleegden de site voor specifieke informatie. Voor de vindbaarheid van informatie op deze website is het belangrijk dat deze site informatie bevat waar de inwoner en ondernemer vooral naar op zoek is. Post corona zal de informatiebehoefte wijzigen, daarom screenen en passen we de informatie doorlopend aan op de informatiebehoefte. Voor belangrijke specifieke onderwerpen, bijvoorbeeld duurzaamheid en ondernemen, maken we zogenaamde subsites. Dat zijn websites in hetzelfde content management systeem als eindhoven.nl, zodat de basisvoorwaarden op het vlak van bijvoorbeeld security, toegankelijkheid, privacy en beheer zijn 'geregeld'.

Ook samenspraaktrajecten vinden online plaats. We leren wat op dat vlak wel werkt én wat niet werkt. De verwachting is dat er volgend jaar een mix zal komen van online en fysieke samenspraakbijeenkomsten.

We blijven de nadruk leggen op de communicatieve organisatie. Dit doen we door weer een groot aantal medewerkers te trainen helder te communiceren én door een tool aan te bieden waarmee brieven meteen gecheckt worden op duidelijkheid. We blijven onduidelijke brieven herschrijven (doelstelling is 200) én maken het Eindhovenaren makkelijk om te laten weten als ze een brief niet begrijpen.

We investeren niet alleen in 'Heldere Taal' maar ook in beeldcommunicatie. In coronatijd heeft dat een vlucht genomen én daar gaan we mee door. We gaan nog vaker video, foto en infographics in voor communicatie en interactie.

In nauwe samenwerking met Eindhoven365 geven we invulling aan de campagne, samenspraak én communicatie over 'Open Eindhoven': ook al gaat de (binnen)stad op de schop, we blijven 'open en bereikbaar' en staan 'open' voor interactie en suggesties.

Uitvoering wet WOZ en belastingheffing

De Waarderingskamer heeft geconstateerd dat de gemeente bij de afhandeling van WOZ-bezwaren op meerdere punten niet voldoet aan de wettelijke eisen en verwachtingen van de Waarderingskamer. Het is een absolute must en noodzaak de dwingende aanbevelingen van de Waarderingskamer door te voeren. Als we zaken onvoldoende hebben opgepakt, zal de gemeente onherroepelijk terugvallen van een oordeel van 3 sterren (voldoende) naar een oordeel van 2 sterren, met alle mogelijke gevolgen van dien. De tijdigheid van de werkzaamheden en dus het kunnen beschikken en opleggen van de aanslagen kan hierdoor in gevaar komen. Mogelijke gevolgen zullen zijn dat alsnog de extra inspanning geleverd zal moeten worden. Beter is om pro-actief te handelen en zelf het initiatief te nemen en te houden. Het aantal bezwaren tegen de WOZ-waarde zal verder toenemen. Een groot deel van deze stijging wordt veroorzaakt door no-cure-no-pay-bedrijven die hun verdienmodel hebben in de proceskostenvergoeding. Deze bedrijven volgen proactief de oordelen die de Waarderingskamer publiceert op haar website. Hoe lager het oordeel, des te meer kans deze bedrijven voor zichzelf zien om inwoners en ondernemers in die gemeente te kunnen ondersteunen met bezwaren. Immers, het toezichthoudend orgaan geeft objectief aan dat het niet goed zit in die gemeente. Het gevolg is dat de bureaus nog actiever gaan werven naar belanghebbenden die zij kunnen ondersteunen en nog meer bezwaren (en mogelijk beroepen) indienen. Dit levert niet alleen meer werk op, maar ook een forse verhoging van de uitkering van proceskosten. Bovendien is dit slecht voor het imago van de gemeente Eindhoven.

De kosten van de uitvoering van de Wet WOZ stijgen landelijk al jaren. Dit komt met name door een toename van het aantal objecten alsmede ook door de (kwaliteits)eisen die aan de werkzaamheden gesteld worden.

Daarnaast zijn WOZ-waarden maatschappelijk steeds belangrijker geworden. Om te zorgen dat er een maatschappelijk draagvlak voor en vertrouwen in de WOZ-waarden blijft, moet de WOZ-uitvoering de komende jaren mee ontwikkelen met maatschappelijke en technische ontwikkelingen. De WOZ-uitvoering wordt immers in toenemende mate een geïntegreerd onderdeel van het beheer en actueel houden van de (geo-)basisregistraties en van geïntegreerde communicatie met inwoners en ondernemers die 'regie op hun gegevens' willen. Een WOZ-waarde die maatschappelijk wint aan relevantie vraagt om blijvende investeringen in de uitvoeringspraktijk.

3f. Verbonden partijen

Een verbonden partij is een rechtspersoon waarin de gemeente zowel bestuurlijk als financieel een belang heeft. Onder bestuurlijk belang verstaan we een zetel in het bestuur of een stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen beschikbaar stelt, die zij mogelijk kwijt is in geval van een faillissement van de verbonden partij.

Rechtspersonen zijn in te delen naar privaatrechtelijke rechtspersonen en de publieksrechtelijke rechtspersonen. Bij de privaatrechtelijke rechtspersonen gaat het primair om een stichting/vereniging, de NV, de BV en de CV. De privaatrechtelijke organisaties vinden hun wettelijke oorsprong in Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Bij de publieke rechtspersonen gaat het primair om de Gemeenschappelijke Regeling (in verschillende verschijningsvormen), die hun basis vinden in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. Verder bestaat er nog de combinatievorm, zoals de P.P.S.-constructie (publiek-privaatrechtelijke samenwerking).

Het deelnemingenbeleid van de gemeente Eindhoven is verankerd in de nota 'Op afstand verbonden'. Deze nota is geactualiseerd in 2018 en geeft een bestuurlijk-juridisch, financieel en organisatorisch kader voor de (privaatrechtelijke) deelnemingen en de (publiekrechtelijke) openbare lichamen, waaraan de gemeente bevoegdheden en taken heeft overgedragen. Het deelnemingenbeleid gaat uit van actief aandeelhouderschap om de publieke belangen binnen de verbonden partijen te borgen.

Als aandeelhouder wil de gemeente op de volgende terreinen actief invloed uitoefenen: strategie (onder andere koersbepalende investeringen), beloningen in de (semi)publieke sector (Wet Normering Topinkomens), maatschappelijk verantwoord ondernemen (waaronder social return), risicobeheersing, eigen vermogen, benoemingen bestuurders en commissarissen (met aandacht voor diversiteit) en duurzaamheid. Tussen een verbonden partij en de gemeente kunnen ook andersoortige relaties bestaan, bijvoorbeeld subsidies, inkoop en ter beschikking stelling van vastgoed.

Op de volgende pagina is uiteengezet:

- In welke verbonden partijen de gemeente Eindhoven participeert (officiële benaming);
- Welke type rechtsvorm de verbonden partij heeft;
- Op welke wijze de gemeente een bestuurlijk belang heeft in de verbonden partij;
- Relevante ontwikkelingen die verwacht worden en eventuele risico's die van invloed zijn op onze financiële positie.

Naam verbonden partij (bedragen x € 1.000)	Taak veld	Resultaat 2020	Vreemd vermogen 31-12 2020	Eigen vermogen 31-12 2020	Financieel belang 2022	Vestigings- plaats	Bestuurlijk belang
Gemeenschappelijke regelingen							
Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Regio Eindhoven (GRWRE)	6.4	2.625	7.239	11.585	38.200	Eindhoven	Lid AB, lid DB
GR Centrum Uitvoering reinigingstaken Eindhoven en omgeving (CURE)	7.3	261	38.119	-524	20.273	Eindhoven	Lid AB, lid DB
GR GGD Brabant Zuidoost	7.1	940	30.835	4.420	8.170	Eindhoven	Lid AB, lid DB
GR Metropoolregio Eindhoven	0.1	1.531	26.299	5.967	3.134	Eindhoven	Lid AB, Lid DB
GR Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB)	7.4	354	4.523	2.429	1.435	Eindhoven	Lid AB, lid DB
GR Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)	1.1	265	43.051	2.483	15.234	Eindhoven	Lid AB, lid DB

Naam verbonden partij (bedragen x € 1.000)	Taak veld	Resultaat 2020	Vreemd vermogen 31-12 2020	Eigen vermogen 31-12 2020	Financieel belang 2022	Vestigings- plaats	Bestuurlijk belang
Vennootschappen en coöperaties							
BNG Bank N.V., gevestigd te Den Haag	0.5	221.000	155.262.000	5.097.000	0	Den Haag	Stemrecht in AvA
BrabantRing B.V.	3.1	0	0	0	nmb	Eindhoven	Stemrecht in AvA
Brainport Development N.V.	3.1	11	2.839	3.277	7	Eindhoven	Stemrecht in AvA
Breedband Regio Eindhoven B.V.	3.1	306	1.016	3.892	1.569	Eindhoven	Stemrecht in AvA + bindende voordracht 1 v/d 5 commissarissen via prioriteitsaandeel Stichting Glasrijk
Eindhoven Airport N.V.	7.4	-10.545	27.976	103.618	556	Eindhoven	Stemrecht in AvA + bindende voordracht 1 v/d 4 commissarissen
Enexis Holding N.V.	0.5	108.000	4.635.000	4.116.000	11	Groningen	Stemrecht AvA
Flight Forum Beheer B.V.	3.2	0	14	18	nmb	Eindhoven	Stemrecht in AvA
Flight Forum C.V.	3.2	-794	4.961	22.071	4.669	Eindhoven	Stemrecht in AvA. Flight Forum BV is beherend vennoot.
Muziekgebouw Eindhoven N.V.	5.3	36	9.321	-2.927	0	Eindhoven	Stemrecht in AvA
Park Strijp Beheer B.V.	8.3	592	105	1.572	10	Eindhoven	Stemrecht in AvA
Park Strijp C.V.	8.3	-1	19.170	2.810	1.000	Eindhoven	Stemrecht in AvA
Parktheater Eindhoven N.V.	5.3	-342	4.015	2.776	45	Eindhoven	Stemrecht in AvA
Stichting beheerorganisatie TF-RIEC BZ	1.2	-	-	-	239	Tilburg	Gemeente Eindhoven is als publiekrechtelijk rechtspersoon 1 van de bestuurders van de stichting
Twice Eindhoven B.V.	3.1	388	7.012	11.786	113	Eindhoven	Stemrecht in AvA + recht tot benoemen, schorsen en ontslag

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening Regio Eindhoven (GRWRE) (taakveld 6.4)

Er is een nieuw strategisch plan en begroting 2022-2026 vastgesteld. Hierin zijn maatregelen in genomen om de tekorten te dempen. De meerjarenraming is t/m 2026 sluitend maar voor de komende jaren is het een uitdaging om dit sluitend te houden als het Kabinet niet met meer middelen over de brug komt.

GR Centrum Uitvoering reinigingsstaken Eindhoven en omgeving (CURE) (taakveld 7.3)

De belangrijkste ontwikkelingen en financiële risico's bij Cure zijn:

- Hogere verwerkingskosten en lagere opbrengsten voor gescheiden afvalstromen als gevolg van (internationale) marktwerking.
- Corona: Cure kan haar dienstverlening voortzetten. Na een toename van aanbidding van afval in 2020 lijkt sinds begin 2021 weer sprake te zijn van het normale patroon van aanbidding. Ook lijken de kosten en baten van verwerking van afvalstromen te stabiliseren op het gebruikelijke niveau.

GR GGD Brabant Zuidoost (taakveld 7.1)

De belangrijkste ontwikkelingen voor de GGD Brabant Zuidoost voor 2022 zijn:

- Corona: bij de coronabestrijding verschuift de aandacht naar preventie en het wegwerken van achterstanden die als gevolg van corona op sommige reguliere taken/processen zijn ontstaan;
- het borgen van publieke gezondheid in de omgevingsvisies en omgevingsplannen gemeenten en hiermee een beweging op gang brengen richting een gezonde leefomgeving;
- optreden als brugfunctie in de keten rondom de zorg voor mensen met verward gedrag;
- geven van advies en ondersteuning bij lokale preventie akkoorden en gezondheidsbeleid;
- doorontwikkeling ambulancezorg middels Nationaal Actieplan Ambulancezorg;
- verdere verbetering bedrijfsvoering van de GGD Brabant Zuidoost middels implementatie van het Lean gedachtegoed (continue verbeteren), zelforganisatie en tweelagenstructuur binnen de GGD;

- uitbreiding basistakenpakket vanwege decentralisaties, waarbij het gaat om uitbreiding van het Rijksvaccinatieprogramma, toevoeging van de taak prenatale screening en toevoeging van de al bestaande taak Seksuele gezondheid.

Financieel:

De verwachting is dat de algemene reserve publieke gezondheid in 2022 zal stijgen tot € 1.100.000. Dit is lager dan de kaderstellende bandbreedte van minimaal € 1.500.000 en maximaal € 2.000.000.

De algemene reserve ambulancezorg zal in 2022 ca. € 1.400.000 bedragen bij een vigerende bandbreedte van minimaal € 1.200.000 en maximaal € 1.500.000.

De verwachting is dat het weerstandsvermogen (algemene reserve) van de GGD Brabant Zuidoost door de Bestuursopdracht de komende jaren verder zal verbeteren.

Op dit moment is onduidelijk welke extra kosten in 2022 voor coronabestrijding en herstelwerkzaamheden moeten worden gemaakt maar de GGD Brabant Zuidoost gaat er (vooralsnog) van uit dat het Rijk deze zal vergoeden.

GR Metropoolregio Eindhoven (taakveld 0.1)

Gulbergen: de voormalige stortplaats is officieel nog niet gesloten en de nazorg niet overgedragen aan de Provincie Noord Brabant. De voornaamste reden hiervoor is dat er tussen de stortplaatsen en de provincie Noord Brabant nog geen overeenstemming is over de voorwaarden van sluiting en overdracht. Vanuit strategische overwegingen heeft de Metropoolregio Eindhoven eind 2020 de erfpacht met Attero beëindigd. Hierdoor werd de Metropoolregio Eindhoven weer volledig eigenaar van het Landgoed. Doordat de Metropoolregio Eindhoven nu weer volledig eigenaar is van het gebied, is het mogelijk dit gebied integraal te gaan ontwikkelen. Het belangrijkste risico is of er voldoende belangstelling uit de markt is om het landgoed aan te kopen met een ontwikkel- en exploitatieafpraak die voldoet aan de planologische verwachtingen van MRE (in casu de 21 MRE-gemeenten), met daarbij in het bijzonder de beide grondgebiedgemeenten.

Naheffingen afval: Het geschil tussen Attero en de Brabantse gewesten over de garantieplicht van aanlevering van brandbaar restafval over het jaar 2015 tot en met januari 2017 is tot een eindvonnis gekomen. Het arbitraal eindvonnis geeft aan dat de Brabantse gewesten zijn verplicht tot het betalen van een naheffing van € 15 miljoen voor minder levering, waarvan € 5,1 miljoen voor de 21 gemeenten in MRE-verband. Er is door de Brabantse gewesten een procedure gestart bij het Gerechtshof om het vonnis te vernietigen. Het Gerechtshof heeft op 29 juni 2021 het arbitraal vonnis vernietigd. Tegen deze uitspraak kan Attero nog in cassatie gaan. De Gemeente Eindhoven heeft binnen het aandeel restafval van de 21 MRE-gemeenten nagenoeg ongewijzigde hoeveelheden afval aangeleverd aan Attero. Daarom stelt Eindhoven zich op het standpunt dat bij een succesvolle claim van Attero aan het MRE de bijdrage van de gemeente Eindhoven nihil is. Dat is tot nu toe ook steeds zo uitgedragen. Het gecalculeerde risico is gezien het voorgaande 0. De mogelijke claim zal volgens de gemeente Eindhoven dan ook betaald moeten worden door de overige regiogemeenten die in betreffende jaren minder afval zijn gaan aanleveren. Indien Eindhoven toch zou moeten meedoen in een regionale verdeling van de claim is het risico maximaal € 1,5 miljoen. Binnen Eindhoven wordt voor deze regionale vordering geen claim op de voorziening afvalstoffen gelegd.

RHCE: De afgelopen jaren is er veel energie gestoken in het terug op orde brengen van de organisatie en dienstverlening van het RHCE. Er zijn goede stappen vooruit gezet, alle vacatures zijn in 2021 ingevuld. In 2022 wordt een proces doorlopen dat in Q1-2023 leidt tot een voorstel (en besluit in AB-MRE) over de bestuurlijke positionering van het RHCE.

GR Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) (taakveld 7.4)

De belangrijkste ontwikkelingen en financiële risico's bij ODZOB zijn:

- Plan van aanpak Rekenkameronderzoek: Het AB Odzob heeft maart 2021 het plan van aanpak vastgesteld en in uitvoering genomen. De beoogde verbeterlagen (1. meer opgavegerichte programmasturing; 2. meer slagkracht in besluitvorming AB; 3. Opdrachtgeversplatform OGP beter in stelling; 4. Versterken democratische legitimatie) zullen in 2021 en 2022 door Odzob worden gerealiseerd en geïmplementeerd.
- Omgevingswet: Invoering van de Omgevingswet is uitgesteld naar 1 juli 2022. Voor de jaren 2020 en 2021 is twee maal € 400.000 beschikbaar gesteld voor te treffen voorbereidingen. De besteding daarvan loopt in 2020 achter ten opzichte van de planning. Niet uitgesloten is dat er eind van 2021 budget resteert. Er zijn extra kosten

ter verwachten in het eerste jaar van uitvoering (2022). Of en in welke mate daartoe extra middelen nodig zijn tekent zich later in 2021 af.

• Corona heeft beperkt impact op de uitvoering van de taken van Odzob (VTH-taken bedrijven en bodemsanering). Het gaat hier met name over toezicht en handhaving, dat ten tijde van beperkingen door corona meer op afstand en administratief gebeurt in plaats van fysiek binnen het bedrijf.

GR Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) (taakveld 1.1)

De belangrijkste beleidsuitgangspunten voor VRBZO op gebied van risicomanagement zijn: het in een cyclisch proces, via een continuïteitsplan inventariseren, beoordelen en monitoren van risico's, het instellen van een weerstandsvermogen met als doel om een stabiele (trendmatige) ontwikkeling van de gemeenschappelijke bijdrage te waarborgen en het streven naar een ratio weerstandsvermogen van 1 of hoger, waarbij de hoogte van de algemene reserve is vastgesteld op € 2,0 miljoen. Zie voor een meer uitgebreide toelichting paragraaf 7.1 Risicomanagement en weerstandsvermogen van de Ontwerpbegroting VRBZO 2022.

Er zijn geen ontwikkelingen bij de VRBZO met een significant financieel effect op de gemeentelijke begroting 2022 (geen aanvullende gemeentelijke bijdrage). Wel wordt de Subsidie Impuls Omgevingsveiligheid (IOV) ondergebracht in het gemeentefonds. Voor de gemeentelijke begroting is dit budgettair neutraal.

Zie voor de Algemene bestuurlijke en financiële ontwikkelingen hoofdstuk 2 van de Ontwerpbegroting VRBZO 2022. Hierin zijn onder andere ontwikkelingen opgenomen over de Visie 2025, de loonkosten en de sociale lasten, de loonkosten voor vrijwilligers, Omgevingsadvisering, Ambulancezorg en Grootschalig watertransport.

Vennootschappen en coöperaties

BNG Bank N.V., gevestigd te Den Haag (taakveld 0.5)

In 2020 heeft BNG Bank haar strategie aangescherpt. Op basis van haar purpose 'gedreven door maatschappelijke impact' kiest de bank ervoor om zich exclusief te richten op de publieke sector. De focus ligt op vier sustainable goals (goede gezondheid en welzijn, kwaliteitsonderwijs, betaalbare duurzame energie en duurzame steden en gemeenschappen), waarmee de bank samen met publieke klanten het verschil wil maken. De naar risico's afgewogen solvabiliteitsratio's van de BNG bank blijven op een hoog niveau. Fitch bevestigde de AAA-rating van BNG Bank en ook Moody's en Standard en Poor waarderen BNG Bank op het hoogste niveau. Daarmee behoort BNG Bank tot de veiligste banken ter wereld. BNG Bank heeft in 2020 dividend uitgekeerd van 50% van de nettowinst na aftrek van hybride kapitaal. Voor de gemeente Eindhoven betekent dit een dividend van € 310.596. Uitkering van het dividend vindt plaats in oktober 2021. BNG Bank verwacht in 2021 voor € 11,5 miljard aan nieuwe langlopende leningen te verstrekken aan haar publieke klanten. Klanten ondervinden ook in 2021 de gevolgen van corona. BNG Bank zal blijven doen wat mogelijk is om haar klanten te ondersteunen. Het financieringsbeleid van de bank blijft onveranderd gericht op permanente toegang tot de geld- en kapitaalmarkt voor de gewenste looptijd en volumes tegen zo laag mogelijke kosten.

BrabantRing B.V. (taakveld 3.1)

Het internet is nu de gangbare manier om diensten/content te leveren aan eindgebruikers over netwerken van derde partijen (ook wel laag 3 genoemd in de datacommunicatie- en netwerkwereld). Deze manier is onveilig en onvoldoende betrouwbaar (instabiel). BrabantRing BV (opgericht in 2021) gaat rechtstreekse toegang - zonder tussenkomst van het open internet en Internet Service - verzorgen (laag 2 genoemd) met maatschappelijke organisaties als voornaamste doelgroep. Het veilig en betrouwbaar delen van data wordt hierdoor mogelijk. Op deze wijze ontstaat een gesloten netwerkverbinding (een soort Brabantbreed 'intranet') tussen samenwerkende organisaties en hun doelgroepen die eenvoudig functioneert, betaalbaar, schaalbaar en flexibel is.

Brainport Development N.V. (taakveld 3.1)

Regio Deal Brainport Eindhoven: De 'Regio Deal' bevat de kaders waarbinnen partijen zich inspannen om de bijdrage van € 130 miljoen euro die het rijk vanuit de Regio Envelop heeft gereserveerd voor Brainport Eindhoven in te zetten. De financiële stroom van middelen loopt via de begroting van gemeente Eindhoven, doordat het geld via een decentralisatie uitkering aan gemeente Eindhoven wordt verstrekt, die het vervolgens doorzet via een incidentele subsidie naar een regiofonds onder beheer en aansturing van Stichting Brainport ('Regiofonds Brainport BV', een 100% dochteronderneming van Brainport Development NV). 2021 is het laatste jaar waarin de Regio Deal middelen verdeeld kunnen worden over de projecten. De uitvoering van die projecten mag doorlopen tot eind 2025.

De risico's voor de financiële positie van de gemeente zijn over het algemeen beperkt. Voor financiële risico's die voort zouden kunnen komen uit de door de vennootschap ontwikkelde en uitgevoerde projecten wordt binnen de onderneming een weerstandsvermogen opgebouwd. Op basis van het risicoprofiel heeft de AvA in mei 2016 de

hoogte van het weerstandsvermogen bepaald op € 2,8 miljoen. Ultimo 2020 bedroeg het weerstandsvermogen € 3.2 miljoen. Positieve resultaten zullen toekomstig dan ook aan het eigen vermogen worden toegevoegd. In 2020 is de meerjarenfinanciering en agenda voor de periode 2021-2024 vastgesteld, focusgebieden voor deze periode zijn:

Innovatie & ondernemerschap; het ontwikkelen van sleuteltechnologieën, het opstarten van nieuwe technologiemarktcombinaties voor maatschappelijke vraagstukken, het ondersteunen van MKB, Startups en scale-ups ondersteunen, advisering en financiering voor start- en scale-ups.

Talent; Alle leerlingen en studenten in Brainport krijgen innovatief onderwijs, Iedereen in Brainport is bezig met Leven Lang Ontwikkelen, Arbeidsmarkt in balans, dit betekent de juiste mensen op de juiste plek.

Leef- en Vestigingsklimaat; Investeren in gezamenlijke voorzieningen en bereikbaarheid, De triple helix gebruiken als hulpmotor voor brede welvaart, het ontwikkelen van instrumenten ter ondersteuning van publiek-private ecosystemen.

Breedband Regio Eindhoven B.V. (taakveld 3.1)

BRE heeft de uitdagende fase van verhuizing naar de nieuwe locatie en de vervanging van de switch succesvol afgesloten. Dit heeft de laatste jaren om stevige investeringen gevraagd. Deze betalen zich steeds meer uit. Het jaar 2021 laat net als 2020 een voordelig resultaat zien. De meerjarige planning geeft aan dat het herstel zich verder voortzet. De meerjarenprognose geeft aan dat de stand van de algemene reserve nog tot en met 2023 negatief zal zijn. Daarna buigt dit om naar een positieve algemene reserve. Het totaal eigen vermogen inclusief aandelenkapitaal blijft in de jaren tot en met 2023 positief. Gemeente Eindhoven beschouwt deze ontwikkeling daarom als een tijdelijke en niet als een duurzame waardevermindering. Op basis van de te verwachten positieve ontwikkelingen van het exploitatieresultaat vanaf het boekjaar 2021 zien wij geen aanleiding om onze deelname af te waarderen. Op basis van de hoge solvabiliteit en liquiditeit beschouwen we BRE als een zeer gezonde organisatie. Doordat BRE ook diensten op het gebied van zogenaamde 'laag 2'-verbindingen kan aanbieden, benadert BRE actief de markt met het bieden van hoogwaardige breedbandverbindingen voor maatschappelijke toepassingen als zwaartepunt en ontwikkelt zich tot een maatschappelijke netwerkoperator. Dit heeft naar verwachting zowel een positief effect op het verdienvermogen, als op de maatschappelijke impact van BRE. Onder andere is BRE partner in het RegioDeal-project voor de ontwikkeling van een Regionale Zorginfrastructuur. Daarnaast is BRE samen met de gemeente Eindhoven aandeelhouder van de BrabantRing.

Eindhoven Airport N.V. (taakveld 7.4)

In de AVA van 2020 is het nieuwe dividendbeleid vastgesteld door de aandeelhouders. Vanwege de coronacrisis en bijbehorende financiële onzekerheden wordt er over het boekjaar 2020 en 2021 geen dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders en dit is ook voor de komende jaren een financiële onzekerheid.

Voor 2022 wordt een nieuwe vergunning afgegeven voor 41.500 vliegbewegingen (een zogenoemde stand still), in lijn met het advies van Pieter van Geel. Dit in afwachting van een nieuw sturingsmodel geluid.

Enexis Holding N.V. (taakveld 0.5)

Vanwege schaarste aan transportcapaciteit op het elektriciteitsnet werkt Enexis samen met alle netbeheerders aan opschaalbare oplossingen om het bestaande energienet maximaal te benutten. Daarnaast blijven forse investeringen in het netwerk noodzakelijk om de doelstellingen van het Klimaatakkoord te kunnen realiseren. Door de energietransitie en de daarmee toenemende vraag naar transportcapaciteit loopt het werkpakket van Enexis steeds verder op. De extra vraag leidt tot toenemende schaarste van technisch personeel en materialen. Vanwege krapte van technisch personeel op de arbeidsmarkt is gestart met een programma om (externe) medewerkers op te leiden tot vakbekwame uitvoerders. Om de extra investeringen in de energienetten te kunnen bekostigen is een robuuste financiële positie belangrijk. Enexis heeft een solide financieel fundament met een A+ credit rating. In 2021/2022 wordt een nieuwe strategisch plan opgesteld voor de komende vijf jaar waarbij de focus zal liggen op 1. de kerntaken om de energietransitie te realiseren, 2. optimale keuzes voor een haalbare en betaalbare energietransitie en 3. financiële robuustheid.

Flight Forum Beheer B.V. (taakveld 3.2)

Zie Flight Forum C.V.

Flight Forum C.V. (taakveld 3.2)

Een extern onderzoek heeft begin 2021 uitgewezen dat het onwaarschijnlijk is dat de resterende ontwikkelopgave van ca. 50.000 m2 BVO op het kantorencluster van Flight Forum nog wordt ingevuld. Bedrijven geven tegenwoordig de voorkeur aan locaties die zijn gelegen nabij centrumvoorzieningen en een (bij voorkeur intercity) treinstation. Het kantorencluster van Flight Forum voldoet daar niet aan. In de loop van 2020 is er

daarom voor gekozen om de versterking van de acquisitie te beëindigen. Die tijd is benut om een alternatieve invulling voor de resterende uit te geven kantoor kavels te onderzoeken. Er zijn inmiddels verschillende scenario's ontwikkeld en besproken met de aandeelhouders. Deze voorzien in de toevoeging van niet-kantoorfuncties aan het gebied waardoor de levendigheid – en daarmee de aantrekkelijkheid van het kantorencluster – toeneemt. In 2022 zal een keuze worden gemaakt voor het meest wenselijke en haalbare ontwikkelscenario, mede gezien in relatie tot de gebiedsvisie voor het hele luchthavengebied. Vanaf 2022 zal de ontwikkelstrategie voor businesspark Flight Forum tot uitvoering worden gebracht.

Muziekgebouw Eindhoven N.V. (taakveld 5.3)

Het Muziekgebouw Eindhoven (MGE) had sinds 2010 te maken met een niet sluitende exploitatie. In dit kader heeft burgemeester Jorritsma in april 2019 als verbindende en onafhankelijke coördinator een zestal belangrijke stakeholders met elkaar verbonden met als doel om te komen tot een structurele termijn oplossing voor De Heuvel als geheel en het Muziekgebouw Eindhoven (MGE) in het bijzonder. Op 28 januari 2020 is de gemeenteraad akkoord gegaan met een gemeentelijke bijdrage van € 300.000 om te komen tot een duurzame oplossing voor het MGE, waarna het Memorandum van Overeenstemming 'Doorontwikkeling van De Heuvel en het Muziekgebouw Eindhoven' (MvO) is getekend. Op basis van de toegezegde bijdragen in deze MvO is op 31 januari 2020 een eerste aanvraag gedaan voor de Regio Deal. Op 24 maart 2020 heeft het bestuur van de stichting Brainport besloten om via de privaatrechtelijke rechtspersoon Regiofond Brainport BV een financiële bijdrage van € 1.000.000 (incl. BTW) te verstrekken voor de uitvoering van het project MGE, gekoppeld aan de verplichtingen zoals genoemd in hun besluit. De voornaamste verplichting uit dit besluit is: "Er dient een door de gemeenteraad van Eindhoven goedgekeurd ontwikkelplan te worden ingediend alvorens een vervolgaanvraag kan worden ingediend. In dit ontwikkelplan dient vanaf 2022 een structurele oplossing voor het jaarlijkse tekort van het MGE van € 600.000 per jaar opgenomen te zijn."

Het MGE is conform het MvO verzocht om een ontwikkelplan op te stellen om te komen tot een structureel duurzame oplossing. Met CBRE is overeengekomen dat zij een strategische visie op De Heuvel opstellen. Eind 2020 heeft de RVC van het MGE gevraagd om parallel aan het opstellen van een ontwikkelperspectief met locatie De Heuvel een studie te verrichten naar de haalbaarheid op EIK-XL en daarmee te onderzoeken welke locatie het beste past bij haar identiteit en concept. Hier heeft het college van B&W in december 2020 mee ingestemd vanwege het ruimtelijke en financiële belang van een EIK-XL als mogelijk alternatieve locatie. Op 16 maart 2021 heeft het MGE de haalbaarheidsstudie op EIK-XL en de stukken betreffende het ontwikkelplan op De Heuvel aangeleverd. Voor de beoordeling van deze stukken van het MGE hebben wij Blueyard gevraagd om een toetsingskader te ontwikkelen. CBRE heeft conform afspraak de strategische visie aangeleverd op basis van het Programma van Eisen zoals dat door de directie van het MGE met steun van RvC is aangeleverd. Het college van burgemeester en wethouders heeft op 28 april 2021 besloten dat het ontwikkelperspectief op De Heuvel verder uitgewerkt dient te worden tot een volwaardig ontwikkelplan. Conform de afspraken uit het MvO stelt het MGE in samenwerking met de Gemeente Eindhoven en de Provincie Noord-Brabant en (daar waar mogelijk) in afstemming met CBRE in lijn - en in samenhang - met de strategische gebiedsvisie voor De Heuvel dit ontwikkelplan voor het MGE en de directe omgeving daarvan op. Dit ontwikkelplan dient als basis voor de vervolgaanvraag voor de Regio Deal, die nog in 2021 aangevraagd wordt. In het ontwikkelplan worden ook de cofinanciering en continuïteit na de incidentele impuls betrokken. Met Regiofonds Brainport is dit proces m.b.t. projectaanvraag voor de resterende ca. € 2,5 miljoen aan rijks gelden afgestemd. In dit traject worden alle partners uit het MvO nadrukkelijk betrokken (te weten: GE, MGE, CBRE, PNB en het bedrijfsleven).

Park Strijp Beheer B.V. (taakveld 8.3)

zie Park Strijp C.V.

Park Strijp C.V. (taakveld 8.3)

Natuurlijk heeft de ontwikkeling van Strijp-S ook te maken gehad met de momenten van economische recessie. Dit had m.n. effect op het tempo waarin bouwplannen gerealiseerd werden en worden. Maar, hoe vreemd het wellicht ook moge klinken, leverde dit juist ook positieve effecten op; de creatieve kansen, de events, de tijdelijke verhuur etc., accentueerden juist de inhoudelijke meerwaarde voor identiteit en klankkleur van het gebied. Daarnaast had/heeft Strijp-S het voordeel dat mogelijke renteverliezen/vertragingsschade voor een belangrijk deel gecompenseerd werd/wordt door de opbrengsten van de langere tijdelijke verhuur. In zijn algemeenheid kan worden geconcludeerd dat de ontwikkeling van Strijp-S opereert binnen gezonde financiële kaders en verwachtingswaarden. Inmiddels is de gebiedsontwikkeling in een fase waarin de deelgebieden 1 t/m 3

verregaand gerealiseerd resp. in aanbouw is, en voor het laatste deelgebied het stedenbouwkundig plan wordt uitgewerkt. Naar verwachting sluit de bijbehorende (grond-)exploitatie en daarmee de deelneming in 2028.

Parktheater Eindhoven N.V. (taakveld 5.3)

Het Parktheater heeft in 2021 een vierjarige subsidie (2021-2024) ontvangen in het kader van de Basisinfrastructuur (BIS) regeling via de stichting Cultuur Eindhoven (SCE). Met de oprichting van stichting SCE heeft de gemeente de uitvoering van haar kunst- en cultuurbeleid verzelfstandigd. Hiermee is één van de rollen die de gemeente had, namelijk subsidieverstrekker, verdwenen. Nu is er nog sprake van 2 rollen, te weten verhuurder en eigenaar/aandeelhouder in de vennootschap. Voor het laatste geldt dat indertijd bij de oprichting van de NV vanwege het publieke belang gekozen is voor de deelneming.

In het dossier “evaluatie verbonden partijen” wordt het advies gegeven om onderzoek te verrichten naar Parktheater N.V. omdat onduidelijk is of het publieke belang rechtvaardigt dat we naast een subsidierelatie of verhuurder ook een aandeelhouder moeten zijn. Dit zou moeten gebeuren nadat een vergelijkbaar onderzoek naar het muziekgebouw is afgerond.

Stichting beheerorganisatie TF-RIEC BZ (taakveld 1.2)

De Stichting staat ten dienste van het netwerk van ketenpartners in de regio Brabant-Zeeland. Om ervoor te kunnen zorgen dat het netwerk van ketenpartners rechtmatig en aanbestedingsvrij gebruik kunnen maken van de Stichting, is het college van B&W 13 oktober 2020 akkoord gegaan om op onderdelen een aanpassing in de statuten door te voeren. De raad heeft hierover op 24 november 2020 besloten.

Naast de aanpassing van de statuten is tevens een dienstverleningsovereenkomst (DVO) tussen de gemeenten Tilburg en Eindhoven en de Stichting afgesloten. Hierin is duidelijkheid verschaft over de taakuitvoering en de voorwaarden waaronder de opdrachtnemer (Stichting) deze taken uitvoert voor de opdrachtgevers (gemeenten Tilburg en Eindhoven) ten bate van TF-RIEC Brabant-Zeeland (TF-RIEC BZ). De DVO biedt aan de opdrachtgevers tevens een basis om als kassier de rijksbijdrage TF-RIEC BZ en de decentrale bijdragen aan de opdrachtnemer over te maken.

Twice Eindhoven B.V. (taakveld 3.1)

In 2020 heeft Twice een aangepaste strategie vastgesteld, gericht op het verder ondersteunen van de doelgroep bij de groei van hun bedrijf. In de nieuwe strategie zijn 6 denklijnen geformuleerd, waarvan één denklijn van start is gegaan per eind 2020: de ingebruikname van het bedrijventrum Alpha op de TU/e-campus gericht op een nieuwe doelgroep startups. Het gaat daarbij om studenten / net afgestudeerde start-ups van (vooral) de TU/e die op zoek zijn naar goedkope huisvesting in een inspirerende community. Vanwege het grote succes van Alpha wordt inmiddels al weer serieus nagedacht over uitbreiding van dit bedrijventrum. In de loop van 2021 en 2022 gaat Twice verder met het implementeren van de strategie die vorig jaar is uitgedacht.

3g. Grondbeleid

Het programma Grond faciliteert de doelen van andere programma's. Grond is namelijk een middel en geen doel op zich. Door grond in te zetten en te ontwikkelen met oog voor inhoudelijke doelstellingen van de gemeente, realiseren we waarde.

In de Nota Grondbeleid is het motto "Koersen op waarden" vastgelegd, waarbij het begrip waardecreatie centraal staat. Hiermee benadrukken we dat gebiedsontwikkeling verder gaat dan de ruimtelijke opgave alleen. Het gaat er juist om verschillende waarden in een gebied te versterken om zo duurzame kwaliteit te maken, natuurlijk zonder daarbij ook het financieel rendement voor de gemeente uit het oog te verliezen.

In de Omgevingsvisie die in 2020 is vastgesteld, is de ambitie van Eindhoven vastgelegd. Het verschil tussen de ambitie en de huidige stand van zaken in Eindhoven leidt tot zes concrete stedelijke opgaven waar we met het inzetten van grond een bijdrage aan leveren. Deze zes opgaven zijn:

1. Werken aan een gezonde groei van de stad;
2. Werken aan een aantrekkelijk en hoogstedelijk centrum;
3. Werken aan leefbare, sociale wijken met een sterke identiteit;
4. Werken aan een duurzame en concurrerende economie;
5. Werken aan de energietransitie van de stad;
6. Werken aan een goede stedelijke bereikbaarheid.

Bij besluitvorming over projecten maken we inzichtelijk welke waarden worden versterkt, zodat naast het financieel rendement ook inzicht wordt gegeven in de waardecreatie.

In de Nota Grondbeleid is verder vastgelegd hoe we tot een besluit komen over onze rol in gebiedsontwikkelingen. Gaan we voor een actieve rol waarbij we de gebiedsontwikkeling zelf oppakken of faciliteren we private partijen door het scheppen van de kaders van de gebiedsontwikkeling waarbinnen zij aan de slag kunnen? We maken deze afweging aan de voorkant van projecten. Hierbij staat centraal welke rol nodig is om tot het gewenste resultaat te komen. We leveren maatwerk per locatie in samenwerking met partners.

Voor monitoring wordt aangesloten bij de reguliere planning- en controlcyclus. Onderdeel hiervan is het jaarlijks herijken van de grondexploitaties in de meerjarenprognose grondexploitaties (MPG). De resultaten van het MPG verwerken we indien nodig in de jaarrekening en in de daarop volgende (meerjaren-)begroting.

Voor het programma grond loopt de financiële verantwoording als volgt:

- Grondexploitatie (actieve rol):
 - niet-bedrijventerreinen op [taakveld 8.2](#)
 - bedrijventerreinen op [taakveld 3.2](#)
- Private ontwikkelingen (faciliterende rol): op [taakveld 8.1](#)

Prognose van de te verwachten resultaten

In onderstaande tabel staan de verwachte resultaten van de grondexploitaties en private ontwikkelingen. Deze zijn gebaseerd op de herijking voor de jaarrekening 2020 (MPG 2021) en de halfjaarlijkse actualisatie die hierop volgde.

bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2020		Begroting 2022
	Tussentijdse winstneming t/m 2019	Verwacht resterend resultaat	Verwacht resterend resultaat
Grondexploitaties	47.100	51.500	51.700
Private ontwikkelingen	1.500	3.400	3.400
Totaal	48.600	54.900	55.100

Uit de halfjaarlijkse actualisatie van de grondexploitaties en private ontwikkelingen is in het project Emmasingelkwadrant een mutatie met een negatief financieel effect naar voren gekomen. Dit is het gevolg van een tweetal collegebesluiten (lagere grondopbrengst bij verkoop perceel en extra kosten verkoopovereenkomst TAC 2.0). Daarnaast zijn in de periode tussen 31 december 2020 en 1 juni 2021 de grondexploitaties Winkelcentrum Woensel en Palletterrein/Drents Buiten vastgesteld, beide met een positief financieel effect. Per saldo is het verwacht resterend resultaat van de totale portefeuille nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van de jaarrekening 2020.

Het BBV schrijft voor dat grondexploitaties en private ontwikkelingen apart worden verwerkt. In beginsel zijn private ontwikkelingen voor de gemeente saldoneutraal, omdat alle gemeentelijke kosten die samenhangen met de ontwikkeling worden verhaald op de grondeigenaar/initiatiefnemer. Toch is het mogelijk dat er resultaat, zowel positief als negatief, wordt gehaald. Dit kan bijvoorbeeld door tegenvallers in de projecten of grondverkoop van gemeente aan een private partij.

Resultaat

Jaarlijks levert de portefeuille grondexploitaties en private ontwikkelingen een resultaat op voor de gemeente. Via diverse besluiten is dit resultaat bestemd voor:

- Saldireserve specifiek (fietsenkelder Stationsplein Zuid);
- Reserve Bovenwijken;
- Reserve Internationale Knoop XL;
- Reserve Onderwijshuisvesting;
- Taakstelling Vastgoed;
- Reserve Strategische Investerings.

Grondexploitaties

Conform BBV-regelgeving moet het resultaat uit grondexploitaties worden genomen naar gelang de voortgang van het project. De omvang van het te nemen resultaat in 2022 is moeilijk te voorspellen. Dit is sterk afhankelijk van het resultaat in 2021, de ontwikkeling van het verwachte resultaat van grondexploitaties en de realisatie van kosten en opbrengsten in 2022. Daar komt bij dat als het verwachte resultaat van een grondexploitatie daalt, bijvoorbeeld door tegenvallende kosten en/of opbrengsten, de kans bestaat dat eerder genomen resultaat moet worden teruggestort. Dit zorgt ervoor dat resultaatneming risicovol is. Daarom is ervoor gekozen de resultaat uit grondexploitaties niet te begroten.

Private ontwikkelingen

Naast het afsluiten van enkele private ontwikkelingen met een verwacht positief resultaat, verwachten we ook twee projecten (Vogelzang / van de Ven en Philips Lighting) met een negatief resultaat af te sluiten. Hierdoor bedraagt het verwacht resultaat uit private ontwikkelingen in 2022 circa € 0,14 miljoen negatief. Voor het verwacht negatief resultaat zijn verliesvoorzieningen van totaal circa € 0,15 miljoen getroffen.

Voorzieningen

Naast projecten met een verwacht positief resultaat zijn er ook projecten (zie hierboven vermeld) met een verwacht negatief resultaat. Ter dekking van dit verwacht negatief resultaat is een voorziening gevormd.

Grondexploitaties

In 2021 verwachten we de grondexploitaties NRE-terrein en Emmasingelcomplex af te sluiten met een totaal negatief resultaat van circa € 1,6 miljoen. De hiervoor getroffen voorziening zal dan ook vrijvallen ter dekking van dit negatief resultaat.

Private ontwikkelingen

In 2021 verwachten we de private ontwikkelingen Vogelzang / Van de Ven en Philips Lighting af te sluiten met een totaal negatief resultaat van circa € 0,15 miljoen. De hiervoor getroffen voorziening zal dan ook vrijvallen ter dekking van dit negatief resultaat.

Coronacrisis

Met de start van het vaccinatieproces lijkt het einde van de coronacrisis in zicht, al blijft het nog wel lastig om te voorspellen wat dit de komende periode voor de economie betekent. Vooral nog lijkt op basis van de beschikbare gegevens af te leiden dat het effect op onze grondexploitaties mogelijk beperkt zal zijn. Het grootste deel van onze grondexploitaties betreft woningbouwontwikkeling en in dat segment heeft de coronacrisis geen effect gehad. Sterker nog, de woningmarkt in Eindhoven is oververhit met aanhoudende prijsstijgingen tot gevolg. Op het vlak van bedrijventerreinen zien we wel terughoudendheid van bedrijven als het gaat om het doen van nieuwe investeringen en op de kantorenmarkt leidt de onzekerheid over hoe het werken na coronacrisis eruit zal zien tot uitstel van investeringsbeslissingen.

We volgen de ontwikkelingen rondom de coronacrisis op de voet. Mocht er meer informatie bekend zijn dan verwerken wij dit in de reguliere planning- en controlcyclus.

Het weerstandsvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit voor grondexploitaties en kostenverhaalprojecten bedraagt € 16,7 miljoen. Dit is gebaseerd op de jaarrekening 2020 en de halfjaarlijkse actualisatie.

De ontwikkeling van de nog te realiseren opbrengsten in de grondexploitaties zijn ingeschat op basis van de huidige inzichten. Ervaring uit de afgelopen jaren heeft ons geleerd dat deze sterk afhankelijk zijn van marktontwikkelingen waar wij als Eindhoven geen invloed op hebben. Een nieuwe economische crisis kan zorgen voor lagere opbrengsten, vertraging in de realisatie hiervan en hogere rentelasten. Tot nu toe is het effect van de coronacrisis op onze grondexploitaties beperkt. In de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit is conform de uitgangspunten van het MPG 2021 wel rekening gehouden met de noodzaak om eventuele gevolgen van de coronacrisis op te kunnen vangen. Hier is in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit voor marktrisico's rekening mee gehouden. Voor marktrisico's hebben we circa € 13,9 miljoen weerstandscapaciteit nodig om eventuele effecten van tegenvallende markteffecten op te kunnen vangen.

Daarnaast voeren we projectspecifieke risicoanalyses uit om risico's te identificeren, kwantificeren en beheersen. Deze bestaan hoofdzakelijk uit het risico op tegenvallende kosten, bijvoorbeeld als gevolg van sanering, archeologie of explosieven en contractuele risico's. Om eventuele effecten van deze risico's op te kunnen vangen is een weerstandscapaciteit nodig van circa € 9,1 miljoen.

Conform de BBV-regelgeving moet jaarlijks winst uit grondexploitaties worden genomen naar rato van de realisatie van kosten en opbrengsten. Dit kan betekenen dat wanneer risico's optreden of kosten en/of opbrengsten tegenvallen, we een correctie moeten doen op de eerder teveel genomen winst. Om dit te kunnen opvangen is een weerstandscapaciteit van circa € 4,8 miljoen nodig.

Bij de bepaling van de totaal benodigde weerstandscapaciteit houden we rekening met de mogelijkheid om de financiële effecten van het optreden van risico's gedeeltelijk op te vangen binnen de verwachte resultaten van de projecten zelf voordat het weerstandsvermogen moet worden aangesproken. Dit betreft een bedrag van circa € 11,3 miljoen. Tot slot zijn een aantal projecten in voorbereiding waarvoor een weerstandscapaciteit van circa € 0,2 miljoen nodig is.

Benodigde weerstandscapaciteit (bedragen x € 1.000)	
Marktrisico's	13.900
Projectrisico's	9.100
Winstneming	4.800
Correctie projecten met positief saldo	-11.300
Projecten in voorbereiding	200
Totaal	16.700

Bovenwijkse voorzieningen

In mei 2019 heeft de raad de Nota Bovenwijkse voorzieningen vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat zowel private ontwikkelingen als gemeentelijke grondexploitaties bijdragen aan de kosten van de realisatie van bovenwijkse voorzieningen in de stad. Daarop volgend heeft het college een uitgewerkte berekeningssystematiek vastgesteld in april 2020 en enkele aanscherpingen in januari 2021.

Grondexploitaties

Ook de gemeentelijke grondexploitaties dragen bij aan de reserve bovenwijks. Per project wordt de hoogte van de bijdrage bepaald (te realiseren programma * m² prijs voor de bijdrage bovenwijks). Dit wordt afgezet tegen het verwachte resultaat (welk percentage van het resultaat wordt bijgedragen aan de reserve bovenwijks). Vervolgens wordt jaarlijks het resultaat uit de projecten bepaald, waarna aan de hand van het percentage de bijdrage aan de reserve bovenwijks wordt vastgesteld. Dit uiteraard voor zover het resultaat van de grondexploitatie dit toelaat (conform BBV-regelgeving mag niet meer uit de grondexploitaties worden bestemd dan het resultaat uit de grondexploitaties toelaat). Als er geen resultaat wordt verwacht, vindt dus geen afdracht plaats.

Private ontwikkelingen

Het gaat hierbij om een afdracht vanuit de private initiatieven waarbij sprake is van een bouwplan waarvoor een wijziging of afwijking van het bestemmingsplan nodig is (ook kleine plannen conform art. 6.2.1.a BRO1). De private initiatieven dienen de bijdrage te betalen op het moment dat het bestemmingsplan onherroepelijk wordt. Er moet wel een bankgarantie worden afgegeven om kostenverhaal voor de start van de ruimtelijke ordeningsprocedure (waaronder een bestemmingsplanwijziging) te verzekeren of er moet binnen een maand na ondertekening van de anterieure overeenkomst worden betaald. De bijdrage gaat rechtstreeks naar de reserve bovenwijks.

Verbonden partijen

Voor de ontwikkeling van de projecten Strijp-S en Flight Forum is de gemeente Eindhoven een samenwerking aangegaan met derden. Deze grondexploitaties zijn deels (gemeentelijk deel) opgenomen in de beschreven resultaten en prognoses. De totale grondexploitatie speelt zich echter af binnen de verbonden partijen, waarover de rechtspersoon van deze verbonden partij zelf verantwoording aflegt. Dit wordt verantwoord in de paragraaf verbonden partijen.

Voorraad en strategische verwervingen

We beschikken nog over meerdere grondposities die mogelijk in de toekomst worden ontwikkeld. Voor enkele van deze grondposities treffen we momenteel voorbereidingen om deze tot ontwikkeling te brengen. De meest invloedrijke zijn Brainport Industries Campus (BIC) en Landforum. Met het tot ontwikkeling brengen van bovengenoemde locaties nemen onze strategische grondposities verder af. Om voldoende strategische grondposities beschikbaar te houden voor realisatie van de toekomstige ambities en doelstellingen van Eindhoven, wordt het onlangs vastgestelde Strategisch Verwervingsplan nader uitgewerkt.

3h. Gebiedsgericht werken

Voor Eindhoven is het zeker niet nieuw dat de gebiedsgerichte benadering meerwaarde brengt in het benutten van kansen en het omgaan met complexe opgaven in de verschillende buurten en wijken van de stad. We hebben inmiddels jarenlange ervaring in het samen optrekken met inwoners en ondernemers, verenigingen en in de buurt werkende professionals. Daarnaast is er de afgelopen jaren in een aantal gebieden op een vernieuwende, intensieve manier samengewerkt. Door de duiding vanuit een aantal pilotgebieden, zijn er delen in de stad aangemerkt om zowel ambtelijk als bestuurlijk invulling te geven aan integraal gebiedsgericht werken (dwars door de domeinen heen) en hiermee meer impact op buurten te krijgen.

Het integraal gebiedsgericht werken sluit ook aan op onze aandacht voor brede welvaart (Blik op Eindhoven) waarbij gekeken wordt of iedereen kan meeprofiteren van de ontwikkelingen die onze stad doormaakt.

Effect corona op de twee snelheden in de stad

We zien dat er sinds de wereldwijde uitbraak van het corona virus veel veranderd is. Dit heeft ook zo zijn effect op buurten en wijken: de negatieve sociaaleconomische effecten van corona manifesteren zich meer in kwetsbare gebieden. In een aantal buurten gaan ontwikkelingen sneller, in andere buurten gaat het minder. Zo wordt de vermaatschappelijking van de zorg op sommige plekken zichtbaar: het aantal incidenten, al dan niet veroorzaakt door personen met verward gedrag, neemt toe. Het veiligheidsgevoel van bewoners in sommige wijken daalt, terwijl de oorzaken hiervan niet direct duidelijk zijn. Daarnaast zijn op diverse vlakken de panelen aan het schuiven. In de samenleving is de nadruk meer op eigen- en samenkracht komen te liggen. Terwijl dit buiten niet altijd direct zichtbaar hoeft te zijn, kunnen in gebieden spanningen ontstaan die mogelijk leiden tot serieuze problemen op het gebied van tolerantie, inclusieve samenleving of toenemende eenzaamheid. Door de onzekerheden die inwoners kunnen ervaren, nemen spanningen ook toe. De diverse maatregelen rondom corona die eerder genomen zijn, gaan mogelijk nog een lange tijd een bepalend effect hebben op onder andere werkgelegenheid, financiën en opleiding.

Cumulatie problematiek vraagt om integrale aanpak

In onze stad hebben we een aantal gebieden waar sprake is van een domein- en programma-overstijgende cumulatieve en geconcentreerde problematiek. Voor deze gebieden hanteren we sinds jaar en dag de wijkaanpak die op dit moment wordt doorontwikkeld naar een meer integrale aanpak. Dit alles in verbinding met bewoners en andere (investerende) partners, zoals woningcorporaties, politie, ondernemers, jongerenwerk en zorg(instellingen). Niet alleen in ruimtelijke en duurzaamheids-projecten, maar ook rond actief burgerschap en het aanpakken van problemen zoals armoede, onderwijsachterstanden, werkloosheid, polarisatie, veiligheid en ondermijning.

De pilots gebiedsgericht werken, die in 2018 zijn opgestart vanuit Veiligheid hebben hier destijds een nieuwe impuls aan gegeven. Op basis van de evaluatie van de pilots heeft de integrale gebiedsgerichte aanpak een vervolg gekregen in een beperkt aantal gebieden in de stad om vanuit daar verder uit bouwen. In 2020 is hier de eerste stap in gezet door integraal gebiedsgericht werken in de voormalige pilotgebieden Woensel Zuid en Gestel door te zetten, waarbij dit als inspiratie gaat dienen voor de doorontwikkeling in de komende jaren.

Inwoners ervaren hun omgeving niet als optelsom van sectorale of thematische onderdelen, maar als één geheel. De effectiviteit van ons handelen (onder andere op basis van beleid) hangt af van de mate waarin wij in staat zijn dit beleid passend te maken op het complexe geheel van de stad en haar uiteenlopende behoeften. In het samenspel van gemeente en samenleving wordt daarnaast meer en meer gevraagd om flexibiliteit en het vermogen om snel te kunnen schakelen. Tot slot verhogen de voorbereidingen voor het invoeren van de Omgevingswet - waarbij een aantal thematische wetten worden samengevoegd tot een ruimtelijk juridisch kader - ook vanuit het Rijk de urgentie om opgaven in een gebied centraal te zetten.

Pact Woensel Zuid

We zetten idealiter in op een structureel budget voor een langjarige wijkaanpak (geïnspireerd door Nationaal Programma Rotterdam Zuid en Pact Poelenburg Peldersveld in Zaanstad), in beginsel voor het samenwerkingspact voor Woensel Zuid. Met dit pact willen we meerjarig met partners samenwerken om

doorbraken te bewerkstelligen in dit stadsdeel. Woensel Zuid is een (door het Rijk erkend) kwetsbaar stadsdeel en we werken met het oog op leefbaarheid en veiligheid aan wijkvernieuwing 3.0/integrale stedelijke vernieuwing. Met de toekenning van het Volkshuisvestingsfonds kunnen een aantal in eerste instantie vooral fysieke projecten opgestart worden.

In het pact gaat het om het gezamenlijk bepalen van doelen, de best mogelijke langjarige aanpak, governance en om investeren. Dit alles in verbinding met bewoners en andere (investerende) partners, zoals woningcorporaties, politie, ondernemers, jongerenwerk en zorg(instellingen). Niet alleen in ruimtelijke en duurzaamheidsprojecten, maar ook rond actief burgerschap en het aanpakken van problemen zoals armoede, onderwijsachterstanden, werkloosheid, polarisatie, veiligheid en ondermijning.

Randvoorwaarden

Het is nodig om vanuit een geformuleerde gebiedsopgave (de behoeften vanuit het gebied) te kunnen sturen op programmatische keuzen voor het betreffende gebied. Hiervoor is een organisatorische inbedding van de wijkaanpak nodig, maar ook budgetruimte die op basis van de wijkaanpak strategisch kan worden ingezet voor verbetering van leefbaarheid en veiligheid in kwetsbare wijken.

Aan het gebiedsgericht werken zijn ook incidentele en structurele intensiveringsmiddelen toegekend. Het gaat een intensivering in levendige en leefbare wijken; incidenteel in 2021 t/m 2023 per jaar € 0,7 miljoen en structureel vanaf 2022 per jaar € 0,4 miljoen. Deze middelen gaan we inzetten op processen en projecten die een bijdrage gaan leveren vanuit de brede, integrale opgave die we zien in wijken. In 2021 lag daarbij de focus op actief burgerschap, Woensel Zuid en Gestel, met inzet op de doorontwikkeling van de Buurtonderneming Woensel West, activiteiten gekoppeld aan Actieplan Oud Woensel en inzet voor jeugd en armoedebestrijding Gestel. Ook voor de komende jaren staan integraliteit, samenwerking en co-creatie centraal. De opgaven die we zien zijn onder andere als volgt:

- Aanpak sociaal economische problematiek in buurten voor de korte en lange termijn
- Versterken samenleven en sociale cohesie in buurten
- Vergroten leefbaarheid en welzijn bewoners

Voor 2022 is het onze ambitie om het integraal gebiedsgericht werken gemeentebreed steeds beter te borgen. Het gebiedsgericht werken is in het Ruimtelijk Domein al verankerd, maar moet stapsgewijs versterkt worden door gezamenlijk te werken aan gebiedsgericht programmeren en door organisatorische borging in de andere domeinen.

Borging vindt ook plaats met een totaalpakket instrumenten. Hierbij moet gedacht worden aan de doorontwikkeling van het meetinstrument op leefbaarheid (in samenhang met de monitor brede welvaart), de gezamenlijke aanpak in de actiegebieden die voor de periode 2021-2022 zijn vastgesteld en de integrale opzet van de gebiedsprogramma's.

3i. Duurzaamheid

Inleiding

Klimaatverandering gaat sneller dan gedacht. Extreme weersverschijnselen (brand, cyclonen, overstromingen) gaan vaker tegelijk voorkomen, soorten sterven massaal uit, en de voedselproductie wordt instabiel wat wereldwijde risico's heeft. Dit blijkt uit het 6^e IPCC klimaatrapport (2021), wat aangeeft dat zonder drastische maatregelen geen enkele plek op aarde veilig zal zijn. Ook geeft het rapport aan dat de stappen die we wereldwijd met elkaar de komende 8 jaar gaan nemen voor de mensheid cruciaal gaan zijn.

Eindhoven als onderdeel van de Brainport regio wil hier zijn verantwoordelijkheid in nemen en werkt aan een de stad van de toekomst: een gezonde, groene, welvarende stad waarin het voor iedereen in alle seizoenen prettig en veilig is om in te wonen, te werken en in vrije tijd te vertoeven. Op een manier waarbij iedereen er van kan profiteren en mee kan doen. Een klimaat neutrale stad waar zuinig met energie wordt omgesprongen, energie duurzaam wordt opgewekt en grondstoffen en materialen oneindig worden hergebruikt. De hiervoor benodigde transitie die in de klimaatverordening is vastgelegd, is omvangrijk en complex. Het vergt een flinke transitie voor iedereen (bedrijven, inwoners en instellingen) die niet eenvoudig is, maar wel noodzakelijk is om ook in de toekomst de fijne stad te blijven die we nu zijn. Draagvlak creëren is hierbij natuurlijk essentieel.

Voor 2050 hadden we als stad al een aantal concrete doelen gesteld: een circulaire stad met een uitstootreductie van 95% t.o.v. 1990 voor CO₂. Als tussendoelstelling daarbij geldt 55% CO₂-reductie en 50% minder primaire grondstoffen gebruik in 2030. Als gemeentelijke organisatie willen we daarbij het goede voorbeeld geven en daarom willen we in 2025 100% uitstoot vrij en duurzaam zijn.

In 2022 bouwen we verder aan de stad van de toekomst. De afgelopen jaren hebben we op het terrein van vergroening en de energietransitie middels verschillende initiatieven al de nodige ervaring in het 'klein' kunnen opdoen. We hebben ervaring opgedaan met het programma Aardgasvrije Wijken en we werken hard aan de warmtestrategie om te zorgen dat Eindhoven in de toekomst duurzaam in zijn energiebehoefte kan voorzien. We hebben een energieloket waar burgers terecht kunnen met vragen over verduurzamen van hun woning en schoon vervoer wordt gestimuleerd.

Hoe meer vaart we op alle thema's kunnen maken, hoe sneller burgers, bedrijven en bezoekers van de stad van de toekomst kunnen profiteren. Als stad willen we ons dan ook samen met Helmond kandideren voor de Europese missie van klimaat neutrale steden. Bij succes zal de stad met extra Europese middelen geholpen worden voor de versnelling van onze transitie. Deze missie past bij de innovatieve Brainport regio waarin we met onze kennis en technologie voorop willen lopen in de wereld en waarbij we willen dat iedereen in de stad daarvan kan profiteren en mee kan doen.

Gegeven het belang van de opgave en de kansen die verduurzaming biedt voor de regio zijn er vanaf 2022 extra structurele middelen voor de verduurzaming van de stad vrijgemaakt. Hiermee kunnen we in 2022 onze activiteiten die veelal met tijdelijk geld zijn opgestart continueren en intensiveren. Zo gaan we het isolatieprogramma versterken om tegemoet te komen aan de wens van de burger voor meer ondersteuning in het verduurzamen van hun woningen om de transitie betaalbaar te houden.

Ook kunnen we een impuls geven aan thema's die nog onvoldoende aandacht konden krijgen en nieuwe thema's zoals het verduurzamen, dan wel uifaseren van onze biomassacentrale.

Voor de totaal benodigde klimaatopgave zijn we echter nog afhankelijk van extra middelen van het rijk. Met de vrijgemaakte structurele middelen kunnen we ervoor zorgen dat we wanneer er gelden vanuit het rijk of andere subsidies komen de organisatie er klaar voor staat, én we tegelijkertijd verdere flinke stappen kunnen blijven zetten naar een gezonde klimaatneutrale, klimaatbestendige, circulaire en groene stad.

Om de doelstellingen te behalen is de afgelopen jaren beleid op hoofdlijnen in het klimaatplan 2020-2025 grotendeels vormgegeven. De komende periode richten we ons op de concretisering, uitvoering en opschaling ervan. In deze paragraaf geven we een nadere toelichting op de activiteiten en projecten voor 2022. We doen dit voor de verschillende onderdelen:

- Energie en warmtetransitie
- Circulaire economie
- Missie Europa
- Woningbouw
- Mobiliteit
- Bedrijven en industrie
- Interne bedrijfsvoering

Energie en Warmtetransitie

De energie en warmtetransitie die nodig is voor het bereiken van de bovengenoemde CO₂ reductie in 2030 en 2050 is enorm. We geven dit vorm aan de hand van de adaptieve uitvoeringsagenda behorende bij het Klimaatplan 2020-2025 die in de tweede helft van 2021 aan het college van B&W ter vaststelling wordt aangeboden en in een RIB naar de Raad komt. In 2022 richten we ons op de volgende activiteiten:

- We monitoren de voortgang van de activiteiten die in de uitvoeringsagenda zijn opgenomen. Met stakeholders onderzoeken we het effect van activiteiten en mogelijkheden om te versnellen of op te schalen.
- Gezamenlijk met partners concretiseren we afspraken in Klimaatdeals, als onderdeel van het klimaatakkoord040 (2021-2023). Het klimaatakkoord040, wat een adaptief document is, vullen we aan met afspraken tussen de gemeente en partners die grote impact hebben op de CO₂-reductie in de stad.
- Vanuit de ervaringen in 2021 zet het klimaatnetwerk in 2022 de samenwerking met de gemeente en The New Block voort. Het klimaatnetwerk040 is een netwerk, dat met de koplopers bijdraagt aan vergroten van draagvlak voor de energietransitie. In 2021 heeft de gemeente een samenwerkingsovereenkomst getekend met The New Block, waarmee het klimaatnetwerk meer mogelijkheden krijgt om de activiteiten uit te bouwen en samen te werken. The New Block (TNB) biedt een platform voor het Klimaatnetwerk040. Het is een plek midden in de stad waar organisaties, initiatieven en individuele burgers die zicht inzetten voor het tegengaan van klimaatverandering elkaar kunnen treffen en van elkaar leren en tot nieuwe initiatieven te komen voor het verder verduurzamen van de stad en maatschappij.
- Eind 2021 wordt de Transitievisie Warmte ter vaststelling aangeboden aan de Raad. In 2022 starten we met de uitvoering van deze Transitievisie Warmte:
 - We gaan verder met de aardgasvrije aanpak in 't Ven-Lievendaal en Woensel Zuidwest.
 - We voeren de aanpak energiezuinige woningen uit, gericht op de hele stad.
 - We starten met een plan om De Hurk aardgasvrij te maken, in samenhang met andere verduurzamingsopgaven.
 - We maken een plan van aanpak voor een publiek warmtebedrijf en starten met de uitvoer ervan. voeren dit stap voor stap uit.
- In de centrumzone maken we samen met vastgoedontwikkelaars, het publieke of gemeentelijke warmtebedrijf en andere energiebedrijven concrete plannen voor de (collectieve) energievoorziening van nieuwbouwontwikkelingen. We doen verdiepend onderzoek naar de rol van aquathermie uit de Dommel. Onze aanpak voor energie en warmte gaat hand in hand met het ontwikkelperspectief Centrum en integrale ruimtelijke planning.
- In en rond Meerhoven voeren we haalbaarheidsonderzoeken uit voor het uifaseren van de gemeentelijke biomassa centrale. We ontwikkelen nieuwe, duurzame bronnen als restwarmte, zonnwarmte of geothermie. Dit doen we in overleg met Ennatuurlijk, die eigenaar is van het aangrenzende warmtenet.
- Uit het beleid Zonneparken en Windturbines (2020) blijkt dat er nauwelijks ruimte is voor windenergie. In 2021 en 2022 verkennen we de beperkte mogelijkheden voor windturbines die er wél zijn. Voor zonneparken is in het beleid een duidelijk kader gemaakt, waaraan ontwikkelingen getoetst worden. Ook onderzoeken we de mogelijkheid om zelf initiatief te nemen in de ontwikkeling van 3 à 4 zonneparken.
- We continueren onderzoek naar het stimuleren van zonnepanelen op grote daken, onder andere in samenwerking met eigenaren van grote daken, zoals bedrijven en Verenigingen van Eigenaren (VVE's). Na vaststelling van de RES 1.0, (Regionale Energiestrategie van de Metropoolregio Eindhoven (RES 1.0) in 2021 richten we ons in 2022 op de uitvoering ervan. We werken hierin samen met

burgemeenten aan energiebesparing, grootschalige opwekking van duurzame energie en een duurzame warmtevoorziening op regionaal niveau. Dit doen we in nauwe afstemming met de hierboven beschreven activiteiten. Ook trekken we gezamenlijk op bij het zoeken naar oplossingen voor uitdagingen, zoals netschaarste (situatie waarbij de beschikbare capaciteit van het elektriciteitsnet niet aansluit op de vraag en het aanbod van elektriciteit).

- Innovaties zijn noodzakelijk om de energietransitie mogelijk te maken. Samen met kennisinstellingen, Brainport Development, Urban Development Initiative (UDI), woningcorporaties, organisaties en bedrijven stimuleren we onderzoek naar de ontwikkeling en toepassing van de volgende innovaties:
 - Een aanpak voor energiebesparing, gericht op woningtypen.
 - Een systeemgerichte aanpak gericht op flexibele uitwisseling van elektriciteit of warmte. Zoals onderzoek naar de haalbaarheid van een Energiehandelsplatform op Flight Forum.
 - Volledig data gestuurd en geïndustrialiseerde bouw, van ontwerp tot sloop en hergebruik is een belangrijk onderzoeksgebied.
 - Innovatie duurzame warmtebronnen voor industriële productieprocessen (bijvoorbeeld groene waterstof en Metaalpoeder) bieden kansen om mondiaal verschil te maken.
 - De verliesvrije conversie en opslag van warmte en energie.
 - Innovatie op sociaal gebied, gericht op verbreden van draagvlak voor de warmtetransitie.

Circulaire stad

Om in 2050 te komen tot een circulaire samenleving, met als tussendoelstelling 50% minder primaire grondstoffen in 2030, is een toekomstvisie en een routekaart voor de circulaire stad nodig. Die maken we niet alleen, maar samen met de bouwsector, de industrie, de financiële sector en onze maatschappelijke partners. In 2022 gaan we daar een start mee maken. We laten zien waar we staan, welke stappen nog nodig zijn, maar ook wat we al doen en in de komende jaren kunnen uitbreiden of opschalen:

- We gaan verder met gezamenlijk circulair inkopen en aanbesteden; de markt uit dagen tot meer circulariteit.
- Voor de bouw onderzoeken we met Cirkelstad (platform van vooruitstrevende publieke en private partijen in de circulaire en inclusieve bouwsector) de invoering van de Brabantse aanpak circulair bouwen als aanpak voor projecten.. Vanuit de gemeente zetten we onze ervaringen met circulariteit uit het Slim Verduurzamen Vastgoed programma in als vliegwiel.
- In 2021 is de gemeente Eindhoven deelnemer van de Citydeal circulair en conceptueel bouwen Samen met deelnemers onderzoeken we kansen om de woningbouwopgave snel en met een zo klein mogelijke milieu-impact te realiseren. We stimuleren toepassing in woningbouwprojecten en beleidsmatige verankering. En zetten onder andere ons Living Lab 040 in om verder te leren.
- Met de woningbouwcorporaties werken we onder de vlag van het Duurzaamheidspact in 2022 aan een circulaire stad door steeds meer te werken met duurzame materialen en gesloten kringlopen. We werken toe naar een klimaatdeal op gebied van circulariteit om deze ontwikkeling te versterken.
- Na een succesvolle pilot met gebruik van 50% hergebruikt oud asfaltgranulaat bij vervanging van het asfalt op de Insulindelaan, is deze werkwijze in 2021 toegepast bij nog vier wegenbouwprojecten. Met deze kennis en ervaring zetten we ook in 2022 projecten voor vervanging van asfalt in de markt.
- In de Green Business Club Spoorzone is een werkgroep Circulaire Economie actief. Hieraan nemen we deel om bedrijven in de Spoorzone die kansen zien om circulair te gaan werken te verbinden aan ontwikkeling van het gebied.
- Voor huishoudelijk afval richten we ons op korte termijn op efficiënte bronscheiding. Een grotere stap maken we met een nieuwe installatie voor nascheiding, die we samen met andere Brabantse gemeenten willen realiseren. Zie ook [taakveld 7.3](#).
- Met de TU Eindhoven (Urban Development Initiative UDI) en Fontys (Expertisecentrum Circulaire Transitie FECT) ontwikkelen we kennis die ons kan helpen de volgende stappen richting een circulaire stad te zetten.
- Met de e-Wasterace maken we via de scholen kinderen en hun ouders bewust van circulariteit en halen we elektronisch afval op. In 2022 bieden we naast de fysieke race met tien scholen ook een digitaal lespakket aan, waarmee we alle scholen in Eindhoven bereiken.

Missie Europa

In december 2019 heeft de Europese Commissie een nieuwe, groene focus in gang gezet met de Europese Green Deal. Parallel aan deze Green Deal heeft de Commissie vijf Europese 'missies' (moonshots) geformuleerd. Dit zijn aansprekende, maatschappelijk relevante missies waarin 'de burger en zijn/haar leefwereld centraal staat' en die duidelijk de 'toegevoegde waarde aantonen van Europese investeringen in onderzoek en ontwikkeling.' Eén daarvan is de missie rond 100 klimaatneutrale steden tegen 2030 voor en door de burger. We willen ons daarvoor, samen met de gemeente Helmond, namens de Brainportregio kandidaat stellen. Daartoe is het afgelopen jaar een projectorganisatie opgezet en een plan van aanpak geschreven om te komen tot een bidbook. We werken samen met bewoners, bedrijven en organisaties bij het opstellen van de "uiting van interesse", die in het voorjaar van 2022 gereed moet zijn.

Woningbouw

Energiebesparingsprogramma (EBP)

Energiebesparing is een belangrijk onderdeel van het aardgasvrij maken van onze gebouwde omgeving. De komende 30 jaar moeten veel woningen daarom verduurzaamd worden. Met de activiteiten en projecten van het Energiebesparingsprogramma (de hoofdlijnen hiervan zijn mei 2021 aan de raad gepresenteerd) willen we onze inwoners hierin stimuleren en verduurzaming van hun woning mogelijk maken.

We willen niet dat investeringen voor de warmtetransitie en stijgende energieprijzen leiden tot een onevenredige financiële impact op inwoners. Om energie-armoede te voorkomen, hebben we specifieke aandacht voor inwoners en woningnaren met een smalle beurs. Het EBP richt op 4 pijlers:

1. **Professionaliseren informatievoorziening** voor betrouwbaar en onafhankelijke advies en ondersteuning voor de inwoner middels het Energieloket Eindhoven (i.o.).
2. **Aanpak ontwikkelen voor bestrijding van energie-armoede** om de kloof tussen inkomensgroepen niet verder te vergroten.
3. **Opzetten van een buurtgerichte aanpak** c.q. product/markt benadering o.b.v. analyses en selectiecriteria om maatwerk te kunnen bieden in het verduurzamen per buurt.
4. **Lobbyen en subsidies regelen** bij het Rijk en Europa, om de uitvoering daadwerkelijk mogelijk te maken.

Eind 2022 zijn we volledig op stoom met het EBP en is het Energieloket Eindhoven volledig operationeel, waarbij alle ondersteunende processen zijn uitgelijnd; Ook zijn dan 400 huishoudens met energie-armoede met een energiecoach gestart met een traject om de energierekening te verlagen en zijn 20-25 buurten in Eindhoven benaderd met een passend duurzaamheidsaanbod.

Het vaststellen van de kadernota 2022 geeft de mogelijkheid om het energiebesparingsprogramma te versnellen en langjarig te borgen door de inzet van structurele middelen. Daarnaast maken we in 2022 € 200.000 extra vrij voor dit programma. Deze middelen worden ingezet om mogelijkheden om energie te besparen breder onder de aandacht te brengen én aan te zetten tot actie bij inwoners van Eindhoven. Dit omvat o.a. de continuïteit van het Eindhovens Energieloket, onderzoek naar de behoefte aan een fysiek of mobiel energieloket, vouchers en mogelijkheden om gepersonaliseerde adviezen te geven. Naar aanleiding van positieve ervaringen met warmte- en quickscans onder 10% van de woningen in Eindhoven (waarbij ruim 40% van de respondenten actie heeft ondernomen n.a.v. de resultaten van de scan), willen we dit breder uitrollen in de gemeente.

Duurzaamheidspact

In het Duurzaamheidspact werken we samen met de woningbouwcorporaties aan het verduurzamen van de woningvoorraad. Op basis van vier duurzaamheidspijlers:

- Duurzame energie en CO₂-neutraal
- Natuurlijke stad
- Duurzame materialen en gesloten kringlopen
- Aandacht voor (het effect op) mensen

We dagen onder andere gezamenlijk de markt uit om duurzame producten aan te bieden bij renovatie- en nieuwbouwprojecten en bepalen samen welke buurten als eerste aardgasvrij gemaakt kunnen worden. We

werken samen de Transitievisie Warmte uit zoals in de pioniersbuurten 't Ven, Generalenbuurt en Sintenbuurt en zetten de eerste stappen naar volgende buurten. Samen met onze partners binnen het Pact verstrekken we energieboxen en concrete energie-adviezen aan huurders.

De overige woningbouwprojecten in Eindhoven dagen we uit een maximale bijdrage te leveren aan de vier duurzaamheidspijlers, opgedane kennis te delen en samen te werken daar waar het kan.

Mobiliteit

Raadsbesluit stappenplan nul-emissiezone binnen de Ring

Een nul-emissiezone is een zeer effectief instrument in het reduceren van de uitstoot van CO₂ door stedelijk verkeer. De zone levert daarmee een belangrijke bijdrage aan de klimaatdoelstellingen en zorgt voor verbetering van de luchtkwaliteit en dus een bijdrage aan een gezonde stad. Eindhoven spreekt de ambitie uit dat in 2030 alle verkeer binnen de Ring zonder uitstoot van schadelijke stoffen rijdt. Stapsgewijs worden de toegangseisen van de huidige milieuzone voor schoon vrachtverkeer aangescherpt richting een nul-emissiezone voor alle voertuigen. Basis voor de te zetten stappen is het raadsbesluit over het stappenplan voor een nul-emissiezone binnen de Ring (september 2020). Eindhoven volgt de landelijke afspraken en richtlijnen in de Uitvoeringsagenda Stadslogistiek die begin 2021 is ondertekend.

Vanaf 1-1-2022 worden de toegangseisen van de milieuzone voor vrachtwagens en bussen/touringcars aangescherpt tot tenminste emissieklasse 6. Een volgende belangrijke mijlpaal is het invoeren van een nul-emissiezone voor vrachtauto's en bestelauto's en autobussen in 2025. In 2022 wordt een tussentijdse evaluatie uitgevoerd van de milieuzone, zowel op landelijk niveau als in Eindhoven. Ook wordt onderzocht of ook andere voertuigcategorieën dan vrachtauto's, bestelauto's en autobussen onder het regime van de nul-emissiezone per 1 januari 2025 kunnen vallen. De gemeente wil ook initiatieven voor groene stadslogistiek ondersteunen. Daarvoor zetten we de subsidieregeling groene stadslogistiek in en bekijken we samen met de initiatiefnemers of en onder welke voorwaarden knelpunten in de uitvoering kunnen worden weggenomen.

Verkenning mogelijkheden stimuleren bouwhub

Eindhoven heeft een grote bouwopgave de komende jaren. In het centrum vindt de komende jaren een verdichtingsopgave plaats. Tot 2040 worden 21.000 woningen bijgebouwd waaronder 10.000 op EIK XL. Alle bouwprojecten tezamen zorgen voor een stijging van het bouwverkeer in en rondom de stad. Het slimmer organiseren van de logistiek van en naar de bouwplaats (zgn. bouwlogistiek) zorgt ervoor dat het bouwverkeer vermindert en de uitstoot van CO₂ afneemt. Een initiatief uit de bouwwereld heeft geleid tot een vergevorderd plan voor opening van een bouwhub aan de rand van de stad (zomer 2021). De gemeente heeft een beleidsregel vastgesteld om regie te kunnen voeren op ritreductie in goederen- en personeelsvervoer van en naar bouwlocaties in Eindhoven. Het stimuleren van het gebruik van een bouwhub door projectontwikkelaars en aannemers is daarbij een effectieve maatregel.

MaaS-pilot zakelijke reizen gemeente Eindhoven (vertraagde introductie door de corona)

Eindhoven doet sinds 2019 mee aan één van de MaaS-pilots (Mobility as a Service) van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Met onze partners ASML, Brainport en MaaS-dienstverlener TURNN zijn we in 2020 enthousiast van start gegaan. Met de Turnn-app kan je een duurzame reis plannen, boeken en betalen. Reizen met openbaar vervoer, deelauto's, deelfietsen, gemeentelijke dienstfietsen, elektrische dienstauto's: alles via één app.

Door corona en de bijbehorende maatregelen heeft het zakelijk reizen en woon- werkverkeer namelijk zo goed als stilgelegen in 2020 en de eerste helft van 2021. De pilot is daarom in april 2021 gelanceerd tijdens een online persbijeenkomst; in juni 2021 worden de eerste reizen met de Turnn-app gemaakt. De rest van het jaar wordt de app geleidelijk verder uitgerold onder medewerkers van de gemeente (en ASML). In 2022 gaan we leren wat de effecten van het gebruik van MaaS daadwerkelijk gaan zijn en wordt de pilot geëvalueerd.

Bedrijven en industrie

- Met VNO-NCW, Ondernemers Contact De Hurk (OK De Hurk) en de Provincie continueren we de samenwerking om bedrijventerreinen te verduurzamen. Op de Hurk is in 2021 bij de ondernemersvereniging verkend hoe het bedrijventerrein te verduurzamen. Hieruit is een keuze gemaakt om vervolgstappen te zetten met de volgende concrete projecten:

- Vergroening: van industrieterrein naar industriepark! Het collectief realiseren van zowel privaat als openbaar groen, zoals geveltuinten, sedum daken, aanplant van bomen en struiken, wadi's en het aanleggen van wandelpaden.
- Slimme mobiliteit: van auto naar trein en e-bike en van individueel naar collectief.
- Innovatieve & duurzame Central Parking
- Collectieve aanpak energie-opwekking en besparing: mogelijk in de vorm van een Energiecoöperatie
- Ontbinden van stikstof m.b.v. innovatieve technologie
- In 2021 zijn deze werkgroepen opgestart en 2022 staat in het teken van het implementeren van activiteiten. Zo wordt daar onder andere gekeken naar de kansen voor duurzame opwekking van energie, duurzame warmte, ontharden en vergroenen.
- Op Flight Forum is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar het zelf opwekken van zo veel mogelijk energie en deze uit te wisselen met de naastgelegen kantoorpanden. In 2021 is de eerste fase gestart: het handelsplatform bouwen om virtueel energie te verhandelen. Flight forum huurt een projectleider in, die helpt bij het vinden van ondernemers om mee te doen en implementeren van het handelsplatform. Daarnaast is in 2021 onderzocht of we de energie ook kunnen opslaan. In 2022 wordt dit vervolgd en indien haalbaar geïmplementeerd. Gemeente Eindhoven faciliteert dit onderzoek. Samen met Toezicht en handhaving is aan een plan van aanpak gewerkt om een green deal te sluiten met de kantorensector. Deze moet kantoren in 2024 helpen naar energielabel B en daarnaast moeten zij voldoen aan minstens alle erkende maatregelen. Na akkoord van het college zullen we starten de kantoren te benaderen.
- Vanuit toezicht en handhaving is, net zoals voorgaande jaren, energietoezicht meegenomen. We controleren of bedrijven met informatieplicht aan het activiteitenbesluit voldoen, waarin is opgenomen dat energiematregelen die zich binnen 5 jaar terugverdienen, genomen moeten worden. Als bedrijven niet voldoen aan de informatieplicht of het activiteitenbesluit, wordt hierop gehandhaafd.
- Van de vijf bedrijven van de Green Deal Zorg 1.0, hebben twee bedrijven het bronzen keurmerk en één bedrijf het zilver keurmerk behaald. Op 1 april 2021 is de Green Deal Zorg 1.0 afgerond. Vier van de vijf bedrijven heeft het bronzen keurmerk op de milieu thermometer zorg gehaald, één bedrijf heeft het zilveren keurmerk gehaald. De betrokken bedrijven hebben toegezegd dat zij na april 2021 doorgaan en de komende 3 jaar toewerken naar het zilveren en gouden keurmerk. In 2021 starten we een tweede greendeal zorg op, met regionale bedrijven die voor het bronzen keurmerk zullen gaan. Hier kunnen nieuwe partijen zich voor aanmelden en zullen de komende 3 jaar werken naar het bronzen keurmerk. (11 gemeenten en 11 regionale zorgpartijen doen mee) Zo zetten wij de kennis die we als gemeente met deze partijen hebben opgedaan ook in voor omliggende gemeenten en bedrijven.
- Gemeente Eindhoven gaat samen met de evenementen-organisatoren uit de stad een 'Klimaatdeal evenementen' sluiten. Met een groep ambitieuze koplopers is een samenwerking aangegaan om aan duurzame en sociale oplossingen te werken met evenementen. Na het vaststellen van de gezamenlijk strategie met concrete doelstellingen en roadmap, staat 2022 in het teken van actieplannen, verdiepende workshops en tussentijdse evaluaties en delen van best practices.

Bedrijfsvoering

In het raadsbesluit voor de klimaatverordening is opgenomen dat we als gemeentelijke organisatie in 2025 100% uitstoot vrij en duurzaam zijn. Dit omdat we in de grote opgave voor de stad het goede voorbeeld willen geven. Een forse opgave waarin we op gebied van onze bedrijfsvoering al flinke stappen hebben gezet (SVV, SVGG, MVI en het opleiden van verschillende medewerkers in The Natural Step). Tegelijkertijd staat ons binnen onze bedrijfsvoering nog het nodige te doen om in 2025 ons doel te kunnen bereiken.

Het verduurzamen van de organisatie biedt niet alleen een voorbeeld maar ook inzicht in de grotere opgave waar we als stad voor staan en is daarmee essentieel.

Alhoewel we al veel samenwerken wordt steeds duidelijker dat een integrale benadering van al onze vraagstukken noodzakelijk is om in 2050 als stad CO2 neutraal én circulair te zijn. Voor de gehele organisatie betekent dit een andere manier van benaderen van bestaande werkzaamheden en vraagstukken waarbij duurzaamheid randvoorwaardelijk wordt bij onze activiteiten en projecten. Dit doen we stap voor stap. De Natural

Step helpt ons daarbij. In 2022 gaan we verkennen hoe we nog beter invulling kunnen gaan geven aan de integrale benadering van duurzaamheid in de organisatie. Daarnaast werken we in 2022 aan het opschalen van de bestaande 3 pijlers in onze bedrijfsvoering: SVGG, SVV en MVI:

- *Ambtelijke huisvesting (contract SVGG (Slim Verduurzamen Gemeentelijke Gebouwen))*
In 2022 gaan we samen met het consortium Impuls verder met het verduurzamen van de eigen huisvesting. Plannen voor het verder verduurzamen van Mercado (gelijktijdig met groot onderhoud aan o.a. de installaties van dit pand), gebieds-WKO-stadhuissplein en het dak Stadhuis (vergroenen dak en zonnedak) zullen worden uitgevoerd. Ook is er extra aandacht voor de ontwikkeling van de huisvesting na corona. Ook voor het NRE en het Van Abbemuseum zullen slagen gemaakt worden in de verdere verduurzaming.
- *Eigen vastgoed (programma SVV (Slim Verduurzamen Vastgoed))*
Ook gaan we in 2022 verder met de verduurzaming van een groot deel van de kernportefeuille van ons eigen vastgoed (fase 1b). Dit is vooral gericht op de uitwerking van de eerste stappen van verduurzaming: PV-panelen, isolatie, ledverlichting, en monitoring (bijna alle panden zijn nu voorzien van slimme meters). De focus heeft hierbij gelegen op het verkrijgen van subsidies, monitoring van het verbruik en op de financieel rendabele investeringen. In 2022 gaan we ook de plan uitwerking voor fase 2 verder vormgeven. We gaan hierbij aanhaken bij het landelijk beleid, vertaald naar Regionale Energie Strategieën en de warmtevisie voor de stad.
Ook gaan we verder met het verkennen van de samenwerking met de vier Eindhovense woningbouwcorporaties, middels de realisatie van het Pact (waarin de gezamenlijke ambities voor het verduurzamen van het vastgoed van de corporaties en de gemeente zijn vastgelegd) en aan het Vliegwieltje (onder andere samenwerking met groot aantal scholen) om zo de verduurzaming van de stad te versnellen.
- *Maatschappelijk Verantwoord Inkopen*
Maatschappelijke Verantwoord inkopen (MVI) is een krachtig instrument om de maatschappelijke doelen van onze organisatie te helpen realiseren. Ons nieuwe MVI-beleid 2022-2025 dient hiertoe aan te sluiten bij de forse (duurzaamheids)opgave waar we met onze organisatie voor staan.
Klimaat, milieu en circulaire ambities uit o.a. de klimaatverordening, energievisie en diverse Green Deals en sociale maatschappelijke doelstellingen (Social Return, Ketenvaardigheid, Diversiteit & Inclusie) gaan we binnen onze opdrachten en inkopen ambitieuzer opnemen om actief bij te dragen aan de maatschappelijke doelen. In 2022 bouwen we voort op de resultaten van MVI (de basis op orde) uit de vorige beleidsperiode (2017-2021) en verhogen we de lat m.b.t. het borgen van MVI in de organisatie, gedurende de hele levenscyclus en in de toeleveringsketen. Hierdoor zal er in 2022 naast inkoop een grotere rol zijn weggelegd voor contract- en leveranciersmanagement (contractuele borging). Ook willen we een meer diverse aanpak binnen sectoren (gebaseerd op MVI impactanalyse en het verankeren van maatschappelijke doelen in formele structuren en werkprocessen zoals het inkoopformulier BIS).
Daarnaast gaan we in 2022 werken aan de zichtbaarheid van MVI binnen de organisatie en de monitoring van MVI verder uitbreiden van procesmonitoring naar meer effectmonitoring. Verder willen we een grotere bijdrage leveren aan (inter-) nationale ambities als de Sustainable Development Goals en nieuwe thema's als Diversiteit & Inclusie. We gaan hierbij aanhaken bij het MVI beleid van de Nederlandse Rijksoverheid.
Hiertoe zullen we eind 2021 het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2022-2025 gaan ondertekenen. Dit manifest zal minder vrijblijvend zijn en meer gericht op een transparante aanpak, waarbij partijen intensiever gezamenlijk optrekken.

3j. Toelichting financiële begroting

In deze paragraaf lichten we de gemeentebrede financiële ontwikkelingen toe die meerdere programma's raken. Het gaat hierbij om personeelslasten, kapitaallasten en onttrekkingen en stortingen in reserves. Voorafgaand een korte toelichting op de baten en lasten naar categorie. We sluiten af met het balansbeeld.

Baten en lasten naar categorieën

Ruim de helft van de baten ontvangt de gemeente van het Rijk. Voor een deel zijn de middelen van het Rijk vrij besteedbaar. Dit is het gemeentefonds en bedraagt in 2022 € 524 miljoen. Hierin zit ook de integratie-uitkering sociaal domein voor de decentralisaties. Daarnaast ontvangt de gemeente Eindhoven € 145 miljoen van het Rijk voor specifieke doeleinden, zoals de bijstand. Van burgers en bedrijven ontvangt de gemeente € 167 miljoen in de vorm van o.a. Onroerende Zaak Belasting, afvalstoffenheffing, rioolrechten en leges bouwvergunningen. We onttrekken € 36 miljoen aan onze reserves voor eerder vastgestelde projecten en storten ook weer € 32 miljoen.

(x € 1.000)

Lasten	2021	2022	Baten	2021	2022
Personeelslasten	195.910	208.862	Uitkering uit gemeentefonds	-489.067	-524.862
Kapitaallasten	42.630	45.380	Overige rijksbijdragen	-112.753	-144.912
Goederen en diensten	199.478	221.203	Belastingen en heffingen	-157.840	-167.393
Subsidies en overdrachten	429.468	456.637	Goederen en diensten	-137.694	-119.309
Overig	49.891	29.465	Overige overdrachten	-8.105	-8.019
Toevoegingen voorzieningen	9.467	11.561	Overig	-3.570	-4.512
Toevoeging reserves	11.072	32.062	Onttrekking reserves	-28.887	-36.163
Totaal	937.916	1.005.170	Totaal	-937.916	-1.005.170

Saldo structurele baten en lasten

Uitgangspunt voor provinciaal toezicht is de check dat de jaarlijks terugkerende lasten zijn gedekt door jaarlijks terugkerende baten. Hiervoor elimineren we alle incidentele baten en lasten (uit deze en voorgaande begrotingen) uit het begrotingsbeeld. De handreiking is door de provincie aangescherpt. Zo worden fluctuaties op structurele posten niet als incidenteel beschouwd. Onttrekkingen aan bestemmingsreserves zijn wel altijd incidenteel. Voor 2022 zijn de structurele baten hoger dan de structurele lasten. Dit past binnen het toezichtkader. In de kadernota is 4 x € 1 miljoen beschikbaar gesteld voor KnoopXL. Daarnaast zijn in de saldireserve specifiek middelen gereserveerd voor begeleide participatie. Dit leidt technisch gezien volgens de nieuwe definities van de provincie in 2025 vooralsnog tot meer structurele lasten dan structurele baten. Deze specifieke uitgaven keren echter in 2026 niet terug, waardoor dat beeld aanpast na de planperiode en er in die zin geen sprake is van meer structurele lasten dan baten.

	2022	2023	2024	2025
<i>Eindstand begroting 2022</i>	0,0	0,0	0,0	-2,0
<i>Incidentele baten en lasten (conform bijlage 3)</i>	1,4	-2,1	4,6	-2,4
Saldo structurele baten en lasten	1,4	-2,1	4,6	-4,4

Personeelskosten

De personeelslasten (eigen personeel en inhuur) bedragen € 209 miljoen, dit is een stijging van bijna € 13 miljoen ten opzichte van 2021. Deze toename wordt als volgt verklaard:

Verloop personeelskosten	x € 1.000
Personeelskosten 2021	195.910
Primaire begroting 2021: mutatie jaarschijf 2022	-8.105
Beginstand begroting 2022	187.805
Capaciteitsgroei (zie paragraaf bedrijfsvoering)	
- Groei vanwege ambities, schaa sprong	1.577
- Groei vanwege professionalisering organisatie	2.781
- Groei om continuïteit in het primaire proces te borgen	5.349
Bijstelling inhuurraming 2022	7.360
Overig: met name effecten van doorberekeningen naar taakvelden (kostenverdeling)	3.990
Personeelskosten 2021	208.862

Van de totale personeelskosten van € 209 miljoen:

- wordt € 130 miljoen vanuit sectoren doorberekend naar verschillende taakvelden op basis van urenramingen van sectoren; de overige € 79 miljoen wordt direct op de taakvelden begroot. Van de doorberekeningen worden de uurtarieven afgeleid (in verband met tijdschrijven en kostendekkende tarieven) op basis van het maximum van de functionele schalen en een opslag voor concernoverhead (€ 35,35 per uur) en sector-overhead (RD: € 7,72 per uur, sector EC: € 13,83, sector PC: € 3,56, sector VJB € 25,90 en SD: € 18,88).
- heeft € 179 miljoen betrekking op eigen personeel (2.053 fte's) en € 30 miljoen op inhuur.

De personeelskosten zijn als volgt verdeeld over de taakvelden:

Taakveld	x € 1.000
0.1 Bestuur	7.211
0.2 Burgerzaken	6.137
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.098
0.4 Overhead	73.319
0.61 OZB woningen	1.087
0.62 OZB niet-woningen	700
0.63 Parkeerbelasting	312
0.64 Belastingen overig	422
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	104
1.2 Openbare orde en veiligheid	15.718
2.1 Verkeer en vervoer	5.135
2.2 Parkeren	1.082
2.5 Openbaar vervoer	125
3.1 Economische ontwikkeling	774
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	159
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	781
3.4 Economische promotie	626
4.2 Onderwijshuisvesting	701
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.199
5.1 Sportbeleid en activering	1.844
5.2 Sportaccommodaties	9.063
5.3 Cultuurpresentatie, -prod. en particip.	1.385
5.4 Musea	3.457
5.5 Cultureel erfgoed	600
5.7 Openb. groen en (openlucht)recreatie	3.198
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.945
6.2 Wijkteams	884
6.3 Inkomensregelingen	7.976
6.4 Begeleide participatie	1.177
6.5 Arbeidsparticipatie	3.856
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.209
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	3.673
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	2.971
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	2.078
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	2.078
7.1 Volksgezondheid	885
7.2 Riolering	1.687
7.3 Afval	464
7.4 Milieubeheer	3.238
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	74
8.1 Ruimte en leefomgeving	5.984
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijfsterreinen)	1.272
8.3 Wonen en bouwen	26.174
Totaal	208.862

Investerings en kapitaallasten

Investerings

In het boekwerk Investeringsplanning 2022 zijn onze investeringen toegelicht en verdeeld naar strategische investeringen, vervangingsinvesteringen plus (upgrades) en vervangingsinvesteringen. Alle geplande investeringen staan -ook per taakveld- in de staat van investeringen ([bijlage 8](#)). Alle gerealiseerde investeringen met een boekwaarde staan in de staat van vaste activa ([bijlage 9](#)). Over gerealiseerde investeringen worden afschrijvingen berekend aan de hand van de te verwachten levensduur. De afschrijvingen vertegenwoordigen de waardevermindering in een jaar. De kapitaallasten (afschrijvingen en rente) zijn verwerkt in de meerjarenbegroting.

In onderstaand overzicht is de gemeentebrede investeringsopgave opgenomen, inclusief strategische verwervingen. In 2024 is de investeringsplanning lager. Reden hiervoor is dat de huidige investeringen met name in de jaren 2021 en 2022 gepland staan en de nieuwe investeringen nog niet bekend zijn voor 2024. Deze worden in toekomstige investeringsplanningen voorgesteld. Een tweede reden is dat de investeringsplanning periodiek wordt bijgesteld.

Tabel: totale investeringsopgave

Bedragen x € 1 miljoen	2021	2022	2023	2024	2025
Bruto vervangingsinvesteringen	114,6	154,0	114,7	74,9	45,4
Bruto strategische investeringen	43,2	34,7	25,5	7,3	24,9
Totaal bruto investeringsopgave	157,8	188,7	140,2	82,2	70,3
Externe dekking	63,3	21,7	36,1	30,9	12,0
Totaal netto investeringen	94,5	167,0	104,1	51,3	58,0

Aangepaste rapportage over investeringen vanaf begroting 2022

De gemeenteraad wil beter geïnformeerd worden over de voortgang en bijsturingmogelijkheden van de investeringen. Daarom is besloten een meer integrale rapportage van een selectie van 'belangrijke projecten/investeringen' te ontwikkelen. De nieuwe werkwijze is erop gericht de financiële sturing op projecten eenvoudiger en transparanter te laten verlopen en de beheersing van investeringen te verbeteren wat ook in lijn ligt met de ideeën van de raads werkgroep ABV om meer transparantie aan te brengen in de begroting. Om dit te kunnen bereiken is het essentieel om de wijze waarop over projecten aan de gemeenteraad wordt gerapporteerd anders in te richten.

De strategische en politiek belangrijke investeringen worden uitgebreid verantwoord. De overige investeringen laten we gebundeld zien. Er wordt verantwoord over integrale projecten in plaats van deelinvesteringen versnipperd over taakvelden en programma's. Door de verantwoording van de investeringen integraal op één plek te doen, wordt de informatiewaarde vergroot. Hierdoor kan de raad beter haar kaderstellende en controlerende taak uitvoeren. Bij de verantwoordingsdocumenten (tussentijdse rapportage en jaarrekening) wordt aandacht besteed aan de planning, inhoudelijke en financiële voortgang en de risico's van het project. De financiële voortgang heeft met name betrekking op de toereikendheid van het beschikbare krediet. Belangrijke vraag is hierbij of het beschikbare krediet voldoende is om alle toekomstige kosten te kunnen financieren.

Onderstaand overzicht geeft een nadere detaillering van de belangrijke investeringen die in 2022 in uitvoering gaan of reeds in uitvoering zijn. In het overzicht hebben we de belangrijke investeringen opgenomen. De overige investeringen hebben we gebundeld. Doel van het overzicht is het in beeld brengen van de beschikbare investeringsruimte voor de investeringen die in uitvoering zijn of gaan vanaf 2022.

De kolommen van de tabel dienen als volgt te worden gelezen:

De **investeringsopgave** is het totaal beschikbare krediet voor alle jaren, ook voor eerdere jaren en voor jaren na de planperiode. Sommige grote investeringen, zoals HOV2 hebben een doorlooptijd van 10 jaar. De investeringsopgave is dan ook voor de gehele 10 jaar.

Het **investeringsaldo** is het beschikbare krediet voor de toekomstige jaren. Dit saldo wordt berekend door van het totale investeringsaldo de reeds bestede kosten cq. de reeds ontvangen bijdragen in mindering te brengen. Het saldo is per 1 januari 2021 berekend, omdat we alle gerealiseerde bedragen tot en met de laatst vastgestelde jaarrekening meenemen.

Strategische investeringen

Bedragen x € 1.000	Totale investeringsopgave (krediet)		Investeringsaldo per 1 januari 2021		Toelichting
	Uitgaven	Bijdr. derden	Uitgaven	Bijdr. Derden	
Wegenstructuur Eindhoven Noordwest	92.963	65.195	54.937	37.929	Met het project Wegenstructuur Eindhoven Noordwest wordt het wegennet in Noordwest aangepast en uitgebreid om de doorstroming en bereikbaarheid van onder andere de Anthony Fokkerweg, Eindhoven Airport, Flight Forum en Brainport Industries Campus te verbeteren. Het project bestaat uit 3 fasen. Fase 1 is inmiddels afgerond, hierin zijn de fietsbrug Tegenbosch, een nieuwe bypass naar de N2 en verbreding van de Anthony Fokkerweg gerealiseerd. Fase 2 wordt momenteel uitgevoerd, hierin maken we een nieuwe verbinding tussen de Anthony Fokkerweg en de Erica in Oirschot met een aansluiting door BIC Noord. Fase 2 wordt eind 2022 opgeleverd. Fase 3 betreft de onderdoorgang onder de A2/N2 die de nieuwe aansluiting door BIC Noord verbindt met het GDC. Hiervoor vindt momenteel de voorbereiding plaats in bouwteamverband. Na de prijsvorming en aanbesteding in Q3 en Q4 2021, zal realisatie plaatsvinden in 2022 en 2023. De grootste risico's voor dit project zitten tevens in fase 3, het betreft de prijsvorming en de planning die volledig is gericht op het met RWS overeengekomen tijdsstip in de bouwvak 2022 waarin de A2/N2 gedeeltelijk mag worden open gebroken om de tunnelbak te realiseren. Om dit risico te beperken is een nauwe samenwerking van het bouwteam met Rijkswaterstaat opgezet, waarbij alles erop gericht is de potentiële risico's te voorkomen en beperken.
HOV2	46.964	37.794	8.386	5.099	De aanleg van vrijliggende infrastructuur voor het openbaar vervoer is gereed. De eindafrekening en de declaratie voor de subsidies is lopende. Enig overblijvend risico is de theoretische mogelijkheid dat de subsidiedeclaratie niet wordt goedgekeurd.
HOV3	30.000	20.165	29.002	20.165	
Stationsgebied	-	-	-	-	
Strategische verwerving grond	48.340	-	45.861	-	
Totaal strategische investeringen	218.267	123.155	138.186	63.194	

Vervangingsinvesteringen en investeringen plus (upgrades)

Bedragen x € 1.000	Totale investeringsopgave (krediet)		Investeringsaldo per 1 januari 2021		Toelichting
	Uitgaven	Bijdr. derden	Uitgaven	Bijdr. Derden	
Aardgasvrije wijken	5.756	1.079	5.756	1.079	Investerings infrastructuur en aansluitingen voor aardgasvrije wijk 't Ven
Dienstauto's	213	-	125	-	Postauto's en dienstauto's voor B&W
Facilitaire zaken	4.374	-	3.068	-	Meubilair en apparatuur (zoals beamers en repro-apparaten) voor de gemeentelijke gebouwen
Facilitaire zaken van Abbe museum	1.156	-	963	-	Meubilair en inrichting van Abbemuseum
Hard- en software	25.380	-	21.464	-	Alle investeringen in gemeentelijke hard- en software
Onderwijshuisvesting	172.728	-	136.557	-	Alle investeringen in onderwijshuisvesting, zowel primair- als voortgezet onderwijs
Waarvan:					
- Huygens lyceum	18.827	-	18.557	-	De nieuwbouw voor het Huygens Lyceum wordt ca. 7.280 m2 groot en gebouwd voor 1.050 leerlingen. Daarnaast wordt er één trainingshal gebouwd die opdeelbaar is in 3 gymzalen. De nieuwbouw wordt op de oorspronkelijke locatie van de school, Rachmaninowlaan 2 gerealiseerd. Het schoolbestuur SECVO is bouwheer en realiseert gelijktijdig met de nieuwbouw een uitbreiding van ca. 734 m2. De bouw is gestart en wordt volgens planning in mei 2022 opgeleverd. Bij dit project zijn de levertijden van materialen en de stijgende bouwkosten de grootste risico's.
- Lorentz Casimir lyceum	19.915	-	19.915	-	De nieuwbouw voor het Lorentz Casimir Lyceum wordt ca. 7.880 m2 groot en gebouwd voor 1.150 leerlingen. Daarnaast worden er 3 gymzalen gerealiseerd. De nieuwbouw wordt achter de bestaande school aan de Celebeslaan 10-20 gebouwd en de gemeente is bouwheer. In oktober 2021 wordt de aanbesteding voor het bouwteam afgerond en start de ontwerpfase gevolgd door de realisatiefase die zal lopen tot mei 2024. Door te werken met een bouwteam worden de risico's op materiaal prijzen en leveringen beperkt.

Bedragen x € 1.000	Totale investeringsopgave (krediet)		Investeringsaldo per 1 januari 2021		Toelichting
	Uitgaven	Bijdr. derden	Uitgaven	Bijdr. Derden	
- Van Maerlant lyceum	20.975	-	20.975	-	De (ver)Nieuwbouw van het Van Maerlantlyceum wordt ca. 8.480 m2 en gebouwd voor 1.250 leerlingen. Daarnaast worden er 3 gymzalen gerealiseerd. De aanbesteding voor de realisatie is gestart zodat medio 2022 gestart kan worden met de sloop en nieuwbouw. De oplevering is gepland in juni 2023 maar is sterk afhankelijk van de beschikbaarheid van de tijdelijke huisvesting waarin het Huygens lyceum nu, eveneens tijdelijk, gehuisvest is. Nadat de inschrijvingen binnen zijn weten we wat de invloed is van de stijgende materiaalprijzen.
- Spilcentrum Eckart	6.285	-	6.285	-	Nieuwbouw Spilcentrum Eckart wordt gerealiseerd op Weegschaalstraat 1 waar eerst Sporthal Eckart stond. De sloop van de sporthal was eind maart 2021 gereed. De verwachting is dat de grond per oktober 2021 bouwrijp kan worden opgeleverd en de grond aan schoolbestuur SKPO kan worden overgedragen. Het spilcentrum wordt circa 2566 m2 groot. Naast basisschool De Tweelingen (er wordt gebouwd voor 265 leerlingen), komt er ook een kinderopvang Billies (4 groepsruimten) en een gymzaal waar ook Novalis gebruik van gaat maken. Op 7 dec 2020 en 29 april 2021 vonden online informatieavonden plaats om de omwonenden bij het proces te betrekken. Daarnaast vonden nog extra samenspraakmomenten plaats om de verkeerssituatie rondom te school te bespreken, omdat de buurt veel verkeer en parkeeroverlast ervaart. Het DO is door de architect met de commissie Ruimtelijke Kwaliteit besproken. De commissie is tevreden over het ontwerp. Ook in de oplossing om de parkeerdruk in de wijk te verminderen kon de commissie zich vinden. Bouwplantoets heeft plaatsgevonden en is akkoord bevonden. Schoolbestuur is aanbesteding gestart. De omgevingsvergunning is in juli aangevraagd. De planning is dat eind november 2021 de voorbereidende werkzaamheden beginnen en eind december 2021 de realisatiefase. Verwachte oplevering Spilcentrum Eckart is eind december 2022.
Openbare ruimte	319.950	135.518	215.410	85.011	Alle investeringen die zich bevinden in de openbare ruimte, zoals wegen, groen, verlichting, verkeersregelininstallaties, bruggen, gemeentelijk rioleringsplan.
Waarvan:					
- Mathildelaan	2.701	1.301	2.256	1.040	gecombineerde herinrichting onder en bovengronds; het aanleggen van het genderriool tussen Victoriapark en 18 septemberplein en bovengronds de oversteekbaarheid van de kruising verbeteren voor langzaam verkeer en doorstroom van HOV bevorderen.
- Snelfietsroute Helmond	3.874	645	3.340	165	Eind 2021 wordt het eerste tracédeel (Dorgelolaan) voorbereid en aanbesteed. Het tracédeel op grondgebied van Nuenen heeft nog risico's i.v.m. verwerving van gronden t.b.v. het traject. Subsidieaanvraag bij Bereikbaarheid loopt en de gesprekken voor de aanvraag bij de Provincie zijn gaande. 18 mei is het ontwerp vastgesteld voor het traject Dorgelolaan tot en met Loostraat en het benodigde taakstellend budget vastgesteld middels B&W-besluit.
- Centrumgebied	17.754	5.823	15.034	4.971	Het kernwinkelgebied en Stratumseind worden boven- en ondergronds opnieuw ingericht. Het project is complex vanwege de beperkte (werk)ruimte waarop veel moet gebeuren, hoge bezoekersaantallen en politieke beeldvorming. Definitieve gunning voor de uitvoering in Q4, start realisatie Q2 2022. Belangrijk risico zijn prijsstijgingen materialen, krapte arbeidskrachten en corona-situatie die wisselt en vooral op Stratumseind relevant is mede voor draagvlak rondom uitvoering.
- maatregelenpakket de Run	13.574	9.610	13.268	9.610	
Sport	36.454	4.628	29.498	3.512	Investerings in sportparken, sportvelden en sportaccommodaties
Slim verduurzamen gemeentelijke gebouwen	22.413	-	17.893	-	Investerings in verduurzamen van de gemeentelijke gebouwen, zoals zonnepanelen en ledverlichting.
Slim verduurzamen vastgoed	17.064	427	13.442	166	Investerings in verduurzamen van panden (o.a. ijsbaan, parktheater), zoals zonnepanelen en ledverlichting.
Vastgoed	67.465	17.130	63.480	17.003	Alle investeringen in het vastgoed, in eigendom van de gemeente, zoals vrije tijdsaccommodatie en cultuurpanden.
Waarvan: Omvorming Tongelreep II	41.514	14.456	41.509	14.451	Het realiseren van een ongeëvenaard hoogwaardig, innovatief en multifunctioneel Nationaal Zwemcentrum met een brede maatschappelijke en verbindende functie, passend bij de signatuur van Eindhoven en binnen de door de raad vastgestelde kaders. Het Voorlopig Ontwerp wordt in januari 2022 verwacht, Definitief Ontwerp in het derde kwartaal 2022 De bouw start in juni 2023. Oplevering is gepland in december 2025. Risico's op dit moment zijn met name de stijging van de bouwkosten. Macro ontwikkelingen op het gebied van bouwkosten in huidige bouwsector.
Veiligheid	1.150	60	779	46	Materialen en vervoersmiddelen ten behoeve van Veiligheidsstaken, waaronder ook cameratoezicht
voorbereidingskosten grond	9.450	-	8.059	-644	Jaarlijkse investeringen in voorbereiding ten behoeve van grond
Totaal vervanging plus (upgrades)	683.553	158.842	516.495	106.173	
Totaal investeringsplanning	901.820	281.997	654.681	169.367	

Kapitaallasten

De ontwikkeling van de kapitaallasten volgt de investeringsplanning. De stijging van de kapitaallasten wordt mede verklaard door de stelselwijziging investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Conform Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) activeren we de investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut vanaf 2017. Tot en met 2016 werden deze investeringen opgenomen in de exploitatiebegroting. Alle nieuwe investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut worden nu voor het eerst geactiveerd. Dit zorgt voor een stijging van de kapitaallasten de komende jaren als gevolg van nieuwe (vervangings)investeringen. De verwachting is dat over ongeveer 30 jaar alle investeringen maatschappelijk nut in onze activa zijn opgenomen.

In [bijlage 9](#) is per taakveld een specificatie en toelichting van de kapitaallasten opgenomen.

Kapitaallasten (x € 1 miljoen)	2022	2023	2024	2025
Rentelasten investeringen	7,4	8,3	9,2	9,4
Afschrijvingslasten investeringen	27,9	30,9	33,8	36,2
Subtotaal: kapitaallasten investeringen	35,3	39,2	43,0	45,6
Rente over eigen vermogen en voorzieningen	3,3	3,2	3,1	3,2
Rente grondexploitatie en projectfinanciering	3,1	2,6	2,3	2,3
Overige kapitaallasten	3,7	2,6	2,7	2,7
Totaal kapitaallasten	45,4	47,6	51,1	53,8

Actuele ontwikkelingen

Realistische investeringsplanning

Als gemeente investeren we in de stad en daarvoor hanteren we een investeringsplanning. In de afgelopen jaren is gebleken dat de gehanteerde investeringsplanningen niet altijd realistisch waren. Ter voorbereiding op deze begroting zijn de investeringsplanningen 2022 tot en met 2024 dan ook tegen het licht gehouden en waar nodig aangepast. Dit betekent echter niet op voorhand dat alle geprognosticeerde investeringen worden gerealiseerd in de beoogde jaarschijf. Dit blijft afhankelijk van meerdere (deels externe) factoren die niet allemaal beïnvloedbaar zijn. Op basis van ervaring (zowel in Eindhoven als bij andere grote steden) lijkt het aannemelijk dat 25 tot 35% van de investeringen niet in de geplande jaarschijf gerealiseerd wordt. In een deel van de gevallen gaat het om een verschuiving tussen jaarschijven, bij een aantal investeringen is sprake van een verschuiving van de einddatum. Op voorhand is niet te voorspellen welke projecten met deze factoren te maken krijgen en dus schuiven in tijd. Over de voortgang van de investeringen wordt via de planning- en controlcyclus gerapporteerd.

De belangrijkste redenen voor de vertraging zijn afhankelijkheden van derden (bijvoorbeeld kabels en leidingen of bij uitvoering investeringen onderwijshuisvesting waar schoolbesturen bouwheer zijn), gebrek aan personele capaciteit (zowel intern als bij externe partijen), vertraagde of mislukte aanbestedingen en bezwaar en beroep in ruimtelijke procedures. Verder mag de stad niet teveel hinder ervaren door parallel uitgevoerde werkzaamheden. Dit maakt programmeren in de tijd complex en een vertraging (of versnelling) op een project kan een kettingreactie bij andere projecten veroorzaken. Tot slot krijgen we soms te maken met bijzondere externe factoren die van invloed kunnen zijn op de investeringsplanning zoals de streep door het Programma Aanpak Stikstof (PAS), de corona-crisis en de beschikbaarheid van materialen.

De investeringsplanning voor 2022 bedraagt op basis van de huidige plannen ruim € 170 miljoen bruto exclusief het budget voor strategische verwervingen (dit wordt ingezet voor kansen die zich aandienen, het is niet vooraf in te plannen wanneer dat zal zijn) en € 150 miljoen netto. De plannen 2022 gaan vertragen vanwege bovengenoemde oorzaken. Niet duidelijk is welke investeringen voor vertragingen gaan zorgen. De verwachting is dat het investeringsvolume voor 2022 uitkomt op € 110 miljoen bruto en € 90 miljoen netto. Dit is gebaseerd op ervaringen van de afgelopen jaren. Via de tussentijdse rapportage zal worden verantwoord over de daadwerkelijke voortgang van en wijzigingen in de investeringsplanning.

Prijsontwikkelingen en beschikbaarheid materialen

Vanuit de markt krijgen we signalen dat we rekening moeten houden met significant hogere kosten voor de uitvoering van (onderhouds)projecten als gevolg van prijsstijgingen door een tekort aan grondstoffen. Het gaat hier met name om hout, staal en pvc. Daarnaast moeten we door het tekort rekening houden met langere levertijden, dus ook met mogelijke vertragingen. Het zijn de eerste signalen die nu binnenkomen en zijn een effect van de coronacrisis (veel producenten van grondstoffen hebben de productie vertraagd / stilgelegd vanwege een verwachte economische crisis als gevolg van corona). Het exacte effect (hoeveel % en hoeveel langer) kunnen we nog niet aangeven, daar moet eerst ervaring mee opgedaan worden en het is natuurlijk afhankelijk van het type project (of die grondstoffen in het project veel voorkomen). Maar dit is een factor waar we rekening mee moeten houden in onze investeringen en investeringsplanning.

Prijsstijgingen van de investeringen hebben vooral gevolgen voor investeringen met een langere doorlooptijd, zoals grote gebiedsontwikkelingen en grote investeringen in openbare ruimte. Door de langere voorbereidingen neemt de investering meerdere jaren in beslag. Bij de begrotingsbehandeling 2021 is gesproken over het toepassen van een indexering bij investeringen. Door een stapel op te nemen in de begroting en deze ook te laten cumuleren (het bedrag toe laten nemen door de jaren heen) bouwen we een buffer op om de prijsstijgingen van bouwmaterialen en algemene prijsstijgingen van investeringen op te kunnen vangen. Daarnaast wordt nagedacht over een algemeen kader voor prijsstijgingen bij investeringen.

Mutatie reserves

De mutaties reserves maken integraal onderdeel uit van de begroting. De uitsplitsing per taakveld is terug te vinden in [bijlage 2](#). In [bijlage 7](#) is een verloopoverzicht per reserve opgenomen en zijn de doelen per reserves beschreven. Hieronder zijn de voornaamste mutaties toegelicht.

Toevoegingen: € 32,1 miljoen

- € 20,9 miljoen in de Saldireserve specifiek: bij de kadernota 2022 is € 4 miljoen toegekend voor Incidentele intensivering coalitieakkoord. Er wordt er € 16 miljoen toegevoegd voor nieuwe incidentele intensivering welke nader worden toegelicht in [1.3 financiële hoofdlijn](#). Verder wordt er € 0,9 miljoen gestort als dekking voor de strategische koers Ergon.
- € 3,6 miljoen Reserve strategische investeringen: betreft een aanvulling van de reserve met € 3,6 miljoen conform kadernota.
- € 1,6 miljoen Reserve maatschappelijk nut in ontwikkeling: dit betreft € 0,4 miljoen voor de omgevingswet, € 0,4 miljoen voor versterking arbeidsmarktregio's, € 0,15 miljoen voor mobiliteit en € 0,15 miljoen bijdrage voor AiReas. Verder wordt er geld overgeheveld uit Reserve knooppunt XL € 0,2 miljoen, Reserve bomcompensatie € 0,3 miljoen en de Reserve energietransitie € 0,1 miljoen.
- € 0,7 miljoen Reserve Duurzaamheidsfonds SVGG: er wordt een bedrag ad € 0,3 miljoen gestort voor het contract SVGG en verder vindt de jaarlijkse storting van € 0,4 miljoen plaats.
- € 0,6 miljoen Reserve niet te activeren investeringen: betreft een storting n.a.v. het besluit tot ontmanteling van de reserve MIP.
- € 1,3 miljoen Reserve Stimuleren energietransitie: voor klimaat en energie zijn in 2021 extra middelen toegekend ad € 0,7 miljoen. Dit is extra boven op de storting van € 0,6 miljoen jaarlijks.
- € 3,4 miljoen diverse reserves: voor € 3,4 miljoen vinden er stortingen plaats in de diverse reserves die kleiner zijn dan € 0,5 miljoen.

Onttrekkingen: € 36,2 miljoen

- € 24,9 miljoen Reserve eigen kapitaal (weerstandvermogen): dit is nader toegelicht in [paragraaf 3b Weerstandvermogen en risicobeheersing](#).
- € -2.3 miljoen Reserve Maatschappelijk nut in ontwikkeling: betreft egalisatie van jaarschijven van projecten (die niet geactiveerd worden conform BBV). Vanuit andere reserves en de exploitatie worden middelen binnen de reserve MNIO bij elkaar gebracht voor deze projecten. Jaarlijks wordt de reserve bij de begroting geactualiseerd.
- € 2,7 miljoen Reserve huisvesting onderwijs: voor het programma huisvesting onderwijs en voor spoedaanvragen wordt € 2,7 miljoen ingezet.

- € 0,5 miljoen Reserve burgerzaken: voor de organisatie van de verkiezingen in 2022 wordt € 0,5 miljoen onttrokken.
- € 0,8 miljoen Reserve VVE: om invulling te geven aan de doorontwikkeling van SPIL / VVE wordt € 0,8 miljoen onttrokken.
- € 6,6 miljoen Reserve niet te activeren investeringen: er wordt € 6,6 miljoen overgeheveld naar Saldireserve Specifiek voor incidentele intensivering.
- € 3,0 miljoen diverse onttrekkingen kleiner dan € 0,5 miljoen.

Balansbeeld

Voor de berekening van de BBV-normen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risico's gaan we uit van onderstaande cijfers. De cijfers voor 2021 zijn voor dit doel geactualiseerd op basis van de verwachte realisatie ten aanzien van de investeringen. Dit trekken we door naar 2022 en verder.

Balans (x €1 miljoen)	R2020	GB2021	B2022	B2023	B2024	B2025
materiële + immateriële vaste activa	696	725	787	802	812	817
financiële vaste activa (deelnemingen)	8	8	8	8	8	8
financiële vaste activa (doorleningen)	19	17	19	18	18	18
voorraden (grondexploitaties)	91	43	10	5	5	5
voorraden (overig)	7	7	7	7	7	7
vlottende activa overig	113	113	103	103	103	103
balanstotaal activa	934	913	934	943	953	958
eigen vermogen	351	319	324	312	314	313
voorzieningen	16	8	5	5	5	5
vaste schulden	373	393	443	458	468	473
kasgeldleningen	50	50	50	50	50	50
vlottende passiva overig	144	143	113	119	117	118
balanstotaal passiva	934	913	934	943	953	958
<i>totale baten excl. reserves</i>	995	909	969	969	969	969

Bijlagen

Bijlage 1. Kerngegevens

Kerngegevens

Kerngegevens per 1 januari	2020	2021	2022
Sociale structuur:			
Aantal inwoners	234.401	235.679	239.155
Inwoners < 20	45.861	45.755	45.182
Inwoners > 64 jaar	39.098	39.461	40.455
Inwoners 65 t/m 74 jaar	20.810	21.065	21.365
Inwoners 75-84 jaar	12.893	13.016	13.500
Inwoners 85 jaar e.o.	5.395	5.380	5.590
Aantal WW-uitkeringen	3.582	4.314	4.000
Aantal bijstandsgerechtigden WWB/Participatiewet ¹	6.245	6.476	6.845
Fysieke structuur:			
Oppervlakte gemeente (in ha)	8.892	8.892	8.941 ²
Lengte wegen (in km)	931	946	950 ²
Aantal woningen	112.779	114.348	116.595
Aantal bewoners per woning	2,08	2,06	2,05
% huurwoning	54	54	54
% eigen woning	46	46	46

¹ Deze indicator komt terug bij [taakveld 6.3 'Inkomensregelingen'](#) als 'aantal verstrekte uitkeringen Participatiewet'.

² Door een grenswijziging met Best komt er per 1 januari 2022 tussen de 40 en 50 hectare grondgebied bij. Het grootste deel hiervan (ongeveer 44 ha) ligt in Strijp in de wijk BA2.

Algemene gegevens

Algemene gegevens	2020	2021	2022
Personeel:			
Formatie in fte's	1.928	2.009	2.053
Prijsspeil	1 jan. 2020	1 jan. 2021	1 jan. 2022
Totaal personeelskosten (x €1.000)	189.009	195.910	208.862
Rente:			
Omslagrente	1%	1%	1%
Rente grondexploitatie	1,34%	1,5%	1,3%
Rente IHP; bestaande kredieten	1%	1%	1%
Rente IHP; nieuwe kredieten	1%	1%	1%
Rente reserves / voorzieningen	1%	1%	1%
Prijsstijging voor:			
Goederen en diensten	2%	2%	1,4%
Subsidies oud (van voor de decentralisaties)	2%	2%	1,4%
Subsidies nieuw (WMO/Jeugd)	3,4%	3,4%	2,2%
Indexering inkomsten:			
OZB	2%	1,6%	6,6%
Tarieven, belastingen, rechten	2%	2%	1,4%
Overige	2%	2%	1,4%

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn middelen die de gemeente naar eigen inzicht mag besteden. Dit betreft onderstaande onderdelen.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen (x 1.000)	2022	2023	2024	2025
Lokale heffingen waarvan besteding niet gebonden is				
OZB	82.774	83.274	83.274	83.274
Hondenbelasting	1.192	1.192	1.192	1.192
Precariorechten	1.095	1.095	1.095	1.095
Uitkeringen gemeentefonds				
Gemeentefonds	524.862	514.944	511.551	507.708
Dividend				
BNG	400	400	400	400
Eindhoven Airport	113	113	113	113
Enexis	15	15	15	15
Saldo financieringsfunctie				
Financieringsfunctie	-1.972	-3.459	-2.495	-2.340
Overige algemene dekkingsmiddelen				
Rente eigen kapitaal	1.420	1.284	1.203	1.264
Rente belegde reserves	1.847	1.925	1.868	1.913
Vennootschapsbelasting	pm	pm	pm	pm
Subtotaal	611.746	600.783	598.216	594.634
Onvoorzien	239	239	239	239
Totaal algemene dekkingsmiddelen	611.985	601.022	598.455	594.873

Bij de lokale heffingen geldt een onderscheid tussen heffingen waarvan de besteding gebonden is en heffingen waarvan dat niet zo is. De belangrijkste niet-gebonden lokale heffing vormt de OZB en in beduidend mindere mate de hondenbelasting en precariorechten. De belangrijkste gebonden lokale heffingen zijn de afvalstoffenheffing, rioolrechten en de legesinkomsten.

De uitkeringen gemeentefonds zijn op basis van de meicirculaire 2021 opnieuw berekend en in de meerjarenbegroting 2022-2025 opgenomen. De weergegeven bedragen zijn inclusief de stelpost BCF-plafond en de stelpost jeugdhulp (vanaf 2023). Het saldo financieringsfunctie betreft het saldo van alle betaalde en ontvangen rente. Er wordt geen rente bijgeschreven op reserves en voorzieningen. Deze rente valt vrij ten gunste van de algemene middelen.

Jaarlijks is in de begroting een bedrag van € 239.000 voor onvoorziene lasten opgenomen, voor niet begrote uitgaven die onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn (de 3 o's).

Bijlage 2. Financieel overzicht

Lasten

LASTEN	perso- neels lasten	kapitaal lasten	goederen en diensten	subsidies en over- drachten	overhead en apparaats- kosten	overig	toevoe- gingen voorzie- ningen	toevoe- ging reserves	totaal lasten
0.1 Bestuur	7.211	97	3.210	2.494	774	0	0	122	13.908
0.2 Burgerzaken	6.137	36	1.821	1.082	376	0	0	486	9.938
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.098	80	150	0	305	0	0	0	1.633
0.4 Overhead	73.319	5.954	23.446	0	-14.351	0	0	25.243	113.611
0.5 Treasury	0	3.277	274	0	119	-1.357	0	0	2.313
0.61 OZB woningen	1.087	0	124	0	112	0	0	0	1.323
0.62 OZB niet-woningen	700	0	80	0	113	0	0	0	893
0.63 Parkeerbelasting	312	0	36	0	32	0	0	0	380
0.64 Belastingen overig	422	7	317	0	112	0	129	0	987
0.7 Algemene en ov. uitkering gem.fonds	0	0	0	0	116	0	0	0	116
0.8 Overige baten en lasten	0	11	239	0	470	-4.874	0	35	-4.119
0.9 Venootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat rek. van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0 Bestuur en ondersteuning	90.286	9.462	29.697	3.576	-11.822	-6.231	129	25.886	140.983
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	104	124	130	15.234	0	0	0	0	15.592
1.2 Openbare orde en veiligheid	15.718	377	3.045	512	67	49	0	0	19.768
1 Veiligheid	15.822	501	3.175	15.746	67	49	0	0	35.360
2.1 Verkeer en vervoer	5.135	4.676	30.237	103	242	-1.681	0	-115	38.597
2.2 Parkeren	1.082	1.235	7.192	0	32	67	0	2	9.610
2.3 Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.4 Economische havens en waterwegen	0	136	128	0	0	0	0	0	264
2.5 Openbaar vervoer	125	55	967	0	309	0	0	0	1.456
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	6.342	6.102	38.524	103	583	-1.614	0	-113	49.927
3.1 Economische ontwikkeling	774	16	815	1.643	6	0	0	0	3.254
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	159	-460	4.189	0	375	2.821	0	0	7.084
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	781	44	381	787	17	38	0	0	2.048
3.4 Economische promotie	626	0	394	1.835	392	0	0	0	3.247
3 Economie	2.340	-400	5.779	4.265	790	2.859	0	0	15.633
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	701	10.899	10.646	0	46	5	0	437	22.734
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.199	0	4.081	18.850	79	0	0	185	27.394
4 Onderwijs	4.900	10.899	14.727	18.850	125	5	0	622	50.128
5.1 Sportbeleid en activering	1.844	0	782	555	50	0	0	0	3.231
5.2 Sportaccommodaties	9.063	4.878	9.376	586	199	0	0	59	24.161
5.3 Cultuurpresentatie,-prod. en particip.	1.385	3.983	4.688	23.898	78	0	0	0	34.032
5.4 Musea	3.457	152	2.301	0	4	0	0	582	6.496
5.5 Cultureel erfgoed	600	37	795	246	0	0	0	70	1.748
5.6 Media	0	0	0	429	2	0	0	0	431
5.7 Openb. groen en (openlucht)recreatie	3.198	1.014	13.570	234	228	-457	0	250	18.037
5 Sport, cultuur en recreatie	19.547	10.064	31.512	25.948	561	-457	0	961	88.136
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.945	519	8.124	20.257	679	0	0	1	32.525
6.2 Wijkteams	884	0	1.558	29.999	0	0	0	0	32.441
6.3 Inkomensregelingen	7.976	1	1.435	131.633	940	0	0	0	141.985
6.4 Begeleide participatie	1.177	0	802	31.948	91	0	0	952	34.970
6.5 Arbeidsparticipatie	3.856	0	3.242	9.381	101	0	0	399	16.979
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.209	0	43	6.043	93	0	0	0	8.388
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	3.673	0	442	42.919	93	0	0	0	47.127
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	2.971	0	8.584	58.830	-9	0	0	0	70.376
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	2.078	61	1.496	47.996	24	0	0	0	51.655
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	2.078	0	46	7.834	-38	0	0	0	9.920
6 Sociaal domein	29.847	581	25.772	386.840	1.974	0	0	1.352	446.366
7.1 Volksgezondheid	885	0	8.962	987	86	0	0	0	10.920
7.2 Riolering	1.687	2.196	4.707	258	0	1.663	10.932	0	21.443
7.3 Afval	464	145	20.700	0	111	5.124	500	0	27.044
7.4 Milieubeheer	3.238	612	8.411	0	51	63	0	2.176	14.551
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	74	10	699	0	80	0	0	0	863
7 Volksgezondheid en milieu	6.348	2.963	43.479	1.245	328	6.850	11.432	2.176	74.821
8.1 Ruimte en leefomgeving	5.984	247	4.843	64	2	1.424	0	741	13.305
8.2 Grondexploitatie (niet- bedrijventerreinen)	1.272	4.209	17.784	0	70	52.095	0	437	75.867
8.3 Wonen en bouwen	26.174	752	5.911	0	7.322	-25.515	0	0	14.644
8 Volkshuisvesting, leefomgeving	33.430	5.208	28.538	64	7.394	28.004	0	1.178	103.816
Eindtotaal	208.862	45.380	221.203	456.637	0	29.465	11.561	32.062	1.005.170

Baten

BATEN	uitkering uit gemeente- fonds	overige rijks- bijdragen	belastingen en heffingen	goederen en diensten	overige over- drachten	overig	Onttrekking reserves	totaal baten
0.1 Bestuur	0	0	0	-236	-186	0	0	-422
0.2 Burgerzaken	0	-556	-2.915	-104	0	0	-525	-4.100
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	-87	0	0	0	-87
0.4 Overhead	0	0	0	-1.888	-349	0	-31.847	-34.084
0.5 Treasury	0	0	0	0	0	-4.007	0	-4.007
0.61 OZB woningen	0	0	-39.189	0	0	0	0	-39.189
0.62 OZB niet-woningen	0	0	-43.585	0	0	0	0	-43.585
0.63 Parkeerbelasting	0	0	-16.022	0	0	0	0	-16.022
0.64 Belastingen overig	0	0	-2.287	-535	-10	-15	0	-2.847
0.7 Algemene en ov. uitkering gem.fonds	-524.862	0	0	0	0	0	0	-524.862
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	-35	0	0	0	-35
0.9 Venootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat rek. van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0
0 Bestuur en ondersteuning	-524.862	-556	-103.998	-2.885	-545	-4.022	-32.372	-669.240
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	-407	0	0	0	-407
1.2 Openbare orde en veiligheid	0	0	-450	-949	0	0	0	-1.399
1 Veiligheid	0	0	-450	-1.356	0	0	0	-1.806
2.1 Verkeer en vervoer	0	-592	-556	-1.853	0	0	-83	-3.084
2.2 Parkeren	0	-600	-121	-1.671	-600	0	-2.827	-5.819
2.3 Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0	0	0
2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	-60	-58	0	0	0	-118
2.5 Openbaar vervoer	0	0	-12	0	0	0	0	-12
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	0	-1.192	-749	-3.582	-600	0	-2.910	-9.033
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	-6.356	0	0	0	-6.356
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	-44	-1.455	0	-324	0	0	-1.823
3.4 Economische promotie	0	0	-2.557	-260	0	0	-49	-2.866
3 Economie	0	-44	-4.012	-6.616	-324	0	-49	-11.045
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	0	0	0	-2.676	-63	0	-3.172	-5.911
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	-12.029	0	0	-473	0	-807	-13.309
4 Onderwijs	0	-12.029	0	-2.676	-536	0	-3.979	-19.220
5.1 Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0	0	-292	-292
5.2 Sportaccommodaties	0	-1.210	0	-9.774	-51	0	-28	-11.063
5.3 Cultuurpresentatie,-prod. en particip.	0	0	0	-4.013	0	0	0	-4.013
5.4 Musea	0	0	0	-1.016	0	0	-582	-1.598
5.5 Cultureel erfgoed	0	-70	0	-66	0	0	-1	-137
5.6 Media	0	0	0	0	0	0	0	0
5.7 Openb. groen en (openlucht)recreatie	0	0	0	-206	0	0	-1.295	-1.501
5 Sport, cultuur en recreatie	0	-1.280	0	-15.075	-51	0	-2.198	-18.604
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	0	-1.300	0	-1.850	0	0	0	-3.150
6.2 Wijkteams	0	0	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	0	-118.255	0	0	-2.794	0	0	-121.049
6.4 Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	0	-297	0	0	0	0	-399	-696
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	0	0	0	0	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	-537	0	-80	-2.000	-50	0	-2.667
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	-478	0	0	0	-478
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	-180	-850	0	0	-1.030
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0	0	0
6 Sociaal domein	0	-120.389	0	-2.588	-5.644	-50	-399	-129.070
7.1 Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0
7.2 Riolering	0	-78	-21.854	-520	0	0	0	-22.452
7.3 Afval	0	0	-28.577	-10	0	0	0	-28.587
7.4 Milieubeheer	0	-8.769	0	-5.612	0	-189	7.890	-6.680
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	0	0	-648	0	0	0	0	-648
7 Volksgezondheid en milieu	0	-8.847	-51.079	-6.142	0	-189	7.890	-58.367
8.1 Ruimte en leefomgeving	0	0	0	-3.462	-269	-226	-1.742	-5.699
8.2 Grondexploitatie (niet- bedrijventerreinen)	0	-575	0	-72.263	0	0	0	-72.838
8.3 Wonen en bouwen	0	0	-7.105	-2.664	-50	-25	-404	-10.248
8 Volkshuisvesting, leefomgeving	0	-575	-7.105	-78.389	-319	-251	-2.146	-88.785
Eindtotaal	-524.862	-144.912	-167.393	-119.309	-8.019	-4.512	-36.163	-1.005.170

Bijlage 3. Incidentele posten en structurele mutaties reserves

Incidentele posten

Taakveld bedragen x € 1.000	2022		2023		2024		2025		Toelichting
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
P0. Bestuur en Ondersteuning									
TV04 Overhead	405	-	-	-	-	-	-	-	- op orde brengen afdeling financiële administratie
TV04 Overhead	405	-	-	-	-	-	-	-	- op orde brengen afdeling inkoop
TV01 Bestuur	191	-	-	-	-	-	-	-	- inwonersparticipatie: incidentele impuls obv coalitieprogramma
TV01 Bestuur	350	-	400	-	-	-	-	-	- onderzoek toekomstbestendige Griffie
TV04 Overhead	278	-	728	-	-	-	-	-	- Architectuur
TV04 Overhead	700	-	700	-	-	-	-	-	- Governance, Risk, Compliancy; vervolgstap project
TV04 Overhead	200	-	-	-	-	-	-	-	- Identity- en Access management (IAM)/intensivering 2022
TV04 Overhead	300	-	300	-	-	-	-	-	- Procesmanagement/ professionaliseringsslag (van improviseren naar organiseren)
TV04 Overhead	500	-	500	-	-	-	-	-	- Ontwikkeltraject 'Richting Eindhoven'
TV04 Overhead	220	-	285	-	-	-	-	-	- nieuw financieel systeem (complexe voorbereiding, testen en implementatie)
TV04 Overhead	98	-	88	-	-	-	-	-	- Inbedden CRM-systeem/MS Dynamics;het opstellen van gedegen servicenormen en -afspraken, daarnaast moet het systeem voldoen aan de AVG- en security eisen
TV04 Overhead	125	-	125	-	-	-	-	-	- Integrale huisvesting: thuiswerkfaciliteiten regeling
TV04 Overhead	67	-	67	-	-	-	-	-	- Verzuim en re-integratie; versterking om langdurig werk-gerelateerd ziekteverzuim in goede banen te leiden
TV04 Overhead	209	-	-	-	-	-	-	-	- Organisatiewijziging nieuwe afd. Belastingen; optimaliseren van processen en werkzaamheden
TV01 Bestuur	67	-	67	-	-	-	-	-	- Formatie BAN op orde
TV04 Overhead	102	-	102	-	102	-	-	-	- Woondeal
mutaties bestemmingsreserves:									
TV04 Overhead	20.000	135	-	109	-	109	-	-	- saldireserve specifiek
TV04 Overhead	-	100	-	-	-	-	-	-	- reserve resereringen
TV04 Overhead	559	6.650	-	-	-	-	-	-	- reserve niet te activeren investeringen(vh MIP)
TV01 Bestuur	111	-	-	-	-	-	-	-	- reserve maatschappelijk nut projecten i.o
TV04 Overhead	659	-	469	-	-	-	-	-	- reserve duurzaamheidsfonds SVG
TV04 Overhead	3.600	-	-	-	-	-	-	-	- reserve strategische investeringen
mutaties algemene reserve:									
TV04 Overhead	-	24.868	-	11.969	2.149	-	-	1.063	reserve eigen kapitaal
Totaal P0. Bestuur en ondersteuning	29.146	31.753	3.831	12.078	2.251	109	-	1.063	
P1. Veiligheid									
TV12 Openbare orde en veiligheid	100	-	-	-	-	-	-	-	- ProjectToolBox Veiligheid; het beschikbaar maken van het systeem voor de afdeling Veiligheid; onder andere implementatiekosten, trainingskosten en overige gebruikskosten.
Totaal P1 Veiligheid	100	-	-	-	-	-	-	-	
P2. Verkeer, vervoer en waterstaat									
TV21 Verkeer en vervoer	480	442	-	-	-	-	-	-	- projecten maatschappelijk nut (dekking uit reserve)

Taakveld bedragen x € 1.000	2022		2023		2024		2025		Toelichting
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
TV22 Parkeren	4.027	1.200	-	-	-	-	-	-	- projecten maatschappelijk nut (dekking uit reserve)
mutaties bestemmingsreserves:									
TV21 Verkeer en vervoer	-115	38	-115	-	-	-	-	-	- reserve maatschappelijk nut projecten i.o.
TV22 Parkeren	-	2.827	-	-	-	-	-	-	- reserve maatschappelijk nut projecten i.o.
TV22 Parkeren	2	-	2	-	2	-	2	-	- reserve vastgoed eigenaarsonderhoud
mutaties algemene reserve:									
TV21 Verkeer en vervoer	-	-	2.000	-	2.000	-	-	-	- reserve eigen kapitaal
Totaal P2. Verkeer, vervoer en waterstaat	4.394	4.507	1.887	-	2.002	-	2	-	
P3. Economie									
TV34 Economische promotie	51	-	-	-	-	-	-	-	- project Open Eindhoven (dekking uit reserve)
TV33 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	787	787	-	-	-	-	-	-	- BIZ Eindhoven Centrum; subsidie (dekking uit bijdragen derden)
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.879	6.277	4.275	6.063	1.050	15.766	1.050	15.766	Grondexploitatie projecten bedrijventerreinen
TV32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.398	-	1.788	-	14.716	-	14.716	-	- Grondexploitatie projecten bedrijventerreinen/mutatie boekwaarden
TV34 Economische promotie	250	-	250	-	-	-	-	-	- versterken vestigingsklimaat: impuls conform coalitieakkoord
mutaties bestemmingsreserves:									
TV34 Economische promotie		49							reserve citymarketing, toerisme, recr.
Totaal P3. Economie	7.365	7.113	6.313	6.063	15.766	15.766	15.766	15.766	
4. Onderwijs									
TV42 Onderwijshuisvesting	1.932	-	-	-	-	-	-	-	- boekverlies activa onderwijshuisvesting
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	229	-	-	-	-	-	-	-	- Zomerscholen; impuls m.n. tbv bestrijden taalachterstand
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	991	991	816	816	816	816	-	-	- regionaal programma 'Naar de juiste plek'
mutaties bestemmingsreserves:									
TV42 Onderwijshuisvesting	-	2.682	-	595	-	595	-	595	reserve huisvesting onderwijs
TV43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	185	807	-	-	-	-	-	-	- reserve VVE
TV42 Onderwijshuisvesting	1	-	2	-	2	-	2	-	- reserve CO2-reductie
Totaal P4. Onderwijs	3.338	4.480	818	1.411	818	1.411	2	595	
P5. sport, cultuur en recreatie									
TV57 Openb. groen en (openlucht)recreatie	1.016	-	132	-	25	-	-	-	- projecten maatschappelijk nut (dekking uit reserve)
TV51 Sportbeleid en activering	52	-	-	-	-	-	-	-	- sportacquisiteur Eindhoven247 voor periode 2020-2022 (dekking uit reserve)
TV51 Sportbeleid en activering	46	-	-	-	-	-	-	-	- verhuizing VV Nieuw Woensel naar sportpark Eindhoven Noord
TV53 Cultuurpresentatie,-prod. en particip.	237	-	237	-	-	-	-	-	- eenmalige bijdrage tbv muziekgebouw en opstarten futurelab
mutaties bestemmingsreserves:									
TV57 Openb. groen en (openlucht)recreatie	250	1.016	-	132	-	25	-	-	- reserve maatschappelijk projecten nut i.o
TV57 Openb. groen en (openlucht)recreatie	-	250	-	-	-	-	-	-	- reserve bomencompensatie
TV51 Sportbeleid en activering	-	50	-	-	-	-	-	-	- reserve citymarketing, toerisme, recr.
TV51 Sportbeleid en activering	-	45	-	-	-	-	-	-	- saldireserve specifiek
TV52 Sportaccommodaties	59	28	60	28	61	8	64	8	reserve CO2-reductie vastgoed
TV54 Musea	232	232	232	232	232	232	232	232	reserve aankoop kunstvoorwerpen
TV54 Musea	350	350	350	350	350	350	350	350	reserve tentoonstellingen Van Abbemuseum
TV55 Cultureel erfgoed	-	1	-	1	-	1	-	1	reserve "revolving fund" monumenten
TV51 Sportbeleid en activering	-	197	-	-	-	-	-	-	- reserve buurtsportcoaches
TV55 Cultureel erfgoed	70	-	70	-	70	-	70	-	- reserve vastgoed eigenaarsonderhoud
Totaal P5. sport, cultuur en recreatie	2.312	2.169	1.081	743	738	616	716	591	

Taakveld bedragen x € 1.000	2022		2023		2024		2025		Toelichting
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
P6. Sociaal Domein									
TV65 Arbeidsparticipatie	696	297	696	297	399	-	399	-	projecten maatschappelijk nut (dekking uit reserve)
mutaties bestemmingsreserves:									
TV65 Arbeidsparticipatie	399	399	399	399	399	399	399	399	reserve maatschappelijk nut projecten i.o.
TV64 Begeleide participatie	952	-	916	-	-	179	-	1.689	Saldireserve specifiek
TV61 Samenkracht en burgerparticipatie	1	-	2	-	2	-	3	-	reserve CO2-reductie vastgoed
Totaal P6. Sociaal Domein	2.048	696	2.013	696	800	578	801	2.088	
P7. Volksgezondheid en milieu									
TV72 Riolering	78	78	-	-	-	-	-	-	projecten maatschappelijk nut (dekking uit reserve)
TV74 Milieubeheer	3.307	11.440	502	125	615	493	-	-	projecten maatschappelijk nut (dekking uit reserve)
TV74 Milieubeheer	47	-	-	-	-	-	-	-	deelname aan subsidieproject 'Vve POWER Brabant'
TV74 Milieubeheer	120	-	-	-	-	-	-	-	begeleiding 3 projecten ikv het programma duurzaamheid
mutaties bestemmingsreserves:									
TV74 Milieubeheer	1.326	242	1.144	-	-	-	-	-	reserve stimuleren energietransitie
TV74 Milieubeheer	225	-8.133	150	377	100	122	-	-	reserve maatschappelijk nut projecten i.o.
TV74 Milieubeheer	293	-	339	-	369	32	369	32	reserve Bio-energiecentr.&warmtenet Meerhoven
TV74 Milieubeheer	-	1	-	-	-	-	-	-	reserve WKO's
Totaal P7. Volksgezondheid en milieu	5.396	3.628	2.135	502	1.084	647	369	32	
P8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing									
TV81 Ruimte en leefomgeving	2.477	949	8.181	774	1.004	774	904	774	maatschappelijk nut projecten i.o. (dekking uit reserve)
TV81 Ruimte en leefomgeving	2.298	2.072	1.732	2.286	686	516	686	516	projecten faciliterend grondbedrijf
TV81 Ruimte en leefomgeving	-	226	-	-554	-	170	-	170	projecten faciliterend grondbedrijf/mutatie boekwaarden
TV82 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	19.817	69.131	16.046	30.429	13.223	10.941	13.236	11.406	grondexploitatie projecten niet-bedrijventerreinen
TV82 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	49.314	-	14.383	-	-2.282	-	-1.830	-	grondexploitatie projecten niet-bedrijventerreinen/mutatie boekwaarden
TV83 Wonen en bouwen	710	-	710	-	-	-	-	-	levendige en leefbare wijken: impuls conform coalitieakkoord
TV83 Wonen en bouwen	663	-	683	-	-	-	-	-	Slim verduurzamen vastgoed; geprognostiseerde desinvesteringen
TV83 Wonen en bouwen	150	-	150	-	150	-	-	-	Woondeal
mutaties bestemmingsreserves:									
TV81 Ruimte en leefomgeving	741	1.528	594	7.407	444	230	344	130	reserve maatschappelijk nut projecten
TV81 Ruimte en leefomgeving	-	214	-	214	-	214	-	214	reserve knooppunt XL
TV83 Wonen en bouwen	-	263	-	476	-	11	-	30	reserve CO2-reductie vastgoed
TV83 Wonen en bouwen	-	141	-	141	-	141	-	-	saldireserve specifiek
Totaal P8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	76.170	74.524	42.479	41.173	13.225	12.997	13.340	13.240	
Totaal staat incidentele baten en lasten	130.269	128.870	60.557	62.666	36.684	32.124	30.996	33.375	
Saldo incidentele baten en lasten		1.399		-2.109		4.560		-2.379	

Toelichting incidentele baten en lasten

Hieronder volgt per programma een overzicht van de incidentele baten en lasten over het jaar 2022. Bedragen onder de € 0,5 miljoen worden niet separaat toegelicht. Het resultaat op projecten maatschappelijk nut in ontwikkeling (MNIO) wordt in algemene zin toegelicht. Per programma komt diverse keren een incidenteel resultaat terug op de projecten MNIO. Op diverse beleidsterreinen voeren we activiteiten projectmatig uit (bijvoorbeeld groot onderhoud, revitalisering bomen, verbeteren luchtkwaliteit). Bij de start van een project worden de beschikbare middelen samengebracht in de reserve MNIO. De lasten en baten en mutaties in de reserve merken we als incidenteel aan.

Op programma 0 ontstaat een saldo van –€2,6 miljoen. In de exploitatie wordt op verschillende onderwerpen (administratie, ICT, implementatie organisatievisie, ontwerp nieuw financieel systeem) tijdelijk personeel geplaatst. Een bedrag van € 20 miljoen wordt gestort in de saldireserve specifiek voor incidentele impulsen langs de lijnen van het coalitieakkoord (zie financiële hoofdlijn). Hiervan is €6,65 miljoen afkomstig uit de reserve niet te activeren investeringen. Deze reserve wordt afgesloten omdat de reserve Strategische investeringen deze functie feitelijk heeft overgenomen. In die reserve sparen we een bedrag van €3,6 miljoen.

Op programma 3 ontstaat een saldo van €0,2 miljoen. De (budgettair neutrale) mutaties grondexploitaties-bedrijventerreinen worden als incidenteel aangemerkt. De bijdrage van ondernemers voor de BedrijvenInvesteringsZone (BIZ) wordt als subsidie uitgekeerd.

Op programma 4 ontstaat een saldo van –€1,1 miljoen. Er is sprake van een boekverlies van €1,9 miljoen. Een bedrag van € 1 miljoen gaat naar een tijdelijk regionaal programma, dat t/m 2024 gesubsidieerd wordt door het Rijk. De mutaties in de reserves voor onderwijshuisvesting en voor- en vroegschoolse educatie worden als incidenteel aangemerkt.

Op programma 6 ontstaat een saldo van €1,4 miljoen. Het budget Sociale werkvoorziening (WSW) wordt jaarlijks naar beneden bijgesteld door ministerie SZW (sterfhuisconstructie). Via een reserve worden voordelen uit de jaren 2022 t/m 2024 ingezet voor tekorten in de jaren daarna.

Op programma 7 ontstaat een saldo van €1,8 miljoen. In de reserve stimuleren energietransitie wordt een bedrag gestort van €1,3 miljoen.

Op programma 8 ontstaat een saldo van €1,6 miljoen. De (budgettair neutrale) mutaties grondexploitaties niet-bedrijventerreinen worden als incidenteel aangemerkt. Er vindt een desinvestering plaats van €0,7 miljoen. In de kadernota is een incidentele impuls beschikbaar gesteld van €0,7 miljoen voor projecten in het kader van leefbare stad en wijken.

Structurele mutaties reserves

Omschrijving	2022		2023		2024		2025	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
0. Bestuur en ondersteuning								
- reserve opkomst verkiezingen	11		11		11		11	
- reserve burgerzaken	486	525	486	7	486	7	486	7
- reserve onderzoek en ontwikkeling	425		425		425		425	
- reserve kredietrisico's garanties geldleningen	35		35		35		35	
- reserve duurzaamheidsfonds SVGG		94		138		13		157
2. Verkeer, vervoer en waterstaat								
- reserve bovenwijkse voorzieningen		45		45		44		44
4. Onderwijs								
- reserve internationale school	436	490	436	3.887	436	483	436	479
5. Sport, cultuur en recreatie								
- reserve bovenwijkse voorzieningen		29		29		29		29
7. Volksgezondheid en milieu								
- reserve bodemsanering	332		332		332		332	
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing								
- risicoreserve PSV	398		398		398		398	
- reserve bovenwijkse voorzieningen	39		64		85		118	
Totaal structurele mutaties aan reserves	2.162	1.183	2.187	4.106	2.208	576	2.241	716

Structureel begrotingsaldo

Omschrijving	2022			2025		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
P0 Bestuur en Ondersteuning	26,5	-23,2	3,3	26,5	-25,2	1,3
P1 Veiligheid	35,4	-1,8	33,6	34,6	-1,8	32,8
P2 Verkeer, vervoer en waterstaat	50,0	-6,1	43,9	49,6	-4,6	45,0
P3 Economie	15,6	-11,0	4,6	24,5	-20,2	4,3
P4 Onderwijs	49,5	-15,2	34,3	38,8	-6,1	32,7
P5 Sport, cultuur en recreatie	87,2	-16,4	70,8	87,2	-16,4	70,8
P6 Sociaal Domein	445,0	-128,7	316,3	434,0	-131,6	302,4
P7 Volksgezondheid en milieu	72,7	-66,3	6,4	79,5	-65,3	14,2
P8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	102,6	-86,6	16,0	40,2	-27,5	12,7
Totaal van de programma's	884,5	-355,3	529,2	814,9	-298,7	516,2
Algemene dekkingsmiddelen	-	-611,7	-611,7	-	-594,6	-594,6
Overhead	88,4	-2,0	86,4	83,6	-2,0	81,6
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	0,2	-	0,2	0,2	-	0,2
Mutaties reserves	32,1	-36,2	-4,1	4,1	-5,5	-1,4
Geraamd resultaat	1.005,2	-1.005,2	-	902,8	-900,8	2,0
Incidentele baten en lasten				1,4		-2,4
Structureel begrotingsaldo				-1,4		4,4

Bijlage 4. Meerjarenraming 2022-2025

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
LASTEN						
0.1 Bestuur	44.143	12.997	13.786	13.475	13.100	13.138
0.2 Burgerzaken	7.574	8.384	9.452	8.601	9.833	9.960
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.538	1.527	1.633	1.629	1.628	1.628
0.4 Overhead	81.313	84.278	88.368	86.396	81.177	83.607
0.5 Treasury	52	1.893	2.313	3.588	2.624	2.469
0.61 OZB woningen	1.161	1.031	1.323	1.285	1.306	1.310
0.62 OZB niet-woningen	874	963	893	869	882	885
0.63 Parkeerbelasting	625	340	380	368	375	376
0.64 Belastingen overig	1.147	925	987	973	980	980
0.7 Algemene en ov. uitkering gem.fonds	113	114	116	116	116	116
0.8 Overige baten en lasten	-3.591	-4.170	-4.154	-4.154	-4.154	-4.154
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	1.324	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat rek. van baten en lasten	43.367	0	0	0	0	-2.000
0 Bestuur en ondersteuning	179.640	108.282	115.097	113.146	107.867	108.315
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	14.930	15.315	15.592	15.589	15.586	15.584
1.2 Openbare orde en veiligheid	15.650	18.050	19.768	19.369	19.024	19.011
1 Veiligheid	30.580	33.365	35.360	34.958	34.610	34.595
2.1 Verkeer en vervoer	37.487	37.580	38.712	39.418	39.302	41.866
2.2 Parkeren	4.116	7.310	9.608	5.677	5.673	5.999
2.4 Economische havens en waterwegen	168	269	264	263	262	261
2.5 Openbaar vervoer	1.306	1.574	1.456	1.202	1.343	1.433
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	43.077	46.733	50.040	46.560	46.580	49.559
3.1 Economische ontwikkeling	2.064	3.102	3.254	3.246	3.209	3.208
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4.200	6.534	7.084	6.867	16.554	16.550
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2.639	2.474	2.048	1.231	1.161	1.159
3.4 Economische promotie	4.319	4.122	3.247	3.186	3.085	3.605
3 Economie	13.222	16.232	15.633	14.530	24.009	24.522
4.2 Onderwijshuisvesting	19.440	19.822	22.297	25.519	22.313	22.486
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	22.339	15.554	27.209	18.317	17.258	16.353
4 Onderwijs	41.778	35.376	49.506	43.836	39.571	38.839
5.1 Sportbeleid en activering	3.785	3.177	3.231	3.170	2.922	2.920
5.2 Sportaccommodaties	24.345	24.219	24.102	24.141	24.673	25.240
5.3 Cultuurpresentatie,-prod. en particip.	34.723	33.481	34.032	34.189	34.166	34.081
5.4 Musea	6.356	5.892	5.914	5.939	5.911	5.915
5.5 Cultureel erfgoed	803	1.163	1.678	1.675	1.657	1.666
5.6 Media	411	420	431	431	431	431
5.7 Openb. groen en (openlucht)recreatie	15.404	14.984	17.787	17.012	16.838	16.924
5 Sport, cultuur en recreatie	85.827	83.336	87.175	86.557	86.598	87.177
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	24.698	31.386	32.524	32.531	32.579	32.336
6.2 Wijkteams	30.877	30.643	32.441	32.477	32.477	32.477
6.3 Inkomensregelingen	162.276	138.666	141.985	143.839	144.271	144.795
6.4 Begeleide participatie	37.079	34.342	34.018	34.113	33.274	32.652
6.5 Arbeidsparticipatie	13.773	15.425	16.580	16.924	16.633	16.959
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	7.929	7.997	8.388	8.375	8.369	8.369
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	44.378	48.407	47.127	47.105	47.095	47.096
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	52.654	49.681	70.376	63.568	58.591	57.743
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	57.613	48.273	51.655	51.650	51.652	51.651
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	8.802	8.726	9.920	9.914	9.914	9.914
6 Sociaal domein	440.080	413.546	445.014	440.496	434.855	433.992
7.1 Volksgezondheid	10.360	10.901	10.920	10.905	10.906	10.906
7.2 Riolering	17.801	19.520	21.443	26.530	28.124	29.017
7.3 Afval	25.038	26.042	27.044	27.999	28.983	29.800
7.4 Milieubeheer	12.248	10.564	12.375	9.074	9.594	8.932
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	775	844	863	863	859	859
7 Volksgezondheid en milieu	66.223	67.871	72.645	75.371	78.466	79.514
8.1 Ruimte en leefomgeving	25.112	13.815	12.564	17.539	9.339	9.622
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijfventreinen)	19.616	95.529	75.430	36.867	17.507	17.981
8.3 Wonen en bouwen	44.284	12.759	14.644	14.709	12.780	12.618
8 Volkshuisvesting, leefomgeving	89.012	122.103	102.638	69.115	39.626	40.221
Mutatie reserves	127.899	11.072	32.062	8.801	8.388	4.076
Saldo LASTEN	1.117.339	937.916	1.005.170	933.370	900.570	900.810

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
BATEN						
0.1 Bestuur	-857	-422	-422	-422	-422	-422
0.2 Burgerzaken	-3.254	-3.474	-3.575	-3.319	-5.264	-5.406
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-757	0	-87	-87	-87	-87
0.4 Overhead	-3.752	-2.060	-2.237	-1.912	-1.912	-1.912
0.5 Treasury	-3.685	-3.901	-4.007	-3.737	-3.599	-4.105
0.61 OZB woningen	-35.471	-36.299	-39.189	-39.689	-39.689	-39.689
0.62 OZB niet-woningen	-40.246	-40.893	-43.585	-43.585	-43.585	-43.585
0.63 Parkeerbelasting	-11.534	-15.223	-16.022	-16.022	-16.021	-16.021
0.64 Belastingen overig	-2.769	-2.668	-2.847	-2.847	-2.847	-2.847
0.7 Algemene en ov. uitkering gem.fonds	-545.139	-489.067	-524.862	-514.944	-511.551	-507.708
0.8 Overige baten en lasten	-418	-35	-35	-35	-35	-35
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat rek. van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
0 Bestuur en ondersteuning	-647.883	-594.042	-636.868	-626.599	-625.012	-621.817
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-409	-399	-407	-407	-407	-407
1.2 Openbare orde en veiligheid	-1.679	-1.680	-1.399	-1.399	-1.399	-1.399
1 Veiligheid	-2.089	-2.079	-1.806	-1.806	-1.806	-1.806
2.1 Verkeer en vervoer	-8.088	-2.694	-3.001	-2.559	-2.559	-2.559
2.2 Parkeren	-2.137	-1.764	-2.992	-1.892	-1.892	-1.938
2.4 Economische havens en waterwegen	-80	-123	-118	-118	-118	-118
2.5 Openbaar vervoer	-37	-212	-12	-12	-12	-12
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	-10.342	-4.793	-6.123	-4.581	-4.581	-4.627
3.1 Economische ontwikkeling	-3	0	0	0	0	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-4.343	-5.780	-6.356	-6.142	-15.845	-15.845
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-1.787	-2.128	-1.823	-1.036	-1.036	-1.036
3.4 Economische promotie	-2.940	-3.611	-2.817	-2.817	-2.817	-3.330
3 Economie	-9.073	-11.519	-10.996	-9.995	-19.698	-20.211
4.2 Onderwijshuisvesting	-5.779	-2.793	-2.739	-2.791	-2.791	-2.791
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-12.873	-3.180	-12.502	-4.120	-4.120	-3.238
4 Onderwijs	-18.652	-5.973	-15.241	-6.911	-6.911	-6.029
5.1 Sportbeleid en activering	-927	-58	0	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties	-9.271	-10.663	-11.035	-10.981	-10.985	-10.994
5.3 Cultuurpresentatie,-prod. en particip.	-3.538	-3.766	-4.013	-4.013	-4.013	-4.013
5.4 Musea	-2.759	-1.062	-1.016	-1.044	-1.044	-1.044
5.5 Cultureel erfgoed	-151	-145	-136	-136	-136	-136
5.6 Media	0	0	0	0	0	0
5.7 Openb. groen en (openlucht)recreatie	-1.167	-205	-206	-206	-206	-206
5 Sport, cultuur en recreatie	-17.813	-15.899	-16.406	-16.380	-16.384	-16.393
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-2.183	-2.466	-3.150	-3.764	-3.918	-3.918
6.2 Wijkteams	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	-142.317	-106.433	-121.049	-123.997	-123.742	-123.509
6.4 Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	-1.147	-1.347	-297	-297	0	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-6	0	0	0	0	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-2.465	-2.190	-2.667	-2.667	-2.667	-2.667
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-1.166	-478	-478	-478	-478	-478
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-2.775	-1.505	-1.030	-1.030	-1.030	-1.030
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-237	0	0	0	0	0
6 Sociaal domein	-152.297	-114.419	-128.671	-132.233	-131.835	-131.602
7.1 Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0
7.2 Riolering	-18.783	-20.892	-22.452	-27.490	-29.021	-29.904
7.3 Afval	-25.986	-27.561	-28.587	-29.542	-30.526	-31.343
7.4 Milieubeheer	-7.268	-3.701	-14.570	-3.255	-3.925	-3.437
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-538	-648	-648	-648	-648	-648
7 Volksgezondheid en milieu	-52.574	-52.802	-66.257	-60.935	-64.120	-65.332
8.1 Ruimte en leefomgeving	-17.365	-4.338	-3.957	-3.216	-2.195	-2.195
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-23.958	-92.927	-72.838	-34.333	-14.959	-15.494
8.3 Wonen en bouwen	-43.087	-10.238	-9.844	-9.845	-9.845	-9.845
8 Volkshuisvesting, leefomgeving	-84.410	-107.503	-86.639	-47.394	-26.999	-27.534
Mutatie reserves	-122.206	-28.887	-36.163	-26.536	-3.224	-5.459
Saldo BATEN	-1.117.339	-937.916	-1.005.170	-933.370	-900.570	-900.810

Bijlage 5. Geldleningen

Opgenomen en verstrekte langlopende geldleningen en overige vaste schulden

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Restant per 1-1-2022	Vermeerdering in 2022	Aflossing in 2022	Restant per 31-12-2022
Opgenomen geldleningen				
Opgenomen leningen (voor gemeentelijke financiering en doorgeleend aan derden)	392.266	81.228	31.228	442.266
Waarborgsommen van derden	491	-	-	491
Totaal vaste schuld	392.757	81.228	31.228	442.757
Verstrekte geldleningen				
Leningen aan woningbouwcorporaties	1.499	0	68	1.431
Leningen aan deelnemingen	5.377	0	0	5.377
Overige verstrekte leningen	9.748	2.500	370	11.878
Ontvangen waarborgsommen van derden	25	-	-	25
Totaal verstrekte leningen	16.649	2.500	438	18.711

Gewaarborgde geldleningen

bedragen x € 1.000

Leningen in het kader van:	Oorspronkelijk bedrag lening	Borgstelling per 01-01-2021	Aflossing 2021	Borgstelling per 31-12-2021
Gezondheidszorg	7.562	3.661	-297	3.365
Cultuur	3.912	3.049	-222	2.827
Sport	2.174	650	-87	563
Welzijn	1.000	873	-17	856
Woningbouw	0	0	0	0
Overig	5.170	2.537	-10	2.527
Totaal	19.818	10.771	-632	10.139

Per 31 december 2020 verleent de gemeente Eindhoven voor ca. € 1,39 miljard euro achtervang aan het waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Pas indien de reserve van het WSW plus de middelen (obligo's) van andere corporaties niet toereikend zijn, dienen het rijk en gemeenten renteloze leningen te verstrekken. Eind 2020 bedroegen deze samen ruim € 3,6 miljard.

Bijlage 6. Risico's

Bij risico's maken we onderscheid in externe risico's, strategische risico's en te voorkomen risico's. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risico's lichten we dit nader toe. De externe en strategische risico's staan in relatie tot het weerstandsvermogen. Deze risico's kunnen leiden tot een financiële tegenvaller van materiële betekenis die niet is afgedekt in de begroting. Te voorkomen risico's (die zich regelmatig voordoen en veelal goed meetbaar zijn) niet; hiervoor kunnen verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd.

De externe risico's zijn in hoofdlijnen gebaseerd op de financiële stresstest die in het verleden is uitgevoerd.

Externe risico's

Programma 0 Bestuur en ondersteuning

(Humanitaire) rampen

Bestaand, schadekans: mogelijk, risicobedrag: € 0 tot 15 miljoen.

Begin 2020 zijn we geconfronteerd met de uitbraak van corona wat al snel tot een pandemie leidde. De gevolgen van de crisis raken nagenoeg alle beleidsvelden. We hebben maatregelen getroffen om de stad overeind te houden. Ook het Rijk is gekomen met steunpakketten. De rijkscompensatie, ontvangen via de circulaires, en de eigen middelen zijn gestort in de saldireserve specifiek. Er is echter onzekerheid over de (middellange)-termijn effecten voor de stad van deze crisis en is onzeker hoe ver de steunpakketten van het rijk reiken. Daarnaast blijft natuurlijk altijd de kans bestaan op een nieuwe wezenlijke bedreiging van de veiligheid. Ook op kleinere schaal is er continu aandacht voor veiligheid (denk aan wateroverlast fietsenkelder 18 Septemberplein, brandveiligheid parkeergarage Mathildelaan).

Marktontwikkelingen

Bestaand, schadekans: mogelijk, risicobedrag: € 0 tot € 15 miljoen.

We zien kwetsbaarheden op de volgende vlakken in onze programma's: opwaartse druk op het loongebouw door krapte op de arbeidsmarkt, prijsstijgingen van aanbestedingen op (middel)langere termijn, het mogelijk maken van de groei van de stad en het claimrecht ISE. Meer algemeen spelen rentestijgingen, schommelingen op de vastgoedmarkt, economische ontwikkelingen en werkloosheid. We zien kwetsbaarheden op de volgende vlakken in onze programma's: opwaartse druk op het loongebouw door krapte op de arbeidsmarkt, prijsstijgingen van aanbestedingen op (middel)langere termijn, het mogelijk maken van de groei van de stad en het claimrecht ISE. Meer algemeen spelen rentestijgingen, schommelingen op de vastgoedmarkt, economische ontwikkelingen en werkloosheid.

De groei van de stad (schaalsprong) brengt ook risico's voor onze bedrijfsvoering mee die kunnen leiden tot imagoschade, afname vertrouwen in de overheid en negatieve financiële consequenties (zie de paragraaf bedrijfsvoering voor een nadere toelichting).

Rijksbezuinigingen

Bestaand, schadekans: mogelijk, risicobedrag: € 0 tot € 5 miljoen.

Gemeenten in Nederland zijn voor wat betreft hun inkomsten sterk afhankelijk van de Rijksoverheid. Het Gemeentefonds bestaat uit de algemene uitkering, integratie-uitkeringen en decentralisatie-uitkeringen. De jaarlijkse bijdrage aan gemeenten via dit fonds bedraagt zo'n € 30 miljard en wordt vanaf 2023 anders verdeeld. De fondsbeheerders (de minister van BZK en de staatssecretaris van Financiën) onderzoeken samen met gemeenten hoe het geld het best verdeeld kan worden. Daarnaast moet door herijking de verdeling eenvoudiger worden. Dit onderzoek bestaat uit 2 delen: de verdeelmodellen in het sociaal domein en de overige onderdelen van het gemeentefonds (klassiek domein). In de voorlopige uitkomsten is de gemeente Eindhoven één van de voordeelgemeenten. De invoering is echter geleidelijk en gemaximeerd op €15 per inwoner per jaar, wat mogelijk geen gelijke tred houdt met onze uitgaven in het kader van de verstedelijkingsopgave. Daarnaast zijn in maart van 2021 de Tweede Kamer verkiezingen geweest. De onderhandelingen hebben nog niet geleid tot een nieuw kabinet. Er ligt dus ook nog geen regeerakkoord voor de komende jaren. Onbekend is of het Rijk bezuinigingen gaat doorvoeren die de gemeenten gaan raken.

Daarnaast kunnen subsidies wegvallen (bijvoorbeeld het al dan niet continueren van de SDE-subsidie voor de Bio Energie Centrale in 2022).

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

(Humanitaire) rampen: Schade als gevolg van extreem weer

Bestaand, schadekans: waarschijnlijk, risicobedrag: € 2 miljoen.

In de afgelopen drie jaar is er regelmatig sprake geweest van schade als gevolg van droogte en stormen. Schade vindt plaats aan zowel bomen als beplanting, maar de gemeente maakt ook extra kosten voor het opruimen van de bomen en beplanting. Het maximale risicobedrag is gebaseerd op de schade van de afgelopen jaren. Naar verwachting zal extreem weer vaker voorkomen. Bij vervanging van beplanting en bomen wordt wel zoveel mogelijk rekening gehouden met risico's van droogte en stormen, zodat de nieuwe beplanting en bomen beter bestand zijn hiertegen.

Programma 6 Sociaal domein

Rijksbezuinigingen: Ontwikkeling rijksbeleid sociaal domein

Bestaand, schadekans: mogelijk, risicobedrag: € 0 tot 10 miljoen.

Betreft onder andere: uitname Wlz en doordecentralisatie bij Beschermd wonen vanaf 1 januari 2023 en restrisico's ten aanzien van de onvoorspelbaarheid macrobudget en verdeelsystematiek BUIG.

Ten aanzien van Beschermd Wonen is er sprake van onzekerheid met betrekking tot het juist kunnen begroten van de cliëntaantallen. In 2021 is een belangrijk deel van de cliëntpopulatie overgegaan naar de Wlz en is de financiering via een apart verdeelmodel per 1-1-2023, met een invoerpad van 10 jaar, nog niet afgerond. In de nieuwe situatie blijven bestaande cliënten voor rekening komen van de gemeente Eindhoven en nieuwe cliënten voor de gemeente van herkomst (op basis van het zogenaamde woonplaatsbeginsel). Met de regiogemeenten is de afspraak gemaakt om te werken aan een regionaal plan waarin onderlinge solidariteit en de gewenste innovatie verder wordt uitgewerkt. In 2022 zullen wij nader bezien hoe, op basis van solidariteit, een goed evenwicht kan worden gevonden in de verdeling van de te maken zorgkosten in relatie tot de te ontvangen rijksbijdrage.

Strategische risico's

Programma 0 Bestuur en ondersteuning

Afhandeling bezwaar- en beroepschriften

Bestaand, schadekans: mogelijk, risicobedrag: € 0,5 miljoen.

De afgelopen jaren is geïnvesteerd in het stabiliseren van het aantal binnenkomende bezwaar- en beroepsprocedures en klachten en het wegwerken van de achterstanden. Als gevolg van nieuw vastgesteld beleid onder andere binnen het Sociaal en Ruimtelijk Domein, met een grote impact op de samenleving, zien we een meer dan gebruikelijke toename van het aantal bewaar- en beroepszaken. Om de voorraad bezwaar- en beroepszaken beheersbaar te houden, is de formatie bij de afdeling Juridische Zaken tijdelijk uitgebreid (2022 en 2023). Afhankelijk van bovengenoemde ontwikkelingen handhaven we vooralsnog het bestaande risico op toenemende dwangsommen.

Asbestsaneerder TR Ketelhuis Eindhoven

Bestaand, schadekans: mogelijk, risicobedrag: € 0 tot 2,5 miljoen.

De curator van de failliete voormalig asbestsaneerder van het TR Ketelhuis Eindhoven, heeft in 2017 een claim ingediend bij de gemeente. De rechtbank heeft 4 september 2019 uitspraak gedaan. Het faillissement van Horyon is niet veroorzaakt door de gemeente. Maar de gemeente heeft ten onrechte geweigerd de "meer-meerwerk" opdracht te verstrekken. De schade die daaruit voortvloeit moet in een aparte schadestaatprocedure worden begroot. Er is dus nog geen concrete schadevergoeding toegewezen. De gemeente heeft op 28 november 2019 bij het Gerechtshof 's-Hertogenbosch hoger beroep ingesteld tegen het vonnis van de rechtbank. Dit hoger beroep en nog een aantal aanverwante rechtszaken zijn lopende. De eerstvolgende zitting in de hoofdzaak staat gepland voor de periode oktober 2021 - april 2022. De verwachting is dat het nog aantal jaar gaat duren voordat er een definitief vonnis ligt. Een inschatting van een reëel bedrag om te voorzien is derhalve op dit moment niet mogelijk.

Claim Lidl planschade (bestuursrechtelijk)

Bestaand, schadekans: mogelijk, risicobedrag: 5% tot 10% van € 1,58 miljoen.

Naar aanleiding van een eerste bestuursrechtelijke uitspraak van de Raad van State (8 februari 2017) zijn de gemeente en Lidl tot een minnelijke oplossing gekomen. Dit betreft een compensatie in natura, die is uitgewerkt in een vaststellingsovereenkomst (VSO), die beide partijen in maart 2019 hebben ondertekend. De bestuursrechtelijke procedure is hiermee per direct komen te vervallen. Echter, wanneer compensatie in natura door de gemeente Eindhoven niet slaagt, dient de gemeente Eindhoven Lidl in geld tegemoet te komen in een gefixeerde planschadevergoeding. Deze claim komt te vervallen bij het onherroepelijk worden van een nieuw bestemmingsplan voor de Hofdijkstraat. Planning: 4e kwartaal 2021.

Exploitatierisico's

Bestaand, schadekans: mogelijk, risicobedrag: € 0 tot 10 miljoen.

De externe risico's leiden ook tot effecten in de exploitatie en extra druk op de beschikbare budgetten. Hierbij kan worden gedacht aan de gevolgen voor de beheerbudgetten door grote strategische investeringen, wegvallende parkeerinkomsten door beleidskeuzes en herontwikkeling, druk op de veiligheidsbudgetten door groei van de stad. We houden, in lijn met de begroting 2021 10% van de normruimte beschikbaar om dit op te kunnen vangen.

Gevolgen vennootschapsbelastingplicht (VPB)

Bestaand, schadekans: mogelijk, risicobedrag: € 175.000 per jaar.

Per 1 januari 2016 is de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen in werking getreden. De berekende VPB-last voor de periode 2016-2020 is voor een beperkt deel nog gebaseerd op aannames en interpretaties van de wet- en regelgeving. De meeste onderwerpen zijn inmiddels uitgekristalliseerd, maar op het punt van reclame-inkomsten is er nog een verschil van inzicht tussen belastingdienst en gemeenten. Vooralsnog nemen we een risico mee bij de berekening van ons weerstandsvermogen van afgerond € 175.000 per belastingjaar. De reclame-inkomsten bedragen per jaar ongeveer € 700.000, de toerekenbare kosten zijn minimaal.

Kosten maatregelen inspecties wet- en regelgeving

Bestaand, schadekans: waarschijnlijk, risicobedrag: € 0,5 tot 1,5 miljoen.

Het uitvoeren van wet- en regelgevingsinspecties (W&R) wat betreft asbest, legionella, brandveiligheid en elektrotechnische veiligheid in ons gemeentelijk vastgoed, is een reguliere taak van de gemeente. Sinds 2020 hebben we de prioriteit hiervan verhoogd. De bijbehorende inspecties zijn in uitvoering en zullen binnen twee jaar zijn afgerond (uiterlijk 2023). Bij constatering van ernstige gebreken worden deze direct opgelost om aan de vigerende wet- en regelgeving te kunnen voldoen.

Indien dergelijke zaken zich voordoen, zullen ze in het eerstvolgende P&C-product worden gemeld. Maatregelen die wel noodzakelijk maar niet urgent zijn, zullen zoveel mogelijk worden opgevoerd in het MJOP. De financiële consequenties daarvan zullen worden vertaald naar de toekomstige begroting. De kosten van deze maatregelen, urgent en minder urgent, zijn op voorhand echter niet in te schatten.

OZB

Bestaand, schadekans: mogelijk, risicobedrag: € 0,6 miljoen.

Als gevolg van lopende beroepszaken bestaat een risico voor de daadwerkelijke OZB-opbrengst, hier is geen voorziening voor. Of het risico zich voordoet is afhankelijk van rechterlijke uitspraken. Het kan leiden tot negatieve correcties van belastingjaren 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 en 2022 in boekjaar 2022.

Risico inbaarheid dubieuze belastingdebiteuren

Nieuw, schadekans: mogelijk

Veel ondernemers en zzp'ers hebben als gevolg van de corona-crisis liquiditeitsnood. Daarom heeft het college van B&W besloten om voor hen op verzoek uitstel te verlenen van betaling (geen afstel) voor de gemeentelijke belastingen OZB, reinigingsrecht, afvalstoffenheffing, rioolheffing, precario, reclame- en toeristenbelasting en BIZ. Door de gemeente Eindhoven zijn een tweetal uitstelregelingen voor ondernemers ingesteld:

-Een uitstelregeling voor de ondernemers die uitstel van betaling hebben aangevraagd voor het jaar 2021 tot 1 juli 2021 om daarna in 6 termijnen te betalen;

-Een uitstelregeling voor de ondernemers die met een lockdown te maken hebben gehad met uitstel van betaling voor de zakelijke aanslag 2021, mogelijk tot 1 juli 2023.

Als gevolg van de coronacrisis is een mogelijke recessie voorspeld waardoor de invordering van de belastingen onder de druk kan komen te staan. De omvang daarvan laat zich op dit moment moeilijk voorspellen en kan de toereikendheid van de voorziening dubieuze belastingdebiteuren onder druk zetten. Dit geldt ook voor de extra kosten voor het ambtelijke apparaat voor de uitvoering van de uitstelregelingen.

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

BTW-risico bij realisatie fietsflat Neckerspoel

Bestaand, schadekans: mogelijk, risicobedrag: € 0,765 miljoen.

Er is mogelijk sprake van een niet verrekenbaar btw-risico bij ProRail, dat (deels) door de gemeente moet worden gedekt. De fietsenstalling wordt gebouwd onder de voorwaarden van het actieplan fietsparkeren, dat landelijk opereert. Het actieplan fietsparkeren raakt dan ook een groot aantal Nederlandse gemeenten. De VNG heeft (in samenwerking met NS en ProRail) een brief met drie veel voorkomende situatieschetsen aan het

ministerie van Financiën voorgelegd. Dit om te voorkomen dat elke gemeente zelfstandig naar de inspecteur moet of er een groot aantal identieke zaken aan de inspecteur van ProRail wordt voorgelegd. Met dit eenmalig voorleggen zouden alle gemeenten en ProRail duidelijkheid verkrijgen. Het ministerie van Financiën heeft de VNG gevraagd deze brief in te trekken. De casus fietsenstalling Neckerspoel achten wij (en ProRail) dusdanig afwijkend dat deze normaal gesproken akkoord bevonden moet worden. Er wordt echter geen garantie gegeven, aangezien fiscale wetgeving multi-interpretabel is en de aandacht er bij de inspecteur van ProRail vanwege de VNG-brief op gericht is. Vandaar dat wij dit risico benoemen en willen dekken.

Het plan is gezamenlijk met ProRail de inspecteur van de belastingdienst alsnog te informeren en gaande het proces de btw regulier terugvragen. Wanneer de fiscus hier niet mee akkoord is, zal ProRail in samenwerking met ons hier tegen in bezwaar gaan. Het risicobedrag dat hiervoor nu geraamd staat is € 1.530.900. Uitgaande van de verdeling 50% gemeente en 50% ProRail gaat het om € 765.450. De netto investering voor de gemeente zal met dit bedrag toenemen als de btw als niet verrekenbaar door de fiscus aangemerkt wordt.

Parkeerterrein 't Eindje

Bestaand, schadekans: mogelijk, risicobedrag: € 0 tot 0,5 miljoen.

Parkeerterrein 't Eindje is geen gemeentelijk eigendom, maar het betaald parkeren op dit terrein wordt wel door de gemeente geëxploiteerd. De eigenaren van dit terrein hebben het contract over de exploitatie en het beheer van het terrein met ingang van 1 maart 2018 opgezegd, omdat ze van mening zijn dat er achterstallig onderhoud is. Op dit moment vinden daarover onderhandelingen plaats met de eigenaren. Voor een mogelijke extra onderhoudsimpuls is bij de 2e turap van 2017 een bedrag gereserveerd. De onderhandelingen over de onderhoudswerkzaamheden lopen, maar de eigenaren van het parkeerterrein hebben ook de mogelijkheid om de exploitatie van dit parkeerterrein in eigen beheer te verzorgen. Als dat gebeurt, levert dat een structureel nadeel aan gedeerde parkeerinkomsten op.

Staat bruggen/viaducten

Bestaand, schadekans: mogelijk, risicobedrag: € 2,5 miljoen.

Bij bruggen en viaducten die ouder zijn dan 20 jaar bestaat het risico dat de constructie niet meer voldoet aan de huidige verkeersintensiteit. Met visuele inspecties kan niet in beeld worden gebracht of de constructie voldoende is. Door middel van risicoanalyses onderzoeken we of maatregelen noodzakelijk zijn.

Hierbij toetsen we aan regelgeving zoals het bouwbesluit en Eurocodes. Indien er niet wordt voldaan, onderzoeken we op welke wijze we wel weer aan regelgeving kunnen voldoen. Dit kan door het kunstwerk te vervangen of te versterken, maar een aslastbeperking hoort in bepaalde gevallen ook tot de mogelijkheden. Eind 2022 zijn de risico's van de kunstwerken inzichtelijk en is duidelijk welke maatregelen getroffen moeten worden. Op dit moment lopen we geen acuut risico.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Beroep Bibliotheek Eindhoven tegen subsidiebesluit SCE

Vervallen

De Bibliotheek Eindhoven (BE) had hoger beroep aangetekend tegen de subsidieverstrekking over de periode 2017-2020 door Stichting Cultuur Eindhoven (SCE) bij de Afdeling Bestuursrecht van de Raad van State (ABRvS). De ABRvS heeft begin 2021 het hoger beroep verworpen, waardoor het risico is vervallen.

Kandinsky

Bestaand, schadekans: mogelijk

Op basis van de nieuwe informatie van de claimanten is het onderzoek naar het eigendomsrecht van een schilderij van Kandinsky in het Van Abbemuseum vervolgd en zal de restitutiecommissie komen met een nieuwe beoordeling. Wij zijn hiervan in afwachting. Het is onduidelijk wanneer het nieuwe bindend advies gaat komen. Dit nieuwe advies kan net als bij het eerste advies allerlei, en mogelijk langdurige, juridische en financiële consequenties hebben.

Sportbesluit BTW / Specifieke uitkering sport

Bestaand, schadekans: mogelijk, risicobedrag: € 0,25 miljoen.

De btw-sportvrijstelling is met ingang van 1 januari 2019 aangepast. Het betreft een aanpassing door het ministerie van Financiën op grond van een uitspraak van het Europese Hof van Justitie. Hierdoor is het gelegenheid geven tot sportbeoefening door gemeenten weer vrijgesteld van btw. Dit kost de gemeente geld omdat ze de betaalde btw op onder andere investeringen in sportaccommodaties (alsmede onderhoud en exploitatie) niet meer als vooraf trek kan terugkrijgen van de belastingdienst. Vanuit het Rijk (ministerie VWS) is hiervoor compensatie opgenomen. De compensatie voor gemeenten gaat via de specifieke uitkering sport

(SPUK Sport). Aangezien er landelijk een (maximaal) plafond geldt voor de compensatie via de (jaarlijkse) specifieke uitkering, wordt het onderwerp als risico aangemerkt. De vaststelling van de specifieke uitkering sport 2019 heeft inmiddels plaatsgevonden (ter info: voor gemeente Eindhoven betrof dit een bedrag van € 2.652.986). Over 2019 is volledig gecompenseerd (m.a.w. het landelijk plafond 2019 was toereikend). De aanvraag voor de specifieke uitkering sport 2020 is voor 1 maart 2020 ingediend. De vaststelling van de specifieke uitkering sport 2020 vindt naar verwachting eind 2021/begin 2022 plaats. Tot moment van (definitieve) vaststelling van de uitkering voor het betreffende jaar bestaat er vanwege het plafond onzekerheid of volledige compensatie plaatsvindt. Het vermelde risicobedrag heeft betrekking op het risico i.v.m. het landelijk plafondbedrag. Daarnaast is continuïteit van de regeling SPUK sport een risico. De regeling SPUK sport geldt vooralsnog t/m 2023. Vanuit het rijk is nog geen duidelijkheid gegeven op welke wijze de regeling na 2023 gecontinueerd gaat worden.

Programma 6 Sociaal domein

Openeinderegelingen

Bestaand, schadekans: mogelijk, risicobedrag: € 5 miljoen.

Betreft regeling die personen voor Wmo en Jeugd recht geeft op een bijdrage indien zij voldoen aan bepaalde criteria. Het kenmerkende van deze regelingen is dat de uitgaven ervoor en het aantal gebruikers ervan niet gelimiteerd zijn.

Toename van de zorgzwaarte

Nieuw, schadekans: mogelijk, risicobedrag: € 6 miljoen.

Betreft het toekennen van zwaardere en/of duurdere indicatiestelling bij Wmo en Jeugd (o.m. via de medische verwijzroute).

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Afval: leveringscontract Attero

Bestaand, schadekans: mogelijk, risicobedrag: € 0 tot 1,5 miljoen voor Eindhoven.

Er speelde een geschil tussen Attero en de Brabantse gewesten die in de Vereniging van contractanten (VvC) zijn verenigd. Dit geschil ging over de garantieplicht van aanlevering van brandbaar restafval over het jaar 2015 tot en met januari 2017 en is tot een eindvonnis gekomen. Het eindvonnis geeft aan dat de Brabantse gewesten zijn verplicht tot het betalen van een naheffing van € 15 miljoen voor minder levering, waarvan € 5,1 miljoen voor de 21 gemeenten in MRE-verband. Er is door de Brabantse gewesten een procedure gestart bij het Gerechtshof om het vonnis te vernietigen. Het Gerechtshof heeft op 29 juni 2021 het vonnis vernietigd. Tegen deze uitspraak kan Attero nog in cassatie gaan.

De gemeente Eindhoven heeft binnen het aandeel restafval van de 21 MRE-gemeenten nagenoeg ongewijzigde hoeveelheden afval aangeleverd aan Attero. En stelt zich op het standpunt dat bij een succesvolle claim van Attero aan het MRE de bijdrage van de gemeente Eindhoven nihil is. Dat is tot nu toe ook steeds zo uitgedragen. Het gecalculeerde risico is gezien het voorgaande 0. De mogelijke claim zal volgens de gemeente Eindhoven dan ook betaald moeten worden door de overige regiogemeenten die in betreffende jaren minder afval zijn gaan aanleveren. Indien Eindhoven toch zou moeten meedoen in een regionale verdeling van de claim, is het risico maximaal € 1,5 miljoen. De uitwerking zal via het AB MRE gaan plaatsvinden in het najaar van 2021/voorjaar 2022. Binnen Eindhoven wordt voor deze vordering geen claim op de voorziening afvalstoffen gelegd.

Afwikkeling Renescience

Bestaand, schadekans: mogelijk, risicobedrag: € 2,5 miljoen.

Er zijn voorbereidingskosten gemaakt voor de businesscase Renescience door de GR Cure. Deze voorbereidingskosten bestaan uit twee componenten: enerzijds de voorbereidingskosten die betrekking hebben op de toepassing van de Renescience-techniek en anderzijds de voorbereidingskosten die betrekking hebben op onderzoek naar een biovergistingsinstallatie en een bewerkingsmethode. Deze voorbereidingskosten zijn niet gedekt binnen de begroting van Cure. In 2019 heeft de GR Cure de samenwerking met Orstedt om te komen tot de toepassing van de Renescience-techniek beëindigd. Dat betekent dat de GR Cure dit gedeelte van de voorbereidingskosten in 2019 als verlies heeft moeten nemen wat leidt tot een negatief vermogen van de GR Cure. Omdat op basis van de meerjarenbegroting van de GR Cure blijkt dat dit negatief eigen vermogen niet zonder extra bijdragen van de gemeenten kan worden ingelopen, hebben we een voorziening getroffen in de jaarrekening 2019 van Eindhoven ter grootte van het Eindhovense deel (€ 0,592 miljoen) in het negatief eigen vermogen van de GR Cure. Bij de jaarrekening Cure 2020 is in juli 2021 besloten dat Eindhoven haar aandeel in het negatieve eigen vermogen zal bijpassen, wat ten laste komt van genoemde voorziening.

Over het andere gedeelte van de gemaakte voorbereidingskosten (biovergisting en bewerkingsmethode) lopen

we nog het risico dat deze toekomstig ook tot een verlies gaan leiden. Op dat gedeelte heeft het risico van € 2,5 miljoen betrekking (conform de begroting 2022 van GR Cure) voor Eindhoven. In het coalitieakkoord is bepaald dat Eindhoven geen risicovolle participatie zal aangaan. In het najaar van 2021 zal naar verwachting duidelijk worden of dit onderdeel zal/kan worden van de met andere gemeenten lopende verkenning naar een te realiseren nascheidingsinstallatie in Zuid Nederland.

Programma Aanpak Stikstof

Bestaand, schadekans: mogelijk

Dankzij de door de minister getroffen snelheidsbeperkende maatregel op snelwegen (m.i.v. medio maart 2020 maximaal 100 km/h), door Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (Odzob) uitgevoerde gevoeligheidsanalyse en in provinciale context gemaakte afspraken over toedelen van stikstofruimte voor woningbouw, is het inmiddels duidelijk dat er voor geplande voorbereiding van woningbouw in Eindhoven vooralsnog geen belemmeringen zijn. Voor bedrijven (bijv. parkeergarage P5 luchthaven) en bedrijventerreinen is deze duidelijkheid er nog niet. Daar resteert een risico (vertraging/no go) vanwege het afzeggen van de veevoermaatregel. Momenteel wordt op rijksniveau bekeken of de sanering van varkenshouderij voldoende oplossing biedt voor het verkrijgen van stikstofruimte. Een provinciale stikstofbank is inmiddels operationeel (Ondersteuningsloket Stikstof).

Programma 8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Grondbedrijf – weerstandscapaciteit

Bestaand, schadekans: mogelijk, risicobedrag: € 16,7 miljoen.

Een toelichting hierover is terug te vinden in paragraaf 3g - Grondbeleid.

Bijlage 7. Reserves en voorzieningen

Reserves

Reserve (x € 1.000)	01-01-2022	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2022
Algemene reserves	142.017	0	24.868	117.149
2114 Reserve Eigen Kapitaal	142.017	0	24.868	117.149
Het Eigen Kapitaal is een algemene reserve waaraan geen specifieke bestemming is gegeven. Het Eigen Kapitaal is het belangrijkste onderdeel van de weerstandscapaciteit en dient als buffer voor het kunnen opvangen van tegenvallers.				
Bestemmings reserves	177.043	32.062	11.295	197.810
Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie	55.566	27.125	2.922	79.769
2020 Reserve Volkshuisvesting	2	0	0	2
Onderbrengen van middelen voortkomend uit de liquidatie van het Woningbedrijf per 1-1-1997, zodat bijdragen die verleend worden voor werkzaamheden op het gebied van de volkshuisvesting kunnen worden gevolgd. Door het vervallen van de Woonwagewet is per 1 april 2003 besloten om de reserve in te zetten om het ingezette woonwagenebeleid verder tot uitvoering te brengen.				
2098 Reserve herstructurering sportparken SEN	71	0	0	71
Herstructurering van sportpark Woensel, met name de velden van v.v. Woensel en ESV. Tevens voor de opvang van de lagere boekwinst bij verkoop van gronden als gevolg van een gewijzigde waardering (BBV).				
2116 Saldireserve specifiek	24.922	20.952	321	45.553
De Saldireserve Specifiek is een reserve die middelen bevat die zijn bestemd voor verschillende specifiek benoemde doeleinden (bestedingsfunctie).				
2124 Reserve internationale school	7.204	436	490	7.150
De middelen dienen voor de bouw en exploitatie van de Internationale School.				
2131 Reserve bodemsanering	332	332	0	664
Medefinanciering van uitvoeringstaken i.h.k.v. de Wet Bodembescherming en heeft tot doel stagnatie als gevolg van onverwachte verontreiniging te voorkomen en eventueel acuut optredende risico's van bodemverontreiniging te kunnen aanpakken.				
2132 Reserve integrale wijkvernieuwing	1.243	0	0	1.243
Doel is de beschikbare middelen te clusteren en daaruit de uitgaven te bekostigen van de integrale wijkvernieuwing.				
2166 Reserve buurtsportcoaches	197	0	197	0
Afdekking van de inzet combinatiefunctionaris/buurtsportcoaches en de bijbehorende activiteiten.				
2185 Reserve Opkomstverkiezingen	51	11	0	62
Jaarlijks wordt geld gereserveerd om bij verkiezingen een opkomstcampagne te kunnen voeren.				
2190 Reserve Burgerzaken	934	486	525	895
Egaliseren van de kosten van de verkiezingen over de jaren.				
2193 Reserve maatschappelijk nut projecten	2.622	0	0	2.622
Doel van deze reserve is de uitgaven te dekken voor investeringen van maatschappelijk nut.				
2277 Reserve WKO Botenlaan	130	0	1	129
Opvangen aanloopverliezen en tariefegalisatie.				
2291 Reserve huisvesting/het nieuwe werken	40	0	0	40
Realisatie van ambtelijke huisvesting en invoering van het nieuwe werken.				
2294 Reserve Citymarketing, toerisme, recr-ev	596	0	99	497
Inzetten t.b.v. incidentele activiteiten en investeringen op het gebied van citymarketing, toerisme, recreatie en evenementen.				
2304 Reserve voorbereid.krediet investeringen	376	425	0	801
Voorbereiding van (grote) investeringen (inclusief Grondbedrijf) mogelijk te maken.				
2306 Reserve Duurzaamheidsfonds SVGG	1.713	659	94	2.278
Mogelijk maken van flexibiliteit (BVP-aanbesteding /systeemgerichte aanpak) om te schuiven in tijd budgetten t.b.v. verduurzaming en taakuitvoering en binnen het contract SVGG.				
2314 Reserve VVE	1.363	185	807	741
Dekking van VVE begroting 2020 tot en met 2022				
2316 Reserve knooppunt XL	1.837	0	214	1.623
Gelden die in het plangebied internationale knoep XL als opbrengst of via winstneming vrijkomen tbv hetzelfde gebied inzetten om hiermee de ontwikkeling van internationale knoep XL daadwerkelijk gestalte te kunnen geven.				
2318 Reserve bovenwijkse voorzieningen	9.133	39	74	9.098
Ter dekking voor lasten van bovenwijkse voorzieningen.				
2332 Reserve reserveringen 2020	100	0	100	0
Monitoring van de in 2020 gereserveerde middelen Deze posten zijn allen specifiek benoemd.				
2333 Reserve strategische investeringen	1.200	3.600	0	4.800
Adequaat inspelen op eigen plannen en die van andere overheden en private partijen om strategisch te investeren in de stad ('schaalsprong').				
2334 Saldireserve actuele ontwikkelingen	1.500	0	0	1.500
Adequaat inspelen op actuele ontwikkelingen.				
Bestemmingsreserves met egalisatiefunctie	113.735	4.504	8.373	109.866
2040 Reserve huisvesting onderwijs	7.396	0	2.682	4.714
Het doel is toekomstige tekorten in het budget onderwijshuisvesting op te vangen. De voeding van de reserve wordt gevormd door de jaarlijkse overschotten binnen de onderwijsbegroting in eerdere jaren en door verkoopwinsten van schoolpanden.				
2146 Reserve maatsch nut in ontwikkeling	47.637	1.611	-2.325	51.573
Financiering van projecten met een maatschappelijk nut in ontwikkeling in de openbare ruimte.				
2197 Reserve aankoop kunstvoorwerpen	1.065	232	232	1.065
T.b.v. aankoop kunst (incl. bijkomende kosten).				

Reserve (x € 1.000)	01-01-2022	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2022
2198 Reserve tentoonstellingen Van Abbemuseum	2.117	350	350	2.117
Egaliseren kosten voor langlopende voorbereidings- en ontwikkelingskosten voor presentaties in van Abbemuseum.				
2268 Reserve bio energiecentrale Meerhoven	5.042	293	0	5.335
Vereffening alle kosten en opbrengsten energiecentrale.				
2287 Res.niet te activeren invester.(vh MIP)	12.181	559	6.650	6.090
Dekken van projecten maatschappelijk en economische nut.				
2296 Reserve Revolving fund monumenten	1.031	0	1	1.030
Met de opbrengsten uit monumenten financiële ruimte bieden om aan de onderhoudsverplichting en overige kosten met betrekking tot de monumenten te kunnen voldoen.				
2305 Reserve groot onderhoud	7.906	0	0	7.906
Het egaliseren van de groot-onderhoudskosten in de openbare ruimte (niet zijnde groen en water).				
2311 Reserve CO2-reductie	0	0	0	0
Het reduceren van de CO2-uitstoot in de stad				
2317 CO2-reductie vastgoed	1.606	61	291	1.376
Het egaliseren van kosten en revolving fund (bv bij subsidies) t.b.v. het programma SVV, verduurzamen kernportefeuille vastgoed.				
2319 Reserve vastgoed eigenaarsonderhoud	12.357	72	0	12.429
Het egaliseren van de onderhoudskosten vastgoed.				
2320 Reserve onderwijshuisv.eigenaarsonderhoud	2.134	0	0	2.134
Het egaliseren van de onderhoudskosten onderwijshuisvesting.				
2321 Reserve sport gebruikersonderhoud	2.975	0	0	2.975
Het egaliseren van de kosten gebruikersonderhoud sport.				
2322 Reserve SVGG planmatig onderhoud	3.358	0	0	3.358
Het egaliseren van het planmatige onderhoud in het kader van slim verduurzamen gemeentelijke gebouwen.				
2323 Reserve Biomassacentr.planmatig onderhoud	87	0	0	87
Het egaliseren van onderhoudskosten Bio Energie Centrale Meerhoven				
2324 Reserve Van Abbemuseum gebruikersonderhoud	680	0	0	680
Het egaliseren van onderhoudskosten gebruiker van Abbe.				
2325 Reserve Bomencompensatie	551	0	250	301
Dekking voor kosten bomencompensatie u/v Regeling Bomencompensatiefonds. Het egaliseren van uitgaven in de openbare ruimte tbv het aanplanten van een boom inclusief realisatie standplaats, het revitaliseren van het bomenbestand en onderzoek tbv regeling tegemoetkoming particuliere waardevolle bomen.				
2326 Reserve Groencompensatie	163	0	0	163
Dekking voor kosten groencompensatie u/v Regeling Groencompensatiefonds.				
2327 Reserve Mobiliteitsfonds	166	0	0	166
Het reserveren van middelen voor de financiering van maatregelen die direct bijdragen aan het verminderen van de parkeerdruk in de openbare ruimte waardoor de kwaliteit van het parkeeraanbod gegarandeerd blijft en er een bijdrage wordt geleverd.				
2328 Reserve Stimuleren energietransitie	1.203	1.326	242	2.287
Inzet op CO2 reductie door met name in te zetten op warmtetransitie.				
2330 Reserve regiobr. proj.bereikb.heidsagendaZOB	4.080	0	0	4.080
Het voldoen aan de cofinancieringsbijdrage van de gemeente Eindhoven ad € 5.109.317,-- voor financiering van de regiobrede projecten van de Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant conform de Samenwerkingsovereenkomst.				
Bestemmingsreserves met risicodekking	7.742	433	0	8.175
2276 Risicoreserve PSV	4.383	398	0	4.781
Ter dekking van mogelijke optredende risico's in de financiering en waarde van de gronden PSV.				
2313 Reserve risico's garanties geldleningen	3.359	35	0	3.394
Dekking van eventuele aanspraken/claims in verband met verstrekte garanties en geldleningen.				
TOTAAL RESERVES	319.060	32.062	36.163	314.959

Reserves meerjarig

(x € 1.000)	Jaartal	Stand 1-1	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Stand 31-12
Algemene reserve						
jaarrekening	2017	97.233	11.279	-17.658	-19.641	71.213
jaarrekening	2018	71.213	1.869	-14.871	-2.753	55.458
jaarrekening	2019	55.458	2.930	-29.952	71.595	100.031
jaarrekening	2020	100.031	8.462	-28.086	47.624	128.031
jaarrekening	2021					
begroting	2022	142.017	-	-24.868	-	117.149
Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie						
jaarrekening	2017	48.245	27.586	-38.178	-	37.653
jaarrekening	2018	35.797	23.920	-24.683	-	35.034
jaarrekening	2019	35.034	22.777	-21.160	-	36.651
jaarrekening	2020	36.651	81.087	-54.844		62.894
jaarrekening	2021					
begroting	2022	55.566	27.125	-2.922	-	79.769
Bestemmingsreserves met egalisatiefunctie						
jaarrekening	2017	49.036	56.392	-45.195	-	60.234
jaarrekening	2018	60.234	31.510	-14.884	-	76.859
jaarrekening	2019	78.293	55.015	-28.246	-	105.062
jaarrekening	2020	105.062	42.118	-38.167		109.012
jaarrekening	2021					
begroting	2022	113.735	4.504	-8.373	-	109.866
Bestemmingsreserves tbv risicodekking						
jaarrekening	2017	9.908	2.963	-756	-	12.115
jaarrekening	2018	12.115	432	-2.197	-	10.350
jaarrekening	2019	10.350	2.078	-4.455	-	7.973
jaarrekening	2020	7.973	445	-1.109		7.309
jaarrekening	2021					
begroting	2022	7.742	433	-	-	8.175
Totaal						
jaarrekening	2017	204.423	98.220	-101.787	-19.641	181.214
jaarrekening	2018	179.358	57.731	-56.635	-2.753	177.702
jaarrekening	2019	179.135	82.800	-83.813	71.595	249.717
jaarrekening	2020	249.717	132.111	-122.206	47.624	307.246
jaarrekening	2021					
begroting	2022	319.060	32.062	-36.163	-	314.959

Voorzieningen

Voorziening (x € 1.000)	01-01-2022	Toevoeging	Aanwending	31-12-2022
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.160	0	794	1.366
5115 Voorziening risico's schulddienstverlening	150	0	0	150
Ten behoeve van oninbare leningen verstrekt door Schulddienstverlening (Stadsbank)				
5191 Voorziening voormalig personeel	438	0	62	375
Kosten voormalig personeel				
5226 Voorziening frictiekosten ombuigingen	66	0	66	0
De voorziening dient ter financiering van de frictiekosten (loon- en WW-kosten) van (tijdelijk) boventalligen als gevolg van de afwikkeling van de uit Route 2014 voortvloeiende personele taakstellende bezuiniging.				
5270 Voorziening sociaal plan medewerkers IJsbaan	330	0	201	129
Afwikkeling van de financiële aspecten naar aanleiding van het overeengekomen sociaal plan voor de medewerkers IJsbaan welke ten tijde van de verzelfstandiging in dienst waren bij de gemeente Eindhoven.				
5272 Voorziening overige WW-ers	489	0	119	370
Bekostigen van de WW verplichtingen van voormalige werknemers				
5273 Voorziening wachtgeld bestuurders	0	0	0	0
Voldoen aan de wachtgeldverplichtingen voormalige bestuurders				
5274 Voorziening claims en juridische geschillen	623	0	346	278
Afwikkelen van lopende claims en geschillen waarbij sprake is van onzekerheid				
5276 Voorziening Renescience	64	0	0	64
Dekken negatief eigen vermogen GR Cure dat is ontstaan door beëindigen van de samenwerking met Orsted				
Voorziening ter egalisering van kosten	1.202	0	0	1.202
5267 Voorziening tariefseglisatie riolering	1.202	0	0	1.202
Egalisatie van tarieven om tekorten of overschotten uit rioolexploitatie op te vangen.				
Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven	3.861	10.932	13.849	944
5135 Voorziening Riolen	3.861	10.932	13.849	944
Deze voorziening wordt ingezet voor vervangings- en verbeteringsinvesteringen vanuit het Gemeentelijk Rioleringsplan.				
Voorziening voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	500	500	0	1.000
5132 Voorziening afvalstoffen	500	500	0	1.000
Opvangen van schommelingen in de afvalstoffenheffing (huishoudens) en reinigingsrecht (bedrijven).				
TOTAAL VOORZIENINGEN	7.723	11.432	14.643	4.512

Bijlage 8. Investerings

Staat van investeringen: Strategische investeringen

Bedragen x € 1.000	Totale investeringsopgave (krediet)		Investeringsaldo per 1 januari 2021		Planning 2021		Planning 2022		Planning 2023 en verder	
	Uitgaven	Bijdr. derden	Uitgaven	Bijdr. derden	Uitgaven	Bijdr. derden	Uitgaven	Bijdr. derden	Uitgaven	Bijdr. derden
Wegenstructuur Eindhoven Noordwest	92.963	65.195	54.937	37.929	20.578	30.286	15.239	159	19.121	7.485
HOV2	46.964	37.794	8.386	5.099	1.792	2.685	330	211	6.264	2.203
HOV3	30.000	20.165	29.002	20.165	2.273	2.199	4.605	3.095	22.124	14.871
Stationsgebied	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Strategische verwerving grond	48.340	-	45.861	-	18.526	-	14.500	-	12.835	-
Totaal strategische investeringen	218.267	123.155	138.186	63.194	43.169	35.171	34.674	3.465	60.343	24.559
Totaal vervangingsinvesteringen	683.553	158.842	516.495	106.173	114.570	28.108	154.008	18.282	247.916	59.783
Totaal investeringsplanning	901.820	281.997	654.681	169.367	157.740	63.278	188.682	21.747	308.269	84.341

Staat van investeringen: Vervangingsinvesteringen

Bedragen x € 1.000	Totale investeringsopgave (krediet)		Investeringsaldo per 1 januari 2021		Planning 2021		Planning 2022		Planning 2023 en verder	
	Uitgaven	Bijdr. derden	Uitgaven	Bijdr. derden	Uitgaven	Bijdr. derden	Uitgaven	Bijdr. derden	Uitgaven	Bijdr. derden
Aardgasvrije wijken	5.756	1.079	5.756	1.079	700	0	3.500	0	1.556	1.079
Dienstauto's	213	-	125	-	121	-	-	-	4	-
Facilitaire zaken	4.374	-	3.068	-	2.208	-	305	-	555	-
Facilitaire zaken van Abbe museum	1.156	-	963	-	316	-	466	-	181	-
Hard- en software	25.380	-	21.464	-	4.458	-	2.603	-	14.403	-
Onderwijshuisvesting	172.728	-	136.557	-	31.504	-	57.267	-	47.776	-
Waarvan: - Huygens lyceum	18.827	-	18.557	-	10.903	-	7.654	-	-	-
- Lorentz Casimir lyceum	19.915	-	19.915	-	735	-	15.000	-	4.162	-
- Van Maerlant lyceum	20.975	-	20.975	-	17	-	12.900	-	8.058	-
- Spilcentrum Eckart	6.285	-	6.285	-	786	-	4.999	-	500	-
Openbare ruimte	319.950	135.518	215.410	85.011	52.519	25.091	64.993	15.713	97.898	44.206
Waarvan: - Mathildelaan	2.701	1.301	2.256	1.040	171	1.230	2.085	960	-	-1.150
- Snelfietsroute Helmond	3.874	645	3.340	165	853	710	1.933	2.103	554	-2.647
- Centrumgebied	17.754	5.823	15.034	4.971	1.962	573	2.970	989	10.103	3.409
- maatregelenpakket de Run	13.574	9.610	13.268	9.610	416	3.326	-	2.147	12.852	4.137
Sport	36.454	4.628	29.498	3.512	4.784	772	7.608	1.264	17.106	1.476
Slim verduurzamen gemeentelijke gebouwen	22.413	-	17.893	-	3.389	-	7.140	-	7.364	-
Slim verduurzamen vastgoed	17.064	427	13.442	166	7.792	169	2.685	-	2.966	-3
Vastgoed	67.465	17.130	63.480	17.003	6.625	2.029	7.207	1.305	49.648	13.669
Waarvan: Omvorming Tongelreep II	41.514	14.456	41.509	14.451	794	203	3.736	1.277	36.979	12.972
Veiligheid	1.150	60	779	46	154	46	225	-	400	-
voorbereidingskosten grond	9.450	-	8.059	-644	-	-	-	-	8.059	-644
Totaal vervangingsinvesteringen	683.553	158.842	516.495	106.173	114.570	28.108	154.008	18.282	247.916	59.783
Totaal strategische investeringen	218.267	123.155	138.186	63.194	43.169	35.171	34.674	3.465	60.343	24.559
Totaal investeringsplanning	901.820	281.997	654.681	169.367	157.740	63.278	188.682	21.747	308.269	84.341

Netto investeringen per taakveld

Taakveld (bedragen x € 1.000)	Netto investeringen					
	realisatie 2020	begroot 2021	begroot 2022	begroot 2023	begroot 2024	begroot 2025
0.1 Bestuur	188	79	-	54	110	53
0.2 Burgerzaken	129	121	-	-	-	-
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	98	-	-	-	-	-
0.4 Overhead	6.085	9.925	9.906	6.679	4.207	5.906
0.64 Belastingen overig	-	32	-	-	-	-
0.8 Overige baten en lasten	-	-	-	-	-	-
0 Bestuur en ondersteuning	6.500	10.157	9.906	6.733	4.317	5.959
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-	-	-	66	-	139
1.2 Openbare orde en veiligheid	451	4.422	725	-	400	-
1 Veiligheid	451	4.422	725	66	400	139
2.1 Verkeer en vervoer	12.510	13.707	35.155	15.056	13.572	9.410
2.2 Parkeren	3.578	-652	483	600	674	4.385
2.4 Economische havens en waterwegen	-	-	-	-	-	-
2.5 Openbaar vervoer	314	259	988	3.750	2.384	801
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	16.402	13.314	36.626	19.406	16.630	14.597
3.1 Economische ontwikkeling	-	-	-	-	-	-
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	5	152	-	-	-	-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	240	-	-	-	-
3 Economie	5	392	-	-	-	-
4.2 Onderwijshuisvesting	24.904	32.066	57.276	32.228	11.406	3.960
4 Onderwijs	24.904	32.066	57.276	32.228	11.406	3.960
5.2 Sportaccommodaties	5.049	6.318	9.197	18.521	13.649	11.217
5.3 Cultuurpresentatie,-prod. en particip.	1.904	1.658	2.176	1.262	316	4.104
5.4 Musea	94	316	466	-	156	29
5.5 Cultureel erfgoed	53	-51	140	18	270	250
5.7 Openb. groen en (openlucht)recreatie	1.270	4.256	5.507	4.991	1.933	1.726
5 Sport, cultuur en recreatie	8.370	12.497	17.486	24.792	16.324	17.326
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	925	2.453	735	133	166	1.001
6.3 Inkomensregelingen	-	-	-	-	-	-
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-	49	-	109
6 Sociaal domein	925	2.453	735	182	166	1.110
7.2 Riolering	258	3.194	7.095	1.029	401	431
7.3 Afval	360	508	182	298	296	54
7.4 Milieubeheer	342	639	3.689	153	-	370
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-	-	-	-	-	-
7 Volksgezondheid en milieu	960	4.341	10.966	1.480	697	855
8.1 Ruimte en leefomgeving	4.794	-9.674	15.115	-465	129	12.765
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijfsterreinen)	-8.547	19.556	15.243	16.232	1.158	1.116
8.3 Wonen en bouwen	1.461	4.939	2.856	3.380	88	517
8 Volkshuisvesting, leefomgeving	-2.292	14.821	33.214	19.147	1.375	14.398
TOTAAL	56.225	94.463	166.934	104.034	51.315	58.344

Te autoriseren nieuwe kredieten

Kredieten	x € 1.000
Wegen	11.427
Stadland verbindingen	1.987
Groen	1.300
Koebrug (kunstwerken)	400
Verlichting	2.590
Pollers/bollards	1.285
Totaal Maatschappelijk nut	18.989
Speeltuinen	400
Totaal Economisch nut	400

Bijlage 9. Vaste activa

Taakveld (bedragen x € 1.000)	Aanschaf waarde 1-1-2021	Mutatie 2021	Aanschaf waarde 1-1-2022	Vermeer- deringen 2022	Vermind- eringen 2022	Aanschaf waarde 31-12-2022
0.1 Bestuur	1.099	79	1.178	0	0	1.178
0.2 Burgerzaken	391	121	512	0	0	512
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	196	0	196	0	0	196
0.4 Overhead	97.604	9.925	107.529	9.906	0	117.435
0.64 Belastingen overig	1.456	32	1.488	0	0	1.488
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.715	0	1.715	0	0	1.715
1.2 Openbare orde en veiligheid	2.285	4.422	6.707	725	0	7.432
2.1 Verkeer en vervoer	45.577	13.707	59.284	39.685	4.530	94.439
2.2 Parkeren	33.665	-652	33.013	694	211	33.496
2.4 Economische havens en waterwegen	4.892	0	4.892	0	0	4.892
2.5 Openbaar vervoer	1.212	259	1.471	4.888	3.900	2.459
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	45	152	197	0	0	197
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	349	240	589	0	0	589
4.2 Onderwijshuisvesting	306.614	32.066	338.680	57.276	0	395.956
5.2 Sportaccommodaties	124.373	6.318	130.691	11.773	2.576	139.888
5.3 Cultuurpresentatie,-prod. en particip.	81.325	1.658	82.983	2.176	0	85.159
5.4 Musea	1.870	316	2.186	466	0	2.652
5.5 Cultureel erfgoed	1.393	-51	1.342	140	0	1.482
5.7 Openb. groen en (openlucht)recreatie	12.208	4.256	16.464	6.461	954	21.971
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	13.618	2.453	16.071	735	0	16.806
6.3 Inkomensregelingen	0	0	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	3.096	0	3.096	0	0	3.096
7.2 Riolering	85.818	3.194	89.012	15.667	8.572	96.107
7.3 Afval	2.734	508	3.242	182	0	3.424
7.4 Milieubeheer	13.414	639	14.053	4.320	631	17.742
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	286	0	286	0	0	286
8.1 Ruimte en leefomgeving	11.945	-9.674	2.271	15.273	158	17.386
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	95.785	19.556	115.341	15.457	214	130.584
8.3 Wonen en bouwen	15.274	4.939	20.213	2.856	0	23.069
Eindtotaal	960.239	94.463	1.054.702	188.680	21.746	1.221.636

Taakveld (bedragen x € 1.000)	Afschrijvingen per 1-1-2022	Afschrijving 2022	Boek- waarde 1-1- 2022	Boek waarde 31-12- 2022	Rente- lasten 2022	Kapitaal- lasten 2022	Toelichting
0.1 Bestuur	952	95	226	131	2	97	Dienstauto's van B&W en facilitaire voorzieningen raadszaal
0.2 Burgerzaken	269	34	243	209	2	36	Sectorspecifieke hard- en software
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	139	38	57	19	42	80	Vastgoedactiva van enkele gebouwen die geen beleidsveld dienen
0.4 Overhead	48.581	5.364	58.948	63.490	590	5.954	Hard- en software, slim verduurzamen gemeentelijke gebouwen, meubilair gemeentelijke gebouwen en (thuis)werkplekken en postauto's
0.64 Belastingen overig	1.453	7	35	28	0	7	Sectorspecifieke software
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0	11	11	Deelnemingen
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	996	112	719	607	12	124	Vastgoed van brandweer
1.2 Openbare orde en veiligheid	597	316	6.110	6.519	61	377	Camera's, vervoersmiddelen stadstoezicht en BITE bus en investeringen in fietsdepot
2.1 Verkeer en vervoer	5.635	2.539	53.649	86.265	544	3.083	Activa in de openbare ruimte, zoals wegen, fietspaden, verkeersregelinstallaties, verlichting, bruggen en investeringen in gladheidsbestrijding
2.2 Parkeren	9.738	989	23.275	22.769	246	1.235	Met name parkeerautomaten. Ook de strategische investering in HOV2
2.4 Economische havens en waterwegen	1.885	106	3.007	2.901	30	136	Activa voor (opwaarderen) Beatrixkanaal
2.5 Openbaar vervoer	90	40	1.381	2.329	15	55	Busstation Neckerspoel en de strategische investering HOV3
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	16	16	Deelneming
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	31	19	166	147	1	20	Flexibele standplaatsen, zoals toilet- en marktswagen
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	157	40	432	392	4	44	Expatcenter
4.2 Onderwijshuisvesting	88.407	6.419	250.273	301.130	2.548	8.967	Onderwijshuisvesting, inclusief de investeringen slim verduurzamen
5.2 Sportaccommodaties	50.780	4.082	79.911	85.026	796	4.878	Sportparken en sportvelden en wat daarbij hoort, zoals zitmaaiers. Ook de investeringen in het vastgoed van Sport (de accommodaties), inclusief slim verduurzamen
5.3 Cultuurpresentatie,-prod. en particip.	28.585	3.444	54.398	53.130	539	3.983	Vastgoed van de culturele panden, inclusief slim verduurzamen
5.4 Musea	1.020	140	1.166	1.492	12	152	Facilitaire activa voor het Van Abbemuseum (niet het vastgoed, wel de inrichting)
5.5 Cultureel erfgoed	981	33	361	468	4	37	Vastgoed van het cultureel erfgoed
5.7 Openb. groen en (openlucht)recreatie	2.745	682	13.719	18.544	132	814	Openbare speeltuinen en het openbaar groen (groeninrichting en groenvoorzieningen)
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	5.493	415	10.578	10.898	104	519	Vastgoed voor vrije tijdsaccommodaties, inclusief slim verduurzamen
6.3 Inkomensregelingen	0	0	0	0	1	1	
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	1.692	47	1.404	1.357	14	61	Vastgoed van het opvanghuis aan Kanaaldijk noord
7.2 Riolering	21.356	1.519	67.656	73.232	677	2.196	Activa van het gemeentelijk rioleringsplan
7.3 Afval	582	118	2.660	2.724	27	145	Betonnen buitenbakken en ondergrondse containers
7.4 Milieubeheer	3.385	410	10.668	13.947	107	517	Aardgasvrije wijken en de biomassacentrale Meerhoven
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	102	8	184	176	2	10	Gemeentelijke begraafplaatsen
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.139	277	1.132	15.970	2	279	Strategische investering Wegenstructuur Eindhoven Noordwest. Daarnaast activa voor geo-informatie (luchtfoto's, meetapparatuur)
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	242	29	115.099	130.313	666	695	De strategisch verwervingen, vastgoed en voorbereidingskosten voor grond
8.3 Wonen en bouwen	6.545	603	13.668	15.921	149	752	Vastgoed voor overige gemeentelijke eigendommen inclusief slim verduurzamen
	283.577	27.925	771.125	910.134	7.356	35.281	

Bijlage 10. Subsidies

Begrotingssubsidies

Voor het verstrekken van subsidie is een wettelijk voorschrift vereist. Artikel 4:23, derde lid, onderdeel c van de Algemene wet bestuursrecht bepaalt dat een wettelijk voorschrift niet vereist is indien de begroting de subsidieontvanger en het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld vermeldt. De bedragen in deze lijst zijn ramingen, mede gebaseerd op de gemeentelijke begrotingsrichtlijnen voor subsidies. Via budgettendossiers en door middel van subsidieverlening wordt het te verlenen bedrag bepaald.

Subsidieontvanger	Taak- veld	Subsidie 2021 (x €1.000)	Subsidie 2022 (x €1.000)
Economie			
Stichting Eindhoven Marketing (EHV365) *	3.4	728	0
Stichting Glow	3.4	788	799
Federatie Eindhovense Carnaval	3.4	105	107
Stichting Intocht Sint Nicolaas	3.4	18	19
Stichting Lichtjesroute	3.4	89	92
Stichting 18 September	3.4	55	56
Stichting Fakkeltocht	3.4	2	20
Koningsdag	3.4	105	107
Onderwijs			
Bibliotheek VVE in Bieb	4.3	953	972
RSV.VO (trajectbegeleiding 17-)	4.3	105	110
Cultuur			
Stichting Cultuur Eindhoven	5.3	22.295	22.607
Dutch Design Foundation inzake Dutch Design Week	5.3	210	213
Dutch Design Foundation inzake Dutch Design Awards	5.3	210	213
Design Academy Eindhoven inz. Graduation Show	5.3	105	107
Designmuseum/futurelab	5.3	500	500
Media			
Stichting Omroep Eindhoven en omgeving	5.6	418	424
Groen en Recreatie			
Trefpunt Groen Eindhoven	5.7	207	210
Brabants Landschap	5.7	20	20
Sociale basis			
Stichting Vredesburo	6.1	24	24
Stichting Vluchtelingen in de Knel (Bed Bad Brood)	6.1	701	711
Stichting Vluchtelingen in de Knel (Project Toekomstperspectief)	6.1	590	598
WIJeindhoven	6.2	29.607	29.711

* Door het opzeggen van de reclameovereenkomst met Stichting Eindhoven Marketing stopt de subsidie na 2021. Het traject voor een nieuwe reclameovereenkomst vanaf 2022 loopt nog. Deze overeenkomst wordt met een andere stichting afgesloten.

Niet-verrekenende gebouwgebonden kosten (x €1.000)

Naam instelling	Gebouw- gebonden kosten ¹	Waarvan verrekenend in huur ²	Bijdrage gemeente ³
Lumens Dynamo	519	198	321
Muziekgebouw Eindhoven N.V.	2.703	1.870	833
Stichting Cultureel Centrum de Effenaar	820	263	557
Parktheater Eindhoven N.V.	2.094	657	1.437
Coöperatieve vereniging Natlab	597	237	360
Stichting Popei	363	155	208
Uit de Buurtfabriek	12	6	6
't Akkertje	23	11	12
Stichting Vluchtelingenwerk	59	49	10

¹ Kosten die gemeente maakt met betrekking tot het gebouw.

² De huur die de gemeente in rekening brengt bij de instelling. De Raad heeft besloten de fiscale huur in rekening te brengen. Bij nieuwe contracten passen wij dit toe. Lopende contracten kunnen wij niet eenzijdig aanpassen.

³ De bijdrage van de gemeente bestaat uit de niet via huur verrekenende gebouwgebonden kosten.

Bijlage 11. EMU saldo

Omschrijving	2021	raming 2022	raming 2023	raming 2024	raming 2025
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-17.815	-4.101	-17.735	5.164	-1.383
+2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	27.563	27.925	30.865	33.785	36.164
+3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	9.338	11.432	16.597	18.161	19.062
-4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	108.674	166.934	104.034	51.315	58.344
+5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0	0	0
+6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op de exploitatie verantwoord	0	0	0	0	0
-7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijpmaken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0	0	0	0
+8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op de exploitatie verantwoord	0	0	0	0	0
-9 Lasten op de balanspost voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	15.191	14.643	14.643	14.643	14.643
-10 Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de bovengenoemde posten	0	0	0	0	0
+11 Verkoop van effecten:					
a. Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
b. Zo ja, wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie ?	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo	-104.779	-146.321	-88.950	-8.848	-19.144

Bijlage 12. Afkortingen

AB	Algemeen Bestuur	CKE	huis voor amateurkunst en cultuureducatie
ABV	Analyse Begroting en Verantwoording	CNV	Christelijke Nederlandse Vakbond
APV	Algemene Plaatselijke Verordening	COBIT	Control Objectives for Information and related Technology
AU	Algemene Uitkering	COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders	CPO	Chief Procurement Officer
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming	CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek
B5	De vijf Brabantse gemeenten Breda, Eindhoven, Helmond, 's-Hertogenbosch en Tilburg	CRSD	CliëntenRaad Sociaal domein
B&W	Burgemeester en Wethouders	CRK	Commissie Ruimtelijke Kwaliteit
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen	CRM	Customer Relationship Management
BAN	Bureau Agendering en Notulering	CTO	Centrum voor Topsport en Onderwijs
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten	CURE	Centrum Uitvoering Reinigingstaken Eindhoven en omgeving
BCF	BTW CompensatieFonds	CV	Commanditaire Venootschap
BIBOB	Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur	DAE	Design Academy Eindhoven
BIC	Brainport Industries Campus	DB	Dagelijks bestuur
BIG	Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten	DDF	Dutch Design Foundation
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid	DDW	Dutch Design Week
BIS	Culturele basisinfrastructuur	DeDA	De etische Data Assistent
BIZ	BedrijfsInvesteringsZone	DIV	Documentaire Informatie Voorziening
BNA	Brainport Nationale Actieagenda	DPIA	Data Protection Impact Analyse
BO	Bestuurlijk overleg	DPP	Dynamische Personeels Planning
BOA	Buitengewoon OpsporingsAmbtenaar	DU	Doel Uitkering
BOM	Brabantse Ontwikkelings Maatschappij	EBA	European Banking Authority
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	EBP	Energiebesparingsprogramma
BRE	Breedband Regio Eindhoven	EC	Sector Economie & Cultuur
BrOS	Brabantse Omgevingsscan	ECB	Europese Centrale Bank
BRP	Basisregistratie Personen	EFX	Eindhoven Fiber Exchange
BS	Basisschool	EHV-NW	Eindhoven NoordWest
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde	EJV	Eindhovense Jacht Vereniging
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten	EKV	Eindhovense Kano Vereniging
BV	Besloten Venootschap	EMU	Economische en Monetaire Unie
BVL	Brabants VerkeersveiligheidsLabel	EN	Economisch Nut
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (Ministerie)	Enoll	European Network of Living Labs
CAO	Collectieve ArbeidsOvereenkomst	ERRIN	European Regions Research and Innovation Network
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek	ESF	Europees Sociaal Fonds
CEP	Centraal Economisch Plan	EU	Europese Unie
CEO	Cliënt ervaringsonderzoek	FAO	Facilitaire en Administratie Ondersteuning
CISO	Chief Information Security Officer	FIDO	(wet) Financiering Decentrale Overheden
CIO	Chief Information Office	FNV	Federatie Nederlandse Vakbeweging
		fte	fulltime-equivalent (personeel)
		G4	De vier grote gemeenten: Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht

G40	Netwerk van 40 (middel)grote steden in Nederland	IWV	Integrale WijkVernieuwing
G5	De vijf grote gemeenten: Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Utrecht en Eindhoven	KIA	Kennis- en innovatieagenda
GB	Gewijzigde begroting	KCC	Klant Contact Centrum
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst	KPI	Kritieke prestatie-indicator
GGI	Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur	JOC	Jeugdoverlast en -criminaliteit
GGDBZO	Gemeentelijke Gezondheidsdienst Brabant Zuid-Oost	LEA	Lokale Educatieve Agenda
GGZ	Geestelijke GezondheidsZorg	LEO	Luchthaven Eindhoven Overleg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen	LLO	Levens lang ontwikkelen
GI	Gecertificeerde instelling	lo	Leefomgeving
GR	Gemeenschappelijke Regeling	LVV	Landelijke Vreemdelingen Voorziening
GRC	Governance, Risk en Compliance	LSAE	Lokaal Sportakkoord Eindhoven
GRP	Gemeentelijk RioleringsPlan	MaaS	Mobility as a Service
GR-MRE	Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven	MBO	Middelbaar BeroepsOnderwijs
ESRB	Economic Systemic Risk Board	MDT	Maatschappelijke diensttijd
GRWRE	Gemeenschappelijk Regeling Werkvoorziening Regio Eindhoven	MGE	Muziekgebouw Eindhoven
GS	Gedeputeerde Staten	MGR	Milieu-gezondheidslast
GWT	Grootschalig Watertransport	MGRi	Milieu-Gezondheid Risico-indicator
HbH	Hulp bij Huishouden	MIP	Meerjaren InvesteringsProgramma
HBO	Hoger Beroeps Onderwijs	MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
HCA	Human Capital Agenda	MJB	Meerjarenbegroting
HECS	Holland Expat Center South	MJPS	MeerjarenProgramma Stedelijk
HHT	Huishoudelijke Hulp Toelage	MKB	Midden- en Kleinbedrijf
HIC	High Impact Crimes	MN	Maatschappelijk Nut
HO	Huishoudelijke ondersteuning	MNIO	Maatschappelijk Nut In Ontwikkeling
HOV	Hoogwaardig Openbaar Vervoer	MO	Maatschappelijke opvang
HR	Human resource	MPG	Meerjaren Prognose Grondexploitaties
HTCE	High Tech Campus Eindhoven	MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
i.o.	In oprichting	MvO	Memorandum van overeenstemming
I&B	Informatisering en Beheer (sector)	MVI	Maatschappelijk Verantwoord Inkopen
IAM	Identity- en Access management	MRE	Metropoolregio Eindhoven
ICLEI	International Council for Local Environmental Initiatives	MaaS	Mobility as a Service
ICS	In Controle Statement	Natlab	Natuurkundig Laboratorium
ICT	Informatie en Communicatie Technologie	NGA	Netwerk gerichte aanpak
IHP	Integraal HuisvestingsPlan (onderwijs)	Nnb	Nog niet bekend
IOP	Inwoners- en overheidsparticipatie	NSL	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change	Ntb	Nader te bepalen
ISE	Internationale School Eindhoven	NV	Naamloze Vennootschap
IPO	Interprovinciaal Overleg	ODZOB	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant
ISV	Internationale sociale voorwaarden	OK de Hurk	Ondernemerscontact de Hurk
IT	Informatie Technologie	OOO	Onontkoombaar, onvermijdelijk, onuitstelbaar
IV	Informatie Voorziening	OPC	Ontwikkelplan Centrum
		OPE	Ontwikkelplan Eindhoven
		OR	Openbare Ruimte
		OTO	Opleiden trainen oefenen
		OW	Ondersteuning Wonen

OV	Openbaar vervoer
OVE	Ondernemingsvereniging Eindhoven
OZB	Onroerende Zaak Belasting
OZL	Ondersteuning Zelfstandig Leven
P&C	Planning & Control
P&O	Personeel & Organisatie
P+R	Park and Ride
PAS	Programma aanpak stikstof
PC	sector PublieksContacten
PGA	Persoonsgerichte aanpak
PGB	PersoonsGebonden Budget
PO	Primair Onderwijs
PwC	accountants PriceWaterhouseCoopers
RAV	Regionale ambulance voorziening
RBT	Regionale Mobiliteits-teams
RD	Ruimtelijk Domein
REP	Regionaal Educatief Plan
RES	Regionale EnergieStrategie
RHCe	Regionaal Historisch Centrum
RIB	RaadsInformatieBrief
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (Schoolverlaters)
RMT	Regionale MobiliteitsTeams
RO	Ruimtelijke Ordening
ROB	Raad voor Openbaar Bestuur
ROK	Regionaal operationeel kader
ROW	Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties (bedrijven)
RSV.VO	Regionaal samenwerkingsverband voor Passend Voortgezet Onderwijs
RvC	Raad van Commissarissen
RVMK	Regionale Verkeers-Milieu Kaart
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
RWB	Regio West-Brabant
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinrichting
SBO	Speciaal basis onderwijs
SCE	Stichting Cultuur Eindhoven
SD	Sociaal Domein
SDE	Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie
SDG	Sustainable Development Goals
SER	Sociaal Economische Raad
SGE	Stedelijk Gebied Eindhoven
SIR	Startup in Residence Programma
SPIL	SPelen, Integreren en Leren
SROI	Social Return On Investment
STS	Stichting Twice Support

SUVIS	Specifieke uitkering ventilatie in scholen
SVGG	Slim Verduurzamen Gemeentelijke Gebouwen
SVV	Slim Verduurzamen Vastgoed
TDK	Technologie, Design en Kennis
TFF	Toekomstvaste Financiële Functie
TF-RIEC	Taskforce Regionale Inlichtingen en
BZ	Expertise Centra Brabant-Zeeland
ToC	Theory of Change
Tozo	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
TUe	Technische Universiteit Eindhoven
Turap	Tussenrapportage
TV	Taakveld
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VDMA	Van der Meulen-Ansems
VIC	Verbijzonderde interne controle sector Veiligheid, Juridische Zaken & Bestuur
VJB	Verenigde Naties
VN	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VNG	Vennootschapsbelastingplicht
VPB	Werkgeversorganisatie VNO-NCW
VNO-NCW	Voortgezet onderwijs
VO	Veiligheidsregio Brabant ZuidOost
VRBZO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
VSO	Voortijdig SchoolVerlaten
VSV	Van Abbemuseum
VAM	Vergunningsverlening, Toezicht en Handhaving
VTH	Voor- en vroegschoolse educatie
VVE	Wet Arbeidsmarkt in Balans
WAB	Wet Educatie Beroepsonderwijs
WEB	Wet elektronische publicaties
WEP	Werkgelegenheidsteam
WGT	Warmte-Koude Opslaginstallatie
WKO	Wet langdurige zorg
WLZ	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WMO	Wetenschappelijk Onderwijs
WO	Wet openbaarheid van bestuur
WOB	Wet open overheid
WOO	Waardering Onroerende Zaken
WOZ	Sociaal werkbedrijf
WSD	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WSW	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
Wnra	WerkloosheidsWet
WW	

EINDHOVEN